સદ્ગુરૂથી જ્ઞાન-જ્ઞાનથી મોક્ષઃ

ॐ

અનઘડ તત્વ વિચાર સંગ્રહ

અથવાં

અનઘડ વાળાનાં ખ્યાલ.

ભાગ ૧ લો.

રચી પ્રસિદ્ધ કર્ત્તા

બ્રહ્મક્ષત્રી-ગોવિંદલાલ ચત્રભૂજ ગોરાતેલા.

રહેવાસી-જામ ખંભાલીઆ.

મુંબઈ.

રાજ્યભક્ત પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં

સાંકળચંદ મહાસુખરામે છાપી.

સંવત ૧૯૫૨ સને ૧૮૯૬.

કીમ્મત રૂ. ૧-૪-૦

૬૩૩૨

પ્રસ્તાવના.

પ્રસિદ્ધ સદ્ ગુરૂ ગૈબીનાથજીના બનાવેલા 'અનઘડ' નાં ખ્યાલો આજ ઘણા વરસ થયાં અખાડામાં તેમજ મેળાવડાઓ માં ગવાયછે. તે સર્વ પ્રકારે મુમુક્ષુને મોક્ષ દાયક તથા ધર્મ, નિતી પ્રબોધ સંયુકત ઘણા ઉત્તમ છે. તેઓના અખાડાના શિષ્ય બ્રહ્મચારી બાલસિંગજી ની કૃપાથી આ (ખ્યાલો) કવિતાઓ રચવાને હું શકિત વાન થયો જેથી જુદે જુદે પ્રસંગે જુદા જુદા મેળાવાડા-માં તે ગાઇ સંભળાવી હતી. જેથી હું સર્વ જગાએ માન્ય અધિકારી થયો આ પુસ્તકમાં વેદ વેદાંતની સંમતિએ જુદા જુદા રાહની લાવણીઓ આત્મજ્ઞાન ધર્મ નીતિબોધ વગેરે ઉત્તમ ગુણોથી ભરપુર કરી શણગારમાં આવ્યુ છે. જે પ્રગટ કરવાનું માન્ય શ્રી જામનગરના બ્રહ્મનિષ્ટ સદ્ગુરૂ ભગવાનજી વિશ્વનાથજી ને ઘટે છે. તેમજ મારી ગતિએ અનુભવ સાથે રચેલી કવિતાઓ જે શ્રોતાએ સાંભળેલી તેઓએ પ્રસિદ્ધ કરવા માટે ઘણોજ આગ્રહ કરવાથી ગ્રંથ પ્રખ્યાત કરવા મન પ્રફૂલ્લિત થયું, જે આધારે આધુનિકમાં આ કાવ્ય રચેલી પ્રથમજ મે પ્રગટ કરી છે: તે આશા છે કે–સદ્ ગુરુસ્થો અથવા હંસરૂપિ જ્ઞાનીઓ પયરૂપ સમજને પ્રેમ સહિત કૌશલ્યથી સુધાપાન કરશે, જેથી કૃતયુગમાં આ જન્મ કૃતાર્થ થવાનો લાભ ઈછું છઉં.

પૂર્વે શરૂઆતમાં અમારા વડીલ ગુરૂ નાથજીકો તરફથી શિષ્યોને આજ્ઞા અનુબંધ હતો કે ગુરૂ અગર શિષ્યની રચેલી લાવણી કોઇ પ્રસિદ્ધ કરી શકે નહિ––કારણ ગુરૂ ગૈબીનાથજી ની જેજે સુધારસ વાણી તે તમામ યોગાભ્યાસ, સરોદા ભેદ, અથવા બ્રહ્માંડ ઉત્પતિ વ્યાખ્યાન, તેમજ નાસ્તિી સ્થુલ જે પંચ મહાભૂતે કરી પ્રગટ છે, તેની તમામ શાસ્ત્રો શોધન થકી 'કરેલી કવિતાઓ ગુરૂગમ્ય' વિના સમજ પડવામાં સંકટ રૂપ જણાઇ જેથી હાલમાં વડોદરા.રાજ્ય સ્થાનમાં અમારા વડીલ ગુરૂની ગાદીના શિષ્યોએ સમજણ અને રહસ્ય સાથે સુંદર નવિન લાવણીઓનું ખ્યાલે ગુલજાર નામે ગ્રંથ રચ્યો કારણ કે હાલના શિષ્યો અને શ્રોતાઓને સહેલથી

સમજ પડે તે જાણી મે પણ મારી કવિતાઓની પંક્તિ આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કર્યું છે.

કોઈ ગ્રહસ્થો આ રહસ્ય સમજવાને અથવા અનઘડના ખ્યાલોની વાણીના મતાંત્ર વિસે વાકેફ ન હોય તેને રાજીથી રોશન કરૂં છું કે શાસ્ત્રઅનુસારે "અનઘડ" આ શબ્દનો અર્થ અજાણ પોતાની મેળે ગમેતેમ કરે પણ ખરો અર્થ અનઘડ એટલે જેને કોઇ ઘડનાર નથી એવો ઇશ્વર સ્વયંપ્રકાશિત-તે ઘાટ ઘડનારૂં છે તેજ અનઘડ એટલે પરમેશ્વર પોતે છે. અનઘડ આ વિશેષણ ખુદ ઇશ્વરનું જ છે--કારણ તેણે સર્વે ઘાટ ઘડયા છે પણ તે કોઇથી ઘડાયલો નથી અજ્ઞાની બીન ઘડેલા પથ્થરને અનઘડ કહે તો આ તેની સંપૂર્ણ ભુલછે-કારણ પથ્થરની પેદાસ પૃથ્વીમાંથી ને પૃથ્વીનો ઘડનાર પરમેશ્વર તો પછી જેને ઘડનાર કોઇ નથી તે અનઘડ આમ સિદ્ધ છે. ઈશ્વરના નામાં કીત અનંત લક્ષણાર્થ છે જેવાકે નિરાકાર એટલે આકારથી રહિત તથા અલખ સર્વાંત્રયામિ વીગેરે ઘણા ઘણા વિશેષણો બનેલા સમજ માટેછે. અને તે એક એક શબ્દના માહાત્માઓ અને કવિ ખુબ સર[illegible]થી અર્થ કરેછે. જેમા અનઘડ શબ્દનું વ્યાખ્યાન કરતાં એક બીજું પુસ્તક તૈયાર થાય કારણ પૂરતા ખુલાશા વિના કાંઇ નિશ્ચાત્મક થતું નથી. છેવટ મત મતાંત્ર વાળાઓને ખુબ સમજવાનું છે કે અનઘડ એજ ઐશ્વર્ય ને ઐશ્વર્ય તેજ ઇશ્વર નિઃસંશય છે.

આ પુસ્તક પ્રગટ કરવામાં ઘણી ખરી મદદ મારા સ્નેહી વર્ગ જોશી વલ્લભદાસ દેવજીએ કરીછે તથા પ્રૂફ સુધારવામાં ઠા૦ કાનજી ઓધવજી એ શ્રમ લીધો છે તે બનેનો આભાર માનું છું તથા બીજા જેજે સદ્ગ્રહસ્થોએ મદદ કરી છે તેઓને હું અભિવંદન કરૂં છું. આ ચોપડીમાં કોઇ જગાએ પ્રૂફ સુધારવામાં ભુલ રહેલી હોય તો તે વાંચનારાઓ સુધારી વાંચવા કૃપા કરશોજી.

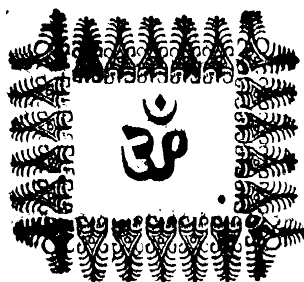
મુંબઈ તા૦ ૧-૧-૯૬	બ્રહ્મક્ષત્રી ગોવિંદલાલ ચત્રભુજ ગ્રંથ રચી પ્રસિદ્ધ કર્તા

—:o:—

અનુક્રમણિકા.

રંગત-સંગડી.

રંગત-ખડી.

अनखंड तत्वविचार संग्र..

श्लोकः

.. यद सौंदर्य गुणेन यूक्त प्रचुरा तद-
ज्ञान प्राप्तम् पदे ॥ मानंदम परमम र-
हस्यनिपुणम हसै विबूधःबूधै ॥ पाषंड
ममतखंडनम कलिमलम वैदांत तत्व-
ग्ययम् ॥ बोधध्वांत प्रकासनाथ मूनये
गेबि गूरूभ्योनमः ॥

टिका

આ ગ્રંથ રચનાર ગુરૂને નમસ્કાર કરીને કહે છે કે,-હે ગુરૂજી! મારી અલ્પબુદ્ધિ અજ્ઞાનરૂપી મળે ભરેલી હતી, તે આપ મહાત્માના શરણાંગતથી અંતઃકર્ણ નિર્મળ સ્વચ્છ થયું. આપની કૃપાએ આ ગ્રંથ આજ્ઞાપુર્વક રચી વંદના કરી પ્રારંભ કરૂં છું. તેને સર્વ આર્ય સુજ્ઞ શ્રવણ કરવા કૃપા કરશોજી. ઉપર લખ્યા શ્લોકનો અર્થ એ છે કે, આ ગ્રંથની કવિતા ઘણી સૌંદર્ય અને ગુણથી યુકત છે. તેમજ પરમ રહસ્ય ભરેલી જેનો અનુભવ ગ્રહણ કર્યા થકી તત્કાળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. વિદ્વાન પંડિતોને હર્ષ પ્રાપ્ત થાય છે. કારણ વેદાંત મત પ્રતીપાદન કરી આધુનિક મત ખંડન કર્યા છે એવા જે ગુરૂનાથ, ગેબીને હું અભીવંદન કરૂં છું.

मंगलाचरण.

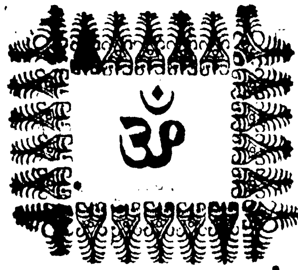
સાકી.

ધન્ય ધન્ય કરી વર વદન લીજે સાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી,
કાર્ય મંગલ કરન બીઘન બીદાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી;
સાહે હો સાહ્યક મેરે આધાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી,
ગોવિંદલાલ કહે કૃપાલ અવતાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહો.

દોહ.

સમરૂં મે દક્ષ સુતાકે લાલ, બીઘનકે કાલ રૂપ હો દયાલ;
નાશકી ફેરૂં-હૃદયમે માલ, સરનમે રખ લીજો સંભાલ.
કૃપા નિધ દીજો બુદ્ધ બીશાલ, ધરૂં મોદીક આગે ભર થાલ;
લગા ચિત-ધનકે ચરનુંમે, કયા આપકી મહીમા બરનુંમે.

अखंड. तत्व विचार संग्रह.

श्लोकः

यद सौंदर्य गुणेन यूक्त प्रचुरा तद-
ज्ञान प्राप्तम् पदे ॥ मानंदम परमम र-
हंस्यनीपुणम हर्षै विबूधःबूधै ॥ पाषंड
ममतखंडनम्र कलिमलम वैदांत् तत्व-
ग्ययम् ॥ बोधध्वांत प्रकासनाथ मूनये
गेबि गूरूभ्योनमः ॥

टिका

આ ગ્રંથ રચનાર ગુરૂને નમસ્કાર કરીને કહે છે કે,-હે ગુરૂજી! મારી અલ્પબુદ્ધિ અજ્ઞાનરૂપી મળે ભરેલી હતી, તે આપ મહાત્માના શરણાંગતથી અંતઃકર્ણ નિર્મળ સ્વચ્છ થયું. આપની કૃપાએ આ ગ્રંથ આજ્ઞાપુર્વક રચી વંદના કરી પ્રારંભ કરૂં છું. તેને સર્વ આર્ય સુજ્ઞ શ્રવણ કરવા કૃપા કરશોજી. ઉપર લખ્યા શ્લોકનો અર્થ એ છે કે, આ ગ્રંથની કવિતા ઘણી સૌંદર્ય અને ગુણુથી યુકત છે. તેમજ પરમ રહસ્ય ભરેલી જેનો અનુભવ ગ્રહણ કર્યા થકી તત્કાળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. વિદ્વાન પંડિતોને હર્ષ પ્રાપ્ત થાય છે. કારણ વેદાંત મત પ્રતીપાદન કરી આધુનિક મત ખંડન કર્યા છે એવા જે ગુરૂનાથ, ગેબીને હું અભીવંદન કરૂં છું.

मंगलाचरण.

સાકી.

ધન્ય ધન્ય કરી વર વદન લીજે સાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી,
કાર્ય મંગલ કરન બીઘન બીદાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી;
સાહે હો સાહ્યક મેરે આધાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી,
ગોવિંદલાલ કહે કૃપાલ અવતાર સુદ્ધ બુદ્ધ પત તુંહી.

દોહ.

સમરૂં મે દક્ષ સુતાકે લાલ, બીઘનકે કાલ રૂપ હોં દયાલ;
નામકી ફેરૂં-હૃદયમે માલ, સરનમે રખ લીજો સંભાલ.
કૃપા નિધ દીજો બુદ્ધ બીશાલ, ધરૂં મોદીક આગે ભર થાલ;
લગા ચિત-ધનકે ચરનુંમે, કયા આપકી મહીમા બરનુંમે.

રંગત લંગડી.

મંન-સ્તુતિ.

(રંગત-લંગડી. ૧)

મંગલ મુલ સકલ ફલ દાયક સંકટ હરન ઉમાનંદન,
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન;--ટેક.
રીદ્ધ સીદ્ધકે દાયક સાહ્યકહો, લીજે સાર સુધ્ધ બુધ્ધ સ્વામી,
ધુપ દીપસે-આરતી કરૂં આપકું શિશ નામી;
દયાવંત એક દંત સંતકે, બીઘન હરન મુશક ગામી,
સુરનર કીન્નર-અવલ સમરે સુરેશ અમર ધામી;
ધરે ધ્યાન ધ્યાની જ્ઞાની સબ, સુમન ચડાવે અગર ચંદન,
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૧

ધરે શસ્ત્ર ભુજ ચાર ગદા ફરસા ત્રીશુલ ધનુ ધાર લીયે,
અનુપ ઉરપે-માલ મુકતા ફલકે ઘર હાર લીયે;
લઘુ લોચન દ્વયલાલ શુહાવે, ભાલ ત્રીપુંડ્રાકાર લીયે.
ધન્ય દુઃખ ભંજન-દયાલહો સરનાગતકું તાર લીયે,
પલમે બીઘનકું ટારે અરીજન મારે કટે અઘ ભવ ફંદન;
તન ધન અરપન—કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૨

બંકી સુંઢ પ્રચંડ ઉઠા ઘન, નાચે આનંદ અપાર કરે,
પ્રશન હોયતો-ભકત કે રીદ્ધ સિદ્ધસે ભંડાર ભરે;
સદા ખડી સુદ્ધ બુદ્ધ સેવામે, સુંદર મોદીક અહાર ધરે.
ધન ગુન નાયક-દીનકું અબ દીજે દીદાર અરે,

કોપ કરે ત્રૈલોક ડરે, અધર્મીકું કરદે નીકંદન;
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૩

મુગટ જડે માણેક અમૂલ્ય હીરોંસે અજબ શુહાતેહે,
પાઉંમે પેજન-બાજતે છુમ છુમ ઘન મદમાતે હે.
ઉદર બિશાલ મુરત મંગલ, શંકર કે લાલકું ધ્યાતેહે.
ગુરૂ ગેબી નાથજી-સદા સમ્રનસે સદ ફલ પાતેહે,
ગુરૂ કૃપાસે ગોવિંદલાલ ગુન, ગાતે કાવ્યકા કર મંડન;
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૪

———:o:———

ઘંન-સ્તુતિ.

(રંગત-લંગડી. ૨)

ગોરી નંદન ઘન મતવાલા, અવલ કરૂં તેરા પુજન,
ટાલે બીઘન ઘન-મેરા શુભ કારજ કરદે મન પુરન;
મુગટ જડાઉ ઝલકે શીશ અરૂ, જરીઅનકે પહેને ઝામે.
ફરસ દસ્તમે-કરે સમ્રન ઉનકા સંકટ વામે,
ચતુર ભુજા બંકી સુંઢ ઘનકું તીન લોક સબ શિર નામે;
કરકે આરતી-ચડાવે પુષ્પ પત્ર સદ ફલ પામે.
ઋષિ મુનિ યોગેશ્વર ધ્યાની, અવલ કરે સબ તેરા રટન,
ટાલે બીઘન ઘન-મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૧

મુશક વાહન ચડે દેખ, ઘનકી મુરતી મંગલ કારી,
આસ પાસમે-ખડી ઢાળે ચમર સુધ્ધ બુધ્ધ નારી;
ગલે મોતનકી માલ પેજનકી હોતી પાઉંમે છુંમકારી.
બિદ્યા કે દાતા-ટાલે અજ્ઞાન પુજે ખલકૃત સારી,
સુને અવલકા ખ્યાન ધ્યાન ધર ઘનકું ચડાહે ગજકા વદન;
ટાલે બીઘન ઘન-મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૨

સતી પારવતી અપને અંગસે મેલ ઉતારા રતી રતી,
જમણી તરફસે-ઉતારા મેલ બનાયા ગનપતિ;

રંગત લંગડી.

ગ્રંથ-સ્તુતિ.

(રંગત-લંગડી. ૧)

મંગલ મુલ સકલ ફુલ દાયક સંકટ હરન ઉમાનંદન,
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન;--ટેક
રીધ્ધ સીદ્ધકે દાયક સાહ્યકહો, લીજે સાર સુધ્ધ બુધ્ધ સ્વામી,
ધુપ દીપસેં-આરતી કરૂં આપકું શિશ નામી;
દયાવંત એકદંત સંતકે, બીઘન હરન મુશક ગ્રામી,
સુરનર કીન્નર-અવલ સમરે સુરેશ અમર ધામી;
ધરે ધ્યાન ધ્યાની જ્ઞાની સબ, સુમન ચડાવે અગર ચંદન,
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૧

ધરે શસ્ત્ર ભુજ ચાર ગદા ફરસા ત્રીશુલ ધનુ ધાર લીયે,
અનુપ ઉરપે-માલ મુકતા ફલકે ધર હાર લીયે;
લઘુ લોચન દ્રયલાલ શુહાવે, ભાલ ત્રીપુંડ્રાકાર લીયે.
ધન્ય દુઃખ ભંજન-દયાલહો સરનાગતકું તાર લીયે,
પલમે બીઘનકું ટારે અરીગંજન મારે કટે અઘ ભવ ફંદન;
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૨

બંકી સુંઢ પ્રચંડ ઉઠા ધન, નાચે આનંદ અપાર કરે,
પ્રશન હોયતો-ભકત કે રીદ્ધ સિદ્ધસે ભંડાર ભરે;
સદા ખડી સુદ્ધ બુદ્ધ સેવામે, સુંદર મોદીક અહાર ધરે.
ઘન ગુન નાયક-દીનકું અબ દીજે દીદાર અરે,

કોપ કરે ત્રૈલોક ડરે, અધર્મીકું કરદે નીકંદન;
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૩

મુગટ જડે માણેક અમૂલ્ય હીરોંસે અજબ શુહાતેહે,
પાઉંમે પેજન-બાજતે છુમ છુમ ઘન મદમાતે હે.
ઉદર બિશાલ મુરત મંગલ, શંકર કે લાલકું ધ્યાતેહે.
ગુરૂ ગેબી નાથજી-સદા સમ્રનસે સદ ફલ પાતેહે,
ગુરૂ કૃપાસે ગોવિંદલાલ ગુન, ગાતે કાવ્યકા કર મંડન;
તન ધન અરપન-કરૂં એકી ચીતવન પુજન વંદન. ૪

ઘંન-સ્તુતિ.

(રંગત-લંગડી. ૨.)

ગૌરી નંદન ઘન મતવાલા, અવલ કરૂં તેરા પુજન,
ટાલે બીઘન ઘન-મેરા શુભ કારજ કરદે મન પુરન;
મુગટ જડાંઉ ઝલકે શીશ અરૂ, જરીઅનકે પહેને ઝામે.
ફરસ દસ્તમે-કરે સમ્રન ઉનકા સંકટ વામે,
ચતુર ભુજા બંકી સુંઢ ઘનકું તીન લોક સબ શિર નામે;
કરકે આરતી-ચડાવે પુષ્પ પત્ર સદ ફલ પામે.
ઋષિ મુનિ યોગેશ્વર ધ્યાની, અવલ કરે સબ તેરા રટન,
ટાલે બીઘન ઘન-મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૧

મુશક વાહુન ચડે દેખ, ઘંનકી મુરતી મંગલ કોરી,
આસ પાસમે-ખડી ઢોળે ચમર સુધ્ધ બુધ્ધ નારી;
ગલે મોતનકી માલ પેજનકી હોતી પાઉંમે છુંમકારી.
બિદ્યા કે દાતા-ટાલે અજ્ઞાન પુજે ખલકત સારી,
સુનો અવલકા ગ્યાન ધ્યાન ધર ઘનકું ચડાહે ગજકા વદન;
ટાલે બીઘન ઘન-મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૨

સતી પારવતી અપને અંગસે મેલ ઉતારા રતી રતી,
જમણી તરફસે-ઉતારા મેલ બનાયા ગનપતિ;

પુત્રી બનાઈ ડાબી તરફસે બાત બેદ શાસ્ત્રમે છતી.
દો બાલકકું બીઠાકે દ્વાર કરે અશ્નાન સતી,
નારદજી જા કહે શંકરસે, દો બાલક બેઠે આંગન;
ટાલે બીઘન ઘન-મેરા સુભ કારજ કરદે મનપુરન. ૩

નારદજીકા બચન સુના જદ શીવશંકર ને ક્રોધ કીયા,
પડે સોસમે-ચલે ઘરકું તપ કરના છોડ દીયા;
આએ ઘર આંગનમે દ્વય બાલકકા કહેના સુનલીયા.
ભીતર ન જાનાં-અબ તક અશ્નાન કરે મેરી મઇયા,
ના કોઇ કીનસે હઠાજાય વો દો આપસમે લગે લડન;
ટાલે બીઘન ઘન-મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૪

હોન હાર શુંન લડતે લડતે ક્રોધ સમાયા ના મનકા,
કીશી શસ્ત્રસે-ગુનીજન કહો શીશ કાટા ઘનકા;
ગયા શીશ ચલ શશીકે રથમે જમા ઠીકાના આશાનકા,
શીશ ઉશ ઘંનર્કા-ન કહો કયુ મીલા ચડા શીર ગજ તનકા,
બૈયાં સુને ગવરાંકે જબ શંકરને કીયા ધન શરજીવન;
ટાલે બીઘન ઘંન-મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૫

ગુરૂ ગેબીનાથ ઉસ્તાદ અવલ ઘટ ધ્યાને દરશ ઘનકા પાયા,
જ્ઞાન ધ્યાનમે-સ્મર પુજનકર ગુન ઘનકા ગાયા;
ગોવિંદલાલ કહે-ખ્યાલ અમરમુરશદકી રહે હમપે શાયા.
હરીદાશને હાલ દગલમે રંગ જમા લાયા,
તુંહી મેરે ઘન રીદ્ધ સીદ્ધ દાતા સબ કરદે સંકટ ભજન;
ટાલે બીઘન ઘંન-મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૬

---:o:---

આત્મબોધ.

(રંગત–લંગડી. ૩)

પચરંગી પીંજરકે કફશ બીચ પડાહે તેરા તોતા હુયે,
ભૂલ ન ગાફીલ–ચેત ચીત કયું ગફલતમે સોતાહુયે;
ગર્ભ બાસમે સ્થુલરહ્યા જદ ઉલટે મસ્તક લટકાથા.
સંકટ સહેકે–ગર્ભ બંધન કે બીચમે અટકાથા,
ઈસ શંકટ કે ભીતરશે છુટનકા દીલમે ખટકાથા.
ઉસ માલીકસે,–આરજુ કરતાથા ભવ ભટકાથા,

શેર.

કર જોડ માલીકસે કહ્યા તુંમ બેર બેર પુકાર કર;
છુડાદો બંધનશે સંકંટ કટો મુજપે પ્યાર કર.
કરૂંગા નીશદીન ભજન મનકું રખુંગા માર કર,
તુંમતો વાહાસે ઈશ તરેહ આયે હોકૌલ કરાર કર;
જન્મ ધરા જબ સબી ભુલ ગએ માયામે કયું મોતાહુયે,
ભુલ ન ગાફીલ–ચેત ચીત કયું ગફલતમે સોતાહે. ૧

ભયા જન્મ જબ જોશી પંડીત દેખકે રાસ બુઝાયકહી;
છે દીન બીતે–ધરાએ નાંમમાંતુ હરખાય રહી.
મતલબ તકતે માંતુપીતા હૃદયે આનંદ શમાય નહી,
ભરજવાંનીમે–કમાદેજો બાલા પંન જાય બહી;

શેર.

ગમાઈ શબલડકપંન કુછગંમન રહી બે ફામકો.
ખીલા જોબંન બાહાર કરને લગે એશ આરામકો,
કઈબનઝ બેપાર કરકે જમાં કરલીએ દામકો;
મન ફશા માયાકે અંદર ભુલ ગએ હરી નાંમકો
લેન દેન શંબંધ ઈસી દૂનીયા કે અંદર હોતા હુએ,
ભુલ ન ગાફીલ–ચેત ચીત કયું ગફલતમે સોતા હુએ. ૨

ભર જુવાની કે બીચમે ના કુછ દીયાન હરીકે લાલ હુવે;

પુંત્રીં બનાઇ ડાબી તરપૂસે બાત બેદ શાસ્ત્રમે છતી.
દો બાલકકું બીઠાકે દ્વાર કરે અશ્નાન સતી,
નારદજી જા કહે શંકરસે, દો બાલક બેઠે આંગન;
ટાલે બીઘન ઘન–મેરા સુભ કારજ કરદે મનપુરન.

નારદજીકા બચન સુના જદ શીવશંકર ને ક્રોધ કીયા,
પડે સોસમે–ચલે ઘરકું તપ કરના છોડ દીયા;
આએ ઘર આંગનમે દ્વયૈ બાલકકા કહેના સુનલીયા,
ભીતર ન જાનાં–અબ તક અશ્નાન કરે મેરી મઇયા,
ના કોઇ કીનસે હુઠાજાય વો દો આપસમે લગે લડન;
ટાલે બીઘન ઘન–મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૪

હોન હાર શુંન લડતે લડતે ક્રોધ સમાયા ના મનકા,
કીશી શસ્ત્રસે-ગુનીજન કહો શીશ કાટા ઘનકા;
ગયા શીશ ચલ શશીકે રથમે જમા ઠીકાના આશનકા.
શીશ ઉશ ઘનકા–ન કહો કયુ મીલા ચડા શીર ગજ તનકા,
બૈયાં સુને ગવરાંકે જબ શંકરને કીયા ઘન શરજીવન;
ટાલે બીઘન ઘંન–મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૫

ગુરૂ ગેબીનાથ ઉસ્તાદ અવલ ઘટ ધ્યાને દરશ ઘનકા પાયા,
જ્ઞાન ધ્યાનમે–સમર પુજનકર ગુન ઘનકા ગાયા;
ગોવિંદલાલ કહે–ખ્યાલ અમરસુરશાદકી રહે હમપે શાયા.
હરીદાશને હાલ દગલમે રંગ જમા લાયા,
તુંહી મેરે ઘન રીદ્ધ સીદ્ધ દાતા સબ કરદે સંકટ ભજન;
ટાલે બીઘન ઘંન–મેરા સુભ કારજ કરદે મન પુરન. ૬

——:o:——

આત્મબોધ.

(રંગત-લંગડી. ૩)

પંચરંગી પીંજરકે કફશ બીચ પડાહે તેરા તોતા હુયે,
ભુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયું ગફ્લતમે સોતાહુયે;
ગર્ભ બાસમે સ્થુલરહ્યા જદ ઉલટે મસ્તક લટકાથા.
સંકટ સહેકે-ગર્ભ બંધન કે બીચમે અટકાથા,
ઇસ શંકટ કે ભીતરશે છુટનકા દીલમે ખટકાથા.
ઉસ માલીકસે,-આરજુ કરતાથા ભવ ભટકાથા,

શેર.

કર જોડ માલીકસે કહ્યા તુંમ બેર બેર પુકાર કર;
છુડાદો બંધનશે સંકંટ કટો મુજપે પ્યાર કર.
કરૂંગા નીશદીન ભજન મનકું રખુંગા માર કર,
તુંમતો વાહાસે ઈશ તરેહ આયે હોકૌલ કરાર કર;
જન્મ ધરા જબ સબી ભુલ ગએ માયામે કયું મોતાહુયે,
ભુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયું ગફ્લતમે સોતાહે. ૧

ભયા જન્મ જબ જોશી પંડીત દેખકે રાસ બુઝાયકહી;
છે દીન બીતે-ધરાએ નાંમમાંતુ હરખાય રહી.
મતલબ તકતે માંતુપીતા હ્રદયે આનંદ શમાય નહી,
ભરજવાંનીમે-કમાદેજો બાલા પંન જાય બહી;

શેર.

ગમાઈ શબલડકપંન કુછગમન રહી બે ફાંમકા.
ખીલા જોબંન બાહાર કરને લગે એશ આરામકો;
કઈબનઝ બેપાર કરકે જમાં કંરલીએ દામકો;
મન ફશા માયાકે અંદર ભુલ ગએ હરી નાંમકો
લેન દેન શંબંધ ઈસી દુનીયા કે અંદર હોતા હુએ,
ભુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયું ગફ્લતમે સોતા હુએ. ૨

ભર જુવાની કે બીચમે ના કુછ દીયાન હરીકે લાલ હુવે;

લોભકે બશમે, પડે જાદે ત્યું ત્યું જંજાલ હુવે'
તૃસ્નાં બડ ગઈ આઇજરા ફેર શીરકે ધોલે બાલહુવે,
તાકત નાં'રહી-બદંનમે થકે કદંમ એ હાલ હુવે;

શેર.

હીની કરમે જેસ્ટીકા તંનશારે થરથરંન લગે,
દાંતો હીલકે ગીર ગયે નેનુંશે. નીર ઝરંન લગે;
ન જાવે ખાયા પીયા મરઝોકે. બીચ મરંન લગે,
મીલકે સુત દારા કુટંખ મતલબકી બાતોં કરંન લગે;
ધરા રહા ધંનમાંલ કાલને ઘેર લીયા જદ રોતા હુએ,
ભુલ ન ગાફીલ-ચેત ચીત કયું ગફલતમેં સોતા હુએ. ૩

પડા રહા પીંઝર સુના વો પંક્ષી જંમકે દ્વાર ગએ,
ખાખમેં મીલ ગઇ ખાખ જીતી બાજી શબ હાર ગએ;
ગુરૂ ગૈબીનાથ ઉસ્તાદ તરજ તરનેકી બતા કઈતાર ગએ,
લાલસીંગજી; બાંન કઈ જ્ઞાન શબ્દ કે મારગએ;

શેર.

શમઝ કુછ શત્સંગ કરો માંયામે મોહ પ્રચંડહે.
ખેલ ત્રિગુંન તત્વ પાંચો પીંડ શોઇ બ્રહ્મંડહે,
શુંજસૂહરિ ગુંન ગાએ બીંન ગાંનાતો ઓર પાખંડહે;
કહેતેહે ગિરધર ડરકે ચલનાં બુરા યમકા ડંડહે.
ગોવીંદલાલ કહે રાંમભંજન બીન વૃથા જંન્મ નર ખોતાહે,
ભુલ ન ગાફીલ,-ચેત તીત કયું ગફલતમે શોતાહે. ૪

———<:o:>———

આત્મબોધ.

(રંગત-લંગડી. ૪)

પુર્વજન્મકે જો સંચીતહે' શો શુખ દુઃખકા કરતાહે.
પ્રભુભજનશે,-ભકત ભવ સીંધુ પાર ઉતરતાહે,
જન્મ લક્ષચોરાશી ફીર ઉતંમમનુસા અવતાર હુવા;

હરી ભજનકા-સમય આયા અબ કયું ગેમાર હુવા,
મેરા મેરા કર મમતામે ડુબાસો બૈઝાર હુવા,
સંતસમાગંમ-કીયા ચેતા શો ભવ જલ પાર હુવા;

શેર.

જો કરે નર હરિ ભજન ઉનકી બુઝે ત્રિબીધ અગંન.
ધ્યાનકે ધુંનમેં શદા શતશંગમેં વો રહે મગંન,
ચાહે જપ તપ બ્રતકરે તીરથ કરે ચાહે જગંન;
બીંન ગુરૂ શતશંગ બીન કબનાં લગે મનકી લગંન.
ઐશી જીનકોં લગન લગી ઉનશેજમ કીંકર ડરતાહે,
પ્રભુ ભજનસે-ભક્ત ભવસિંધુ પાર ઉતરતાહે. ૧

કલી કાલકા કઠંન જમાંના પ્રભુકી દુસ્તર માયાહે,
જોગી તપસ્વી-શંત જંન કીશીને અંત ન પાયા હે;
ત્રિગુંન ખેલકી રચીહે રચનાં ઓર એ કલ્પીત કાયાહે.
ચરાચરમેં-આપ જલથલ ઘટઘટમેં છાયા હે,

શેર.

ભક્તજંનકે પ્રેમ બશ આધીંન વો ભગવંત હે,
સચ્ચીદાનંદ રૂપ બ્યાપક આપરૂપ અનંત હે;
ભીન્નહે આકારશે ઓર નામ કઇ અત્યંત હે,
જીનકે ભજનમેં મસ્તસો જોગી તપસ્વી સંત હે;
ધરલ્યો ઉશીકા ધ્યાન નીરંતર કયું પલભર તું બીસરતા હે,
પ્રભુ ભજનસે-ભક્તભવ સિંધુ પાર ઉતરતા હે. ૨

તૃષ્નાં જાલહે જબર સંત જનકી સતસંગત્ કર જાકે,
પ્રેમકે પ્યાલે-પીયો બૈરાગ્ય લગે ભીતર જાકે;
પુરન પ્રેમસે પાઇ હરિને ભાજી બીદુરકે ઘર જાકે,
દ્રુપત સુતાકે, બંડાયે ચીર કષ્ટ લીઓ હર જાકે.

શેર.

દીન જલમેં ગજ ભયા આરત પડી કીની પુકાર,
બેગી સમરે રામ પેદલ ધાયકે લીઓ ગજ ઉગાર;

લોભકે બશમે, પડે જાદે ત્યું ત્યું જંજાલ હુવે'
તૃસ્ના બડ ગઈ આઇજરા ફેર શીરકે ધોલે બાલહુવે,
તાકત નાં રહી–બદંનમે થકે કદંમ બે હાલ હુવે;

શેર.

લીની કરમે જેસ્ટીકા તંનશાંરે થરથરંન લગે,
દાંતો હીલકે ગીર ગયે નેનુંશે નીર ઝરંન લગે;
ન જાવે ખાયા પીયા મરઝોકે બીચ મરંન લગે,
મીલકે સુત દારા કુટંખ મતલબકી બાતોં કરંન લગે;
ધરા રહા ધંનમાલ કાલને ઘેર લીયા જદ રોતા હુએ,
ભુલ ન ગાફીલ–ચેત ચીત કયું ગફલતમેં સોતા હુએ. ૩

પડા રહા પીંઝર સુના વો પંક્ષી જંમકે દ્વાર ગએ,
ખાખમેં મીલ ગઇ ખાખ જીતી બાજી શબ હાર ગએ;
ગુરૂ ગેબીનાથ ઉસ્તાદ તરજ તરનેકી બતા કર્તાર ગએ,
લાલસીંગજી, બાંન કઈ જ્ઞાન શબ્દ કે મારગએ;

શેર.

શમઝ કુછ શત્સંગ કરો માંયામે મોહ પ્રચંડહે.
ખેલ ત્રિગુંન તત્વ પાંચો પીંડ શોઇ બ્રહ્મંડહે,
શુંજસહરિ ગુંન ગાએ બીંન ગાંનાતો ઓર પાખંડહે;
કહેતેહે ગિરધર ડરકે ચલનાં બુરા યમકા ડંડહે.
ગોવીંદલાલ કહે રાંમભંજન બીન વૃથા જંન્મ નર ખોતાહે,
ભુલ ન ગાફીલ,–ચેત ચીત કયું ગફલતમે શોતાહે. ૪

—<:o:>—

આત્મબોધ.

(રંગત–લંગડી. ૪)

પુર્વજન્મકે જો સંચીતહેં શો શુખ દુઃખકા કરતાહે.
પ્રભુભજનશે,–ભકત ભવ સીંધુ પાર ઉતરતાહે,
જન્મ લક્ષચોરાશી ફીર ઉતંમમનુસા અવતાર હુવા;

હરી ભજનકા—સમય આયા અબ કયું ગેમાર હુવા.
મેરા મેરા કર મમતામે ડુબાસો બૈઝાર હુવા,
-શંતસમાગંમ—કીયા ચેતા શો ભવ જલ પાર હુવા;

શેર.

જો કરે નર હરિ ભજન ઉનકી બુઝે ત્રિબીધ અગંન.
ધ્યાનકે ધુંનમે શદા શતશંગમે વો રહે મગંન,
ચાહે જપ તપ બ્રતકરે તીરથ કરે ચાહે જગંન;
બીંન ગુરૂ શતશંગ બીન કબનાં લગે-મંનકી લગંન.
ઐશી જીનકોં લઝન લગી ઉનશેજમ કીંકર ડરતાહે,
પ્રભુ ભજનસેં—ભક્ત ભવસિંધુ પાર ઉતરતાહેઃ 1

કલી કાલકા કઠંન જમાંના પ્રભુકી દુસ્તર માયાહે,
જોગી તપસ્વી—શંત જંન કીશીને અંત ન પાયા હે;
ત્રિગુંન ખેલકી રચીહે રચનાં ઓર એ કલ્પીત કાયાહે.
ચરાચરમે—આપ જલથલ ધટધટમેં છાયા હે,

શેર.

ભકતજંનકે પ્રેમ બશ આધીંન વો ભગવંત હે,
સચ્ચીદાનંદ રૂપ ભ્યાપક આપરૂપ અનંત હે;
ભીન્નહે આકારશે ઓર નામ કઇ અત્યંત હે,
જીનકે ભજનમેં મસ્તસો જોગી તપસ્વી સંત હે;
ધરલ્યો ઉશીકા ધ્યાન નીરંતર કયું પલભર તું બીસરતા હે,
પ્રભુ ભજનસે—ભકતભવ સિંધુ પાર ઉતરતાં હે. 2

તૃષ્નાં જાલહેં જબર સંત જનકી સતસંગત્ કર જાકેં,
પ્રેમકે પ્યાલે—પીયો વૈરાગ્ય લગેં ભીતર જાકેં;
પુરન પ્રેમસે પાઇ હરિને ભાજી બીદુરકે ઘર જાકેં,
દ્રુપત સુતાકે, બડાયે ચીર કષ્ટ લીઓ હંર જાકેં.

શેર.

દીન જલમેં ગજ ભયા આરત પડી કીની પુકાર,
બેગી સમરે રામ પેદલ ધાયકે લીઓ ગજ ઉગાર;

પા લીયે ભીલીકે ફલ જુઠે સો જાની પ્રેમ અપાર,
કૃપાસિંધુ દીનબંધુ હે હરિ કરલ્યો બીચાર;
જહાં તહાં નીજ ભકત કાજ અવતાર નીરંજન ધરતા હે,
પ્રભુ ભજનસેં-ભકત ભવસિંધુ પાર ઉતરતા હે.

કામ ક્રોધ મદ લોભ મોહ જાલોસેં સંતજન ભીન્ન રહે,
સંત ભકતોકે-પ્રેમ બશ પરિબ્રહ્મ આધીન રહે;
ગુરૂ ગૈબીનાથ સદગુરૂ હમારે જ્ઞાનુમેં લૌલીન રહે,
હીરાનાથજી-[illegible]નુંકે બીચ પરબીન રહે.

શેર.

દશ ઈંદ્રી હોજાય બશ અપના અવલ મન મારલ્યો,
નામ નારાયણ નિરંતર પ્રકત દીલમે ધાર લ્યો;
વો અખંડ અમર અજર અનઘડ સમઝ ૐકાર લ્યો,
ૐસેં સોઁ ભયા સુન જ્ઞાન ગ્રતકો તાર લ્યો;
ગોવિંદલાલ કહે જન્મ મરણકે સબ સંકટ વો હરતા હે,
પ્રભુ ભજનસે-ભકત ભવસિંધુ પાર ઉતરતા હે. ૪

આત્મબોધ.

(રંગત-લંગડી દોઅંગ. ૫)

જ્ગશેં બાજી જીત પ્રીતકર હરિશે અપના સુધરે કાજ,
જન્મ મરનકા-જાય સંકટ તુંમ ભજો ગરીબ નિવાજ;
જહાંજહાં જન અપનેકું પડા દુઃખ તહાંતહાં જન્મ ધરે મહારાજ,
જદુકુલ જન્મે-શો પાંડવ પંચાલીકી રાખન લાજે;
જબલીનો અવતાર અવધપુર સુરકો સંકટ કીનો ત્યાજ,
જા કર બનમે-બસે સમુદ્રપે પથરકી બાંધી પાજ.

શેર.

જાનકી હર લીઇ દશાનન જીનકે શીર આઇ કજા,
જુથ નવ ક્ષોણી કટક ભાલુ કપી રામે સજા;

જબર બાલી મારકે સુગ્રીવકા સંકટ તજા,
જીતકે સંગ્રામ સંહારે અસુર શરકોં બજા;
જનક સુતાકું વારે દશાનન માર બીભીષનકો દીઆ રાજ,
જન્મ મરણુકા-જાય સંકટ તુમ ભજો ગરીબ નીવાજ. ૧

જન પ્યારા પ્રહ્લાદ ભકતકું પ્રભુતાઈકા દીના તેજ,
જલી અનલસેં-બચાથા તપેં ખંભમે પ્રગટે સેહેજ;
જાલીમ હીરનાકંશ અસુરકું મારા અકરતા કરતા એજ,
જીનકી ચાહના-જીસતરે તેસે ભકતકું દેતે ભેજ.

શેર.

જાને કુલ અંતરકી વો ભકતોંકી સુનતેહે અરજ,
જો ભજે હરિ નામ કામ ઓર દામકી તજકે ગરજ;
જીવન તબ હોવે સફલ જબ બજાવે ગુરૂકી ફરજ,
જગત મીથ્યા સ્વપ્નવત તુંમ જાન લ્યો જુગમે શરજ;
જાગ જાગ શીર કાલ ફીરે જયું તેતરકે પર ફીરતા બાજ,
જન્મ મરનકા-જાય સંકટ તુંમ ભજો ગરીબ નીવાજ ૨

જાલ બડી માયાકી જીસમે રહા છુટનકી લેલ્યો ખોજ,
જપો અજંપા-સદા રહો સંત જનો કે ચરન શરોજ;
જગ્ન દાન તપ તીરથ બ્રત કર મતી ઉઠાના શીરપે બોજ,
જીશમે ફલકી-ચાહના છોડ રટનમે રેહેના મોજ.

શેર.

જીંદગી તુલક કરં બંદગી પલભર બીશરના ન હરગીજ
જતન કર રખલ્યો હૃદય મત ગુમાવો અનમોલ ચીજ;
જબાંસેં કેહેતા હું પ્યારે શફાકર મનકા મરીજ,
જહાંન દો જીશને બનાઈ કુલ ખલકકા વોહે બીજ;
જીધરકો દેખું ઉધર નજરમે આતા ગતી ઉનકી આધાજ,
જન્મ મરનકા-જાય સંકટ તુંમ ભજો ગરીબ નીવાજ. ૩

જમે જવાનકે બીચમે હમને જકા દોઅંગ બનાયા આજ,
જીવંનરામકે-ચંગ ચોતાલે રહે દંગલમે ગાજ;
જરીફ મુનશી દંગ હુવે કઈ સુન સુનકે દીલમે અંદાજ,
જવાહીરોશે-જડે કુલ હર્ષ ગાતે હે સજકે સાજ;

શેર..

જીગર સુનલ્યો ખ્યાલ તુંમ જબ પાવોગે અછી રમુજ,
જાનના મુશ્કલ સમઝ ઉનકી બડી રેહેતી હે ગુજ;
જોગ ધ્યાની ગુરૂ ગૈબીનાથજીકે ચરન પુંજ,
જો શરનમેં જાય ઉનશે કાલભી ડર ખાએ ધુજ;
જીવરાજ દોશા કહે તરો ભવસિંધુ પકડલ્યો સતકા ઝાજ,
જન્મ મરનકા-જાય સંકટ તુંમ ભજો ગરીબ નીવાજ. ૪

(રંગત-લંગડી-દોઅંગ. ૬)

(તુંનો દોઅંગ.)

૧

તુંહી હે ન્યારે સરજનહારે નઝર દીખાતા ધ્યાનમે તું,
તુંહી એકેલા-ચરાચર જમી પવન અસ્માનમે તું;
તુંહી ભકતોકે બશમે રેહેતા રહે જલ સ્થલ દરમ્યાનમે તું,
તુંહી અલખ હે-જહાં દેખું વાં ખડા હર ધ્યાનમે તું;
તુંહી સબી ઘટ ઘટકે અંદર ન્યારા નહો પૈચાનમે તું,
તુંહી માલીક હે-બડા અલ મસ્ત મસ્ત મસ્તાનમે તું;
તુંહી તુંહી હર વખ્ત પુકારૂં બશ હો મેરી ઝબાનમે તું,
તુંહી એકેલા-ચરાચર જમી પવન અસ્માનમે તું. ૧
તુંહી હે તાકતદાર બડે જાલીમ જબર પેહેલવાનમે તું,
તુંહી બોલતા-બેદ ચારોંમે અઠારે પુરાનમે તું;
તુંહી કાલકે કાલ તુંહી રખવાલ જાન બેજાનમે તું,
તુંહી બન બનમે-કહું કયા કુલ દરખતકે પાનમે તું;

તુંહી ઉપાતા તુંહી ખપાતા જાનું હરએક શાનમે તું,
તુંહી એકેલા–ચરાચર જમી પવન અસ્માનમે તું. ૨
તુંહી ગોહર યાકુત નઝાકત લાલોકે લાલાનમે તું,
તુંહી ગદાસે–બાદશાહ કરતા આબાદાનમે તું;
તુંહી નુર હે શમ્સો કમરમે તુંહી આબ અસ્નાનમે તું,
તુંહી અકલસે–ખેલતા ખેલ દખલ તોફાંનમે તું.
તુંહી પીર પેગંમ્બર તું. પુજાય સકલ પાખાંનમે તું,
તુંહી એકેલા,–ચરાચર જમી પવંન અસમાંનમે તું;
તુંહી હે તારંન તરંન તેરી હું શરન બીનય સુંન કાનમે તું. ૩
તુંહી ફીર રહા–ગલી હરજગે • ગલી ચૌગાંનમે તું,
તુંહી હેંમાલી બાગે ઈરિંમકા ફેલા અગર મંડાનમે તું;
તુંહી અવિનાશી–અંમર અનઘડ ઈશ દોનું ઝહાંનમે તું.
તુંહી નસરગુરૂ ગૈબીનાથ કહે હમારે હૃદયસ્થાંનમે તું,
તુંહી એકેલા,–ચરાચર જમી પવંન અસ્માંનમે તું. ૪

(રંગત–લંગડી. દોઅંગ ૭).

(તુંનો દોઅંગ.)

૨

તુંહી અલગહે ઘાટ ઠાઠશે તુંહી શાસ્ત્રકે ધ્યાંનમે તું,
તુંહી એક હુએ,–દીખાતા અનંત દ્રસ્ય દરશાંનમે તું;
તુંહી આસમામેં ઓર જમીમેં તુંહી હે તેજ સ્થાનમેં તું
તુંહી પવંનમે–અગ્નીમે હરદંમ બે નવાનમે તું.
તુંહી સપ્ત સાગરમેં રેહેતા રચાએ કુલ મંડાનમે તું,
તુંહી ધાતુમે,–નીરંતર શ્રોવનમે લોહાનમે તું;
તુંહી હેતારંન ભકત ઓધારંન બશે બસ્તી ઓર રાંનમે તું;
તુંહી એક હુએ,–દીખાતા અનંત દ્રસ્ય દરશાંનમે તું. ૧

તુંહી જોગીમે તુહી ભોગીમે બશે ધ્યાની કે ધ્યાંનમે તું,
તુંહી શજરંમે,–તુંહી હરગુલમે બહો બહાંનમે તું;

તુંહી ખુદા ઓર તુંહી ઓલીઆ રેહેતા પીર પીરાંનમે તું.
તુંહી મંદીરમેં–મસ્જીદમે રેહેતા કાજી કુરાંનમે તું,
તુંહી નીરંજન હે દુઃખ ભંજંન રહે જ્ઞાની કે જ્ઞાનમે તું;
તુંહી એક હુએ–દીખાતા અનંત દ્રશ્ય દરશાંનમે તું. ૨

તુંહી અખંડીત અમર ચૈતન વ્યાપીક હરએક વાનમે તું,
તુંહીં માનીકે–માનમે નીરમાની નીરમાનમે તું;
તુંહી અખતરમે તુંહી અબ્રમે શમ્સો કમરકી શાનમે તું,
તુંહી સુલતાં મે–ગદામે તુંહી ઈમાની ઇમાનમે તું;
તુંહી પરીદમે તુંહી ચરીદમે મુફલીશ અફલે જાનમે તું,
તુંહી એક હુએ–દીખાતા અનંત દ્રશ્ય દરશાનમે તું. ૩

તુંહી નુરમે તુંહી ઝહુરમેં જાનું દોનું ઝહાનમે તું,
તુંહી ગીલમાંમે–હુર મે ગાંનમે તું હુરતાંનમે તું;
તુંહી તાબમે તુંહી ખ્વાબમે નઝરમેં તું પૈચાનમે તું,
તુંહી જીનતમે–અદમમે તુંહી રામ રેહેમાનમે તું;
તુંહી બે નમુન તું હર નમુનમે તુંહી હે બેદો પુરાનમે તું,
તુંહી એક હુએ–દીખાતા અનંત દ્રશ્ય દરશાનમેં તું ૪

તુંહી અલેખ અવિનાશી અનઘડ ખ્યાલમે ચોક ઉડાનમે તું,
તુંહી ટેકમે–હરદમ હરફો હરફ હર્ફાનમે તું;
તુંહી પાંચો તત્વોકે બીચમે માલીક ભગવે નીશાનમે તું,
તુંહી સચરાચર–અજરહો ગૈબી ગુરૂ ગુનવાનમે તું;
તુંહી મનકે મેહેરમમે ગાતે ગોવિંદલાલ ઝખાનમે તું,
તુંહી એક હુએં–દીખાંતા અનંત દ્રશ્ય દરશાનમે તું. ૫

—:o:—

તુરાના ખ્યાલ ઉપર એક હર્ફી.

(રંગત–લંગડી. ૮)

બરનાશ્રંમકે ફલે ધર્મ ત્યાગે દેહાભીમાન સુનો,
મન સ્વચ્છન બીન–ન હોતા કીશી જગે કલ્યાન સુનો;

કેહેની કથે રેહેની ન બને દીલભરા કપટકી ખાન સુનો,
બુધકે દાતા-બુધ દે બીશ્વપતી ભગવાન સુનો;
જપ તપ તીરથ બ્રત કરે કોઈ ક્રીયા યજ્ઞ ઓર દાન સુનો,
મોક્ષ ગતીકોં-ન પાવે ઉશીસે ધરકે ધ્યાન સુનો.

શેર.

ધર્મ દ્વીજ પાલે રહે ગાયત્રી સંધ્યા ધ્યાનમે,
સુધ સબ હોતા સુનો એક પ્રકત મન અજ્ઞાનમે;
સદગુરૂ પુરન મીલે મન સ્વચ્છ કરદે જ્ઞાનમે,
પક્ષ ઉત્તમ પ્રેમ ભકતી નીયમ શાસ્ત્ર પ્રમાનમે;
ચારૂ બરન નીજ ધર્મ કુશલ સબસે ભકતી બલવાન સુનો,
મન સ્વછન-બીન, ન હોતા કીશી જગે કલ્યાન સુનો. ૧

બીક્ષીત મન ક્રમ બચન કરે સતસંગ સુધારશ પાન સુનો,
ચારેં બેદકે-અનુશ્રીત લીખા અઠારે પુરાન સુનો;
જ્ઞાન અરૂણ જબ ઉદય હ્રદયમે હોતા તેજ નીધાન સુનો,
નાશે ભર્મ તમ-પડે પીંડ બ્રહ્મંડકી પૈચાન સુનો.

શેર.

બરન ક્ષત્રી શુર રણ સંગ્રામ લડના ધર્મ હે,
લડે શશતર ધર મરે પર શરક નેકી શર્મ હે;
ધારે યજ્ઞ પવીત્ર ગાયત્રી જપે ખટ કર્મ હે,
રઘુવંશી રામ ભજે નીરંતર ધર્મકા યેહી મર્મ હે;
વૈસ્યપાલતે જયન ધર્મ તુમ સુગલ લગાકે કાન સુનો,
મન સ્વચ્છન બીન-ન હોતા કીશી જગે કલ્યાન સુનો. ૨

જી શબ જંતું પશુ બીહંગ રક્ષક શે ધર્મ સુજાન સુનો,
મુની ગૌતુમશે-પ્રગટ મત જયન મુલ મંડાન સુનો;
મુખ મુન્ચી લન ધારે સ્વેત પટ દયા હ્રદય અસ્થાન સુનો,
ઓરૂંકી આજ્ઞા-માંગ હર કાજ કરે ઈનશાન સુનો.

શેર.

પાર્શ્વ પુજે પ્રીતધર અરૂ બહુત દારૂન વ્રત કરૈ,
માશ ભર ત્યાગ ન કરે અન પાન ચરનામ્રત કરે;
દાન દાયક અચલ નીષ્ટા કાર્ય સબ સુકૃત કરે,
લક્ષ ઈતને ભૈસ્ય પ્રાલન પાર્શ્વકે આશ્રત કરે;
શુદ્ર બરનર સંક્ષેપ લક્ષ કેહેતા હું બોલ બૈયાન સુનો,
ગન સ્વચ્છન બીન-ન હોતા કીશી જગે કલ્યાન સુનો. ૩

લીખા સુદ્ર કિંકર્ય અધીકારી રહે નૃતમે ગુલ્તાંન સુનો,
મગ્ન ભજનમે-રહે શોકનીષ્ટ તર ગએ જ્ઞાન સુનો;
ગુરૂ ગૈબીનાથ સદ ગુરૂજીનુકી ગીરા સુધા નીરબાન સુનો,
લાલશીંગજી-કહે લૈલાકર મન અસ્નાન સુનો;

શેર.

શાંતકો રેહેની ત્રવેની મોક્ષ ફલ દાયક સુનોં,
કર્મ કાષ્ટક ભસ્મ અઘજલ હોએ ગુન નાયક સુનો;
સત્ય ચીદ આનંદ રૂપ સ્વરૂપ અખંડ સાયક સુનો,
નાશીવંત અકાર સબશે ભીન વો લાયક સુનો;
ગોવિંદલાલ ગુરૂ ચરન ચીત ધર ગાતે જ્ઞાનકી છાન સુનો,
મન સ્વચ્છન બીન-ન હોતા કીશી જગે કલ્યાન સુનો. ૪

વૈરાગ્ય બોધ વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૯)

આઠો પેહેર હૃદયેમે રખના હરિકા નાંમ રટંન અપનાં,
ગંમકા ખાના-છોડ તંન ભીતર કર શોધંન અપનાં;
સત શંગત હરિ કથા શ્રવણમે હોવે ત્રપ્ત કરંન અપનાં,
ત્રૈ કાલુમે-સ્થુલ હે નાશ ન કહી મરંન અપનાં,

પાંચો તત્વો કે ન્યારે બરંન ના ઉશીમે કોઇ બરંન અપનાં;
કર હર શમ્રંન-પ્રભુ શબ શંકટ હરે હરંન અપનાં.

શેર.

હર ભકતોકું હર નામ શંમ્રનકી વો મંનમે માલહો,
જોર નહી ચલતા કભી લાચર જીનસેં કાલહે;
હરકી કૃપા હર ભક્તપર પ્રભુ દીન કે વો દયાલ હે.
સ્વપ્નહે જૈશા યું મોહ માયા કી ઐશી જાલહે,
માયા ઓર કાયાકું ચીનના દો મીટ્યો કારંન અપના;
ગંમકા ખાનાં-છોડ તંન ભીતર કર શોધંન અપના. ૧

દશ ઈંદ્રીકો જો જીતે જો પેહેલે જીતલે મન અપના,
શુરતા બાંધકે-કહી નાં જાને દે ચીતવંન અપના;
ધ્યાનકી ધુંનમે શદા લગા બૈઠે એકહી આશન અપના.
જબ ધ્યાનુંમે-દરશ પાવે હોયે ત્રપ્ત નયન અપના,

શેર.

ક્રોધકું પરીત્યાગ કર મુશ્કલહે રહેના ધ્માંનમે;
હર્ષ તજ ઓર શોક તજ શમઝો ગુરૂ કે જ્ઞાનમે.
ભુલ મત તજ ભર્મ શચ પૈચાન લો પૈચાંનમે,
મર્મએહી ચીન્હે જો કોઇ ગુંનવાન હોએ ગુનવાનમે
રશાઈ અપની હે વાહાં તક અમરાપુર રહા વંતન અપના.
ગંમકા ખાના-છોડ તંન ભીતર કર શોધન અપના, ૨

શંતજનોમે શંત જો હે શો દે મનકા મંજંન અપના;
ઉશી લીએશે-હોજાવે સારા ભય ભંજંન અપના.
તદ વસ્તુકો ચીન્હ લીએશે હોગા મન રંજંન અપના,
અજ્ઞાન મુંલકો-કટે જો જ્ઞાનકા કર ખંજન અપનાં;

શેર.

જોજે સીકર નીકરે વો ફલ બી ઐશા પાયેગા.
સતસેં ઉતરે પાર અશત દોઝકમે લેકર જાયેગા,

માયાકી મોહ જાલહે જામેં જો કોઇ ભ્રમાયેગા;
લક્ષ ચોરાશીસેં ફીર ના અંત ઉનકા આયેગા.
ઓર ઢુંઢ મત કહીં જગે કરલે દીલકા દરપંન અપના,
ગંમકા ખાનાં-છોડ તંન ભીતર કર શોધંન અપના. ૩

ગુરૂ ગેબીનાથ સદ ગુરૂ કહે કયા બનાયે તંન ગુલશંન અપના,
જીશમે માલી-બાશકર રહાહે રક્ષક મંન અપના;
હે ગુલ ઝહામે ખીલે હજારો રંગ બેરંગ જોબન અપના,
તંન સાગરકા-અવલમે શબસેં કરો મથંન અપના.

શેર.

એક પલ ઘડી જાતીહે જો જો બીન ભંજન ભગવાનકે,
જીંદગી જાતી અફલ શમઝો યે કહેનાં માનકે;
શબ ટલે અજ્ઞાન તજ અભીમાન મીથ્યા જાંનકે.
કાલહે બલવાન લે જાવે પકડ કર આનકે,
ગોવિંદલાલ કહે રામ નાંમ રખ તંનપે આભુક્ષન અપનાં;
ગંમકા ખાના-છોડ તંન ભીતર કર શોધન અપના. ૪

(રંગત-લંગડી. ૧૦)

કઈ ઠુગ બગ ધર ધ્યાન બેઠ મુખ રામ નામ ઉચ્ચાર પડે,
તત્વ ન ચિન્હે-તલક પીરના કરનાં સંસ્કાર પડે;
સાધન ખટ સંપાદન કર પહેલે ચીત વ્રતી શાંત પડે,
સંત શરનમેં-મુમુક્ષ હોકે જાય બેદાંત પડે;
મન સંકલ્પ વીકલ્પ ટલે અનુભવ અદ્વૈત મતાંત પડે,
નિજ સ્વરૂપકું-ન ચિન્હે જબ લગ મનકું ભ્રાંત પડે.

શેર.

સ્થુલ સુક્ષ્મ ઓર કારન તીનશેં તું ભીન્ન હે,
જીવ બન બીન જ્ઞાન ભટકે તબ લગ તૃષ્ના પ્રલીન હે;

જાન દ્રઢ નીજ રૂપ બ્રહ્મ અખંડ તદ્વત્ ચ્ચીન હે,
મહા વાકય તત્વમશી કહા જાને સો સિદ્ધ પ્રવીન હે;
વેઃ આપી જીવન મુકત હે ઉનકે ખુલે મોક્ષકે દ્વાર પડે,
તત્વ ન ચિન્હે-તલક ફીરના કરના સંષ્કાર પડે. ૧

ઔર સાધન વૈરાગ્ય બોધકે તત્વ શાર વિજ્ઞાન પડે,
નીગ્રહ મનકો-કરે જબ સમઝમે સારા ધ્યાન પડે;
કરકે શ્રવણ ફેર મનન કરે નીદધ્યાશ કીયે પેહચાન પડે,
ભ્રાંતી રૂપ હે-જગ્ત જ્ઞાનીકે દ્રસ્યમેં જાન પડે.

શેર.

સદ ગુરૂકે શરન વત હે નાવ સિંધુ તારની,
ગુરૂ ચરન જલ ત્રવેની અઘ નાશની આધારની;
મોહ મદ મત્સર અરી સબ કામ ક્રોધ સંહારની,
કૈવલ્ય પદકે પ્રાપ્ત કરની ત્રીબીધ તાપ નિવારની;
દ્રષ્ટાદ્રશ્ય ચૈતન નભીન્ન સંષયસેં મુકત હો પાર પડે,
તત્વ ન ચિન્હે-તલક ફીરના કરના સંષ્કાર પડે. ૨

બશકર દશ ઈંદ્રી બંધનકારીસેં બદ્ધ અદ્રષ્ટ પડે,
તૃસ્નાં ન છુટે-વહાં તક જન્મ મરનકે કષ્ટ પડે;
મન બુદ્ધી અનુસાર બીના સતસંગ કર્મ ગત ભ્રષ્ટ પડે,
મીલે સદગુરૂ-કરે મોહ મુકત અનુભવ સ્પ્રષ્ટ પડે.

શેર.

બ્રહ્મ વ્યાપીક સત્ય દ્વતિયો નાસ્તી માયા રૂપ હે,
જાન મત અપના સમઝ ભવ રૂપકા ચેહી કૂપ હે;
દ્રસ્યકી હેં દેહ તજ અભિમાન નષ્ઠ અનૂપ હે,
"તુંહી" તદ્વત્ બ્રહ્મ સાક્ષી અખંડ ચૈતન ભૂપ હે;

નિજ સ્વરૂપકું નહીં ચીન્યો જબ લગ ધરના અવતાર પડે,
તત્વ ન ચિન્હે-તલક ફીરના કરના સંષ્કાર પડે. ૩

ગુરૂ ગેબીનાથ સદગુરૂ જીનુંકે ભરે જ્ઞાન ભંડાર પડે,
લાલસિંગજી-લક્ષ લે ગુરૂ શરન આધાર પડે;
ચિન્હે તત્વ આતમ તબ દીલ દરપંનમે નજર દીદાર પડે,
કહે જવાલાસિંગ-જ્ઞન કથ ગુની તો કયું તકરાર પડે.

શેર.

હરખ્યાલ કહો ઇશચાલસે ઔર કથન કથના ફંદહે;
જ્ઞાનકે શુંન તત્વ સબ જ્ઞાનીકે મંન આનંદહે.
સદ ગુરૂકે શબ્દકો પેચ્યાનના મુશ્કલ હુંદહે,
જ્ઞાન બ્રહ્મ બીલાશકું જાને ન વો મતિ મંદહે;
ગોવિંદલાલ કહે ગુરૂકે રસીકે છંદોકી ટકંશાર પડે.
તત્વ ન ચિન્હે તલક ફીરના કરના સંષ્કાર પડે. ૪

—:o:—

પંરિબ્રહ્મ—સર્વત્ર વ્યાપિક બોધ વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૧૧)

નઝરમે નંદ કીશોર બશે મેરે મંનમે બશે મોહન માલી,
ગલેમે ગીરિધર-ચડી ચીત્ર બનમે ચતુર્ભુજકી લાલી;
બુધ્ધમે મેરે બશે બન્સીધર બશે શબ્દમે સુંદર શ્યાંમ.
નેનોમે નટવર-બશે નાશામે નિરજંન આઢો જામ,
કરનમે કુંવર કનાઈ બશે હ્રુદયમે હરિ કરતે આરામ;
પુરંન પ્રેમમે-બશે પુરૂષોતંમ જીનકા રટતે નામ.

શેર.

જબાંનમે જગજીંવંન બંશતે કંઠમે કમલા પંતી,
ગતીમે ગોવીંદ બશે મરજીમે માધવ દે મતી;
રોમ રોમ મેરે બશે રામાકે સંગ સીયા સતી.
નશ નશ મે નારાયન બશે કહું ભેદ ખોલ રતી રતી,

શ્વાસામે સૌંમ જાપ જપો જીનકી ગત સબશે નીરીઆલી;
ગલેમે ગીરિધર-ચડી ચીત્ર બંનમે ચતુર્ભુજકી લાલી. ૧

દીલમે બશે દામોદર મેરે બશે ઉદરમે અવનાશી,
રંજમે રાજા-બશે રણુછોડ દ્વારીકાકે બાશી;
સુનમે બશે શ્રીરંગ શયંનં કર પોહોઢે શેશ સજા ખાશી.
જુગતમે જ્યોતી-રૂપ દરશાઇ ઝલહલ પરકાશી,

શેર.

નખ બીસમે નકલંક બશે ધૈર્યમે ધરનીધર બશે;
પહેરોમે પુરંન બ્રહ્મ બશે ગુંનમે તો ગોપીશ્વર બશે.
તાકતમે ત્રીકમજી બશે ઓર નાભમે નરહર બશે,
કરૂણાંમે કૃષ્ણ બશે મેરે રાજીમે વો રઘુબર બશે;
જોગ ધ્યાનમે જગનનાથજી છુડાદે ભવકી જંજાલી.
ગલેમે ગીરિધર-ચડી ચીત્ર બંનમે ચતુર્ભુજકી લાલી. ૨

કીરતમે રહે કલ્યાણ પ્રસંન ભુજ બલમે ભુધર ભૈયા હે,
વ્રતીમે વામન-બશે સુરતામે હમારા શૈયા હે;
પ્રીતમે બશા રહે પદ્મનાભ ગાલોમે ગઉકા ચરૈયા હે,
કદરમે કછા-બશે નીર્ભયમે નાગ નથૈયા હે;

શેર.

ત્રીકુટીમે ત્રીવિક્રમ બશે માલામે મધુસુદન બશે.
નૃતમે બશે શ્રી નાથજી જપનામે જસુમતિ તન બશે,
બીંનતીમે બાલાજી બશે તપમે તરંન તારન બશે,
હૃષિકેશ રંજનમે બશે ચતરાઈમે ચીહૃઘંન બશે;
સંકટમે સુખરાશી શાહાય કરતે નીજ જંનકી રખવાલી.
ગલેમે ગીરધર-ચડી ચીત્ર બંનમે ચતુર્ભુજકી લાલી. ૩

ગુરૂ ગૈબીનાથ ઉસ્તાદ કહે મેરે જ્ઞાનમે બશે ગુરૂગ્રામી,
મદદમે મચ્છા-બશે મેરે અંતરમે અંતર્યામી;

લાલસિંગ કહે લક્ષમે મેરે બશે લાલ અવચલ ધામી.
વીજય વિશ્વંભર-બશે બાનેમે મેરે બ્યંકટેશ સ્વામી,

શેર.

વીધીમે રૂપ વરાહ બશે ઘેરેમે વો ઘનશ્યામ હે;
ફુલમે મેરે ફરસાં કે ધારી બશે ફૂરસરામ હે.
મોક્ષમે મેરે મુકંદ બશે ઘટ ચીનૂ આરો ધામહે,
ઘરોમે ગોવિંદલાલ કહે કવીતાઈ મેરા કામ હે;
જબરમે જવાલાસિંગજી કહે કોઈ ઐશે ખ્યાલ કથ કહો ખ્યાલી
ગલેમે ગીરિધર-ચંડી ચીત્ર બંનમે ચતુર્ભુજકી લાલી. ૪

પરિબ્રહ્મ સંયોગ—શક્તીઓ સર્વત્ર બ્યાપક વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૧૨)

નેત્રમે નારાયણી બશે આ બશી કંઠમે કંકાલી.
ત્રિકુટી મેહેલમે-તામશા દીયા દરશ ખુલ ગઇ તાલી- ટેક.
ભુજકે બલમે બશે ભવાની હૃદયમે આઇ બશી હીંગોલ,
ચીતમે ચાચરા-રહે રશનામે રક્ત બરનીકે બોલ;
ચરનમે ચંડી ચામુંઢા નવ દુર્ગા કરે નાશામે કલોલ,
કરનમે કનકા-બશી સબ જયજય શબ્દ કરે અનમોલ;
મનમે બશે મૈયા માતંગી રંગી અષ્ટ ભુજા વાલી,
ત્રિકુટી મેહેલમે-તામશા દીયા દરશ ખુલ ગઈ તાલી. ૧

કપોલમે બશ રહી કમચ્છા બશે સુનમે સરસ્વંતી,
ઉદર અંબીકા-બશે ગાલોંમે ગવરજા પારબતી;
નાભ સ્થલમે બશે નિર્મલા કમલ બશે કમલા શક્તી,
મુખ મમાયા-બશી જપતે હે જોગી સંત જતી;
મુર્ધેકી વાહની માતુ બુદ્ધિમે બશ બહુચર બાલી,
ત્રિકુટી મેહેલમે-તામશા દીયા દરશ ખુલ ગઇ તાલી. ૨

અધુરમે આશા પુરી બશે રહી જીગર જ્યોત જવાલા રાની,
ભવરમે ભદ્રા-બશે માહા સુન માહાલક્ષ્મી કલ્યાની;
બશી હસ્તમે હરશત મૈયા બંકનાલ બશી બ્રહ્માની,
રોમ રોમમે-રંગીલી રોઝી ઇશ્વરી ગુંન ખાની;
શ્વાસમે બશ રહી ષિખોતર મૈયા રખવાલી દૈયાલી,
ત્રિકુટી મેહેલમે-તામાશા દીયા દરશ ખુલ ગઈ તાલી ૩

ગુરૂ ગૈબીનાથ ઉસ્તાદ કહે ચતુરાઇમે બશે ચતર ચાવલ,
મદત હે મૈયા-મેલડી ગાત્રાડી ગુંનમે ગાગલ;
અંન ભંડાર બશે અંન પુર્ની આસમે આરાસુરી અશલ,
ત્રીકાલ દરશે-ત્રીખંડી ખોડીયાર બશી ખંભ* સ્થલ;
ગુન ચોશઠ જોગનકે ગીરાસે ગોવિંદલાલ ગાતે ખ્યાલી,
ત્રિકુટી મેહેલમે-તામશા દીયા દરશ ખુલ ગઇ તાલી. ૪

બ્રહ્મનીષ્ટ સદગુરૂ શ્રી વિશ્વનાથજીની તારીફ વિષે.

(રંગત-સંગડી. ૧૩)

વીશ્વ ઉપદેશન કરન પુરન-બ્રહ્મ વિશ્વનાથ ગુરૂ દયા નીધાન,
મુંમુક્ષ જનપે-કૃતાર્થ કીયો દુર તીમ્મર અજ્ઞાન;
માહા વાકય વેદાંત સીદ્ધ મત નીજ સ્વરૂપ દરશાય દીઓ.
અનુભવ ઐશો-સુનાકે શ્રવણ સુધારશ પાય દીઓ;
અભીલાષિ જનં અભય હુવે જીનકે મન મોહતજાય દીઓ,
કોટિ જન્મકે-કટે અઘ મન આનંદ બડાય દીઓ.

શેર.

ગુંન નીધી સીધ રૂપ સદગુરૂ રામ રામ રટના કીઓ,
ધન્ય ગુરૂ ગુરૂ ધન્ય શ્રમ ઉપદેશકે કારન કીઓ;
અજ્ઞાનીકે મન ભર્મ મલ ધો કરકે નીર્મલ મન કીઓ,
જીજ્ઞાસુ જીવન મુકત કરન કૃપાલશો સાધન કીઓ;

---

* ખંભસ્થલ-ખભાલીયા જામ.

શાસ્ત્ર તત્વકે સત્વ બતાએ છુડા દીએ દેહા અભીમાન,
સુમુક્ષ જનપે-કૃતાર્થ કીઓ દુર તીમ્મર અજ્ઞાન. ૧

પંચભુત અસ્થુલ તત્વકો બર્નન ખોલ સુનાય દીઓ,
પ્રાન પંચશે-ભીન્ન ચૈતન બ્રહ્મ રૂપ બતાય દીઓ;
જ્ઞાન રૂપ દીપક અદ્વૈત મત અનુભવકો પ્રગટાય દીઓ,
સત ચીદ આનંદ-રૂપ નીજ અખંડ અમર સમુઝાય દીઓ.

શેર.

બ્રહ્મ તત્વ મશીકે પદથીને ગુરૂકે જ્ઞાનસે,
કાલકુ મારે ગુરૂ સત શબ્દ રૂપી બાનશે;
મુકત ભવ બંધન કરે ગુરૂ અચલ સમ્રન ધ્યાનસે,
લય હો જાવે વોહી સતસંગ સુધારશ પાનસે;
સુક્ષ્મ ભેદ સમઝનો દુર્લભ બ્રહ્મ જ્ઞાનકો સબ વ્યાખ્યાન,
સુમુક્ષ જનપે-કૃતાર્થ કીઓ દુર તીમ્મર અજ્ઞાન. ૨

ભય મોચન લોચન કટાક્ષસે નીરખત જન અભીલાશીકું,
જન અભીલાષી-ભજે ગુરૂ વિશ્વનાથ સુખ રાશીકું;
આપ બ્રહ્મ સાક્ષાતકારિ અવતાર ચિન્હો અવનાશીકું,
નમો નિરંતર-ચિત્ત ધર છુડાએ યમકી ફાંસીકું.

શેર.

બાની મૃદુલ મંજુલ મનોહર જ્ઞાન નીધ પ્યારી બડી,
સુનકે સબ સંસય ટલે મન શીજશી છબ ન્યારી બડી;
કમલ રંગ નયન ઉભય તનુ ભસ્મીલી ધારી બડી,
કલ્યાણ કરનકું વિશ્વકે બેદાંત બીસ્તારી બડી;
મદ મત્સરકું ત્યાગ પુર્ન વૈરાગ કીઓ મન દ્રઢ ધર ધ્યાન,
સુમુક્ષ જનપે-કૃતાર્થ કીઓ દુર તીમ્મર અજ્ઞાન. ૩

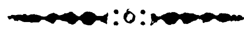
*જામ ભૂપકે નગ્ર નુપમે આશ્રમ અપનો બાશ કીઓ,
સતસંગ કારન-બનાએ સુંદર ભુવન હુલાશ કીઓ;

* જામ—જામનગર.

હુવે વીશ્વ પ્રખ્યાત સંત સબ દ્વૈત ભર્મકો નાશ કીઓ,
નાશી સ્થુલકું-ત્યાગ પદ પરમ ગ્રહ્યો દુર ત્રાશ કીઓ.

શેર.

સદ ગુરૂ ગૈબી જીનુંકી સત્ય સમ્રન હાલ હે,
કૃપાશે ઉનકે વીજય કરતે સુનો ગુરૂ દયાલ હે;
કૃપાનીધી ગુરૂ સંત આગે કાલભી કંગાલ હે,
સંત ઐસેંકે શરનમે અભય ગોવિંદ લાલ હે;
દશ ઈંદ્રીકુ જીતે મારે મન ધન્ય ગુરૂ ઐશે બલવાન,
મુમુક્ષ જનપે-કૃતાર્થ કીઓ દુર તીમ્મર અજ્ઞાન. ૪

બ્રહ્મનીષ્ટ સદ ગુરૂ શ્રીદેવકૃષ્ણ મહારાજની તારીફ વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૧૪)

દ્વીજ જ્ઞાતીકે દેવકૃષ્ણ મહારાજ શેહેર મંડી* દરમ્યાન,
બ્રહ્મ જ્ઞાનકો-દીઓ ઉપદેશ બેદ ચારોક્ત પ્રમાન. ટેક.
તત્વ મશિ પદકે પ્રબોધદે દુર ભર્મના દ્વંદ કરે,
કથા શ્રવણ કર-સદા શ્રોતા જન મન આનંદ કરે;
સદા શ્રવણ કર મનન કરે જન નીધિધ્યાશ બીલંદ કરે,
સંશય છુટે-મુક્ત હો ત્યાગ ન ભવકો ફંદ કરે.

ચોપાઇ.

બિરચીત જ્ઞાન વિવિધ બિધ નાંનાં,
ગુનીજન સુનતહી કરત બખાના;
મનબિજ મોહ ટરહી અભીમાના,
કલ્પીત સ્થુલ સમઝ ધરે ધ્યાના;

શેર.

અતુલ ગુનરાશી કથા વકતા બડે ગુનવંત હે,
કઇક ચરન શરોજ પુજે જ્ઞાન દાયક સંત હે;

* મંડી-કચ્છમાંડવી.

ભવતરે ભયભીત આવત શરન શોઈ નિશ્ચંત હે,
સત્ય શીલ અનંત બી દયાવંત ગુંન અત્યંત હે.

દાદરો.

ગુરૂ ઉપદેશ બતાઈ, દીયે સબ ભર્મ નશાઈ;
ધરી મન નીષ્ટા દ્રઢાઈ, જીતુંકી સફલં કમાઈ!

છોટી.

સદ્ રાંમ ગુરૂકે પુજે ચરન પખારી,
ભવ બંધનં છુટે ગુરૂ ગમ જ્ઞાન બીચારી;
યગ્નાસુ જનકે આપ બડે હીતકારી,
બૈરાગ્ય જ્ઞાનસે મન ત્રસ્નાકું મારી.
અનુભવ ઐશો મન ણીચાર આતમ સ્વરૂપકો કથે બખાન,
બ્રહ્મ જ્ઞાનકે-કરે ઉપદેશ બેદ યારોક્ત પ્રમાન ૧

ઐશે અશરન શરંન કરે આતમ પ્રબોધ અજ્ઞાન હરે,
ભવજલ તારન-કૃપાસિંધુ જનકો કલ્યાન કરે;
સદા ચરનમે શીર્ષ્યં ભીમજી ગુરૂ સ્વરૂપકો ધ્યાન ધરે,
ધન્ય ગુરૂકે-જ્ઞાનસે દેહીકો અભીમાન ટરે.

ચોપાઈ.

સદગુરૂ ચરન કમલ શીર નાઈ,
શ્રવણુ બેદાંત કો કહુહિં બુઝાઈ;
બરનન કરત અદ્વૈત મહીમાઈ
ભયેહુ મંગન સબ મન હરખાઈ.

શેર.

વિમલ ગુરૂ યશ ગાંવે નીશદીન દરશ વાકો કીજીએ,
ગુરૂ સો ગોવિંદ સમ જાની યથારથ લીજીએ;
મોક્ષ સુલ કૃપા ગુરૂ જ્ઞાની સુધારશ પીજીએ,
તદન તન મન ધન સબી અરપન ગુરૂ તહીં દીજીએ,

દાદરે.

ગુરૂ પ્રબોધ પ્રચંડા, પરમાનંદ અખંડા;
અધર્મી દાયક દંડા, સ્વ એકહી પીંડ બ્રહ્મંડા;

છોટી.

સત ચીદ આનંદ સ્વશરૂપ બેદ બાયક હે,
શો મુમુક્ષકો કરનો અનુભવ લાયક હે;
ભવસિંધુ ઐશો મોહ અબ્ધી નાયક હે,
તર પાર ઉતર આધાર ગુરૂ સહાયક હે;
લગે રંગ સતસંગ ગંગ નાવેશો પાવે પદ નીરબાન,
બ્રહ્મ જ્ઞાનકે-કરે ઉપદેશ બેદ ચારોક્ત પ્રમાન ૨

દેવકૃષ્ણ દૈયાલ જીનુંકી રામ ચરન લૈલાગી હે,
મોહ મદ મત્સર-ભગે અરૂ દેહ ગેહ મમતા ત્યાગી હે;
કારન સુક્ષમ સ્થુલ જાન ઘટ જ્ઞાનકી જ્યોતી જાગી હે,
અભય હુવે હે-ફક્ત નીરગુન ગુનકે અનુરાગી હે.

ચોપાઈ.

વદ અહં બ્રહ્મ તદ્વત્ હોઈ જાઇ,
રસ બ્રહ્મંમૃત અતિ સુખદાઈ;
આહિ સમ અનુભવ સુનો મન લાઈ,
બેદ યજુર સુર યહીં બીધી ગાઈ.

શેર.

સેવ સદગુરૂ ચરનકો જલ ત્રવેની સમ તુલ હે,
માનકર મન્જુર ક્ષણુ ભંગુર નાસ્તી સ્થુલ હે;
અવર આશ તજો ભજો અવિનાશ બચન અમુલ હે,
ચીદાભાશ પ્રકાશ જાનો ભિન્ન ઇતની ભુલ હે.

દાદરો.

તજો કુસંગ પ્રસંગા, સ્વ આતમ અછેદ અભંગા,
અકામ રૂપ ન રંગા, ન નામ અનંત અછંગા;

છોટી.

દરશીયો રૂપ નિજ સુખદ ગુરૂ અવિનાશી.
હરલીનો તાપ સત ચીદ ઘન આનંદ રાશી,
રહ્યો આપ વ્યાપ ઘટ એકહી એક પ્રકાશી;
તુમ દ્વઇત ઉપાધી તજો મોક્ષ અભીલાશી.
શબ્દ-સ્પર્શ રશ રૂપ ગંધએ પાંચોહીએ ગરૂલ સમજાન.
બ્રહ્મજ્ઞાનકે-કરે ઉપદેશ બેદચારોક્ત પ્રમાન. ૩

દેવ કૃષ્ણુ તનુ મંજુલ બરનું રસનાસે બરન ન કરકે,
ગુરૂ કૃપાસે-વ્યાલ યમ કિંકર નાશે થરહરકે.
ભાલ ત્રીપુંદ્ર બિશાલ ગલે રૂદ્રાક્ષ માલલીની ધરકે,
ગીરા શુધા સમ, રહત અંબુજ વત્ નયન હરખ ભરકે;

ચોપાઈ.

બરસ ઓગનીશસે છેતાલીશકે ખાશા.
રચ્યો યેંહી છંદ શુભ શ્રાવન માશા,
પ્રક્ષથે કૃષ્ણુ તીથી પંચમી હુલાશા;
વીક્ષીત વીર ગુરૂ મીલે સબ પ્રાશા.

શેર.

કહાં તલીક બરનું બીનય કર બુધ લઘુ નિર્મલ વલે,
દેવ કૃષ્ણુ દીનેશ નીરખ પ્રતાપ કઇએક ખલ જલે;
અનુભવી આનંદ ભવતી દુરમતી કેવલ ટલે,
સાર તત્વ બીચાર ગુરૂ આધાર કામ સફલ ફલે.

દાદરો.

ઉસ્તાદ ગેબી હમારે, મશહુર મુલ્કોમે શારે;
મુમુક્ષ બોધદે તારે, બ્રહ્મજ્ઞાન ઉચારે;

છોટી.

હૈ નામ અપાર ઓર અપાર જીનકી માયા.
કહે લાલસિંગ વો એકી નઝરમે આયા,
સચરા ચર જલસ્થલ ઘટ ઘટ ભીતર છાયા;
રૂપાશીંગજી કહે જ્ઞાન મેરે મન ભાયા.
ગાયો શુયશ ગુન ગોવિંદલાલ સુન જ્ઞાની કરે સુધારશપાન;
બ્રહ્મજ્ઞાન કે-કરે ઉપદેશ બેદ ચાશેકત પ્રમાન ૪

તુરાના ખ્યાલ ઉપર સંત સદગુરૂ માહાત્મ વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૧૫)

કર્મ કાસ્ટકું જલા ગુરૂને ભસ્મી બનાઇ ભારીજી,
ક્રિયા પુરન હે-સંત આગે કયા કુબેર ભંડારીજી;
જીતં લીએ દશ ઈંદ્રી મોજમેં મન મુર્વતકું મારીજી.
ધ્યાન ધુનીમે-તપે બેઠે આસન તપ ધારીજી;
કાલ ચોર રહે દુર ખડા સંતોકી જબર સાહુકારીજી,
ઐશે સંતસે-કાલ કંગાલ કરે લાચારીજી.

શેર.

સીદ્ધી અષ્ટ સાધે સંત ધ્યાન અચલમે ચાહેશોં કરે,
રહે હરિ આધીન ઉનકે ફઝલમે ચાંહેશો કરે;
સંત બચન ફીરેં ન તપકે પ્રબલમે ચાંહેશો કરે,
આધાદ ગત હે સંતકી એક પલમે ત્યાંહેશો કરે;
ચાહે કૃપા હોય ચાહે ખફા હોય રહી ઉનકી અખત્યારીજી,
ક્રીયા પુરન હે-સંત આગે કયા કુબેર ભંડારીજી. ૧

પ્રેમ રૂપ પય જમા સંત દધ કરદે સુંદર શારીજી,
હૃદય હંડીમે-ડાલે દધ સુરતકી સંગમે વારીજી;

લગનકી લકડી ડાલ ઘુમાઇ તક્ર બનાઈ પ્યારીજી,
તત્વ મશિકેન્તત્વ માખન લે સંત ઉતારીજી.

શેર.

વૈરાગ્યકી વહ્નની બનાઇ જુગત જોગ અશલ હુવા,
કપટકા કીટ્ટા ઉશીમે નાશ સારા જલ હુવા;
સંતકી ઐશિ ક્રતીશે જ્ઞાન ઘ્રત નિર્મલ હુવા,
મોજકી મીસરી બનાઇ પુરન કામ સફ્લ હુવા.
ઐશે તત્વ મથ કરે લક્ષ ઘ્રત સોહે પ્રેમકે આહારીજી,
ક્રિયા પુરન હે-સંત આગે કયા કુબેર ભંડારીજી. ૨

સંત શરન નૌકામે બૈઠ ઉતારો ભવ અબ્ધી ખારીજી,
સુરતકા નેજા-ચડાકે સંત દીખાવે કીનારીજી;
સ્થંભ સત્યકા દોર દયાકી લગાલે સંત ઉગારીજી,
ત્રિકુટિ તાલે-ખુલે બૈઠો ચડ સુંન અટારીજી.

શેર.

ગુરૂ જ્ઞાનકા પ્યાલા અજર જો પીયેસો અમર હુવે,
સંત પારશ રૂપ લુવેકું લગે અકશર હુવે;
સતસંગ કીયે જીને સંતકે ઉનકે નિર્મલ અંતર હુવે,
મહીમા કહી નાજાય કહું કયા ઝહર કોશર ભર હુવે;
બરની ન મુંખશે જાય સંતકી મહીમા અપરંમ પારીજી,
ક્રિયા પુરનહે-સંત આગે કયા કુબેર ભંડારીજી. ૩

ગુરૂ ગૈબીનાથ સદ્દગુરૂ બડે સંતોમે સંત સરદારીજી,
કહે જવાલસિંગ-બેદ યશ ગાવે પુરાન અઠારીજી;
ગોવિંદલાલ કથ ખ્યાલ કહે મુજે સંત ચરન રજ પ્યારીજી.
ગાતે ગીરધર-સંતકે સુયશ ખોલ હરબારીજી.

શેર.

જો રૂપ ધ્યાવે સંતસો પલભરમે વો દરશાએગા,
શોધ કર જ્ઞાની વો જબ તેરે નઝરમે આએગા;

કાલ કષ્ટ હરન શરન જબ સંતકા તું ચાહેગા,
શેહેજ જીવન મુક્ત હોકે પદ પરમ તું પાએગા.
બાલુરામ કહે બ્રહ્મ બીલાશી સંતોકી બલહારીજી,
ક્યિા પુરનહે-સંત આગે કયા કુબેર ભંડારીજી. ૪

ગુરૂ મહાત્મ વર્ણન.

(રંગત-લંગડી. ૧૬)

ગુરૂ ભર્મના ટાલકે ઘટમે જ્ઞાનકી જ્યોત જગાઈ હે,
હરિ નામસે-ફકત એક હમને લગન લગાઈ હે.-ટેક.
માન લીની મીથ્યા માયા બૈરાગ્યકી ભસ્મ રમાઈ હે,
મન બશ કરકે-ગુરૂને ઈંદ્રી દશો દમાઈ હે;
સંત જનોકી સત સંગતમે સારી સફલ કમાઇ હે,
જ્ઞાન ગુરૂસે-મીલા તબ તૃષ્ના તુરત સમાઇ હે.

શેર.

નીઘા કરકે ચોતરફ દેખાહે હમને ખ્યાલકર,
વો સનમ કહી ના મીલા ફીર ફીર થકેહે ન્યાલકર;
મીલે સો મતલુબકે ગરજી ગરજમે ડાલકર,
દેખલી દુનીયા દુખી જંજાલમે ધન પાલકર.
ઓર સગાઈ નાકીનસે હમારી ઉનસે સચી સગાઈ હે,
હરિ નામસે-ફકત એક હમને લગન લગાઇ હે. ૧

સાર ન કુછ સંસારમે દેખા રચના જુઠી ચલાઈ હે.
ચેતન અપના-ડાલકે સચીકર બતલાઈ હે,
અકલ કલા ઉનકી ઐશિના કીનસે અંદલ કલાઈ હે;
અમર ન કોઇ-રહે દુનીયામે અમર ભલાઈ હે.

શેર.

ભરૂસા પલકા નહિ રખેતે હે હમ ઇસ જાનકા,
મસ્તહો આંનદમે કરતે ભજન ભગવાનકા;

ગુની સમઝે જ્ઞાન સુન લયો ખ્યાલ યે બૈયાનકા,
હેસ્તમે શસ્ત્ર રખા હમને ગુરૂકે જ્ઞાનકા.
કાલ દેખકે ભગે ધ્યાનકી ધુંની અગમ ધગાઈ હે,
હરિ નામસે-ફકત એક હમને લગન લગાઈ હે. ૨

ભય ભંજન કર દીઆ ગુરૂને મોહકી નીંદ્રા તજાઇ હે,
તનકા તકીયા-બનાકે સુખકી કરી સજાઈ હે;
હુકમ દીયા જીસ તરેહ ગુરૂને એૈશી ફરજ બજાઈ હે,
જન્મ મરનસે-છુટ ગએ, દુનિયા દેખ લજાઇ હે.

શેર.

ઉશી શરજન હારસે હમ અરજ કરતે દીન હો,
સુનો શ્યામ કૃપાલ તુંમ નિજ ભકતકે આધીન હો,
એક નિર્ગુન બ્યાપકે ફેર દીખાએ ગુન તિન હો,
ધરે રૂપ અનંત કહું કયા રહે સબસે ભિન્ન હો;
મનકા મલ મંજન કર દિલકી દુબ્ધા દુર ભગાઇ હે,
હરિ નામસે-ફકત એક હમને લગન લગાઈ હે. ૩

ગુરૂ ગૈબીનાથ સદગુરૂ સનમકી દીદ મુજે દરશાઇ હે,
કાયા નગરી-સનમને આપહી આપ બશાઇ હે;
લાલસિંગજી કહે ભજન બીન ભવમે ખલક ફસાઈ હે,
કહેતે ગિરધર-ગુરૂને મેરી બીપત નશાઇ હે.

શેર.

અમશંઠ તીરથ રહે ગુરૂકે ચરન ચારોં ધામ હે,
ભવ તરનકી નાવ સિંધુમે ગુરૂકા નામ હે;
બેઠ નૌકામે ઉતરના પાર હમારા કામ હે,
રહે ગએ સો ડુબ ગએ મમતામે કઇ બેફામ હે;
ગોવિંદલાલજી જ્ઞાન ધ્યાનકી સમઝ બોલ કથ ગાઇ હે,
હરિ નામસે-ફકત એક હમને લગન લગાઇ હે. ૪

શનતદાર.

(રંગત-લંગડી. ૧૭)

મે રશે મુરશદ મરમ બતા સબ ભરમકે ખોલ દીએ તાલે,
ર સમ બતાકે-પીલાયે કોશરકે ભર ભર પ્યાલે. ટેક.
શે ષ અકલ ના પોહોંચે કીશીકી ઐશી બસ્ત જાની હમને,
મુ દા ઉનુકા-મીલા અબ જ્ઞાન ખાખ છાની હમને;
ર કાર રચના નુર ખલ્કમે મકાર કહી બાની હમને,
સ ત્ય દેખ લી-અજાયબ ઉનકી નુરાની હમને;
દ રશ દીએ ઘટ ભીતર મુઝકો માલીક મેરે રખવાલે,
રસમ બતાકે-પીલાયે કૌશર કે ભર ભર પ્યાલે. ૧

મ દત મેરે અનઘડ માલીક સુર્તા કમાન તાની હમને,
રં જંશે છુટે-સુની સબ ભૈયા વો હક્કાની હમને;
મ જા પાંઈ ઈશતરે છોડદી દીલકી અરમાની હમને,
બ દન બેરોગે-બને ઉશ દવાકું પૈચાની હમને;
તા લીમ કસરત જ્ઞાનકી મુરશદને શીરપે પંઝે ડાલે,
રસમ બતાકે-પીલાયે કૌશર કે ભર ભર પ્યાલે. ૨

શ બ અનશઠ તીરથ કાયામે દેખ લીયા પાની હમને,
બ રન પાંચમે-દેખી કુદરતકી પૈશાની હમને;
ભ રા સકલ જલ સ્થલમે બાત સબ યે દીલમે ઠાની હમને,
રં ગ પચરંગી-ચડાએ નીશાન જરીયાની હમને;
મ રના નહીં જીના નહીં કીનકું ફીરાલે માલીકકી માલે,
રસમ બતાકે-પીલાયે કૌશર કે ભર ભર પ્યાલે. ૩

કે હેની રેહેની બતાઈ પાએ ગુરૂ ગૈબીનાથ જ્ઞાની હમને,
ખો લો જ્ઞાનકો-દેખલી આપકી મરદાની હમને;
લ ગાતે લો દીખાનેમે કઈ દેખે ઐશે ધ્યાની હમને,

દીદ મીલેના—દીદકી કરી હે શહેલાની હમને;
એ સે ખ્યાલ શીવલાલ કહે ઉસ્તાદ મેરે ગોવિંદલાલે,
રસમ બતાકે-પીલાયે કેશર કે ભર ભર પ્યાલે. ૪

સુરાના ખ્યાલ ઉપર કાયા નથની અંદર અમોલ મોતી વિષે.

(રંગત—લંગડી. ૧૮)

ચીન્હો જ્ઞાનકા મુદ્દા શીશ કર જુદા જાન કલ્પીત માયા,
અજલ કરે કયા—મોતી મીલે ગયા અમર હો ગઈ કાયા. ટેક.
ગુરૂ જ્ઞાન ભંડાર તારે ભવ પાર ગુરૂશેં લ્યો જ્ઞાને,
અપને રૂપકુ—ચિન્હ લ્યો ચૈતન દીલ દરપન મ્યાને;
ગર્ભ બાશકે દીન દો સો શોતેર દરશ દે ભગવાને;
છુટા ગર્ભસે—લગે ફેર મંમાયામે લીપટાને.

શેર.

ખેલ સારે ખેલ બાલાપન ગઈ સારી નીકલ;
આઇ ભર જવાની દીવાની દિલકો કીના બે અકલ;
ચડા જોબન રંગ ના સત સંગ કીનો એક પલ;
ના રહી તાકત બુડાપનમે ગઇ જીંદગી અફૂલ;
નારાયન નથ બેશરમે મન મોતીકો જીશને ઝુલાયા,
અજલ કરે કયા—મોતી મીલ ગયા અમર હો ગઈ કાયા. ૧

પાંચો રંગકી ઘડીહે નથની જડી ઉનકા શું તોલે,
બતીસ હીરે—લક્ષન કે કેર, કેરપે વો ડોલે;
સત્યશીલ સંતોષ જીનુંકે શીનગાર સજ તનપે શોલે,
દયાકે બીસ્તર—બીછાલે જ્ઞાનકી પી મીસરી ઘોલે.

શેર.

સત સંગ બીના નાં રંગ લગે ચાહે તો શબ ત્યાગન કરો,
ચાહે અનલ જવાલા સહો ચાહેતો દ્રઢ આશંન કરો;

ચાહે જટાધારી બનો તન ભસ્મકું ધારન કરો,
ચાહે નીરંતર વ્રત કરો ફલ પુલ કે પ્રાસન કરો.
પાવે પરમ પદ ગતિ રતિ મનમાર ઝેર જીસને ખાયા,
અજલ કરે કયા-મોતી મીલ ગયા અમર હો ગઈ કાયા. ૨

જુઠી બનાઇ નથ કારીગર લગા દીયા સચા મોતી,
ઉસ મોતી કી-કહું કયાં ઝલક રૂપ ઉનકા જયોતી;
ચીલે સંત પારશ લુવેકુ લગે તો અકશીરાં હોતી,
સુરત પ્રબ્રસે-મીલાલે સુંદર તજ રોતી રોતી.

શેર.

નીયમ કર ઇંદ્રિ દશો ન્યારે રહો જંજાલસે,
સંતજનકે રહો શરન કુસ્તી કરો જા કાલસે;
ક્રોધકું પરીત્યાગ કર ભય ડાલ દયો ઇશ ચાલસે,
જ્ઞાનકી શમશેર પકડો લડો સંતકી ઢાલસે.
આશા „તૃસ્ના નિદ્રા ક્ષુધા ગઇ ભાગ બેરાગ બીલંદ છાયા,
અજલ કરે કયા-મોતી મીલ ગયા અમર હો ગઇ કાયા. ૩

ગુરૂ ગેબીનાથ સદગુરૂ હમારે જ્ઞાનકી બરખા બર શાતે,
લાલસિંગકે-ખ્યાલ સુન શાહુર ચંગ પટક જાતે;
ગોવિંદલાલ નઈ ન્યારી ચાલસે ખ્યાલ પે ખ્યાલ બના લાતે.
જ્ઞાની ગિરધર-ચંગપે પચરંગ બાને ફર ગાતે.

શેર.

હૃદયે સમર લેના અમર અવિનાશી અનધ્ધડ નામકો,
માલા ફીરા મનકી અવલસે પીલે ગેબી ઝામકો;
શોધ કર તંનમે તેરે મત ફીરે ચારે ધામકો,
અવસાનમે આખર સમય આવે યે તેરે કામકો.
રૂપાસિંગકું રંગ લગા મુરશદસે અમર એક ફલ પાયા,
અજલ કરે કયા-મોતી મીલ ગયા અમર હોગઈ કાયા. ૪

તુરાના ખ્યાલ ઉપર ચરન મહિમા

(રંગત–લંગડી. ૧૯)

જીન ચરનુંસે શિલ્યાથી સો બંન ગઈ અહલ્યા ગૌતમ નાર,
જીન ચરનુંસે—કઈ નિજ ભકત જનોકા ભયા ઓધાર.—ટેક.
જીન ચરનુંસે પ્રહલાદ ભકતકું અગ્નિમેસે લીએ બચાય,
જીન ચરનુંસે—કરી જા કચબે ઓર કચબીકી સહાય;
જીન ચરનુંસે જલકે ભીતર ગજકે બંધન દીએ છુડાય,
જીન ચરનુંસે—દીએ દ્રોપતી સતીકે ચીર પુરાય.
જીન ચરનુંસે નાંવ પતિ ઢીમરકું મીલ ગયા મુક્તિ દ્વાર,
જીન ચરનુંસે—કઇ નિજ ભકત જનુંકા ભયા ઓધાર. ૧

જીન ચરનુંસે કરન રાયકું દસ્ત બીચમે અગન દીયા,
જીન ચરનુંસે—કહું સચ સુનલ્યો ધ્રુકું અચલ કીયા;
જીન ચરનુંસે તિરે કસાઇ સજનકું ઓધાર લીયા,
જીન ચરનુંસે—જીત ગએ પાંડવ કૌરવ હાર ગીયા;
જીન ચરનુંસે ચિતવંન કરકે સગાલશા પાયે દીદાર,
જીન ચરનુંસે—કઇ નિજ ભકત જનો કા ભયા ઓધાર. ૨

જીન ચરનુંસે ચીત વ્રતિ ધર તુલસીદાસ પાયે દરશન,
જીન ચરનુંસે—પરમ પદ રોહીદાસને કીયા ભજન.
જીન ચરનુંસે કઈ એક તર ગએ મીરાંબાઇ ઓર દાશ શુધંન,
જીન ચરનુંસે—નાગર નરસી ભજનમે રહે મગંન;
જીન ચરનુંસે ગુનંકા તરગઈ ભુલ મતિ ભજ બારમબાર,
જીન ચરનુંસે—કઇ નિજ ભક્ત જનોકા ભયા ઓધાર. ૩

જીન ચરનુંસે કબિરજીકા પ્રસીધ હુવાહે જગમે નામ,
જીન ચરનુંસે—સુદામાજી પાએ રિદ્ધ સિદ્ધ આરામ;
જીન ચરનુંસે રાંકા વાંકા ધ્યાન લગાએ આઠો જામ,
જીન ચરનુંસે—મીલગયા જડભરથાકું મુકતી ધામ.

જીન ચરનુંસે હરિશ્ચંદ રાજા પાએ દરશ સુખ અપરંપાર,
જીન ચરનુંસે--કઇ નિજ ભક્તજનોકા ભયા આધાર.. ૪

જીન ચરનુંસે ચહા સમનકો દરશન દીનો જગ પ્રતીપાલ,
જીન ચરનુંસે--કહે ગૈબી મુરસદ બનજાવો નિહાલ;
જીન ચરનુંસે ચિત લગાકે ખ્યાલ બનાતે ગોવિંદલાલ,
જીન ચરનુંસે--પાવે સુખ સંત અનંત તુમ કરના ખ્યાલ.
જીન ચરનુંસે બડા ન કોઈ બેદ ચાર યું કરે પુકાર;
જીન ચરનુંસે--કઈ નિજ ભક્ત જનોકા ભયા આધાર. ૫

કુંડા વાલાના ખ્યાલ ઉપર શનતદાર કૃષ્ણ લીલાને.

(રંગત-લંગડી. ૨૦)

બં નદન શખીયાં નીકલી જલ ભરને શીરપેં ઘર ઘર મટકી,
ના ગર નટકી-કલા સબ અકલ દેખ સખીયાં સટકી—ટેક,
વ દંન બીલોકીક બચન શુધારશ પ્યારી લગે બંશો બટકી,
ના ચે નચૈયા-નચાવત ગાવત સુન લગ રહી ચટકી.
ર ટન ધ્યાન લગ ગએ બંશીમે શીરપે ભરી ગાગર છટકી,
ગો રી રાધીકા-બતાતી હે છલ બલ પટ ઘુંઘટકી;
વિ નય કરે સખીયાં કાના રાહા રોક ખડે જમુના ત્રટકી.
નાગર નટકી—કલા સબ અકલ દેખ સખીયાં સટકી-૧

દ યાલ દીન કૃપાલલાલ શરલીશ મેરી સુરતા અટકી,
લા જ ત્યાગકે-નીકટ આ ઠાડી છુડ઼ે દીલકી ખટકી;
લ લિત ગતી હે બીલાશ કરનમે કુંડલ હે મકરા ક્રટકી;
ઉ ભય ચરનમે-દીએ સબ સખી શીશ અપનો પટકી,
શ્ર રલી શ્યામ ધરલી મુખપે રહી ગલે માલ ગોહર લટકી.
નાગર નટકી--કલા સબ અકલ દેખ સખીયાં સટકી-૨

ના ન સુંની બેભાન બની–જ્યું કમલમે ચીતવન કીરટકી,
દ રશ પ્રભુકે–દેખકે નયન બીરહ આયો ભટકી;
ગે બશોર બંશીમે ઉઠાએ ન્યારી રાગની પરગટકી,
બી રહ બદનમે–પ્રેમ બશ ભઈ ગયો હે દીલ ફુટકી;
ના ચત કુદત સખી પાઉમે બજે છુમકારી અન વટકી.
નાગર નટકી–કલા સબ અકલ દેખ સખીયાં સટકી–૩

થે ર જરતર પટ સુંદર તનકે બનાલીઆ ઝટકી ઝટકી.
કી શંન કનૈયા–દીખાઈહે, ઐસી રચના નટકી;
મે હેર કરી અપને જનપે હરિ કટી જાલ સબ સંકટકી,
ર. જની ચરકુ–સંહારે બ્યાપીક જાને ઘટ ઘટકી;
શે ન બતાઇ ગુરૂ ગૈબીનાથજી માયાસેં ગએ મન હટકી;
નાગર નટકી–કલા સબ અકલ દેખ સખીયાં સટકી–૪

બહાર હોરીની કૃષ્ણલીલા–તુરાવાલા ઉપર.

(•રંગત–લંગડી. ૨૧)

લે પખાજ સંગ સાજ ગાજ મહારાજ બજા રહે બાસરીઆં,
નાચત નટવર–ચલી દેખન સખીયાં તજ સાસરીઆં—ટેક.
ભઇ તૈયાર સીનગાર સજે જરદાર ચમકે જ્યું દામનીઆં,
ઉમંગમે નીકલી–સખી ઘર ઘરસેં બન ઠન કામનીઆં;
ગલેહાર ચમકાર કરે હુંશીઆર ચલે જ્યું હાથનીઆં,
મસ્ત અલબેલી–બજે પાંઉમે છુમ છુમ બાજનીઆં.

શેર.

પરસ પર કહેને લગી બ્રજમે ચલો જહાં ધુમ હે,
ખેલના હોરી તો વહાં ઈતની મુજે માલુંમ હે;

કોઈ સખી સંગ રંગ હે કોઈ સંગમે કુંમકુંમ હે,
હો રહેના હુશીઆર નંદલાલે બડે જાલુંમ હે.
પહોંચી બ્રજમે નંદલાલપે ડાલે રંગભર તાશરીઆં,
નાચત નટવર-ચલી દેખન સખીયાં તજ સાસરીઆં. ૧

ભયા પ્રહુસ્ત તું, જબર જસ્ત છોડ મેરા દસ્ત તું લાલનીઆં,
જશોદા મૈયા-કીયા, તુજે બડા ઝુલાકે પાલનીઆં;
સુર્ય અસ્ત હોજાય બસ્ત ના મીલે મસ્ત કહે ગ્વાલનીઆં,
ખડે કનૈયા-આઈ ઈતનેમે વહાં એક માલનીઆં.

શેર.

બહેકે બહારી ફુલકી અતરકી વામે ફોર હે,
ધરી માલન છાબડી મન મગન નંદ કીશોર હે;
ફુલ લેકે સાહેલી ગુંથન લગી કયા હોર હે,
ચાતુરી કયા કહું ખડી દેખનકું આલમ ઓર હે.
દામ દે ફુલનકા કહે માલન કૃષ્ણજી મતહો લાશરીઆં,
નાચત નટવર-ચલી દેખન સખીયાં તજ સાસરીઆં. ૨

બાજે ચંગ મૃદંગ સંગ સુંદર સબ ઘર દ્વાર આગનીઆં,
મચાઈ હોલી-ગાવે રંગ રાગ છતીસે રાગનીઆં;
ઉડે રંગ સબ અંગ ઉમંગમે રંગસે ખેલે ફાંગનીઆં;
નકર ઠઠોલી-કૃષ્ણજી ફૂટેંગી મોરી કાંગનીઆં.

શેર.

જાનેદે હારીહું મે અબ કયા મેરી તકસીરહે,
નેન તો સારા દટા ઓર ફટા મેરા ચીરહે,
અબ તો મે લાચાર ભઈ જાનાં મેરે મંદીરહે;
અબ કહું કર જોડ નટવર છોડ તું આહીરહે.
કૃષ્ણ કાન મસ્તાન ભુલાદી ભાન કાર્ય કુછ ના સરીઆં,
નાચત નટવર-ચલી દેખન સખીયાં તજ સાસરીઆં.

ભૈયા કનૈયાં કહે સુન મૈયા ચાંદ ચૈહે મુંજે ખેલનીઆં,
ઉતાર દે૦ દે--નીચુમે રંગકકી કરૂંગા રેલનીઆં;
સૈયા ચરાતે ગૈયા કદમકી છૈયા કાનમે છેલનીઆં,
નહીં જાનેદે-કૃષ્ણજી કરે સખી સંગ સેલનીઆં.

શેર.

કયાં બની હોલીસે હોલી રંગમે ભરપુર હે,
ફાગ ફાગનમે મચા સખીયાં તો સબ આતુરહે;
જ્ઞાનકી ગોલીસે ગોલી સમઝે સો ચતુર હે,
ગુરૂ ગૈબીનાથ પ્રતાપ ગૌરધન જ્ઞાનમે ચકચુર હે.
પરસોતમ કહે પલમે તોડ દઉ કઈ દુશમનકી પાથરીઆં,
નાચત નટવર-ચલી દેખન સખીઆં વ્રજ સાસરીઆં. ૪

——:o:——

કૃષ્ણલીલા રાસ ચરિત્ર વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૨૨)

ધન ધન ગોકુલ ધન યદુકુલ ધન ભાગ્ય યશોમતિ મૈયાકો,
મનસિજ કોટિક-લાજે છબ નીરખ સ્વરૂપ કનૈયાકો- ટેક.
કમલ રંગ સુકુમાર ચરનમે પદ્મ ચિન્હ લઘુ છૈયાકો,
બસુદેવ ધંન-ભાગ્ય ધંન ધંન બલદાઉ ભૈયાકો;
લીલા વિચીત્ર ચરીત્ર કહયો ના જાવે ધેન ચરૈયાકો,
કટિ કેશરી અંગ કદલી સ્થંભ નાગ નથૈયાકો.

શેર.

સાંવરિ સુરત મનોહર મુરત અજબ સુહાઇ હે,
છબ નીરખ સખીયાં ચકિત ભઇ અતુલ મનં હરષાઈ હે;
બાંશકી બંશી બના ધર અધુર મધુર બજાઇ હે,
સુન નાદ સખી બીરહા બીકલ હોકે નીકટ ઝટ આઈ હે;

સખીયનકે ધન ભાગ્ય રટન સબ રટ રહી બીન બજૈયાકો,
મનસિજ કોટિક-લાજે છબ નીરખ સ્વરૂપ કનૈયાકો. ૧

ઐસિ રટે બ્રખુભાન લલી જ્યું નીકલે શોર પપૈયાકો,
રંગ છાયો હે-રાગ રંગ સુન ગત તાન ગવૈયાકો;
રાસ રચાયો રાધા સંગ ના છોડે રાસ રચૈયાકો,
જબર જોર હે-શ્યામમે દધ માખંન મલૈયાકો

શેર.

બંસી લુકટ શીર મુકટ ઝલકે પીતરંગ પટ તન ધરે.
નંદલાલ કે ઉર માલ વેજયંતી ઝલક શોહન ધરે,
કુંડલ શુહાવત ઉભય મકરાકૃત અનુંપ કરન ધરે;
બીધ બીધ પ્રકાર અનંત સુંદર સ્યામ આભુક્ષન ધરે,
જોગી જતીકું દરશન દુર્લભ દેવકિજીકે જૈયાકો.
મનસિજ કોટિક-લાજે છબનીરખ સ્વરૂપ કનૈયાકો. ૨

થી જીતની સખીયાં ઈતનો ભયો સ્વરૂપ રૂપ ધરૈયાકો,
સખી શ્યામ સંગ-કરત નૃત ગાન તાંન થીક થૈયાકો,
ફીરત ફુદડી ફીરીરી ફીરીરી મંડલકુલ નાચ નચૈયાકો;
અદ્‌ભુત્‌લીલા-કયા કહું બરન માખન ખવૈયાકો.

શેર.

સુરજન સુમન બરસારહે આનંદ અતુલીત છા રહયો.
ગંધર્વ કીન્નર ગાન ભુલે નાદ સુન હરસા રહયો,
ધ્યાની ચુકે ધુનમે મોહન ઐસિતો બીન બજા રહયો;
સુંન શોર મધુરી બિનકા ત્રૈલોકય મન મોહા રહયો,
ધન કાનન હે કુંજ નયન ધન ધનહે બ્રજકી દૈયાકો,
મનસિજ કોટિ-લાંજે છબ નિરખ સ્વરૂપ કનૈયાકો. ૩.

ગૈબીનાથ સદગુરૂ ગાવતે ગુંન ઘટ બાસ બસૈયાકો,
લાલસિંગજી-ધ્યાન ધરતે અર્જુન સખૈયાકો;

ગોવિંદલાલ ગુરૂ સરન ચરન આધાર હે ચીર બધૈયાકો,
કહે ગુની ગિરધર-રટન રટ પુતના પ્રાણુ હરૈયાકો.

શેર.

અનુપ લીલા શેષસે બરની ન જાય ગોપાલકી,
ધન્ય નંદ કીશોર કીની સહાય કુંતા બાલકી;
બીનય બીરચે દાસ બલભ આશ દીન દયાલકી,
ભજ અનંદ કંદ મુકુંદ બીતી રહે ન કાલ કરાલકી.

બાલુરામ કહે બીહારી ભરૂસો ભારી કંસ પટ કૈયાકો,
મનસિજ કોટિક—લાજે છબ નીરખ સ્વરૂપ કમૈયાકો. ૪

રાધાજીની ચતુર્માસી.

(રંગત-લંગડી. ૨૩)

દામની ચમકે ઘન ગરજે બાદલકી ઘટા ચડી કાલી,
બરસે બરખા-ખીલી જલસ્થલ બન બનમે હરી આલી. ટેક.
આયા મહીના અષાડ ગોરી તલફ રહી રંગ મેહેલનમે,
છતીયા થરકે-પીયા બીન બ્રહા અનલ લગ રહી તનમે;
પીયુ પીયુ બપૈયા પુકારે મોર શોર કરે બંન બનમે,
સુન્ય ભુવનમે-એકેલી ઝુરે નીરભર નેંનનમે.

શેર.

એકેલી દુ:ખ પાવે દારૂન બંનમે જયું ચંપાકલી,
સીનગાર શોલ સજે શંજોગન હરખ ભર ફીરતી ભલી;
પ્રીત પ્યાર પતીકે સંગમે કરકે કઈ મુસ્કા ચલી,
મે બની પીય હીન દીન જીગર મે કયા આતસ જલી;

હમસે કીઓ છલ મન મોહન કુબરીસે પ્રીત જાકે પાલી,
બરસે બરખા-ખીલી જલસ્થલ બંન બંનમે હરી આલી. ૧

શ્રાવનમે સબ સુખ લાગે દુઃખ રૂપ કટે કેસે રજની,
રૂમ ઝુમ રૂમ ઝુમ-લગી ઝડીયાં કયું ધીર ધરૂં સજની;
રટેન દાદુર દુર દુસમન ભઈ સુરતા મસ્ત મંગલ ગજની,
ક્ષુધા ત્રુસાકું-ત્યાગ દીઈ સ્યામ નામ માલા ભજની;

શેર.

બ્યાકુલ બહુત રાધા ભઈ બીલ ખાતી સુંદર સ્યામ બીન,
જીવન બ્યથા મેરેઃ સખી સતસંગકે આરામ બીન;
જા બશે હુરી દ્વારીકાં બીસરામ કીએ બ્રજ ધામ બીન,
કીસ બીધ કરૂં બીખ પાન કર તન તજું પુરન કામ બીન;
દયા લ્યાએ અબ દીજે દરશન કૃપાકે સિંધુ બનમાલી,
બરસે બરખા-ખીલી જલસ્થલ બંન બનમે હુરી આલી. ૨

ભાદુ માસકી રેન ભયંકર દેખ લગે મન ડરભારી,
ઘોર અંધીઆરી-નીસામે શૌર કરે તીમ્મર ભારી;
નીરખત ચઉદીસ ચીતવત ચપલા સોચ કીયો સુંદર ભારી,
ગિરવર ધારી-બીના મન તડફે પ્રાણ ભીતર ભારી.

શેર.

ભાદુમે જલ ભરપુર નદીયા ઉમગ બહે નીર્મલ ચલી,
ભુરિપે ભયે આનંદ સબ તરૂવરકી બહાર નીકલ ચલી;
ફુલ કુસમ ખીલ રહે અનોપમ કયા લેહેર પલપલ ચલી,
કુસમપે ગુંજાર કરકે મીલ અલીકી દલ ચલી;
મેરે સુમનપે હજુ ન આયે શ્યામ ભુવન મેરે વાલી,
બરસે બરખા-ખીલી જલસ્થલ બંન બનમે હુરી આલી. ૩

આશ્વનમે ઋતુ આઈ શરદકી નિર્મલઘન દરસાયો હે,
ચાતુક મીલકે-ચાહે સ્વાતુકીબુંદ મન ભાયોહે;
પુર્ન ચંદકી રેન નીરખ સબકુ આનંદ મન છાયો હે,
મીલ બ્રજનારી-ગાવે મંગલ પુરીજન હરસાયો હે.

શેર.

ચત્રં માસ પુરન ભએ બ્રજરાજ બ્રજમે આગએ,
સ્યામ રાધેસે મીલે જલ પ્રેમ નયનમે છાગએ;
ઉસ્તાદ ગૈબીનાથજી નંદલાલકે ગુન ગાગએ,
લાલસીગજી ખ્યાલ કથ રંગ બજમમે બરસા ગએ.
ગોવિંદલાલ કેરંગીન ખ્યાલ શુંન મેફીલમે ભએ ખુસ ખ્યાલી,
બરસે બરખા- ખીલી જલથલ બંન બનમે હરી આલી; ૪

—— ——

કૃષ્ણલીલા શરદ ૠતુની બાહાર.

(રંગત-લંગડી. ૨૪)

ઘટા ટોપ તરૂ લતા ઝુકી બંન હુઈ હરીઆલી ઠામોઠામ,
ખીંદ્રા બનમે- ખીલી ગુલ ખુસબુમે શરદુકી જામ, ટેક;
ધરી અધુરપરં મધુર બૈંસરી ફીરે બીપનમે નંદ કુમાર,
મધુરે સ્વરસે-બજાઈ બીન હુવા મનોહર લલકાર.
પોહોચા સોર જંબ ગંઢ ગોકુલમે શુંન ખ્યાકુલ ભઈ બ્રજકી નાર,
રોમ રોમમે- ચડગઓ મદન બદન સંરકી અંગાર;

શેર.

સુંદર મનોહર સ્વર મધુર સુન બીનકા બ્રજ સુંદરી,
ડોલન લગી બ્રહ જવાલસે એસી બજી રહી બંસરી.
ભોજન અરૂ ભરથાર ખેલત ખ્યાલીંકુ સબ. પરહરી,
ઉલટે સજે અબરંન બદંન ચપલા ચપલ શુધ બીસરી;
નવ રંગ અંબર અંગ ધર ધર નીકલી ઉમગભર સખી તમામ,
બીદ્રા બનમે-ખીલી ગુલ ખુસબોમે સરદુકી જામ. ૧

તજી લજા મર્યાદ ચલી બ્રજરાજકુ ઢુંઢન બ્રજનારી,
કહાં સ્યામ તુંમ—છુપે કર સોર બીનકા બનવારી;

કહાં ઢુંઢું કહા પાઉં સખીયું કહે આપસમેં મહીયારી,
તન કંપતે હે-ભયાનક શોર નીશાચરકા ભારી.

શેર.

બીકટ ઘટ ઘન ઘોર બનનીર્ખત ડરત મન થરથરે,
નવ લક્ષ ઉડગન ઘનકે બીચ શશી જ્યોત અપની બીસતરે;
વ્યાલ બંદર વાઘ બનચર નિરખ કે મન ડર ધરે
ઐસે ભયાનક ઘોર બનમે શોર બ્રજ લલના કરે.
કરતી શોર ચીત ચોર મીલે કહા સ્યામ બીના નહીં હે આરામ,
બીંદ્રા બનમે-ખીલી ગુલ ખુસ્બોમે સરદુકી જામ. ૨

ભુલી ભાન શુધ સાન સુંદરી કૃષ્ણ કૃષ્ણ મુખ કરે ઉચાર,
ભટક બીપનમે-ફીરે દ્રય નેત્ર લગી ઝરને જલધાર;
બીરહ અનલસે અકુલાની કહાં મોહન દાંની મીલે મુરાર,
બટ બન્સીકે-તાનમે લાગ રહ્યો તન મનસેં પ્યાર.

શેર.

ધુન બંસરીકી સ્તવનપે સુરતાકી દોર લગા રહી,
સુધપાઈ સુંદરસ્યામ મીલ ગએ દિનહો બીનતી કહી;
સ્મર જાલ કીજે સાંતૂ કાંતૂ પુકાર ખડી ચરન ગ્રહી,
ઘર દ્વાર અરૂ ભરથાર તજ હમ તુંમ સરન ધરદી દહી;
સાંતૂ કરો સ્મર જાલ લાલ તુમ દીન દયાલ હો પુરનકામ,
બીંદ્રા બનમે-ખીલી ગુલ ખુસ્બોમે સરદુકી જામ. ૩

હાથ જોડ કહે નારી ગ્વાલની બનવારી તુમ પુરો આશ,
પ્યાસ બુઝાવો-સાંવરે લીલા કીજેં રાશ બીલાશ;
શ્રમ અતુલ કર આઇ શરન અબલાકી ન કીજો આસ નીરાશ,
નાથ હમારે-સ્યામ ચરનુંમે રખકર લીજો દાસ;

શેર.

લલીત લલના લાલકું નીરખત હરખ ભર નેનસે,
તર છોડના મત સ્યામ હમ બ્યાકુલ ભઇ અદુ બેનસે;
તુમકો મીલન બન બન ભટક દુખ પાયો દારૂન રેનસે,
કુંજ બીહારી મુરારી અબ પ્યારી કરો સુખ ચેનસે;
તુમ હો જીવન પ્રાન સખી ધર ધ્યાન હૃદયમે રટ રહી સ્યામ,
બીંદ્રા બનમે-ખીલી ગુલ ખુસ્બોમે સરદુકી જામ. ૪

સુને સ્યામ અદુ બેન સખીનસે રચ્યો રાસ કર ધર કરકે,
રૂપ અનંત ભએ-ફીરે ચક્કર સરલી મુખપર ધરકે;
ફીરીરીરી ફીરીરીરી ફીરે સ્યામ સંગ સખીઓ સારી ઉમંગ ભરકે,
પેજંન ઘુઘરૂ-બજે ગત છુમક છુમક નૃત ઓચરકે;

શેર.

ગઇ બીપત સખીયા ત્રપત ભઈ અનંદ કંદ મુકંદકી,
લીલા ચરીત્ર વીચીત્ર એસી અકલ ગત ગોવંદકી;
સુરનર મુની ધર ધ્યાન ધુન કરતે હે નામ અનંદકી,
રટન ગુરૂ ગેબી રટે કટી જાલ માયા ફંદકી;
ગોવિંદલાલ ગુનવાન કહે કલ્યાન ભજનમે હે સુખ ધામ,
બીંદ્રા બનમે-ખીલી ગુલ ખુસ્બોમે સરદુકી જામ. ૫

કૃષ્ણલીલા બહાર હોલીની.

(રંગત-લંગડી. ૨૫)

બજે ઉપંગ મૃદંગ રંગભર ખેલે હોલી બ્રજ રાજ કુમાર,
બીંદ્રા બનમે-ખીલે તરૂ રૂત બસંતકી આઈ બહાર. ટેક.
લે અબીર જદુવીર ફીરત હે કર ગુલાલ લીની બ્રજ બાલ,
કુંજ ગલનમે-પરસ્પર રચ્યો ફાગ ગોપી નંદલાલ;

બીંદી ભાલ મુખ લાલ ગ્વાલીની ચલી આતી માતંગકી ચાલ,
હરખત મનમે-નચાવત સ્મીત હાસ્ય સંગ નેન બીશાલ;

શેર.

બીશાલી નયની ચપલ ચતુરા ચંદ્ર સખી ચંદ્રાવલી,
રાધા વીશાખા ચંદ્ર બદની ચમક ચંદ્રકલા મલી;
કુસુમકે બીચમે ખીલી જ્યું એક ચંપેકી કલી,
ત્યું તરૂન તરૂની ખીલી બીચ રાધીકાકી છબ ભલી;
સજે નાર સીનગાર બની ગુલજાર ગલે મુકતા ફુલ હાર,
બીંદ્રા બનમે-ખીલે તરૂ રૂત બસંતકી આઈ બહાર. ૧

ઝુલે બાલ જ્યું ડાલે વ્યાલ ગુલરંગી ગાલકી સબ બાલા,
જડે કંકણુમે——ઝવાહીર કંઠમે પુલનકી માલા;
કરતે નૃત ગત અદ્ભૂત વાકી નીરખ રહે બંસી વાલા,
અતુલ મગનમે-ઉડાવે રંગ ઝોલી ભર ગુલાલા.

શેર.

ગુલાલસે બાદલ છવાયો ધુમ મચી મેદાનમે,
કરતેહે બ્રખા સુમનકી સુરનાથ બૈઠ વેમાનમે,
છીરકત ચુવા ચંદન અરગજાલ્લીન ભઇ સબ તાનમે;
ચકચુર કરતી શ્યામકો બ્રીજનાર ચક્ષુ બાનમે,
રમક ઝમક રહી ચમક ચતુરા કનક બરન ગુલસા રૂખસાર,
બીંદ્રાબનમે-ખીલે તરૂ રૂત બંસતકી આઇ બહાર, ૨

કીની શાન બખુભાન સુતાને મીલી આન સબ નખરાલી;
હૃય હાથનમે-પકડકે લાઈ રાધે ઢીગ બનમાલી,
લપટ ઝપટ ઝટ શ્યામ સુંદરકું બના દીની સુંદર બાલી.
કજર નયનમેં-ભાલ બીચ બીંદીં કર ચુડી ડાલી,

શેર.

ડાલી ગલે બીચ માલ પેહેરમે ઝાંઝરી ઝુમકાઈ હે;
નક બેશરી ઓર ઝાલવાં નંદલાલકુ પેહેનાઈ હે,
જર કશી ચોલી અરૂ શીર ચુંનડી ઓઢવાઈ હે.
તુંમકુ છુડાવે કોમ યહાં ગઇ કહાં જસોદા માઇ હે,
માત તાત ઓર ભ્રાત તુમારો કહાં બલદાઉ નંદ દુલાર;
બીંદ્રાબનમે-ખીલે તરૂ રૂત બસંતકી આઈ બાહાર.

અનંત ભાનું સમ સ્વરૂપ સુંદર રાધે નીરખ શકુચાનીહે,
ક્રાંતી કલાકું-શસ આનનસે શેષ બખાની હે;
લીલા અપરમપાર કીને ગત ગોવિંદ કી ના જાની હે,
ગૈબી ગુરૂ કહે-પ્રભુ પદ રજસે પાવન પ્રાની હે.

શેર.

પ્રેમ પીચકારીસે સખીયા સ્યામને ભીજવાઈ હે,
અકલ ગત અંબીલ જ્ઞાન ગુલાલ ધુમ મચાઇ હે;
કૃપા કેસર ઘુંટકે તન સબકે છીટ ઉડાઈ હે,
સોલે કલા અવતાર પુરન કામ કૃષ્ણ કનાંઇ હે;
ગોવિંદલાલ કલ્યાન કહે પ્રભુ દીન જાન ભવ પાર ઉતાર,
બીંદ્રા બનમે-ખીલે તરૂ રૂત બશંતકી આઈ બહાર. ૪

તુરાના ખ્યાલ ઉપર રામ ચરીત્ર દશ કંધરને તેની સ્રીનો બોધ.

(રંગત-લંગડી. ૨૨)

ક્યાએ હરકે કયું જનક દુલારી સીયા સતી ઘનસ્યામકી હે,
તીનું લોકમે-હે પીયા પ્રખ્યાત જીતુકે નામકી હે. ટેક.
પ્યારી મંદોદરી કહે પીયાસે કાંત મેરે હો સરકે ધની,
પરી બ્રંહ્મસે-તજો હઠ પીયા ચલેના અપની મની;

રઘુ કુલ સેન્યા ભાયે સ્વેલપે લંકા ગઢપે આન બની;
મેરે કરનકે-ઝાલકી છેદન કરી હીરેકી કની;

શેર.

આપ ડુબે ઓરકુ ડુબાવે જીસકુ તારે ડારકે,
રઘુ કુલ અવત્તાર ભએ લાએ હે સેન ઉતારકે;
બીનય મેરી સુન પીયા મુખસે કહું ઉચારકે,
માનો માનો સુજાન લેજાવે સતી તુજે મારકે;
ઉનકી કલાના કલે પીયા તું કલાયે ઓર કલામકીહે.
તીનું લોકમેં-હે પીયા પ્રખ્યાત જીનુકે નામકી હે, ૧

એક અનુંચર આયારામકા અખે પુત્રકા કીયા મરન;
લંક કુલા હલ-કરકેવો લગા ગયા લંકામે અગંન,
રામલાએ દલ કટક સજાકે સંગમે લઘુ બંધું લક્ષમન.
ઓરદોભાઇ-અતુલબલ ભરથ રાજ્યપે શત્રુહંન,

શેર.

જનકને સ્વયંબર રચો જદ કયું ન લાએ બીહાય કે,
ચાપભંજી નાશકે તુંમ આયે પીયુ સરમાય કે;
બડે ભુપ ભેલી હુવે તુમ ગએ મુંકું છુપાયકે,
બલ તુમારા કંહા ગયા વાં આયે ઇજત ગંવાંયકે.
અનાથ બદી જો કરે નાથસે બદીયેહોની કુમામકી હે,
તીનલોકમે-હે પીયા પ્રખ્યાત જીનુકે નામકી હે; ૨
અનાથ ભીક્ષુત બંનકે જોગી પીયાઆએ ભીક્ષા મંગન,
પતી સતીકા-નહી થા ઓર નથે બંધવ લક્ષમન.
જકત જનુની માતુ જાનકી જીનકા તુંમ કરલાએ હરંન,
બુરા હોએગા-માનોસચ ફરક રહા મેરા લોચન;

શેર.

અંગદને તુમકુ કહાહે પીયા બોહોત સમ જાયકે,
કર પટકે ધરે જુંમીનપે જબ દીએ મુકટ ઉડાયકે;

બલવાન થે નિસીચર બડે કયું ન સકે પાંઉ ઉઠાયકે,
નીલી ચારૂં લે ગયા વો દીની રામકું જાય કે;
બા સુંને તું કેહેની કીસીકી બાત મેરીયે પ્રણામકી હે,
તિન લોકમે–હે પીયા પ્રખ્યાત જીનુંકે નામકી હે. ૩

પેમાલ કીયા હે કાલને તુંમકો પરીક્ષાસેં તજો અહંકાર,
બીનંતી મેરી–સુનો તુંમ દે દયો સતી કર નમસ્કાર;
ગુનાં બક્ષ દયો માલીક મેરા યું જા મુખસે કહો ઉચાર,
શરન મે આવે–ઉસીકું ઇસ ન જાને ગુનાહુગાર.

શેર.

ઉસ્તાદ ગૈબીનાથજી કહે મતકર બાતો ગુમાનકી,
ખોઈ કંચન લંક રાવન લાઇ હર જબ જાનકી;
બાત લંકા કાંડકી હે તુલસી કૃતમેં જ્ઞાનકી,
લાલસીંગ કથ કહે યે કેહેની તું સુન મસ્તાનકી;
કથે ખ્યાલ દૈયાલ જીનુંપે મેહેર તો જીવનરામકી હે,
તિન લોકમે–હે પીયા પ્રખ્યાત જીનુકે નામકી હે. ૪

—:o:—

ભક્તમાળ વિષે નીષ્ટા પ્રયોગ.

(રંગત–લંગડી. ૨૩)

ભક્તી ભકત ભગવંત જ્ઞાન યે ચારૂં જકતકે મોક્ષ ઓધાર,
નીર્જંજન કારંન–હરિને ધાર લીએહે દસ અવતાર. ટેક.
વૈરાટ રૂપ જબ ધારે હરિને સકલ સ્રષ્ટી સ્થાપંન કીયા,
મછા રૂપસે–મથે ઉદધીકું દેવકા કાર્ય કીયા;
વરાહ રૂપસે વારી વસુધા હીરનાકંસકુ માર લીયા;
કછા રૂપસે–શંખાસુર માર બેદ બ્રહ્માકું દીયા.

શેર.

સ્થંભ ફોડકે નરહર પ્રગટે હિરનાકંસકું મારજી,
ભકત વત્સલકે બદ્ધ પાલને ધરે નૃસિંગ અવતારજી;

બામન રૂપ ધરકે હરિ ઠાડે બલિકે દ્વારજી,
ફરષરામ પૃરશી ગ્રહી કી નક્ષત્રિ વિસજ વારજી;
રામ રૂપ રાવનકું મારે જન અપનેકું લીએ ઉગાર,
નિજ જનકારન-હરિને ધાર લીએ હેં દશ અવતાર. ૧

કૃષ્ણરૂપ કંશાકું મારે, ગોવર્ધન લીઓ કરપેં ધાર,
બુધ નકલંકિ-ધારકેં અસુરનકો કીનો સંહાર;
સુરસ્યામકે કારજ સારે, ધરકે જેઠીકા કર મોઝર,
ખડે નાચતે-જન જો અષ્ટપદીકા કરે ઉચ્ચાર.

શેર.

તુલસીદાસકું હનુમંત મીલે મીલે હનુમંત સેં અવધણીહારજી
સંસ્કૃતસે પ્રાકૃત કીની રામાયન શુભ સારજી,
અગ્રદેવ અનન્યદાસ હરિકે નાભાજી નિરધાર જી;
સોહજાદાસકું શ્યામ મીલા પોચાયે વૈકુંઠ દ્વારજી,
પીપા ભક્તકી સુની પ્રાર્થના નારાયન સંમરે નિરધાર,
નિજ જન કારન-હરિને ધાર લીએહેં દશ અવતાર. ૨

જડભ્રથ બડે હોગએ પરમંશ, ધન દાસકા સારેકાજ,
બિખકે પ્યાલે-કીએ અમૃત મીરાંબાઈકી રાખનલાજ;
વામદેવ કું નિર્ભયકિંનો, નામદેવ નારાયન આજ,
સેન ભક્તકે-સંકટ કાટે જન્મ ધરે મહારાજ.

શેર.

કરમાબાઈકો પાંચો ખીચડો અમૃત કરકે અહારજી,
રાંકા વાંકા દો ઓદ્ધારે દિન બંધુ દયાલજી;
સજન કસાઈ ઘેર શાલિગ્રામ હો અભક્ષતોળે અપારજી.
પ્રેમ જહાં વહાં નિયમ નહિહિં ઉંચ નીચ અવતારજી,
પુત્ર ભાવ અજામેલ ઉગારે, મુખ નારાયન કીયો ઉચ્ચાર;
નિજજન કારન—હરિને ધાર લીએહેં દશ અવતાર, ૩

ગ્રુડને જલમે ગજ ઘેર્યા જબ રામ નામકી કીની પુકાર,

ગરૂડ છોડકે—ધાયે હરિ પેદલ ગજકી કિની વાર;
અપને ઘરમે ખુબ પાલકે પાંજર સુવા પડાતી નાર,
સમરન જાનકે—હરિને ગુનકા ભેજી મુકતા દ્વાર.

શેર.

ચુનડી શ્રીફલ રોહીદાસ ભેજા લીએ હાથ પસારજી,
અદ્ધમ ઓધારની તર તારની પ્રગટી કુંડ મોઝારજી;
નરશી મેહેતાકો સંકટ કથ્યો અંતરિક્ષ દીનો હારજી,
અનુક્રમ જેસા જીનુંકા તેસા ભયા દિદારજી;
દ્વારા મતીમેં હુંડી સીકારી સામળ શેઠ ભએ કીલતાર,
નિજ જન કારન—હરિને ધાર લીએ હેં દશ અવતાર. ૪

શ્રાપ ગૌતમ અહલ્યાકો દીનો બનિથી શિલ્યા રખી ધીર,
ચરન પરસકે—પદરજ લાગી પાઆી મુલ શરીર;
કપી વદન અંજનીકે હો ગએ રૂદ્ર અગ્યારમે પ્રગટે વિર,
રામ ચરનકે—પ્રતાપે સતિ શુદ્ધ લાએ કપી ધિર.

શેર.

કબીર ભકત અનન્ય દાસ હરિકે ગુરૂ મીલે રામાનંદજી,
દુષ્ટ સભામે પંચાલી પુકારે ત્રાહે બાલ મુકુંદજી;
નવસેં નવાણું અંબર પુરે ગરૂડારૂઢ ગોવિંદજી,
ગુરૂ ગેબીનાથ ઉસ્તાદ પ્રેમજી ડોસા બનાતે છંદજી;
દયારામ જીવરાજ ગાવતે ગોવિંદલાલ ગુનકે ભંડાર,
નિજ જન કારન—હરિને ધાર લીએ હેં દશ અવતાર. ૫

—:o:—

ભકતના ખરા પ્રેમ વિષેની પરિક્ષા.

(રંગત-લંગડી. ૨૪)

ગરીબ નિવાજ પ્રભુ તુંમનહિ હો લોંડ નિવાજ હો વિશ્વાધાર;
જન અપનેકું—દેતેહો કષ્ટ દુષ્ટ કરે ઠઠ્ઠાચાર—ટેક
અનન્યદાસ હરિભકત સુદામો, બાલપનાંકી મિત્રાચ્ચાર;
કિંચિત ફગવા—કે કારન દિએ દાલીદ્ર કૃષ્ણુ મોરાર.

સુધન્વાકું સંકટ દીનો ડાલે ઉસ્ન તેલમેં ઠાર;
નાથ ન મેરી—હો કે કાટે શિશ રનકે મોઝાર.

શેર.

બિદૂરકે ઘર નાથ પધારે આરોગે ભાજી પાલજી;
માખનમિશ્રીકે ખવૈયે ખાઈ કદલી છાલજી,
ભુપકું ભિક્ષાવ્રત કરાયે પાંચે કુંતાકે બાલજી;
વૈરાટ સુતકે ચસ્મ લાએ ભગનિ સુતકે આણે કાલજી.
કુલનાશકર ફલ કયા પાએ પાંડુ ગ્રાલે હેમાલે મોઝાર;
જન અપનેકું—દેતોહો કષ્ટ દુષ્ટ કરે ઠઠ્ઠાચાર. ૧

આધા અંગ માંગે મુરધ્વજસેં, કાટકે દેતે સુત ઓરનાર;
લગા નેત્રસેં—ઝરન જલ નાથ ચલે કરકે તિરસ્કાર,
સ્વરૂપ કોઢીઆ બન સંન્યાસી આએ શગાલ શેઠકેદ્વાર,
શિશ કટાયા— સુતકા વંઝા ભોજન નકિએ અહાર. ૨

શેર.

અભક્ષા ભક્ષ માંગે ભકતસેં કરાએ અનુચિત કર્મજી,
સત્ય છુડાને સત્વર આએ જનકા ખોયા ધર્મજી;
માત પિતાકી કરત પાલના છોડકે ઘર આશ્રમજી,
કાવડ બિઠાકે અંધા અંધિ તિરથ નિકલા શ્રાવમજી.
અકાલ મૃત્યુક શ્રવન પાગા, તજાપ્રાણ શ્રીરામ પોકાર,
જન અપનેકું—દેતેહો કષ્ટ દુષ્ટ કરે ઠઠ્ઠા ચાર. ૨

હરિશ્ચંદ્રપે બની આઅકે બાલપને મરગએ માબાપ,
રાજ્ય ગુમાયા—છોડા વતન પરવશ પડગએ આપ;
અનાથ બનકે ટુકડે ખાએ ઐસે ભકતકો હુવે સંતાપ ,
ચંડાલને ભેજા—હરિશ્ચંદ્ર તેરી સતીકા મસ્તક કાપ.

શેર.

વામન રૂપ ધરકે હરિ ઘુંમ ગએ બલિકે દ્વારજી,
તિનકદમ મહિ કે ખાતર બલિ ચાંપે પાતાલજી;

અમરિષપેં એસી બની દુરવાષા ક્રોધધારજી,
વ્રત ભજંન કરનેકું આએ શ્રાપ દીએ તત્કાલજી.
સબરિકે જુઠે ફલ ખાએ, ભ્રુગુ લતાકા શહ્યાપ્રહાર,
જન અપનેકું—દેતેહો કષ્ટ દૂષ્ટ કરે ઠઠ્ઠા ચાર. ૩

વિશ્વામિત્ર હરિશ્ચંદ્ર છલનેકું આએ રાજ લે નિકલે બાહાર,
સ્ત્રી બેંચાઈ—ગુનકા ઘર રાજા રહે યું, રૂષિકે દ્વાર;
રોહિદાસકું સાપને કાંટા તજા પ્રાણ શ્રી રામ પોકાર,
જુલ્મ ગુજારી—સતીપેં શિશ કટેકી કરી તૈયાર;

શેર.

પ્રહ્લાદકું ગજસે તુડાએ જલાએ હુતાશનજી,
દધિકે અંદર ડુબાએ શિર લગે કાટનજી;
કઠન વૈરા ક્રુપેં પડી પાંચ બરસકે તનજી,
ક્ષુધા તૃષા અગ્નિ સહી અપ્રમાતુકે બચનજી;
દાતાકું તુમ દુરબલ કિનો લોભીકું દો અંથ ભંડાર,
જન અપનેકું—દેતો હો કષ્ટ દુષ્ટ કરે ઠઠ્ઠા ચાર. ૪

કંઠ પ્રાણ કરણેકું આયા વહાં જાકે જાચે મોરાર,
દશન તોડકે—દીની રેખ ધોએ ગંગા મોઝાર;
સમધકે ઘર નાથ પધારે અન આકે જાચે કિરતાર,
કછુ ન ઘરમે—મીલકે દો પુત્ર પિતા-યું કરે બિચાર;

શેર.

અન્ન લીયા તસ્કર પને જબ જાગે શાહુકારજી,
સુતકા શિર કાટ લીયા રસોઈ પિતા કરી તૈયારજી;
ગુરૂ ગૈબીનાથ દત્તકે બાલકે છંદ રચે ટંકશારજી,
ડોસા પ્રેમજી ગોવિંદલાલ કહે હો અકલ કલા-કિરતારજી,
પતિવ્રતાકું વંઝા કીની સંખનકું કૈ દે પરિવાર,
જન અપનેકું—દેતે હો કષ્ટ દુષ્ટ કરે ઠઠ્ઠાચાર. ૫

———:o:———

જ્ઞાન ભક્તિ પ્રયોગમાં સુજ્ઞ રહેવા લાયક પ્રબોધ કુંડાના ખ્યાલ ઉપર.

(રંગત-લંગડી. ૨૫)

પાપ નીવારંન હે બ્રંહ્મ ચૈતંન ચેતો બેદકી કેહેનીહે;
બીચમે ચોકી—ખડી એક માયા બડી દુખ દેનીહે.—ટેક,
સતસંગકે નિર્મલ ગંગાજલ ઉત્તમ કોઇ નર પાન કરે.
સત્યકે શરસે—મારે વો અસત્યકું નીશાન કરે,
તરેવો નર કઇ તારે આસ્ટપેર માલીકનામ કાખ્યાન કરે,
સબકું સુનાવે— સદગુન અજાનકું શુજાન કરે.

શેર.

ધ્યાંન ધર હરવખ્ત રખના ચાહુ સુંદર શ્યામસે,
ફીર પડાતી કંચની તરગઈ નારાયન નાંમસે;
પાવો પરમ પદ પ્રેમસે ચીતવન લગા શીયા રાંમસે.
ફસે માયા મધ લોભમે શો દુરહે મુકતી ધાંમસે,
ગુરૂ પ્રસાદી જ્ઞાનકી મીસરી લીની ગુરૂસે લેનીહે;
બીચમે ચોકી—ખડી એક માયા બડી દુઃખ દેનીહે. ૧

અંધાધુંધ ઘટમે જાનો તુમ અવનાસીકા હે આશંન,
નીરા ધારસે—હુઇ સુંન માહા સુંનસે બીસ્તારંન;
ઓહુંમ અખંડીત જયોતી રૂપસે શોહમ રૂપ ભએ ઉતપંન,
સોહુમ સેતીરગુંન—બ્રંહ્મા બીસ્તુ મહેશ્વર ત્રૈલોચન.

શેર.

અસ્થાન કહું તીન દેવકે ઠઉ જુદે બતલાયકે,
બ્રહ્માહે સાદી સ્થાનપે સુન લેના ધ્યાન લગાયકે;
મનીપુરમે બીસ્તુ બશે વાંકી તને દે મોલ બતાયકે,
અનહદમે શકર બશે દીયા સબ તુજે દરસાયકે;
સદા મસ્ત હેં હરકે પ્યારે બીના ભજન બેચેની હે,
બીચમે ચોકી—ખડી એક માયા બડી દુખ દેની હે. ૨

પાંચો તત્વકી સુનો હકીકત માહા તત્વસેં ભયો બીસ્તાર,
ન્યારે બતાઉં—તત્વ અશમાન અવલસેં ભયા બીચાર;
અશમાનમેશે પવન નીકાલે પવનશે અગ્ની તત્વાધાર,
અગ્નીમેસે—અલીલ ઓર અલીલશે પ્રથવી તત્વ તૈયાર.

શેર.

કામ ક્રોધ મદ લોભ ભય ચલન વલૅન ધાવન હો,
પ્રશાર ન અંકોચ ન ક્ષુધા ત્રસા આલેશ નીદ્રામીથન હો;
શુક્ર શ્રોણીત મડમુત્ર લાર પ્રવેશ અસ્તી કરન હો,
સુન મસનાડી રોમ ત્વંચા કહું પચીશકા બરનન હો;
સ્થાન પચીશે ન્યારે બતાદો તુમસે હમારી કેની હે,
બીચમે ચોકી—ખડી એક માયા બડી દુખ દેની હે. ૩

સરસ્વતી માતુ ગંગા યમુના રેહે કહા ઘટમે બાશ કહો,
કોન બખતપે—ચલે નાલા કરખોજ તલાશ કહો;
મુરશદ ગેબીનાથજી કહે ખ્યાલ એસે બારે માશ કહો,
ચંદ્રા સુર્યકા—કીશી અસ્થાન મે જ્યોત પ્રકાશ કહો.

શેર.

ચેલે ચતર હે લાલ શીગકે નએ બનાતે ખ્યાલ હો,
ઝાંમપીયા શીવલાલને પીર તેહે લાલમ લાલ હો,
કહે કથકે ખ્યાલ દયાલ ખડકે ચંગબજે શોતાલ હો;
જવરાજ જબર માલીકકી તસ્બી ફીરતે હાલ હો,
ગોવિંદલાલ કહે કેહેની સેલહે કઠન પાલની રેનીહે.
બીચમે ચોકી—ખડી એક માયા બડી દુઃખ દેનીહે,

—:o:—

તુરાના ખ્યાલ ઉપર સુરતા વિષે.

(રંગત–લંગડી. ૨૬)

ગંમ મેદમ આરહ્યા લંબોપે કહી નવાલી યાર મીલા,
ખુંન જીગરકા—હુવા નંમ જબ તક તાં દીલદાર મીલા;

ભીલાન વો માહરૂ ખ્વાબમે મુજે કભી મેરા બાલંમ,
કીસીકે આગે—કહુંયે બાલંમ બીન શુંની આલંમ.
જાજુરેત જુમેકરતી બન બન કહી નપડતી હે માલંમ,
નાદીમ હોકે—ફીરૂં ચલ ના મીલતા મુઝંકુ હાલંમ;

શેર.

પરેસ્તામે મેં ગઈ વાંકહી ન મેરા ગુલહે,
ઉસી ગુલપે કયાકુહું જીયા મેરા શંમ બુલહે;
તારીફ જીસકી કયા કહું અંઝદાં મીસલકા કુલહે,
ગુલઝ હામે ઓર કોઈનાં ઇસ્ીગુલ સમતુલહે.

ચલીમે હુઢન તીરથ ગંગા મેરાન વાહા મુખત્યાર મીલા,
ખુંન જીગરકા—હુવા નંમજબ તક ના દીલદાર મીલા. ૧

કાસિ ફીરકે આઈ મથુરા ગોકુલમે નાહે વાલી,
લગરહી. તાલી મીલાદે કોઇ મેરે મનકા માલી;
ગયા પ્રાગ ફીર આઈ મીલે ના સનમ ગઈ મુખકી લાલી,
ગલે બીચમે—હમને પ્રેમકી કપુની લે. ડાલી.

શેર.

કહું કીસીસે ના મીલે દીલભર યે દીલ બેહોસ હે,
જુદાઇ મુજસે કર ગએ કફા વો મુજપે દોસ હે;
ન છોડું ચીતવન કભી જબતક કદમમે જોસ હે,
રૂસવા શનમ મુજશે હુવા ઉનહુકે દીલમેં રોસ હે;

બદ્રીનાથ. ફીર આઈ પલટ કેં ના તનકા આધાર. મીલા,
ખુન જીગરકા—હુવા નમ જબ તક ના દીલદાર મીલા. ૨

જગંનાથકી કરકે ઝાંખી ફેર આઈ મે બીંદ્રાબન,
ઉલટ પુલટકે—ફીરૂ ચલ ચહા લગી કરને દરશન;
વાહાંશે હુઢન ચલી પીયાકો દ્વારા મતીમે લગી દેખન,
પીયાકી કારન—સખી મેં મુલ્કો મુલ્ક જા ચલી ફીરન.

પીત તન પીંઝર ભયા દીલમે રહા ગમ છાયકે,
બેટ, ઓર ડાકોલજી દેખુંગી વામે જાયકે;
નાથ દ્વારે નાથકું નીરખુંગી ચીંત લગાય કે,
હર દ્વારમે હર કારને જાવુંગી ભસ્મ રમાય કે;
બોહોત જગોમે ફીર ફીર આઇ કહીં ન શરજનહાર મીલા,
ખુન જીગરકા—હુવા નમ જબ તક, નાં દીલદાર મીલા. ૩

શ્રીરંગ ધામકા દરશન કરકે રામેશ્વરકો જાવુંગી,
રામેશ્વરસે—મીલેતો પીયાકું ઘરપે લ્યાવુંગી;
તજ દઉગી તન તજુંગી ભોજન બીના મીલે નાપાવુંગી,
પંચ વટીમે—બેઠકે ઘટમે ધ્યાન લગાવુંગી,

શેર.

દરશન દીયાહે ધ્યાનશે ઘટમેહે આતમ રામજી,
રામ રામ રટરામ બીશર મત રામકે પ્યારે નામજી;
ઉસ્તાદ ગેબીનાથજી કહે ઘટમે ચારો ધામજી,
શીવલાલ કહે મીજલશમે અબ સબકું મેરી સલામજી.
બાહાર ભટકતે ફીરતે બાદી ઉસેન બ્રહ્મકા પારમીલા,
ખુન જીગરકા—હુવા નમ જબ તક ના દીલદાર મીલા. ૪

———:o:———

સત્ય પ્રકાશ મહીમા વિષે—રાજા કરણુનો, ખ્યાલ.

(રંગત-લંગડી. ૨૭)

સત્ય વાલે સત્ય કભી ના ચુકે સત્યસે મીલતા સુંદર શ્યાંમ,
સત્યકે વાલી—સમરલ્યો જીન સમરે હોયગા આરામ-ટેક;
હો ગયે રાજા કરણુ સત્ય વાલે અહનીશ કરતે રહે અસ્નાન,
દીજકું ખુલાકે—ફજરમે શ્રાવનકા દેતે રહે દાન;
સત્યકી ધજા ચડાઇ મેહેલપે સુની ખબર દુર્યોધન કાંન;
કહે દુર્યોધન—છીનાકે ચડા લ્યો વો અપને અસ્થાન,

શેર.

સિંહાસન બૈઠે રાયજી નોકર ખડે કઈ પાસજી,
જાચનકું આયે હે દ્વીજ કંચનકી કરકે આશજી;
આશિરવાદ કહે કે ખડે મુખસે કહે શાબાશજી.
દીયા કંચન બાંટકે નૃપ ગયે અપને અવાશજી.
દાન દીયે બીન પ્રસાદ ન પાવે હૃદય ન ચુકે હરિકા નામ,
સત્યકે વાલી—સરમ લ્યો જીન સમરે હોયગા આરામ.

બીત ગયે દીન તીન આપે કીલતાર કૃષ્ણજી કીયે બીચાર,
સ્વરૂપ બદલકે—ચલે નીજ ભક્તનકી લેનેકું સાર;
પહોંચ ગયે હસ્તીના પુરીમેં જહાં દુર્યોધનકા હે દ્વાર,
સત્ય ધજાકે—આગે જા ખડે રહે મોહન મોરાર.

શેર.

કોઢી કાયા બનાઇ હે નીકલે રૂધીરકી ધારજી,
બાશ ચલી બીખરાય કૈ દેખન લગે દીદારજી;
નૃપ કચેરી બીલકે મુખ કહેને લગે ઉચારજી,
કુછં ચાહીયેશો કહો ગુરૂ હાજર ધરે તૈયારજી;
જરમાલ હસ્તી ઘોડા જો કુછ ચાહેસો લે લ્યો દામ,
સત્યકે વાલી—સમર લ્યો જીન સમરે હોયગા આરામ.

બડા કષ્ટ કોઢી કાયાકા ચઇએ મુજે સુંદર કાયા,
પુરે સતી તુમ—જાનકે હમ તુમસે જાચંન આયાં;
લે લ્યો અષ્ટ દીન નષ્ટ દેહિ શાદીકા મુજે ઉમંગ છાયા,
કાર્ય હમારા—કરો સિદ્ધ ના ચૈએ દોલત માયા.

શેર.

વાહ વાહ સતી તું સત્યકે બ્રધ બડે પાલનહાર હે,
સુન બચન દુર્યોધન કહે જુઠી તેરી તકરાર હે;
ચાહે ઉઠા લે ધજા સતકી મુજે ના દરકાર હે,
આયા તું બંમન જાચને દીલમે ન ખોફ બીચાર હે;

તુમસે સત્ય ના રહે દુર્યોધન સત્ય પાલના મુસ્કીલ કામ,
સત્યકે વાલી—સમર લ્યો જીન સમરે હોયગા આરામ. ૩-
કહે બ્રહ્મન સુન સુન દુર્યોધન અબ મે ઢુંઢ લઉ સત વાલા,
કરન રાયકે—દ્વારપે જાય ખડે રહે નંદલાલા;
બીછાયે આસન શીશ નમાએ જપતા હું મનમે માલા,
તીન દીવસસે—દ્વારપે સ્વાલ કીશીને નહીં ડાલા.

શેર.

કહે કરન કર જોડ કહીઆ દીલકી તુમારી આસ હે,
ચાહીએસો માંગ લ્યો હમ તો ચરનકે દાસ હે;
તંન તેરા દેદે કરંન દીલકી યે મેરી પ્યાસ હે,
બદમાસસેના દીયા જાવે સતીકું શાબાસ હે;
લે લ્યો બદલ તન મેરા આપ અપના સીધ કામ કરો તમામ,
સત્યકે વાલી—સમર લ્યો જીન સમરે હોએગા આરામ. ૪

સ્વરૂપ બદલ ગએ કૃષ્ણ કરનકું જ્વાલા પ્રગટ ભઇ તનમે,
ઝરન લગા તન—સતી ઉનકી રહી સેવા ચરનનમે;
રાય દુર્યોધન સંગ દુશાસન આયે કરનકે ભુવનમે,
નીરખ કરનકું—લગે ચેષ્ટા કરને દોઉ સબ જનમે.

શેર.

કહે દુર્યોધન સુન કરન સંકટ શહા નહીં જાયેગા,
યે કષ્ટસે મરના ભલાં ઝીંદા તું જલ સુખ પાયેગા;
સસ દીન ગએ બીત દુખ શેહે શેહેકે ફીર પસ્તાયેગા,
જો લેગયા તન સ્વછ સુંદર વો ન દેને આયેગા;
રહા એક દીન દેખે અબ દુર્યોધન તુમ મત હો બદલામ,
સત્યકે વાલી—સમર લ્યો જીન સમરે હોએગા આરામ. ૫

સુની ન કીસને બાત કરનકી ફજરમે લેકે નીકલે બહાર,
કાષ્ટકું લેકે—કરનકું જલાનેકા મીલ કીયા બીચાર;

અંતર્યામી ખડે આનકે દુરસે જદયું કીયા પુકાર,
મતી જલાઓ તુમ—કરનને કીયા બડા હમસે ઉપકાર.

શેર.

દેખી સુરત બમનકી સબકું પડી હે ત્રાસજી,
કપટી ગએ ફુલ ભાગકે રહા ન કોઇ પાસજી;
કરનકે શીરપર કર ધરે કીઆ રૂપ પ્રકાસજી,
કંચન કાયા બન ગઈ મનમે ભયા હુલાસજી;
ચરનમે શીશ નમાયે કરન ઓર સતી પ્રભુકુ કીયા પ્રણામ,
સત્યકે વાલી—સમર લ્યો જીન સમરે હોએંગા આરામ. ૬

નીજ મંદીર લેચલે મોહનકુ શતીને ખીલવાયા ભોજન,
પુર્ણ કૃપાસે—ચતુરભુજ ધાર પ્રભુ દીના દરશન;
પરમાનંદ પરીબ્રહ્મ પ્રસંન હો કરકે ભક્તકું કહા બચન,
મન ઈંછા ફલ—માગ લ્યો પ્રાનસે પ્યારે બૈસ્નવ જન.

શેર.

કર જોડ સ્તુતી કરન કરે પ્રભુ દીજીએ નીજધામ તુમ,
કીની દયા નીજદાસ જનપે ભલી સુંદર સ્યામ તુમ;
સદગુરૂ ગૈબીકે ઘટ હૃદયે કરો બીશરામ તુમ,
ગુન ગાવે ગોવિંદલાલ સબ કુછ હો મેરે તમામ તુમ;
દીન દયાલ રટ નામ નારાયન મીલે સેજ મુક્તીકા ધામ,
સત્યકે વાલી—સમર લ્યો જીન સમરે હોએંગા આરામ. ૭

સત્ય પ્રકાસ મહીમા—શેઠ શગાડસાના સત્ય વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૨૮)

જ્ઞાન ધ્યાનસે ભક્ત ન ભુલે સત્યસેં મીલતા હે કીરતાર,
જો સત ચુકે—હો ચુકા ગયા જન્મ બ્રથા અવતાર. ટેક.

અગાળસાંથે ભકત હરીકે રટે રામ ચાહાતે મોક્ષ ધામ,
સત્યકુ પાલે—સદા હૃદયે ન બિસારે હરિકા નામ;
અષ્ટ પોહોર બતીસ ઘડી સમ્રન કરતે રહે આઠો જામ,
નર ઓર નારી સત્ય બ્રધ રખે કરે પરમારથ કામ.

શેર.

ચંગાવતી સ્રી સતી થાસૂત ચેલૈયા સત્યવાનજી,
જો દવાર આવે જાચને ઉનકુ દેવે શનમાનજી;
ઈછા ભોજન ખીલાવે માગે સો દે દે દાનજી,
સંતોકી સેવા કરે પ્યારે જીનશે હોએ કલ્યાનજી.
સંતકું ભોજન ખીલાકે પાવે સત્યકા રખતે હે આધાર,
જો સત્ય ચુકે—હો ચુકા ગયા જન્મ બ્રથા અવતાર. ૧

—ગુસાંઈ બનકે આયે જાચને ક્રસ્નજી પધારે ઘરકે દ્વાર,
ક્રીને નજાની—અકલ ગત કલા પ્રભુકી અપરમંપાર;
અસ્નાન કરકે ચરણાં પ્રતલીએ ભોજન પલમે કીયા તૈયાર;
ગુસાંઇ બોલે—ઈશી ભોજનકા હમકું નહી હે પ્યાર.

શેર.

આહાર કરતે મંસકા ઓર કુપ્પન કરતે અહારજી,
ચાહેતો દે દોરજા મુખસે કહો ના કારજી;
ભક્ત સુનકે ભયા અચંબા કયા બની કીરતારજી,
જાની કેદર આયે વીશ્વંભર જકત પાલન હારજી.
સત્ય કે કારન ચલે સતી જન નીચસે જાયકીઓ બેપાર,
જો સત્ય ચૂકે—હો ચુકા ગયા જન્મ બ્રથા અવતાર. ૨

જો કુછ કહાશો લેકર આયે પતી વ્રતા સુંદર ધરનાર,
દીઆ ઉશીસે—માંસ ભોજન જલદી કરદે તૈયાર;
શિશ નમાકે શેઠજી કહેતે ચલો આપ મોહન મોરાર,
ચલે ઉઠકે—ગુસાંઈ શિશ ધુનાકર નીકલે બાહાર.

શેર.

મીટી મનુશકી ચાહી એ ઔર મીટીકા નહી કામજી,
હમ આયે ઘર જાચને અઘોર હમેરા નામજી;
નરનારી દો મીલકે બૈઠે ન પોહોચે દીલકી હામજી,
મનુસ્ય તો કહાશે મીલે જો ખરચે અપના દામજી;
એક પુત્ર અપના ચેલૈયા નરનારી દો કરે બીચાર,
જો સત્ય ચુકે—હો ચુકા ગયા જન્મ બ્રથા અવતાર. ૩

જાહા પડનેકુ ગયા ચેલૈયા વાહાતો પોચ ગએ શ્રી ભગવાન,
બીદયા ગુરૂકું--પ્રગટ હૃદયમે હુવા હે એસા જ્ઞાન;
ભાગ ચેલૈયા સચ કહેતા હું પીતા તુજેકુમારે ઠામ,
દ્વાર તુમારે—ધુતારે આયે કરે સિધ અપના કામ.

શેર.

ન ભાગકે જાવું ગુરૂજી પીતા કરે કલ્પાંતજી,
નવ મહીને ઉદરમે રખેસો લાજે જનુની માતજી;
દોડકે જાતા હું ઘરકું શીશ નમાવું તાતજી,
સંતકે કારન માતુ પીતા કરે આતમ ઘાતજી;
મતી શોચકર માતુ મેરી ચાહે તો તું મુજકું માર,
જો સત્ય ચુકે—હો ચુકા ગયા જન્મ બ્રથા અવતાર. ૪

મેરે તનકે સુંદર ફરજન ચંગાવતી કહેતી રાની,
મારો પુત્રકું—મારકે ફેર તો દીલમે અકુલાની;
મસ્તક ધરા હે ઘરકે મ્યાને ચક્ષુસે ઝરતા પાની,
પુત્ર મંસકા--કરદિયા ભોજન ત્યાર સતી સ્યાની.

શેર.

ગુસાંઇ કહેને લગે સુતકા શીશ રખે છુપાયજી,
દીલગીરી દીલમે લગી કયું સંત ભોજન પાયજી;

કોરે કપડે પેહેનકે લ્યો કાજલ બીંદી લગાયજી,
રામ નામ મુખસે કહો જ્યું પુત્રકી બધાયજી;
માત પીતા સુત મસ્તક તોડા તન પેહેરે સુંદર પટશાર,
જો સત્ય ચુકે--હો ચુકા ગયા જન્મ બ્રથા અવતાર. ૫

આશન બૈઠે આપ નીરંજન ધરકે દીયે હે કંચન થાલ,
પંખા લેકે--ખડે મીલ નરનારી કરતે પ્રતીપાલ;
વંઝાકા નહીં ભોજન ચઈએ દાન ન ચૈએ તેરા માલ,
નીરાશ હોકે--નારી નર કરે સ્તુતી પ્રભુ હો દયાલ.

શેર.

ગુસાઈકે સુનકે બચન નરનારી હુવે ઉદાસજી,
કર જોડ કહેતી કામની અપને પતીકે પાસજી;
પાંચ માસકા અસ્થુલ ઉદરમે રહા હે અભબાસજી,
ઉદર ચીર દઉં સંતકું પુરન કરો પ્રભુ આસજી;
હરિ નામ હૃદયેમે સમરકે હાથોમે ધર લીયા કટાર,
જો સત્ય ચુકે--હો ચુકા ગયા જન્મ બ્રથા અવતાર. ૬

હાથ સતીકા પકડ પ્રભુને કહ્યા માંગ તું માંગ બચન,
સત્ય ભક્તકા--જાન દ્રઢ દીનાનાથ દીના દરશન;
સત્ય વાદીકા સુત ચેલૈઆ આન ખડા આકે આગંન,
સબ દીલ મીલકે--નારી નર સુત પાયે અમૃત ભોજન;

શેર.

દેખી અચલતાં સત્યકી હોગએ પ્રસંન અવિનાશજી,
સત્યકે આધાર તીનુ કીએ બૈકુંઠ બાસજી;
ધન્ય હે ઐસે સતી જો પાલે સત્ય પ્રકાસજી,
સદગુરૂ ગૈબી કહે સંતોકી પુરો આસજી;
ગોવિંદલાલ કથ ખ્યાલ કહે તુમ સત્યકી બોલો જય જયકાર.
જો સત્ય ચુકે--હો ચુકા ગયા જન્મ બ્રથા અવતાર. ૭

—:૦:—

તુરાના ખ્યાલઉપર માલવાના રાજા ભર્તુહરિનું બ્યાખ્યાન.

(રંગત-લંગડી. ૨૯)

સત્યવંતી કહો કૈસે પિંગલાદીલ ઠાંનીસે રખે મીલાય,
હોગએ ન્યારે--ભર્તુહરી લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય;-ટેક
શેહેર ઉજેની રાજકીએ કઇ લાખો જીનુંકે તાબેદાર,
કયા તારીફ કહું—બડે ધર્મીષ્ટ પ્રજા કે પાલનહાર.
તીનસે સાંઠથી જીનકી રાંની પ્યારી જીનુંમે રાની ચાર,
ઇન ચારૂંમે--પ્રાનસે પ્યારી પિંગલા રખી નાર;

શેર

પ્રાન ઉનકે પાસમે ના ચેન બાન દેખે નઝર,
દીલ જુદાઈ નહી જરા રાજાને રખી પ્રાંન પર;
નેહ નારીસે લગા જાની ન કુછ ઉનકી કદર,
બીવસ ઉનકે હોગએ સબ કહું બૈયાં શમઝાય કર.

(ઈંદ્ર શભાની રાહમા.)

કીરતાર કરનહાર લેખ ટરે નેટારી,
અશ્વપાલ સંગ ચલી પિંગલા નારી;
હોની સો હો આઈ મતી મંદ બીચારી,
ભર્તુહરીકુ ત્યાગ કીની નીચસે યારી.

છોટી.

પીંગલા રાનીને રાજાકું શમજાયા,
સુનો ભ્રાત તુમારા મેરે મેહેલમે આયા;
રાનીકે બચન સુન રાજાને ગંમ ખાયા,
રાનીને ખેલ રાજાકું અજબ દીખલાયા.
કેહે ભર્તુહરી સુન હે ભ્રાત કયું બીશયને તુજકું દીયે ભુલાય,
હોગએ ન્યારે--ભર્તુહરી લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય. ૧

કહે ભ્રાત સુન લ્લો રાયજી કયું કફા હોતે હો બીન તકશીર;
ગુનાહ મેરેમે—પડે માલુમ ખીંચકે મારો લકીર;
નથ ઉજ્જેની ચલા છોડકે ભ્રાત હુવા દીલમે દિલગીર,
મેરી હસરમે—મ દેખું મુલ્ક તુમારા રખનાં ધીર.

શેર.

જાને બખતયું કહે ગએ તુંમ હો રહેના હુસીયારજી,
ચેત લ્યો પસ્તાવોગે નાંહક કીસીકી નારજી;
બદનાંમકે ડરસે ઉને અપના તજા ઘર દ્વારજી;
પરમ ખુસ હો પીંગલા સોલે સજે શિંનગારજી.

(ઈંદ્ર સભાની રાહમાં.)

બેઠી એકેલી મોહોલમે કીએ દીલમે બીચારે;
દાસી લા બુલા શીતાબ દીલ કે વો પ્યારે;
કર જોડ દાસી કહે ન લાયક કાંમ તુમારે,
માલુમ પડે જો રાય ખીંચ મારે કટારે.

છોટી.

દાસીકે બચન સુન રાનીને ગુસા ચડાયા,
રાનીને જબરજસ્તી ઉનકું પઠવાયા;
વાહાં તક રાજાને કુછભી મર્હમ નહીં પાયા,
કીરતારને ક્યાં કુદરતકા ખેલ રચાયાં;
રાજા સભામે બૈઠે અમર ફલ સાંતીરામ દેનેકું આય;
હોગએ ન્યારે—ભર્તુહરી લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય. ૨

શાંતીરામ કહે સુનો રાજા ફલ પાલ્યો ઈતનાં કાંજ કરો,
ભય મરનેકી—ટલે ફેર અંમર જુગમે રાજ કરો;
દીલ ચાહે સો દયો ઈનાંમ સબ કષ્ટ હમારા ત્યાજ કરો,
ધર્મ વંતહો—ભૂપતિ મેહેર મેરેપર આજ કરો.

શેર.

દીન દ્વીજ જાનીં દીયા રાજાને બહુત ઈનામજી,
પ્રસન હોકે ભર્તુહરી ખુસ કીએ શાંતી રામજી;
મીલે નાં કહી ચીજ ઐસી કોટી ખરચે દામજી,
ઇસતરાંકે દેખ ફલ ખુશ ભઇ સભા તમામજી.

ઈંદ્ર સભાની રાહમાં.

રાજાજીને વો ફલ દીએ પીંગલાકો જાયકર,
પ્રાંન પ્યારી હો અમર યે ફલ તું પાયકર;
ફલ દેગએ આઇ દાસી યારકો બુલાયકર,
ઉને યારકો ફલ દેદીયા ગલે લગાયકર.

છોટી.

ઠાની બે અકલકો ગુનકાસે યારીથી,
પીંગલારાનીસે ગુનકા પ્રીય ભારીથી;
ઉને ઉસસે દીયા ફલદીલ ભર દીલદારીથી,
સ્યાંની ગુનકાવો ઐસી ચતર નારીથી.

દીલમે કીયા દરીયાફ્ યે ફલ રાજાજો પાય અમર બનજાય,
હોગએ ન્યારે— ભર્તુહરી લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય;

ગઈ ગુંનકા રાજાકી પાસ ખડી આગે અમર ફુલકો ધરકે,
ફુલકો દેખકે—હુવા મંન સોચ બીચાર બહુત કરકે;
પુછા ઉનસે રાજાને યે ફલ તું કહાસે લાઇ હરકે,
ઉસ ગુનકાને—સાચ કેહે દીની બાત મારે ડરકે.

શેર.

દીયા ફલ મુજકો તુમારે અશ્વપાલ ગુલામને,
રાજ રહો અમર લીએ લ્યાઇ હું આપકે સ્યામને;
અશ્વપાલ બુલા સબબ પુછા કહા બેફામને,
રાનીજી ફલ મુજકો દીયા બેકલ કીયા મુજે કામને.

(ઇંદ્ર સભાની રાહમાં.)

ધિ ગજબ હે કયા અફસોસ હુવા ઇશી બખ્તકોં,
ઠાંનીકું પકડ ડાલ દીયા કેદ શખ્તકોં;
બૈરાગ્ય ભયા પ્રગટ છોડા રાજ તખ્તકોં,
રાનીકું દે લાનત કીએ કુલ ત્યાગ જકતકોં.

છોટી.

દીલમે ધારા સંસાર હે સાર સ્વપ્ના,
મન છોડ કલ્પના કોઇ નહીં હે અપના;
ઐસો બીચાર કીનો જા બનમે તપના,
સચા સાહેબકા નામ સો મુખસે જપના;
ઠાંએ ગોરખકી પાસ ભર્તુહરી અપની હાલત કહી બુઝાય,
હો ગએ ન્યારે—ભર્તુહરી લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય. ૪

ગોરખ નાથજી ધારે ગુરૂને કરનમે મુંદ્રા ડાલી હે,
કરન છેદકે—મંત્રસે દુધકી ધાર નીકાલી હે;
દીયા જ્ઞાન ગોરખને પક્કા તનપે ભસ્મ રમાલી હે,
ધ્યાનકી ધુનમે—ફકત હરિ નામસે લગન લગાલી હે.

શેર.

લે ગુરૂ ! આજ્ઞા ચલે બસ્તીમે કુદરત કર્મકી,
મેહેલમે જા ખડે માઇ પીંગલા દે ભીક્ષા ધર્મકી;
નીરખ માલવપતી સમજી બાત અપને મર્મકી,
માંઇ મેત કેહેનાં હે સ્વામી મરૂં મારી સર્મકી.

(ઇંદ્ર સભાની રાહમાં.)

ભેખ ઉતારો, પ્રાણનાથ અફસોસ તજી દીજીએ,
ફરકે કટાક્ષ ગુના બક્ષ મેરા મેરા કીજીએ;
સુન્ય ભઇ ઉજ્જન હાય કીસ તરાંશે જીજીએ,
અરે મમ સ્યામ મોરી અરજ સુની લીજીએ.

છોટી.

કહે જોગી બાત મત કર જંગલ બાશીસેં,
વાકુફ હુવે હમ તેરી બદમાશીસેં;
હમ તો છુટે અબ મોહ જાલ ફાંશીસે,
ધુંન લગન હમારી લગ ગઇ. અવિનાશીસે;
વાહાંસે ભીક્ષા લેકે: ચલે જા દુજે મેહેલમે અલખ જગાયં,
હો ગએ ન્યારે--ભર્તુહરિ લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય. ૫,

અશ્વ. માલતી મૈયા ધર્મકી દે, ભીક્ષા જોગી જનકોં,
દેર ન કરના--દ્વારપે ખડે દુર જાનાં બનકોં;
ઐસો બચન સુન અશ્વ માલતી શોક ચકીત હોગઈ મનકોં,
પીયા રૂપકું--દેખકે જ્વાલા અનલ લગી તંનકોં,

શેર.

હે પીયા પરહર ગએ મુજે ડારી સીંધુ અનંગમે,
બનકે જોગન મે ચલું લે લ્યો તુમારે સંગમે;
માંતુ પીતુ ઘર નેહ બ્યાવ કરા દીયા હે ઉમંગમે,
બ્યર્થ જીવન ભયા લગતી દાહ યોવન રંગમે,

(ઇંદ્ર સભાની રાહમાં.)

સુનૂ અશ્વ માલતી પતીકી આસ ત્યાગદે,
માયા પ્રપંચ ફાંસકા બીલાસ ત્યાગદે;
મંન અલી મોહ પંકજકી બાસ ત્યાગદે,
બીરક્ત હોકે જગ્તયે દુ:ખ રાસ ત્યાગદે.

છોટી.

ભીક્ષા દે મૈયા ઓર બાત. નકર કુછ હંમસે,
જો કુછ હોનાં શો હુવા બનાવ કરંમસે;
લેલીયા જોગ શો ઉશ માલીક કે હુકંમસે,
ભવસિંધુ ઉતરનાં પાર ગુરૂ કે ગંમસે,

અશ્વ માલતીસે ભીક્ષા લેકે ફેર વાહાંસે હુવે બીદાય,
હોગએ ત્યારે--ભર્તૃહરિ લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય. ૬

ચંદ્ર કલાકે ચલે મેહેલમે જાકે અલખ જગયા હે,
શુર જોગીકા--શુના અવાજ કાનુંમે આયાહે.
બાહીર નીકલ કે દેખા નઝરસે દરસ પતીકા પાયા હે,
સારે બદંનપે--રમી હે ભસ્મી કોમલ કાયા હે;

શેર.

ભેખ ધરંન કયું કીયા પીયા રાજ ધ્યાંની છોડકે,
આયેહો કર ધર ડંડ કમંડલ છાલ મ્રગકી ઓડકે;
પરહરો મત પ્રાન પ્યારે પ્રીયા કહે કર જોડકે,
ઉઠા દીલમે રંઝો ગંમ ગએ પ્યાર પ્રીતમ તોડકે.

(ઇંદ્ર સભાની રાહમાં.)

ચંચલ સુંન ચંદ્રકલા જગતમે કુછ સાર નહીં,
દારા સૂત ભ્રાત કુટંબ અપનાં પરીવાર નંહીં;
ભવજલ તરનકું હરિ નામ બીન આધાર નહીં,
માયા અપાર પ્રભુકી જીનુંકા પાર નહીં.

છોટી.

જગકે બીલાસ જુઠેકું કયા કરનાં હે,
કુલ ફના હે દુનીયામેં આખર મરનાં હે;
હમકું તો ફકત માલીકકા ધ્યાન ધરનાં હે,
ભવંસિંધુંસેં હમ હોવેંગે પાર ઉતરનાં હે.
સુંનકે પીયાકે બચન રાણીયા કરે રૂદન નયનનાં નીરસમાય,
હો ગયે ત્યારે--ભર્તુહરિ લીઆ જોગ દીલમે પસ્તાય. ૭

વાંહાસે ભીક્ષા લેકે ચલેજા કમલાક્ષીકે દ્વાર ખડે,
જોગી રૂપસેં--શબ્દ મુખસે અલેખ ઉચાર ખડે;
દે મૈયા કમલાક્ષી ભીક્ષા લેનેકોં હમ બાહાર ખડે,
દુનીયા છોડી--જોગ લે મન અપનેકોં માર ખડે.

શેર.

નીરખ શ્યાંમ સ્વરૂપ કમલાક્ષી પડી અફસોસમે,
સુધ બુધ તનકી બીસર બન ગઇ બાવરી બેહોસમે;
કહે બીયા હે પીયા યે ક્યા જુલ્મ કીની રોસમે,
કામની કુલકું તજે મત પીંગલાકે દોસમે.

(ઈંદ્ર સભાની રાહમાં.)

સુન લે કમલાક્ષી મૈયા જોગ શા આરાંમ નહીં,
પ્રચંડ મોહકી જાલોમેં ત્રમ કાંમ નહીં;
તરલે ભવ કરલે ભજન બીના મોક્ષ ધાંમ નહીં,
ત્રસ્ના ત્યાગી હમારે દીલમે કોઇ હાંમ નહીં.

છોટી.

હો નીરખ કમલાક્ષી ભીક્ષા લાંતીહે,
રોરો શોર મચા ધરનીપે પટક જાતીહે;
શોર શુંનકે સુતા કૃષ્ણાં કુમાંરી આતી હે,
બીધ બીધ પ્રકારસે પીતાકો સમજાતી હે.

હોકે દીન કહે બચન બીચારી સુનો પીતાહો હમપર સહાય,
હોગએ ન્યારે--ભર્તુહરિ લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય;
સુતાકું શમઝાઇ ભર્તુહરિ, બૈરાગ્યં પ્રબોધ તમાંમ કીયા,
બીયા બાંનમેં--બસેજા શારે જકતમે નાંમ કીયા.
નાંથ ગુરૂ ગોરખકે પ્રતાપી ચરન કમલ બીશ્રાંમકીયા,
જોગ જુગ્તસે--તરે ભવ સિંધુ ઇસ તરે કાંમ કીયા;

શેર.

મત ફસો મોહ જાલયે સંસાર સ્વપ્નાં ખેલહે,
લડો કુસ્તી કાલ બલીશે જીતનાં નહી સેહેલહે;
બીંન ભજન ભગવાનકે ઔર કાજ કુલ બદફેલહે,
જ્ઞાન ગુરૂસે મીલા ઉનકા સપ્રા મંનકા મેલહે.

(ઈંદ્ર સભાની રાહમાં.)

શુખ દુખ રાજ્ય જોગ કર્મ કે અનુ સાર હોતા,
કરો ચાહે ચાતુરી મીથ્યા ન કોઇ પ્રકાર હોતા;
કરે નર હરિ ભજંન ભવ જલસે વો નર પારહોતા,
દયા જબ દીનનાથ કરે તબ દીદાર હોતા.

છોટી.

ગુરૂ ગેબી નાથ ઉસ્તાદ કે ચરંન કમંલમે,
ચીત ધરકે લાલસીંગ ગાતે ખ્યાલ દંગલમે;
ચંગ છીંન લીએ કઈ પાખંડી કે પલમે,
રૂપા સિંગ રખતે જ્ઞાનકી ગોલી રફલમે.
ગોવિંદલાલ કહે બીધી અંકસો ટરેન કોટીક કરો ઉપાય,
હોગએ ન્યારે—ભર્તુ હરિ લીયા જોગ દીલમે પસ્તાય;

ડુંડા વાલાંના ખ્યાલ ઉપર--સિદ્ધી પ્રયોગ બોધ વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૩૦)

અલેખ ધરકે હમ તુંમ જોગી અપને દીલકો ફામ કરો,
પ્રંચી ધુંનીમે--રટંન સ્સનાસે આઠો જાંમ કરો-ટેક.
આનાં જાનાં ફીરનાં છુટે એસે હર એક કામ કરો,
સત્યકી શહેલી--જોગ ઝંડેકો ચડાકે નામ કરો.
દીલકી છોડદો દ્વઈત ભર્મના મનકો માર ગુલામ કરો,
ભક્તિ ભશ્મી--રમાકે તનકી શોધ તમામ કરો;

શેર.

ચીંતાકા ચીમટા છોડદો ચીમટા રખો થતરાઈકા,
કપટકા ફોડો કમંડલ ભગવા ધરો ભલાઈકા;

દયાકા દંડા રખો શીર કટો ક્રોધ કશાઈકાં,
સુરતાકી શીંગીમે અન હદ સુનો નાદ શવાઇકા.
છોડો સંગ ત્રષ્ણા તીરિયાકા ઘટમે ચારો ધામ કરો,
પંચી ધુનીમે—રટન રસનાસે આઠો જામ કરો. ૧

ઘટમે જમુના ગંગા ત્રવેની દ્વાદશ દલ અસ્નાન કરો,
મન મૃગ છાલા—બીછાકે અસ્ટ સીધીમે ધ્યાન કરો;
ચડાલ્યો પ્રાણાયામ દશો ઇંદ્રીકો કબ્જ ગુનવાન કરો,
મૌ દરવાજે—કુલફદે આપ રૂપ પૈચાન કરો.

શેર

પદ્માસનકું માર લ્યો જપ લ્યો અજંપા જાપકાં,
શ્વાસામે સો મંત્ર ઉચારો ટાલો ત્રિબીધા તાપકાં;
શબ્દ સુરતા બાંધ ચીત ભીતર ચડા લ્યો ચાપકાં,
નીરા સુનકી રાહ પકડકે ભસ્મ કર દો પાપકાં.
શુરે સંત હો પુરે કાલ બલવંતસે જા સંગ્રામ કરો,
પંચ ધુનીમે—રટન રસનાસે આઠો જામ કરો. ૧

શબ્દ સ્પર્શ રસ રૂપ ગંધ યે પાંચો ગરલ પ્રમાન કરો,
બંક નાલસે—સુધારસ ઝરે અજર હો પાન કરો;
જરા મરન ભય ટલે જોગીજી પદ ચોથેકા ધ્યાન કરો,
ઉન મુની નીલમે—બાશ જાકે બસાય અસ્થાન કરો.

શેર.

વ્યાપે ન કાલ જવાલ કરલ્યો અયાલ જોગાભ્યાસકા,
સદ્ગુરુસે પાવોગે યે કામ સર્વ ન્યાસકા;
કુંચી બીના ન ખુલે કુલફ જાનો હે કોન પ્રકાશકા,
સીધ કાર્ય સુખ મનમે કરો પાવો દરશ કૈલાશકા.
ખટ ચકરસે ચડકે જોગી સુંન શીખર આરામ કરો,
પંચ ધુંનીમે—રટન રસનાસે આઠો જામ કરો. ૩

શિવ શિવ શિવ શિવ શોધ આપહો બ્રહ્મ રૂપ ઇનશાન કરો,
ભર્મ જાલસે—મુકતહો ચેતકે ચીંત સુજાન કરો;
ગૈબીં સંતકે બોધ શ્રવન સુન પવિત્ર હોનું કાન કરો,
લાલશિંગ કહે—લક્ષલ્યો કયું અપની મત તાન કરો.

શેર.

સીધીસે સીધ હોએ કોઇ પુરે ગુરૂકા બાલકા,
રહે નીરંતર અભય જીનકું ભય રહેના કાલકા;
લોપ ના કર શકે બંધન ફાંસ માયા જાલકા,
જ્ઞાનસે સુધ હુવા અંતઃકરણ ગોવિંદલાલકા;
કહેતે ગીરધરલાલ ખ્યાલપે ખ્યાલ યે તર્જ સુદામ કરો,
પંચ ધુનીમે—રટન રશનાસે આઠો જામ કરો. ૪

———:о:———

—કલગી વાલાના ખ્યાલ ઉપર શોધન પ્રબોધ વિષે.

(રંગત—લંગડી. ૩૧)

તંનકાયામે દર્શ દરવાજે કુલફ લગાના મુશ્કીલ હે,
તંનમે તનકી—ગુનીજન શોધ લે આંના મુશ્કીલ હે; ટેક.
જોગી જતી તપ ધ્યાની થકે ત્રસ્નાકુ તજનાં મુશ્કીલ હે,
કાલકે સન્મુખં—સત્યકા સહસ્ત્ર સજનાઃ મુશ્કીલ હે;
દીલમે કાહર પડે ઉનુસે રનમે ગજના મુશ્કીલ હે,
જાલકું તજકે—ફકત હરિ નામકું ભજના મુશ્કીલ હે.

શેર.

જ્ઞાન યુકત પ્રબોધ સુનકે મનન મંન ભીતર કરો,
સદગુરૂ પૈચાન લે કરકે ચરનમે શર ધરો;
દેહીકા અભીમાન તજ દયો મોહમે કયું કર મરો,
સત સંગત કરકે સમઝ લ્યો શ્યાને ભવસાગર તરો;
કેહેની કથના સેહેલ રેહેનીકું પાલંબતાનાં મુશ્કીલ હે,
તનમે તનકી—ગુનીજન સોધ લે આના મુશ્કીલ હે ૧

પાંચો તત્વ અસ્થુલ મુલ પાંચો પેચાનના મુસ્કીલ હે,
પીંડ બ્રહ્મંડકી—ખોજકર મુદા જાનના મુસ્કીલ હે;
જ્ઞાની ગુરૂસે શોધ કીએ બીન સત્ય માનના મુસ્કીલ હે,
ઈંદ્રી પાચકું—જીતકે કબ્જ આનના મુસ્કીલ હે.

શેર.

ઈતનાં જો જાંને કરે તો આપી હર અંતર મીલે,
સુરતાદો ચસ્મોસે લગા હૃદયે શેં ભક્તી કરમીલે;
યાં વાહા ભટકે ફીરોગેના ઇશીમે હર મીલે,
નીરંકારી અખંડ અવનાશી યે ઘટ અંદર મીલે.

રટો રામકે રટંન સિંધું ભવ જલતર જાના મુસ્કીલ હે,
તંનમે તનકી—ગુની જંન શોધ લેઆના મુસ્કીલ હે. ૨

કુબુદ્ધ મુંલ દરખતકોં કાટકે ધ્યાંનમે રેહેનાં મુસ્કીલ હે,
ધૈર્ય પકડકે—શ્રવન સુન સમજકુ લેનાં મુસ્કીલ હે;
મંનમે મોહ મદ મત્સર મંમતાત્યાગકે દેનાં મુસ્કીલ હે,
યોગાભ્યાસમે—પડ તંન સંકટ સેહનાં મુસ્કીલ હે.

શેર.

દરીયાકુ તુંમ દીલસે કરો જાનો તંનભી અપનાં નહી,
દોદીન રહેકે જાયેગા ફેર જોબંન ભી અપનાં નહી;
સબ કહેંનેકેહેં સજન કોઇ સજંનભી અપના નહી,
ખાખમે જાકે મીલેંગે ફીર ધંન ભી અપનાં નહી.

ભેદ જાંન અંજાંન બને ઉનકું સમઝાનાં મુસ્કીલ હે,
તંનમે તનકી—ગુની જંન શોધ લેઆનાં મુસ્કીલ હે. ૩

તત્વ ચીનકે શાંતવતી કર ક્રોધ માર ના મુસ્કીલ હે,
નિસંકેહાકે—કાલકે ભય ફોડારના મુસ્કીલહે;
ગૈબી ગુરૂ મહંત સંત. કહેજી ઉદ્ધારના મુસ્કીલ હે,
યોગ્ય સમાંધી—ચડાકે ફેર ઉતારના મુસ્કીલ હે.

———

શેર.

પાખંડ મતકુ ત્યાગ સમઝો સાર બેહોં ચારકા,
શાસ્ત્ર ખટકું શોધ દેખો લક્ષ કયા હે સારકા;
દીલ દુખ્યા ઘો કરકે સમ્રન કરો સરજન હારકા,
શીવલાલ કહે શોખીન હું એક સંતકે દીદારકા;
ગોવિંદલાલ કહે જ્ઞાન સમંઝ પદ પરમકુ પાના મુશ્કીલ હે,
તનમે તનકી--ગુનીજન સોધ લે આના મુશ્કીલ હે. ૪

—:o:—

મીમનો ચોઅંગ હુકકાની ઉરદુ બહારમાં.

(રંગત-લંગડી. ૩૨)

મેરે મેહેરબાં મેહેર કરકે દીખલા દે દીલ શીતાબ શનંમ,
માલીક તુમપે--લુટાં દઉ જરો માલ ઇશબાબ શનંમ. ટેક.
મુજે લગી મીલનેકી ચાહ તકતા હું મે તેરી રાહ શનંમ,
મુફત ફસે હેં--મદત હો મીલે કભી વલ્લાહ શનંમ;
મીલા ન મરહમ કીશસે તેરા તુહી બેસક બેપરવાહ શનંમ,
મુફલીશ આદમ—ઉસે પલમે ચાહે કરદે શાહ શનંમ;
માહ શીતારે શમ્શો ફીરે તેરી ફીરાકમે આબ શનંમ,
માલીક તુમપે--લુંટા દઉ જરો માલ ઇસ બાબ શનંમ. ૧

મસ્તેઓ લીયા ઝીનો મલાયક કુલ પૈરમા બરદાર શનંમ,
મેઝીત મ્યાને--ઇબાદત મુલ્લાં કરે પોકાર શનંમ;
માલી તુહી દોઝહા ઇરમકા સજર મે તેરી બહાર શનંમ,
મીસ્લ તેરી મે-ન દેખા દોનું ઝહામે યાર શનંમ;
મઝેદાર હીકમતી દેખ લ્યો હે મેહે બુબકા ખ્વાબ શનંમ,
માલીક તુમપે--લુટા દઉં જરો માલ ઇશ બાબ શનંમ. ૨

મુર્ધે તડફ બીસમીલકી તરાહમે હુવા અરેગફાર શનંમ,
મુદામ તેરે—કદમુંમે ઝુકાંઉ સર હર બાર શનંમ;
મોહોતાજી કરતા હુમે આદીલ મુત્લક હે આજાર શનંમ,

મુરાદ દીલકી—મેરી કર ફતેહ મુંજે અબતાર સનંમ.
મતકે મંદે મેહું તેરી કુદરત જાનું આ જાબ શનૂંમ,
માલીક તુંમપે—લુટાદઉં જરે માંલ ઈસબાબ શનંમ. ૩

મસહુર હોગએ મુલ્કો બીચ ગૈબીમેરે ઉસ્તાદ શનંમ,
[illegible] નાથજી—રખે માલીકકી હરદમ યાદ શનંમ;
મોજમેં મીસરે લાલસીંગ ચુંન ચુંનકે કથે આબાદ શનંમ,
મીંમકે ચોઅંગ—શુનકે મૈફીલ દીલમે હુઈ શાદ શનંમ.
મરદે કમતર ગોવિંદલાલ કહે છોડદો મંનીઝનાબ શનંમ,
માલીક તુમપે—લુંટા દઉ જરો માલ ઈસ બાબ શનંમ. ૪

———:o:———

૩૩ તુરાના ખ્યાલ ઉપર નુન અધર છઅંગી.

(રંગત લંગડી. ૩૩)

નરતન ધર રસનાસેં રટન કર સતસંગત ગંગા અરનાન,
નીરખનયનશેં--નીરંતર ધર હીરદે અન ઘડકા ધ્યાંન; -ટેક
નરત રંસાયન હે નારાયણ ·કથોજ્ઞાન હીરેકી ખાંન,
નર નીરકારી—જાન નીજજનકા કરતેહે કલ્યાંન.
નારદ સનત સનકાદી આદી શેષ દીનેશ કરત ધનતાંન,
નર ગંગાધર—નઇ નઈ કલાસેં નાચન લગે સુજાંન;
નાદ કરે અંન ઘડ ધંન તંન અંદર દરસન કર હૃદયસ્થાંન,
નીરખ નયનસેં--નીરંતર ધર હીર્દે અંન ઘડકા ધ્યાંન. ૧

નર લીલા કીની અનંત કઈ સંતનં જ્ઞાન કહતં કથછાંન,
નંદકે નંદન—નાગ નથ કરતે સરલી અંદર ગાંન;
નાસ નહીહે નીરંજંન કઇ નીસીચર દલ સંહારે આંન,
નટ નાગરસે--નેહ રખ તર તારન નંદાકે કાંન;
નીરધનકે ધન સદા સત્ય હે નાહક નરનાં હો હેરાન,
નીરખ નયનસે--નીરંતર ધર હીર્દે અનઘડકા ધ્યાન. ૨

નાસ્તીક નરદેહ નીસાકે અંદર જ્ઞાન ચંદ્ર હે તેજ નીષાંન,
નઉકા સત્યકી—ન્યાય નીતી કહેની કરલે ઇનસાન;
નેજે ચડા ખેરાદી નેક નેકીશે ચીનનાં ખલ્ક ઝહાંન,
નીશેકી નીંદ્રા—તેરી ત્યાગન કર જાન અરે નાદાન;
નુનકી ગીનતીલાછે અંગી જ્ઞાની જ્ઞાન કઇ લગે જુડાંન,
નીરખ નયનસે—નીરંતર ધર હીર્દે અનઘડકા ધ્યાન. ૩

ન્યારી હે રચના નટકી ઘટ ઘટ જીનકા કરલે અનુષ્ટાન,
નુંન નગીને—ખ્યાલ કથુ હીરાનાથ ગાતે હે જ્ઞાન;
નારાયન લાલા અનંદકી ધરેન ધરન દીલ અંદર ઠાંન,
નાથ સંતકી—સેન ધર રખદે ચંગ ગલત નીશીયાન;
નસર તેરે તંન અંદર અંનઘડ ત્રીગુની કુદરત લગે રચાંન,
નીરખ નયનસે—નીરંતર ધર હીર્દે અનઘડકા ધ્યાન. ૪

તર્જ હુકકાની ઉરદુ જબાનીમાં ઇબાદત ખુદાની.

(રંગત—લંગડી. ૩૪)

દીદ દીખાદે રહમશે તેરી ચાહમે પકડા હે દામન,
હમ આશક હુએ—ગમ ઝીદે રૂખપે જરા ખોસે દે પૂબન. ટેક.
સીનેશે સીના મીલા આન ચેહેરેકી રોશન હમે બતા,
જર ગુફતગુ—સુનાં મીલનેકા કહી ના લગે પતા;
એહે તાળીશેં દીલચે બીગાના બનકે રાહ તેરી તકતા,
ફીરૂં તડફતા—યાદમે તેરી મેરા કર માફ ખતા.

શેર.

દીલકી મુરાદ હાંસીલ કર અબતો થકે શેહ શેહ શીતંમ,
મેહેર કર અબ મેહેરબાં લબપે મેરે આયા હે દંમ;
દીજકી દેખું નીંધા બહે આહકે ચસ્મોશે નંમ,
મનકા મેરા મેહેરમ ફજલ કર ચાહે કર અબ સર કલંમ;

આતી તેરી અંદાજ શનમ ગમમે જાતી હે હસર તદંન,
હમ આસક હુએ—ગમ ઝીદે રૂખપે જરા બોશે દે ફબંન. ૧

ઝલક હુસ્નકી દેખ ફલકમે આફતાબ સરમીંદા હુએ,
લાખોં ફશે હે—આસિકના મુરદાર ન ઝીંદા હુએ;
રૂખે નાગન મીશલે ઝુકી દો જુલ્ફો ગારકા ફંદા હુએ,
સુર્ખ લબોકી—કહું કયા ગોહર વાર કુલ દંદા હુએ.

શેર.

ચશ્મ દો નરગીઝકે પ્યાલે અબરૂ બાંકી કમાન હુએ,
તીર દો જીસમે ચડે હે મીઝગાંકે મસ્તાન હુએ;
અંતે ઝાર હો કઈ ફીરે બસ્તીમે કઈ બીયબાન હુએ,
તીર તકકે લગા વો આરકોકી ઝખ્મી જાન હુએ;
અસર કરેનાં દવા લગે કઈ તબીબો ગરચે નબ્ઝબહન,
હમ આસક હુએ—ગમ ઝીદે રૂખપે જરા બોસે દે ફબન. ૨

શાદક હે પુરે સો ગર્દ મર્ઝોમે આરકો બાજ હુવે,
લાસરીખ, વો—હુવે માલીક જીશપે અંદાજ હુવે;
પાક ઇશ્ક જો કરે ઉશીકું દેખ દંદ મોહુતાજ હુવે,
ફજલે ખુદાસે—છુટ ગએ ફંદેશે નારાજ હુવે.

શેર.

યાઅલ્લાહી હે બકા એક ઇશ્ક તેરે નામકા,
ઓર હજારો ઇશ્ક હે પર ઇશ્ક વોં કયાં કામકા;
યાદ કર દમ દમ ઉશે વોહે વલી તંમામકા,
બોલ કહેતા હુંભૈયા સુન મુદા ઇસ્ક કલામકા.
આશ કહુ મસ્તાંમે રખું શીજદોમે મેરી ફરખંમ ગરદન,
હમ આશકહે—ગંમઝો દેરૂખપે જરા બોસે દેફબન. ૩

શેબી મેરે ઉસ્તાદ બતાઇ રશંમ ઇસ્કકી પડી અલંમ,
ચુમે ઉસીકે—કદમ મીલગઇ મરઝોંકી દવા મરહંમ;

ખાલાનદં બાહાદુર ગ્નાન ભરપુર મીલે જીશકુ અઝલંમ,
કહે લાલસિંગજી--કોઇ કાબીલ શમઝેગા ઇરક કલંમ.

શેર.

સરાસર મંનકુ જીને મારા ઉશીકા ઇરકહે,
ઝહાં ફંદેસે બચા ન્યારા ઉસીકા ઇસ્કહે;
હે ખુદાકે દીદકા પ્યારા ઉસીકા ઇસ્કહે,
ખાખકા બીસ્તર કરે સારા ઉશીકા ઈરકહે.
ગોવિંદલાલ કહે ગરચે હે શોમેરે ખ્યાલોંકા કરે વર્જંન,
હુમ આસિક હે--ગમઝીદે રૂખપે જરા બોસે દે પૂબંન.

—— :o: ——

ઉરદુ ઝબાનમા આરકી બહાર.

(રંગત લંગડી. ૩૫)

ફસાહે દીલ અફસોસ કફસમે નીઘામે જરા રહુંમ હોજાએ,
ગંમકે કફસકોં—ખોલ શબ ખુંન હુમારા નંમ હોજાએ. ટેક
શાંની તેરી મેહે તાબ મીસલ અબરૂશે બદંન ઘાયલ હોજાએ,
ખીંચ જુલફકોં--દીખાતી અકલ મેરી બેકલ હોજાએ;
દંમ તેરી ખંઝરકે તલે ચાહે માંનીંદ અજલ હોજાએ,
આહે કફા હો--ચાહે તેરે દર ગલા કતલ હોજાએ

શેર.

તાબ દીલકું નહીં જરા દંમકુ રખુ શમઝાયકે,
ખામુસ હોકે બેઠ રહા હું તરબી તેરી પીરાયકે;
દીલદાર હોગએ દંર્દ અબ કેહેના કીસીશે જાયકે,
ભાતી તેરી ઉલફત શતાતી કયું શીતમ દીખલાયકે;
સુબો સ્યામકી ગમ ના પડતી પુરબ શો પાછંમ હોજાએ,
ગમકે કફસકું--ખોલશબ ખુન હુમારા નમ હોજાએ. ૧

ફીરતા યાદ ગારીમે તેરી ફીર ફીર નાદાન કદમ હોજાએ;
ઝબાંસે તેરી--સુના ગુફતગુકોં રંજો અલંમ હોજાએ;
મુજપે ફઝલ જો કરદે માહેરૂ ખુદાસે ફઝલે કરંમ હોજાએ,
ખુદા ફઝલસે--હોવે મુફલીસ વોભી રૂસતંમ હોજાએ.

શેર.

નબ્ઝ મેરી કઇ તબીબો દેખ લીની આય કે,
મર્ઝકી ગમ ના મીલી કાબિલ ગયા સુકાય કે;
જેહ્વે દીખા મત એ શનમ વસ્લોકે ઝામ બતાય કે,
તકદીર ક્યા મેરી ખુદા દીની મુજે બંખ્સાય કે;
ઇલાહી મેરી સુનલે આરજુ બદનમે તાકત કમ હોજાએ;
ગમકે કફસકુ--ખોલ સબ ખુન હમારા નમ હોજાએ. ૨

બના બદન બીમાર ઇસ્કમે જીગર ખાખ જલ બલ હોજાએ,
માહી મીસાલે--તડફતા ઇનસા મેરી અદલ હોજાએ;
ખતાકું કરદે માફ અયે ગુલરૂ મીનત મેરી શફલ હોજાએ,
ખીઝાં છોડદે--શીતમગર ગીઝાં તેરી એક પલ હોજાએ.

શેર.

શર ગુજીસ્ત શીતંમ શનંમ શીરપેરખી હે ઉઠાય કે,
ઝહામે નાં હુઇ નહોગી દીલ લીઈ બીરમાય કે;
દસ્ત વસ્તા હું ખુદા અબ તું મુજે લે બચાય કે,
રૂહ નીકલકે જાયગી દીલબર દે દીદ દીખાય કે;
બેગાને દીલ બને ન જાનુ દોઝગ વોહી અદંમ હોજાએ,
ગમકે કફશકું--ખોલ સબ ખુન હમારા નમં હોજાએ. ૩

આરકે શમ્બુલ ગુલે માહેરૂકી બુમે દીલ બેપૂહંમ હોજાએ,
બસર હસરકું--ગમા મત આખીર જીસ્મ ભશંમ હોજાએ;
બૈયા ગૈબી ઉસ્તાદકે સુન. હીરદોકે ખુલે ચસંમ હોજાએ,
મુખલીશ હોગે--ઝહાશે ઓર માલુમ રસંમ હોજાએ.

શેર.

અંદે ખુદાકે હો બસર લઉલો ઉશીસે લગાય કે;
મજમુંયે મીશરે લાલસીંગ કથ કહે હાલ બનાયકે;
ગાતેહે ગોવિંદલાલજી રંગ બજમમે બરસાયકે,
સાહિર કહે ગીરધર અદુ ચીડીયાં કે પંરદો ઉડાયકે.
શીરી શખુન શીવલાલકે શુનલ્યો ખ્યાલ તુમારે ખતમ હોજાયે
ગંમકે કફસકોં--ખોલ સબ ખુન હમારા નંમ હોજાએ. ૪

તુરાના ખ્યાલ ઉપર તર્જ આરકી ઉરદુ ઝબાનીમાં.

(રંગત-લંગડી. ૩૬)

મકસ જીગરમે તેરી તસવ્વીર રખતાહુ હરબાર શનંમ,
હુસ્ન દીખાકે--મુજે કયું બનાએ ગીરર્પ્તાર શનંમ;
બાલ બાલમે મલ મલ અતર રખેહે ગોહરદાર શનંમ;
માંગમે સીંદુર--લીએ દોને નમે કજરે સાર શનંમ:
અબરૂકમાં મીઝગાંકે તીરશે લાખોં કીયે બીમાર શનંમ;
ચસ્મ દો ખુની--ફીરાતી ખંઝરકી દુ ધાર શનંમ:

શેર.

રૂખસાર જીનકે દેખકે રંગ ગુલાબ શરમીંદા હુવા;
દેખ સાની હુસ્નકી મેહેતાબ શરમીંદા હુવા;
ચમક દંદા દેખ ગોહર આબ શરમીંદા હુવા,
પોશાગે આગો પરી રૂકે રૂવાબ શરમીંદા હુવા;
ઝુલ્ફ પેચ કાકુલ રૂખપે કયા કયા દીખલાતી બહાર શનમ,
હુસ્ન દીખાકે--મુજે કયું બનાયે ગીરર્પ્તાર શનંમ. ૧

સો તે મીસ્લ નાસાકે બીચ બેશર કર રહી ચમકાર શનંમ,
લબોકી સુર્ખી--દેખ શરમીંદ હુઇ લાલોં હજાર શનંમ;

ઝબાં હુલક સુન ફલકમે કોકીલ પરીંદ હુવે લાચાર શનંમ,
મીસ્લ શાંનકી—લીખું કયા યા પરવર દીગાર શનંમ.

શેર.

—હરનુરમેં દેખી ઝલક ઉસ મીસ્લનાં શાની કહીં,
કહીં બરહમ હે શનમ રખતે મેહેરબાની કહીં;
દીલ બનાયા કહીં ગદા બકસી હે સુલતાની કહીં,
મુર્વત મેરી હાસીલ કર જાતી બહે ઝીંદગાની કહીં;
ચાહે રહેમ કર ચાહે કલમ કર શર તેરે અખત્યાર શનંમ,
હુસ્ન દીખાકે—મુજે કયું બનાએ ગીરફતાર શનંમ. ૨

કયા મજમુન અસલુમ દીખા દીલ કીયા હે બેકરાર શનંમ,
તેરી ન્યાજકે—હમતો હે ઉઠાને વાલે યાર શનંમ;
દીલકે હમેં તો દીલ ગુલકી હોએ ગુન્ચે ખુલકે ગુલઝાર શનંમ,
જલ્દે ઝાંમકો—પીલા ભરકર અફ્જુ ઈકરાર શનંમ.

શેર.

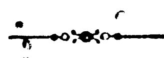
યાદ મે ઉસ ગુલરૂકે દીલ તર ગુલાબી બંન ગયા,
ઈસ્ક ખુંસે ચસ્મદો મીલકર ગુલાબી બંન ગયા;
ફુરકતે અસ્મત પશીને ભર ગુલાબી બંન ગયા,
ખુબ ઘહેરા દામને મહસર ગુલાબી બંન ગયા;
ફસે તેરી ઉલફતકે કફસમે જીનાં હે દુસ્વાર શનંમ,
હુસ્ન દીખાકે—મુજે કયું બનાયે ગીરફતાર શનંમ. ૩

તેરી નીઘે ખંજરકી તલે શર હમને રખા મુંખાર શંનમ,
ચાહે તો બીસ્મીલ—તું કર ચાહે ફજલસે કર પ્યાર શનમ;
કહે ગરચોમે ગૈબી મુરસદ માલીક મેરે ગફાર શનંમ,
જવાલા સીંગજી—કહે સચ ઈસ્ક ગલેકા હાર શનંમ.

———

શેર.

જંલ્વા ઇલાહી હે તેરા ઓર કયા તેરી કુછ શાંન હુએ,
તું મરીઝે કુરકતે સબકા યકી દરમાન હુએ;
કહીં જાહીર કહીં છીપા દીલ દફતરે.ઇર ફાન હુએ,
શાંનપે શાદક.હુવે હે રૂહ મેરી કુરબાન હુએ,
ગોવિંદલાલ કહે ગીઆંસે મુઝકું ઝંહાસે.કરદે પાર શનંમ,
હુસ્ન દીખાકે--મુજે કયું બનાયે ગીરફ્તાર શનંમ. ૪

તર્જ આસ્કી બહાર.

(રંગત-લંગડી. ૩૭)

તું જો બને અનવટ બીછવા તો મે ઘુઘરૂ ઝનકાર બનું,
અને તું માલા—શીતાબી મેભી ગલેકા હાર બનું. ટેક.
તુજો બનેગી રાગો રાગની મે ઇસકા આનાર બનું,
અને તું ખફની--ઓ લીયા ફકીરમે તૈયાર બનું;
તું જો બને ગુલમે ગુન્ચે તો મે ગુન્ચેકી બાહાર બનું,
બને તું લયેલાં--તો મે આસિક મજનું હુશીયાર બનું;
તુજો બનેગી રૂખે મુનવવર મે જુલ્ફો ખમદાર બનું,
બને તું માલા--શીતાબી મેભી ગલેકા હાર બનું. ૧

તું જો બને પનીહારન તોમે પનઘટપેં ગુફતાર બનું,
બને તું કઉસર—તો પ્યારી મે તેરા પીનાર બનું;
તું જો બને સુંદર બસતર તોમે સોલે શીનગાર બનું,
બને તું તરબી--તો મેં તરબીકે અંદર તાર બનું;
તું જો બનેગી સજરપે ગુલ તો મેભી ગુલે અનાર બનું,
બને તું માલા--સીતાબી મેભી ગલેકા હાર બનું. ૨

તું જો બનેગી ઝલક ઝલકપે મેભી ખુદાકા નુર બનું,
બને તું સુલી—તો મે ચડને વાલા મનસુર બનું;

તું જો બનેગી હીર તો મે આસક રાંઝા બહાદુર બનું,
બને તું ખંજર--તો મે રનમે સુરા મંજુર બનું;
તું જો બને તેજી તો મે ઉસ તેજીકા સ્વાર બનું,
બને તું માલા--શીતાબી મેભી ગલેકા હાર બનું. ૬

તું જો બને તેતર તો મે ઉસ તેતરકે પર બાજ બનું,
બને તું મૈનાં--તો મે પોપટ તેરા સીરતાજ બનું;
તું જો બને ગોહર તો મેભી લાલો ઝવાહર આજ બનું,
બને તું ગોપી--તો મેભી મન મોહન બ્રજ રાજ બનું;
ગોવિંદલાલ કહે ગૈબીનાથ ઉસ્તાદકે તાબેદાર બનું,
બને તું માલા--શીતાબી મેભી ગલેકા હાર બનું

---:o:---

આસકી બહાર હીદુસ્તાંની જબાનમા.

(રંગત લંગડી. ૩૮)

ચાલ તેરી મતવાલી પ્યારી મોહ બાંન મારા હમકો,
વાહ વાહ માસુક--દીખાતી તું દીનકા તારા હમકો. ટેક.
તેરી ચાહમે મેને મેરા છોડ દીયા સારા ઘર બાર,
બતનકું છોડા--કીયા બીમાર લગાકે દીલકા પ્યાર.
આતી તેરી તસ્બીર ખ્વાબમે લગાતી એસી ગમકી માર,
નિંદ ન આતી--નઝર ભરદેખ મુઝ મતકર બેઝાર;
આફત મેરી કીનસે કહું દુનીયાસે ન કર ન્યારા હમકો,
વાહ વાહ માસુક--દીખાતી તું દીનકા તારા હમકો. ૧

અંન પાની સબ ઝેહેર લગે ઓર ઝેહેર લગે સારે સંસાર,
શિર જાનેકી--ઇસ્કમેં મેં નહી રખતાહુ દરકાર;
ઘાયલ મુજકું કીયા હે પ્યારી મારકે નેનોકી તલવાર,
લટક પેતેરી--મેહુ કુરબાન ખોલદે દીલકી બાહાર.
મીસરી તેરી ઝબાંનમે સબ ઓર લગે ખારા હમકો,
વાહ વાહ માસુક--દીખાતી તું દીનકા તારા હમકો; ૨

લડકતી જલબીન સીન મીસાલે મેઓ લડકતા ફીરતા યાર,
દરસ દીખાદે--પેહેન કે તરોં તરોં તનપે સીંનગાર.
હુઇ દુનીયા દુસમીન મેરી નાંકીસી સેહુંમ કરતે તકરાર,
એ દીલજાની--તેરે બીન કોનસાય મેરી કરનાર;
મોહોબતમેં દીલ દે કરકેં દીલને ફંદા ડારાહુમકોં,
વાહું વાહ માસુક--દીખાતી તું દીનકા તારા હુંમકોં. ૩

દેખ દીવાના આસકકુ પ્યારીને દીલસે કીએ બીચાર,
દીલકી જાલી-ખોલકે આશકકોં દીનાં દીદાર,
ગૈબીનાથ ઉસ્તાદ હુમારે ભવસિંધુસે લેવે તાર;
લાલશીંગને-ડાલ દીએ મેરે ગલે પુલોંકા હાર,
ગોવિંદલાલ કહે દરશ દીખા દેદે શરજનહાંરા હુમકોં,
વાહ વાહ માશુક-દીખાતી તું દીનકા તારા હુમકોં. ૪

———:o:———

તુરાના ખ્યાલ ઉપર આસ્કી ઉરદુ બહારમાં.

(રંગત-લંગડી ૩૯.)

ગુલમાંસુકપેં આશક બુલબુલ ગુલકે ખંજર ગુલાલે દો,
કયા કહું શીકવા-વો હે આસ્કોંકોં ફસાને વાલે દો. ટેક.
ગુલદેહન પે અજબ હે ગુન્યે ગુલાબ રંગ રૂખસારે દો,
નીધાકેં અંદર—ફીદાકર ફસાતે દીલકે પ્યારે દો;
હોસ ઉડી બેહોસ. હુવા દીલ ઘાયલ કરકે મારે દો,
ગંમકે દરીયા--કે નંમમે કઇસૈદાકુ ડારે દો.
કમાન મીઝગાં તીર અબરૂ કે મારે ખીંચકે આલેદો,
કયા કહું સીકવા--વોહે આસ્કોંકોં ફસાને વાલે દો. ૧

સીરી ઝબાં દર ચુને સે કયાં બનગએ લબ લાલ રંગીલે દો,
લબોંસે લબકોં—મીલાકર સુર્ખ બનાદે હઠીલે દો,
ગોહરવાર દંન્દાન તેરે કુછ સુનાદે લબ્ઝર સીલેદો;
મુરાદ હાસીલ--હોએ આસકકી લબ જબ દીલેદો,

ચસ્મો તેરેદો દેખ હુવે સરગીદ નરગીઝ કે પ્યાલેદો,
ક્યા કહુ સીકવા--વોહે આસ્કોંકોં ફસાને વાલેદો. ૨

અલ ખાકે ઝુક રહે સનંમપે નાગ ઝેહેરાલે કાલેદો,
જલસા અજબસા-- બનાને બસમે રેખે પાલેદો;
જુદાઇ જાનેં ન છુટે આકેંડસે જાન લે જાલેદો,
ચમકા હુસ્નકા--દેખકે બુઢે બન ગએ બાલેદો;
કઈ શૈદા બન ફીરે ધુમ પહેરોંમે પડ ગએ છાલેદો,
ક્યા કહું સીકવા--વોહે આરકોકોં ફસાને વાલેદો. ૩

પેંચ લડા લે લીએ પેંચમે જંબશે પેંચ સમાલેદો,
ગીલાશી દતકા--કરે તબ ચલે નીકલ બહે નાલેદો;
ગૈબી મેરે ઉસ્તાદ કહે આશીકના ભરે નીવાલેદો,
જાનસે મારે--કીશીકે જહે મકાંપે તાલેદો;
ગોવિંદલાલકે ખ્યાલદો સુનકે અદુ કોંલગ ગએ ભાલેદો,
ક્યા કહું સીકવા—વોહે આરકોકોં ફસાને વાલેદો. ૪

ફલગીના ખ્યાલ ઉપર ઇસ્કનું બયાંન.

(રંગત-લંગડી. ૪૦)

આસક માસુકકે ચાહમેનાં અગર કીસીકા ડર સમઝે,
દીલભર સમઝે—ચાહે દે ઝેહર શોબી કઉસર સમઝે. ટેક.
ચાહે તાબેદાર બને તકબી દીલ ભીતરના સમઝે,
ફસા ન સમઝે—ઈસ્કમે જુદાઇનાં ફરના સમઝે;
ફનાં હોંએ જર માલ તનકે બેહાલ હોવે પરનાં સમઝે,
ખાર ન સમઝે--રહે વો બેશક ના મરના સમઝે.

શેર.

ઈસ્ક જો ગાફીલ કરે. ઓર ના સમઝે ઇનસાનમે,
નાં સમઝો વો ઘાતકું હોએ જફા અપની જાનમે;

રૈન દીન જાવે ગુજર કહેના સુનેમા કાનમેં,
ઇસ્કકે આજારસે વો ના સમઝે બૈયાનમે;
રંઝકું સરપે ફીરે ઉઠાકે દોસ્તકોં દુરમીન કર સમઝે,
દીલભર સમઝે—ચાહે દે ઝેહેર શોબી કઉસર સમઝે. ૧

અદમકું યો દોઝક સમઝે. ઓર દોઝકકુ વો અદમ સમઝે,
અલમ ન સમઝે--ઇસ્કમે સર અપનાં કાયમ સમઝે;
શરમીંદાના બને વો અપની નાંદાની નરદમ સમઝે,
અજલન સમઝે--જીસીકું બેગાને આલમ સમઝે.

શેર.

ઇસ્કમે શિર કજ અદાઇ કુછ રવાઇ દેખલે,
ઇસ્કમે મંન માર ઓર કોઇનાં દવાઇ દેખલે;
જ્ઞાનકી ધુંનીં જલા ગમકી તવાઈ દેખલે,
ઇસ્કસે આલેહે વો સબસેં સવાઇ દેખલે
દીલમે ચાહે સો કરે કીસિકા કેહેનાં ભલા બેહેતર સમઝે,
દીલ ભર સમઝે--ચાહેદે ઝેહેર સોબી કઉસર સમઝે. ૨

ચાહે ફલક સિદતકા ગીર પડે તોબી નવો પ્રસ દર સમઝે,
ઈમાં નસમઝે--હસર તક ના અપની મુકદ્દર સમઝે;
ઇસ્કમે રૂહ જાવે જરજાવે ફથર મે ગોહર સમઝે,
દાદન સમઝે--ન સમઝે ઝફાં કારનાં સર સમઝે.

શેર.

ઇસ્કસે આલે રહે જો મનકું અપને મારદે,
પાંચો ઇંદ્રિ કબ્જ કર સબ છોડકે ઘરદારદે;
સદગુરૂ સ્યાને મીલે હુરનામકો આધારદે,
ધારકે દીલમે રખે ભવ સાગર પાર ઉતારદે.
ખોફ ખતર ના કરે બે આકિલ દીલમે ચાહે ઝાહેર સમઝે,
દીલભર સમઝે—ચાહે દે ઝેહર સોબી કઉસર સમઝે. ૩

ગૈબી મેરે ઉસ્તાદ નસર આલમમે શેર બસર સમજે;
મફા ન સમજે—ઇસ્કમે દો ખંજર શસતર સમજે;
ગોવિંદલાલ કહે રહા જ્ઞાનકી ચાતરસે રહ બર સમજે,
જ્ઞાનકુ સમજે--વો અખતર હરકો નામ કમર સમજે.

શેર.

ઇસ્ક કર હુર નામસે ઓર ઇસ્ક બહાના છોડ દે,
દીલ ઉશીસે રખ કીશીસે દીલ લગાના છોડ દે;
દયા બીસતર પેહેનકે શારા જમાના છોડ દે,
જ્ઞાનકી તનપે ભસમ ભસ્મી રમાના છોડ દે;
વોહી પરમ પદ પાવે જો કોઇ જ્ઞાન ધ્યાનકા ઘર સમજે,
દીલબર સમજે--ચાહે દે ઝેહેર સોબી કઉસર સમજે. ૪

ગીરફતાર આસકનું કેહેવું માસુકની જુદાઇ પર.

(રંગત-લંગડી. ૪૧)

ઉલફત કી આસાનમે જી આસ્કોંકો જલાના નાં ચઇએ,
ઇસી તરેહકા—તીર ભીઝગોંકા ચલાના નાં ચઇએ;
હું આસકમેં મુરાદે બંદા દીલકું છુડાના નાં ચઇએ,
અંતે ઝારીમે--સનંમ હમ દમ તરસાના નાં ચઇએ;
દેકે શદન દીલજાની ઝંબાં કા સખુન ફીરાના નાં ચઇએ,
આબ ચસ્મસે—ઝર રહા રંઝ દીખાના નાં ચઇએ.

શેર.

બેકરારીશે હસરમે અબ તો જીનાં કયા ફબને;
વસ્લકે તાલબમે પ્યારે દીલ તું બેગાના ન બંને;

મીલેગી યા નાં મીલે જાનુ ન અસ્મતપે અફ્ન,
માહેરૂ દરખાખમેં કાલીબ તુમ કરીઓ દફ્ન;
કાતીલ નીધા તીરછિસે મુજે હલાક બનાના નાં ચઇએ,
ઇસી તરોહકા—તીર મીઝગોંકા ચલાના નાં ચઇએ. ૧

દીદકે મારે ફીરેં તરફ ચેહરેકોં છુપાના નાં ચઇએ,
જુલ્ફો સનંમપે—કાલી નાગનકોં હિલાના નાં ચઇએ;
છોડા ગીરફ્તારીમે સબી ધન માલ ખજાના નાં ચઇએ,
ખાખ બદનપેં—સહારી ઓર બહાના નાં ચઇએ.

શેર.

હીજ્રતો જાલીમ શતાતી દીલ ન મેરા શાદ હુએ,
ખ્વાબમે તસબીરભી હર વખ્ત તેરી યાદ હુએ;
હંમ તેરી ખંજર તલે અબતો તેરા બેહદાદ હુએ,
[illegible] ઝખ્મ સીનેમે હે યે સબ્જી આબાદ હુએ;
સુખ લગે ગમ ખાતા હું મુજે ઓર કુછ ખાના નાં ચઇએ,
ઇસી તરોંહકા—તીર મીઝગોંકા ચલાના નાં ચઇએ. ૨

સેજ પલંગ ફુલોંકી ઓર મખમલકા બીછાના નાં ચઇએ,
લેકર ફકીરી—ફિરૂં અસ્મતકોં સુકાના નાં ચઇએ;
[illegible] ચઇએ,
માહકે પ્યાલે—પીલા ભર હમે સતાના નાં ચઇએ.

શેર.

અયે જુંનુર ભર કોન હે તેરી સિવાઇ ઝખ્મકોં,
કાંમ કુછ દેતી નહીં મલંમ દવાઇ ઝખ્મકોં;
બડાતી બેહતાબમે તેરી જુદાઈ ઝખ્મકોં,
રહમસેં કરદે સફા હોંગી રસાઇ ઝખ્મકોં;
ગંમમે મધર ગૈરતમે હમારા જાનાં જમાનાંનાં ચઇએ,
ઇસી તરોંહકા—તીર મીઝગોંકા ચલાના નાં ચઇએ. ૩

કહે ગૈબી ઉસ્તાદ ઇશ્કમે રંઝ ઉઠાના નાં ચઇએ,
કહે લાલસિંગ—બીન અંનઘડ ઓર કુછ ગાના નાં ચઇએ;
બાલા નંદ બાહાદુર કહે દુસ્મીનકોં મનાનાં નાં ચઇએ,
કહે ગુંની ગિરધર—ગફરી હુમસે બતાના નાં ચઇએ.

શેર.

ઇશ્ક કર આસિક મુકાબીલ ખુદાકા ઈસ ખાલસે,
દીલ સફા કર દયેઃ બસર કૈસે લડોગે કાલસે;
ખાખ દામંન ગીરહે દમ જાયગા બેહાલસે,
જીતના અબહે કઠંન ગાનાંહે ગોવિંદલાલસે.
પચરંગ બેરખ ચડાલે ચંગપે હુરીયલ બાનાં નાં ચઇએ,
ઇસી તરેહુકા—તીર મીઝગોંકા ચલાના નાં ચઈએ. ૪

———

ખંભસ્થલ મા ખામ નાથ મહાદેવજીનાં મહીમા વિષે.

(રંગત-લંગડી. ૪૨)

ખંભાલીએ શિવ ખામનાથ જય જય હે ઝુંડંન બાસીકી,
સુંદર રચનાં—બની કૈલાસ પુરી કૈલાસીકી; ટેક.
દુવારીકાં કું દરવજેસે ગઈ ગંગા કે પેહલે પાર,
ઝુંડ જમાહે—હુવા ઠંડી દરખતકી લેલ્યો બહાર.
જોગી જતી તપધારી આંતે કઈ અલમસ્ત બનેલેયાર,
કઈ એકેલેં—કઇકે રરેતે સંગમે ચેલે ચાર;

શેર.

આકરે આરામ ગઈ ગંગા કીનારે ઝુંડમે,
રહે દોદીન ભરકરે બીસરામ પ્યારે ઝુંડમે;
કઈ લટકે બીર્ખમે કઈ આસંનકુ મારે ઝુંડમે,
નરનાર દરસંન કરંનકોં આતે હે સારે ઝુંડમે.

દરસંનસે કુલ પાપ કટે સંગ્રન કર લે સુખરાસીકી.
સુંદર. રચનાં—બની કૈલાસપુરિ કૈલાસીકી. ૧

અવલ ઘાટપે ચડ દેખો કઈ સુરે સતિકે સ્થાન ખડે,
દરવાજે આગે—ડેહેરી શંકરકી ચોકી હનુમાંન ખડે;
ચડે તેલ સીંદુર પ્રેમસે પુજન કર કઈ આંન ખડે,
શસ્ત્ર ઉસીકે—મદતપે મહા બીર. બલવાંન ખડે.

શેર.

ચુંન ચુન.ફથરકી બંડી લંબી આજબ બેઠક બંની,
સામને સુંદર જગા સિવ શંકરકિ માફક બંની;
જીસકે બાજુ બગીચોંકિ જુંમી દેવલ તક બંની,
રોસનિ ભીતરકી ભારી સારિ ઔર અલક બંની.
અરસકે પાષાણ જડે હે જુમીનમે અવિનાસીકી,
સુંદર રચનાં—બંની કૈલાસ પુરી કૈલાસીકી. ૨

સારે સ્લાટ બાહાદુર હુંનરકે કિએહે કામ સલા કરકે,
તીનું તાકપે—ઉઠાઇ નકસી અકલ ચલા કરકે.
જપ તપ ધારી ઘડ ફથરકે બીઠાએ અજબ કલા કરકે,
તરોંહ તરોંહકે—દીએ દિવાલોંપે રંગ ભલા કરકે,

શેર..

સ્થંભ તીનું તર્ફ બીચ જાલી સો કારાગર જડી,
ચાતુરી અપંની ચલા સારી સિંલીગ ઉપર જડી;
બ્લોક તખ્તે, જડે ઝુંમર હંડી અંદર.જડી,
શંકરકિ પૈસાક ઝલ મલ ઝલ કતી જડતર જડી.
શ્રાવન માસ સોમવાર સ્યાંમકો ખુણી બનતી કાસીકી,
સુંદર રચના—બની કૈલાસ પુરી કૈલાસીકી. ૩

બજે આરતી સંગ દો નોબત બીચ ઘંટ ઠનકાર કરે,
વિધિવત્ પુજા—કરેં દ્વિજ મીલ બેદોક્ત ઉચ્ચાર કરે;

ઘર ઘરમેં ગઉ મુખી જપે મુખ હરહર બારમ બાર કરે;
નર નારિ મીઢ—કરે દરશન ભોલે ભવ પાર કરે.

શેર.

હરિહર દોઉ એક તુમ સમજો હમારે ધ્યાનમેં,
મોહ મમતા ત્યાગકે સુરતા લગા દયો ધ્યાનમેં;
ગુરૂ હમારે લાલસિંગ સંપુર્ન હોગએ જ્ઞાનમેં,
જ્ઞાન ધ્યાન પેચાન લે ફેર દેર ક્યા કલ્યાનમેં;
ગોવિંદલાલ કર જોડ કરે અસ્તુતિ અટલ સંન્યાસીકી,
સુંદર રચનાં—બની કૈલાસ પુરી કૈલાસીકી. ૪

જકત અંબે માતુશ્રી રોજીના સુજસ વિષે.

(રંગત—લંગડી. ૪૩)

રોઝી માત પ્રખ્યાત નગ્રમે શાક્ષાત કરે લાલીત બરની,
તરન તારની—બીપત ભંજન મૈયા મંગલ કરની. ટેક.
રચના બરનું માઇ ભુવનકી નકસ ખોલકે કહું તમામ,
જામ નગ્રસે—બના હે ચારોં કોસ પર નોતમ ધામ;
ભુવન માઇકે બનાયે હે રાજા ધીરાજ શ્રી વીભાજામ,
પ્રસંન જીનુપે—માઇ હે સદા કરે મન પુરન કામ.

શેર.

પુરન કરે સુભ કાજ જનકી રખે લાજ બીઘન હરે,
સિંદુરસે ભરપુર ધર મન પ્રીત જો પુજન કરે;
વંદન કરે આનંદસે ભવ ફંદકે બંધન ટરે,
મૈયા મદતપે જો રહે જલ જલકે કઇ દુસ્મન મરે;
સિંધુ કીનારે બની હે મન મોચની અજબ સુંદર ઘરની,
તરન તારની—બીપત ભંજન મૈયા મંગલ કરની. ૧

ફિરતે કોટ બીચ ભુવન માઇકે આગે અખંડ જ્યોતી જગતી,
નીજ ભકતોંપે—મેહેર કર રહો સહાય મૈયા શકતી;
સુબુ સ્યામકી હોતી આરતીકે સંગમે નોબત બજતી,
દો દરવાજે—નીકટ ચોકી ઠાડે બજરંગ જતી.

શેર.

બજરંગ બલીકે દરસ કર દોઉ નયનખી સીતલ ઠરે,
ટાંકે કે ભીતર ભુવનમે બારખાકે જલ નીર્મલ ઝરે;
ઉસ ભુવનકે એક શામને મીઠે તલાવમે જલ ભરે,
માઈ શિર ચડાતે છત્ર કઈ જન ચુંનડી શ્રીફલ ધરે;
ધરે દસ્ત ખપર ત્રીસુલ અપને જનકી સંકટ હરની,
તરન તારની—બીપત ભંજન મૈયા મંગલ કરની. ૨

[illegible]કે કોટપે કીલ્લા બના હે ઉસ બહુત બીલંદ,
ચતુરાનનકી—ગુફાકા દરસન કરકે ભયો આનંદ;
કીલ્લેપે ફંનસ ભીતર જલતા ચીરાગકી જ્યોતી દ્વંદ,
ભુવન કમલસા—નિરખ મેરો મન ભયો ત્રપત મકરંદ.

શેર.

ભાદુ સુદીમે ત્રતીય દિન રેહેતે હે રઘુ કુલ બાલકે,
દરસન કરે ભોજન ધરે જય જય કહે છબ ન્યાલકે;
સિંહ વાહની સુખ દાયની દેતી હે સબ દુઃખ ટાલકે,
હો મગ્ન કરતે યગન ક્ષત્રી આતેહે હર સાલકે;
[illegible] લેહેર સિંધુકી, મેહેર કર તું મૈયા અંમ્રત ઝરની;
તરન તારની—બીપત ભંજન મૈયા મંગલ કરની. ૩

આશ્રિત જનકો દે આશ્રીય પદ કઈ નીજભકતોંકો તારે,
જટા ધારની—ખડગ ધર ત્રિસુલસે દુસ્મન મારે;
ગૈબીનાથ સદગુરૂ હમારે ભરે જ્ઞાનકે ભંડારે,
લાલસિંગ કે—ખ્યાલ શુંન સાહર ચંગ પટક હારે.

શેર.

જોગી જતી કર બીનતી જપતે તુંમારે નામકોં,
દરસન કરન કઇ મુલકસેં આતેહે પ્યારે ધામકોં;
સોહે કૃપાલ દૈયાલ ધન ધન ભુપ વીભા જામકાં,
માઈ ભુવનૂમે આપહી પધારે ઘડી ભર બીશ્રામકોં.
ગાવે સુયસ ગુંન ગોવિંદલાલજી રહો મૈયા રીદ્ધ સીદ્ધ ભરની,
તરૂન તારની—બીપત્ ભંજન મૈયા મંગલ કરની. ૪

પ્રાંત કચ્છ માંડવી નજીક માતુ શ્રી આસાપુરીની કીર્તી વિષે.

(રંગત–લંગડી. ૪૪)

મંગલ કરની ભયહરની આસા પુરિ મૈયા મેહેર કરે,
જય જગ જનુંની–બશેં સિંધુ કે કીનારે લેહેર કરે; ટેક.
મંડી શેહેર સેં પશ્ચિંમ દિસામે મૈયા અંનદી બાસ કરે,
ચારોં કોસપર—બીરાજે રઘુ વંસિ અરદાસ કરે;
પુર્ન પ્રેમસે પુજંન કરકેં સંબ દરસનકીખાસ કરે,
કાનન બાસિ—હો મૈયા દુખ દાલીદ્ર નાસ કરે.

શેર.

મેહેર કર મુંજપેં તું મૈયા ભક્તકિ પ્રતી પાલહો,
સરનજન કેં સહાયહો સાહાતા કરે દૈયાલહો;
અસુર મહિષા સુરકોં મારા રવરૂપ ધર બીક્રાલ હો,
હાજર તુમારે સરન ખડે ખીજમતમે ક્ષત્રી બાલ હો;
મન ત્રસ્ના પુરન કરે મૈયા હોવે પ્રસંન ના દેર કરે,
જય જગ જનુની—બસે સિંધુકે કિનારે લેહેર કરે. ૧

હોં ગુનખાની સત્ય પ્રમાની રીદ્ધો સિદ્ધીકી દાયક હો,
યોગી તપસ્વી—સંન્યાસી જનકે પુજન લાયક હો;

બીશ્વ બખાની કીર્તિ જાની રઘુ વંસિકે સહાયક હો,
કરૂં અસ્તુતિ—ઉભય કર જોડ સદા બુધ નાયક હો.

શેર.

નાંમમેં નીસદિન રટું મુજકો તેરા આધાર હો,
તુહિં તારન તરન મેરી ગતિ તુજ અખત્યાર હો;
મુકત હોવે પાપ સબ મૈયાકે કરં દીદાર હો,
વાર કર આસાર જનુની સિંહપે અસ્વાર હો;
હોવે દિનપે દૈયાલ મૈયા બીધન હટાકેં ખેર કરે,
જય જગ જનુની—બસે સિંધુકે કીનારે લેહેર કરે. ૨

ચતુર્ભુજા ધારી અસુરારિ દલ દુષ્ટોંકા કીયે મલંન
ત્રિશુલ ધારની—મદત હો મેરી તું કરદે ભયકો ટલંન;
આશ્રિત તેરે જંનકોં દેખકેં ખલ દુસ્મન કઈ લગે જલંન,
ચારોં ખુંટમે—અજબ કીર્તિ મૈયાકી લગી ચલંનુ.

શેર.

ચતુર્કર તીક્ષંનં ચાર પ્રકારકે શશતર ધરે,
સર ત્રીસુલ ઝલક રહે નંગે ખડગ ખપર ધરે;
આસુ પંચમ્યા દસિ મૈયાકોં ભોજન કર ધરે,
આતે હેં હરસાલ ક્ષત્રી અનંદ હો દીન ભર કરે;
ક્ષત્રી બાલકકી ચોકી ફીરતિં મૈયા ચો ફેર કરે,
જય જગ જનુની—બસે સિંધુકે કીનારે લેહેર કરે. ૩

ગૈબીનાથ સદગુરૂ હમારે ભવ સિંધુસે પાર રહે,
ગુન મૈયાકા—ગાવતે રૂપસિંગ હુશીયાર રહે;
બાલાનંદ બાંહાદુર બડે ગ્નાનોમે મસ્ત હરબાર રહે,
લાલસિંગજી—કહે મૈયાકી જૈ જેકાર રહે.

———

શેર.

માસ અશ્વિન રૂતુ શરદ મેલે ભરે ચોગાનમે,
મધુર જલ નીર્મલ બહુત માઇકી જુમી અસ્થાનમે;
ખ્યાલ સુન કઇ દંગ હે રંગ જમા હે મેદાનમે,
લેહેરી લક્ષ્મીદાસ રેહે ગુલતાન ચંગકે તાંનમે;
ગોવિંદલાલ મૈયાકી બીનંતિ હરદમ આઠો પેહેર કરે,
જય જગ જનુની—બસે સિંધુકે કીનારે લેહેર કરે ૯

કવિતા કતનું ભાષણ.

(રંગત-લંગડી. ૪૫)

ગાલી ગુફ્તીસે હમ નહીં ગાતે અશરાફીસે ગાતે હેં,
ગુની મીલે તો—જ્ઞાન કથ ઉનશે રંગ જમાતે હેં;
અવલ સભાકો સલાંમ કરકે ગુરૂ ગનેસ મનાતે હેં,
સરસ્વતિજી—સમર ચોતાલે ચંગ બજાતે હેં;
જ્ઞાન ધ્યાનમે મસ્ત રેહે હમ નીરંકારકો ધ્યાતે હેં,
સંત જનોકે—ચરંન પુજન કર શદ ફલ પોતે હેં;
ઉસ્તાદોકે પંઝે શરહે દુસ્મીન માર હટાતે હેં,
ગુની મીલે તો—જ્ઞાન કથ ઉનસે રંગ જમાતે હે.

જોહે શનંમકે પ્યારે ઉસિકે કદમોમે સરકો ઝુકાતે હે,
નાંમસે ઉસકે—ફકત અપની હરદંમ લૌ લાતે હે;
સિ ફકત સનંમકી સુનતે સુનાતે ઉસિકો દીલ બરચાતે હેં,
કઇ મત મંદ્ધ—ગરૂરી હમસે બહુત બતાતે હેં.
જ્ઞાન ગુનીં પૈચાન કરે ગુન આપના ખોલ બાહુતે હેં,
ગુનીં મીલેતો—જ્ઞાન કથ ઉનસે રંગ જમાતે હેં;
હમ આસક સાહાદક હે ઉશીકે નામકી તસ્બી ફીરાતે હેં,
મંનકા મૈજા—ચડે તબ ઉશીકો માર દબાતે હે.
હુઇ મુરાદકી રહમ નીધા બેસકકી સેહેજ બીછાતે હે.

યાદ મે ઉસકી—દીલોજાં સુનમે શેહેર બસાતે હે;
યે તો ઇશ્કબાજી હે હમારી સુને ઉસશે સમઝાતે હે,
ગુની મીલે તો—જ્ઞાન કથ ઉનસે રંગ જમાતે હે; ૩

લાલસિંગ ઉસ્તાદ મુજે તરનેકી તર્જ સુનાતે હે,
નનુંલાલકે—સખુન મીસરીસે અજાયબ ભાતે હે;
બાલાનંદ બાહાદુર ચંગપે બેરખ પચરંગ ચડાતે હે,
કહે રૂપાસિંગ—ખ્યાલ કઇ નઇ નઇ ધરન ઉઠાતે હે;
ગોવિંદલાલ કહે ખોજન કર હુમ જ્ઞાનસે જ્ઞાન લડાતે હે,
ગુની મીલે તો—જ્ઞાન કથ ઉનસે રંગ જમાતે હે. ૪

દારા પર દારાનો ત્યાગ કરવા વિષે પ્રબોધ
ભાષા ગુજરાતી.

(રંગત-લંગડી. ૪૬)

કોઇ નારિ નહીં કરશો પ્યારી સૈ છે નઠારી આીયા તમામ,
જો સમજો તો—સજજનો કરજો વહાલું રામનું નામ. ટેક.
માયાની મોહજાળને મુકો છે સ્વમા જેવો સંસાર,
હેત ભાવથી—કરીને ભજો હરિ કરશે ઓદ્ધાર;
લક્ષ ચોરાસી ફરચા મળ્યો ત્યારે ઉતમ મનુષ્યા અવતાર,
હવેતો ચેતો—તમે ચીતમાં વિવેકથી કરો વીચાર.

શેર.

જેવી જેણે ભક્તી કરી પ્રેમે પ્રભુને ચાહાઇને,
તે ભક્તોની કષ્ટ વેળા હરિ આવ્યાં ધાઇને;
વીશ્વાસ વિશ્વંભર તણો રાખો તમે ગુણ ગાઇને,
ભવજલ સિંધું તારસે શમરો સદા રઘુરાઇને.
કથા શ્રવણ સાંભલજો જેથી જાય ક્રોધ થાય નિવ્રત કાંમ,
જો સમજો તો—સજજને કરજો વહાલું રામનું નામ. ૧

નારી અઠારી ગણો વીચારી કરશે ખ્વારી બુરી બેઈમાંન,
ન થઇ કોઈની—ન થાશે ગમે તો રાખો કરી જીવજાંન;
આખર કરસે દગો લુંટી ધન માલ અંતે લઇ લેશે પ્રાણ,
પર નારિનાં—પ્યારથી સરવે વાતની થાશે હાણ.

શેર.

માલવાનાં મહીપતિયે સ્રીને જાણી હતી સતી,
અત્યંત સુખને સ્નેહમાં આનંદ કરતાં દંપતી;
પ્રાણથી જાણી અધીક તોએ આવી તેને દુર્મતી,
ભર્તૃહરી સુખ ભોગ રાજ્ય તજ્યાં જુવો દૈવો ગતી.
જોગી થઇ વસ્યા વનમાં જઇને છોડી પોતાનું ગામને ધાંમ,
જો સમજો તો—સજજનો કરજો વહાલું રામનું નામ. ૨

સ્રીયા ચરીત્ર અપાર જુવો કઇ એક નરનાં કીધાં બે હાલ,
મોત વગરનાં—મુવાં કઈ ફંદમા થયા ધનવાન કંગાલ;
રાજ્ય ગયાં રાવણ જેવાનાં કુલ સર્વેનો આવ્યો કાલ,
સુખ સ્વપ્નામાં—નથી નકકી મુકી દેજો બદ ચાલ.

શેર.

અયોધ્યાનાં રાયજી દસરથ હતાં સ્યાણા ઘણા,
પણ વિનતામાં વીહુવળ થઈ આપ્યાં વચન પોતા તણા;
પુત્રને વનવાસ દીધાં રામને એક લક્ષમણા,
પછી પસ્તાયા તજી દેહ કષ્ટ પામ્યા કઈ જણા;
ફળ એમાં કોઇ સુખ નથી પામ્યા નથી ઠરી કોઇ બેઠાં ઠામ,
જો સમજો તો—સજજનો કરજો વહાલું રામનું નામ. ૩

ભાવથી ભક્તી કરી ભજો શ્રી હરિ તમે અમર થાશો,
ભવસિંધુથી—તરી દુનીયામાં ભકત જન કેહેવાશો;
સંતોનો સત સંગ કરીને ગુણ જો ગોવિંદના ગાશો,
તો ત્રિવીધાના—તાપથી મુકત થઇ વૈકુંઠ જાશો.

શેર.

સહુ છે જુઠું જકત જુઠી જકતની મોહ જાળ છે,
કોઈ સગુ કેનું નથી સાચા સગા ગોપાળ છે;
સદગુરૂ ગેબી અમારા ઘણા દીન દયાળ છે,
વચન સિખી સંત આગળ કાલ પણ કંગાળ છે;
લાલસિંગજી ગુરૂને અહોનિસ ગોવિંદલાલજી કરે પ્રણામ,
જો સમજો તો—સજજનો કરજો વહાલું રામનું નામ. ૪

શેહેર મુંબઈ શેહેરમાં શ્રેષ્ટ વિદ્વાન બ્રહ્મ નીષ્ટ સદગુરૂ માહત્મા
જયકૃષ્ણ મહારાજજીના માહાત્મ વિષે.
ભાષાંતર ગુજરાતી.

(રંગત—લંગડી. ૪૭)

જીવન મુકત સુખદ સદગુરૂ જયકૃષ્ણ સરણ ચિત્ત ધારીને,
પદ રજ વંદો—જ્ઞાન ગ્રહી દ્રઢ નીજ રૂપ વિચારીને. ટેક.
તત્ કેહેતાનું તે છે અર્થ ત્વમ કેહતા તમે કાં ભુલ્યાં છો,
અસી પદ કેહતાં—વીચારો છો કાં મદમાં ફુલ્યાં છો;
સુક્ષ્મ કારણ સ્થુલ ત્રણેથી ન્યારા તમે અમુલ્યાં છો,
નીશ્ચાત્મકનું—અનુભવ થયા વીના નાં ઝુલ્યાંછો,

શેર.

અંડજ સ્વેદજ જરાયુજ ઉદભીજ ખાણો ચારમાં,
ભુલી ફસ્યા ભટકયા ચોરાસી લક્ષના અવતારમાં;
દુર્લભેથી દેહ ઉત્તમ આવી આ સંસારમાં,
રેહેજો હવે શ્રોત્રીય સદ ગુરૂ શરણનાં આધારમાં.
જ્ઞાન દ્રષ્ટીયે જોઈને જાણો મીથ્યા સ્રષ્ટી સારીને,
પંદરજ વંદો—જ્ઞાન ગ્રહી દ્રઢ નીજ રૂપ વીચારીને. ૧

અખીલ જગતના આધારક જયકૃષ્ણ ગુરૂ જન્મ ધર્યાં,
જ્ઞાન અપરોક્ષે--મોક્ષ અભિલાશી જનને અભય કર્યાં;
દ્વૈત ભરમના દૂર કરી અનુભવથી મન ભંડાર ભર્યાં,
જીવન મુક્ત તે--થઇ ભવ જલ સિંધુંથી પાર ઉતર્યાં,

શેર.

અજ્ઞાન રૂપી તમ્ થયામાં રજ્જુ તે ભાશે અહી,
તેમ શિવ તે જીવ ભાશે. વેદે એમ વાણી કહી;
ગુરૂ જ્ઞાન ભાનું પ્રકાશથી જોઇ લક્ષ તે લેજો ગ્રહી,
ચેતો તમે ચીતમાં હવે આ અવસર જાયે છે વહી;
મોહ મદ મત્સર ત્યાગો તમે જાગો મન મમતા મારીને,
પદ રજ વંદો--જ્ઞાન ગ્રહી દ્રઢ નીજ રૂપ વીચારીને. ૨

બ્રહ્મ નીષ્ઠ સદ્ગુરૂને સેવો જેથી જન્મ કૃતારથ થાય,
अहम् ब्रह्म अस्मि--જુવો અનુભવ છે વેદ યજુરની માય;
મહા વાક્ય છે સામ વેદનું तत्व मसि પદ દ્રઢ કહેવાય,
अयमात्मा ब्रह्म--લક્ષ છે અથર્વેદનો સત્ય જણાય;

શેર.

प्रज्ञानम् आनंदम् ब्रह्मं કહેવાય છે રઘું વેદમાં,
તે શ્રવણનું મનન કરી નીદીધ્યાસ કરજો ચેદમાં;
ગુરૂ શાસ્ત્ર અનુભવથી ન જાણો ભીન્નતા કંઇ ભેદમાં,
સર્વાત્ર છે એકત્ર સાક્ષી તમે તે રૂપ અછેદમાં;
અનુભવથી આનંદ થશે તમે સેવો સંત સુંખ કારીને,
પદ રજ વંદો--જ્ઞાન ગ્રહી દ્રઢ નીજ રૂપ વીચારીને. ૩

ચીદાનંદ સત અદ્વય અક્રીય આત્મા સ્વયમ પ્રકાશી છે,
અખંડ અચલ છે--વીમલ જયોતિ સ્વરૂપ અવિનાશી છે;
અમર સદા અજ અનંત સ્વરૂપી ઘટ ઘટ પ્રગટ નિવાશી છે,
ઘટનો દ્રષ્ટા--ભીન્ન છે ઘટથી જ્ઞાન વિલાશી છે,

શેર.

જય ગુરૂ જય કૃષ્ણજી તમ શર્ણના સત સંગથી,
તાપ ત્રિવીધાના ટળ્યા કંઈ થયા મુકત અનંગથી;
કટાક્ષે પાવન કર્યા સતસંગ રૂપી ગંગથી,
સુણ ગૈબી જ્ઞાન સાંભળજો સદા ઉછરંગથી;
હેતી ભાવથી દાસ શાચે ગુણ ગોવિંદલાલ લલકારીને,
પદ રજ વંદો—જ્ઞાન ગ્રહી દ્રઢ નીજ રૂપ વીચારીને. ૪

—:૦:—

તુશાના ખ્યાલ ઉપર કૃષ્ણલિલા કચ્છી ભાષામાં.

(રંગત–લંગડી. ૪૮)

મા મુંઝિ ઘાલ આંઇ સુણો જસોદાજી ગોપીયું મુકે રંજાડીનત્યું,
ઈ રાંધ કંનત્યું—મું ભેડયું પોએ મુંતા બદ ઓઢાડીનંત્યું. ટેક.
માંદથી કોઠે વીનંનત્યું ભેડયું થઇ ઇ રાંધ રમાંડીન ત્યું,
પોએ ઈ ચોનત્યું—ચીર ફાડે પિંડ હથસેં ફાડીનં ત્યું;
નાના ઈ ચાંતો નાંએ અચીપોસેં તડેઈ હેત વતાડીન ત્યું,
ખણુ વીનંનત્યું—ઇનીજે ઘરેં ઈ લખણુ બીગાડીન ત્યું;
ફૂજીત મેડીન ત્યું કનત્યું ફૂજેતી આકે કિંયે દેખાડીનત્યું,
ઈ રાંધ કનત્યું—મું ભેડયું મોએ મુંતાબદ ઓઢાડીન ત્યું. ૧

માંડી મુંઓ વંગનાય જીરાય ઈ કુડયુંલાયું લગાડીન ત્યું,
નખરા કંન ત્યું—તેણુંજા ઇ બહુ ખાણુ ખુચાડીન ત્યું;
ઇઐન ઝિઝયું ઐયાં આંઉ લો એકલો જીમના મથા ઉભાડીન ત્યું,
ઈ દુખ દીનત્યું—ઝટીને વસરી મુંઝિ વજાડીન ત્યું;
કુડયું ખેનરાવું આંજી અગીઆ મુંજી ઇજત ઇંપાડીન ત્યું,
ઇ રાંધ કંનત્યું—મું ભેડયું પોએ મુંતા બદ ઓઢાડીન ત્યું. ૨

સચો કુંછાંતો માડી મુંમથા આંજો પ્રેમ ઘટાડીન ત્યું,
કુડો કુછંન ત્યું—સાવ ખાઇ રાવનેં માંકુ ખીલાડીન ત્યું;

જીડાં તીડાં વીની ધાલ્યું કરી ઇ પીંડજે છિપર ઉધાડીંન ત્યું,
પાણીં અચંન ત્યું–ભરણુ મુંતા છંડા ઉડાડી મુસાંડીન ત્યું;
આંઉ ભોરો ઇમંન જ્યું મેલ્યું ઇ ઇતબાર વીનાડીંન ત્યું,
ઈ રાંધ કંનત્યું–મું ભેડયું પોએ મુંતા બદ ઓઢાડીંન ત્યું. ૩

ચએ જસોદાએ પુતર વીનજમાં હીની. ભેડો હીકાડીંન ત્યું,
કુજીયો કંનત્યુ–કઇકમાં પુતરકે વીની વીડાડીંન ત્યું;
સુણીં જશોદા જે બોલ ગોપ્યું હથ જોડી મથો ઝુણાડીંન ત્યું,
મંનવારંન ત્યું–મરે વીની શરમ ઇ બ હથ પછાડીંન ત્યું;
ગોવિંદલાલ ગુણ ગેંન ગોવંધનદાસે કે ભૂકત્યું જીવાડીન ત્યું,
ઈ રાંધ કંનત્યું–મુંભેડયું પોએ મુંતા બદ ઓઢાડીંન ત્યું. ૪

કૃષ્ણલિલા––ભાષા કચ્છીમાં.

(રંગત–લંગડી. ૪૯)

નતો સુજે ખેણું પીણું સુમણું હીન વસઢી જેવેણુ મથા,
ચએ રાધાજી––વીના કુરબાન કાંનુડે સેણુ મથા. ટેક.
ન્યારે પ્યું અચરતથીન ગોપ્યું ગુલતાંન ભનીંન્યુ રાગ મથા,
પીંછયું મોર જ્યું––ફગ ફગન શોભન લટપટી પાગ મથા;
થ્યો સ્વરૂપ ઘન સ્યામ નથી જડે કયું અશવારી નાગ મથા,
ગોપ્યું રમાડ્યૈં––મીંજ્યા પુંરણ બ્રહ્મ પુરણ ભાગ મથા;
ઇથ્યો કાન મસ્તાન વડો દહીં દુધ મખણ જે ખેણ મથા,
ચએ રાધાજી––વીનાં કુરબાન કાનુડે સેણુ મથા. ૧

ચંધર સૂરજ થ્યા બ જંખા કનજે કુંડલજી ચટક મથા,
ચયું ગોપીયું––ભન્યું નંદ જે છોરેજી લટક મથા;
પીંડ પીંડ જે ઘર છડે પ્રીરન ભેંતાલ્યું પ્રેમજી અટક મથા,
બાધુ વસી રયો––કાન જી સાન અખીએંજી મટક મથા;
પ્રીરસન કોર કલેજેજી મુકે નેડો લગ્યોઆય નેણું મથા,
ચએ રાધાજી––વીના કુરબાન કાનુડે સેણુ મથા. ૨

મોહનં મીઠા મંન મુંજો મોઈ ગીડાં નેપુરંજી ઝણુકારં મથા;
નીજર ખધાણી—મુંજી પીળે ઝામે જરધાર મથા;
બાજુબંધ જી છટા નીઆરે હીરખાયા હૈયે જે હાર મથા,
ચમર ઉડાયાં—ઉભી આઉં જીન્ધ ગલે જે ચાર મથા;
લખું લુટાયાં લટકાડે જે ધાગીને જે પેણુ મથા,
ચએ રાધાજી—વીનાં કુરબાંન કાનુડે સેણુ મથા. ૩

જોબન તંન ધન વારે દીનઉં ગોપ્યું એહું વ્યાધિ હરણુ મથા,
ભજઉં ભાવથી—કરી ઝ્યું તરીએ હરિજે ચરણુ મથા;
ગૈઝી અશાંજા ગુરૂ ઈચંન તપે કર્યા આંઈ તારણુ તરણુ મથા,
પીરશન થીંધા—રખો પ્રીતાઇ અશરણુ શરણુ મથા;
ગોવંદજા ગુણુ ગાઇ સુણાયો ગોવિંદલાલ જે ગેણું મથા,
ચએ રાધાજી—વીના કુરબાન કાનુડે સેણુ મથા. ૪

કુંડાના ખ્યાલ ઉપર ધંન અલીફનો એક અંગી.

આદ ધંનસો અલખહે અનધંડ માલીક હે કુલ આલમકે,
ઉસકો છોડ કોઇ ધ્યાવે ઓરકોં ખતા વો કરતે હાકમકે. ટેક.
ઓહિ રૂપ હેં આદ ધંનકે મત હોં શાહર અંજાને,
આસંન એક લગાકે બેઠે સુંનમે ઘરો ઉસકે ધ્યાનેં;

અગાધ આસંન આપિ બેઠે સુનો બોલ કહું બૈયાનેં,
અખંડ રૂપ ધંન ચત્રભુજા નહીં છોડ દો ઠુંડા સૈંયાનેં.
અસલ છોડકે નકલ ન પંકડો કોઇ વાલ્હી નહીં હૈ દંમક,
ઉસકોં છોડ કોઇ ધ્યાવે ઔરકોં ખતા વો કરતે હાકંમકે. ૧

અમર સંત જન હુવે ભજંન કર ભવ જલસેં ઉતરે પારે,
આશા ત્રસ્નાં દુર કરી જીસને પેહેલે મંનકોં મારે;
ઔં બ્રંહ્મ મત ભુલ સો શકતીકે હૈ સરજન હારે,
ઇંદ્ર કુબેર બીધી બીસ્નુ શંકર અનુચર ઉનકે સારે;
ઇધર ઉધર ભટકે ફીરતે દિલમેં દરીઆવ ભરે ગંમકે,
ઉસસેં છોડ કોઇ ધ્યાવે ઔરકોં ખતા વો કરતે હાકંમકે. ૨

અહંકારમેં મસ્ત બને હો દુબધા દિલકી સાફ કરો,
અજર પીઆલા પિવ્યો સતકી સેંન પકડ દરીયાપૂ કરો;
ઇનસા સબકા વાં હોગા દિલબર હર એક અસરાફ કરો,
અંદા લડા હોતે હો બરહમ બુરાન મારો માફ કરો;
અવલ આસમાં જુમીં પવન જલ તેજ રચૈ ઉસ રૂસતંમકે,
ઉસકોં છોડ કોઇ ધ્યાવે ઔરકોં ખતા વો કરતે હાકંમકે. ૩

આઠ ધંન દે દરસનં ઘટમે અનસઠ તીરથ રહે તનમેં,
અનંત ભાનું ઉપમા ઉસ ધંનકી કહી ન જાવે બરનનેમે;
ઉસ્તાદ હમારે ગૈબીનાથજી ધરે ધ્યાન બસતે બનમે,
અજીજ ખ્યાલી લાલસિંગજી ખ્યાલ કથે ચાતર જનમે;
અલીફ ધન સુન ગોવિંદલાલકે દુરમીન ભાગે કમ દમકે,
ઉસકોં છોડ કોઇ ધ્યાવે ઔરકોં ખતાવો કરતે હાકમકે. ૪

પપાનો દોઅંગ—પ્રબોધ વિષે.

(રંગત-ખડી. ૨)

પરિ બ્રહ્મ અવિનાશી અનઘડ જીનકા જપો અજંપા જાપ,
પવન જુમી અસમાંન તેજ જલ રચે આપ રહે ઘંટઘટ વ્યાપ. ટેક.
પુરન અજર અખંડ પિંડ બ્રહ્માંડ સત્ચીદાનંદ સ્વરૂપ,
પ્રચંડ માયા મોહ જાલકી રચના એૈસી રચી અનુપ;
પહેલી સોધન કરો પિંડકી ભરા બીષય જલ બ્રહ્માંડ કુપ,
પાર ઉસીકા કીને ન પાયા જ્ઞાન ધ્યાનમે રહો ગુપ ચુંપ;
પરસ કરે પારસ લુવેકોં જદ કંચન હોજાવે આપ,
પવંન જુમી અસમાન તેજ જલ રચે આપ રહે ઘટ ઘટ વ્યાપ. ૧

પ્રાંન મીલા અપ્રાન ખીંચ લ્યો સુન શિખર છાયા નહી ધુપ,
પાંચ બીષય પરહરકે બૈઠો મન તેજી ચૈતન હે ભુપ;
પદ નીરબાની સો પાવેગા ત્રષ્ણા જીનુકી ગઇ હે. છુપ,
પરમાનંદ બ્રહ્મ રસ ચાખે જબ જાકે હોવે તદ્રુપ;
પહ્ના ઉસીકા કોઇ ન પકડે હરન હોએ ત્રિબીધકે તાપ,
પવન જુમી અસમાન તેજ જલ રચા આપ રહે ઘટ ઘટ વ્યાપ. ૨

પુરે સદગુરૂ મીલે બતાવે જોગ જુગત કિ કરલ્યો ખેપ,
પીછે જન્મ મરન નહીં ઉનકો જો જા પોહોચે ઉસી સમેપ;
પોહોચ શકે નાં કાલ વાહાંતક જ્યોત જ્યોતમે હોગઇ લેપ,
પીંગલ પડકે કરો સાહેરીં થોડમે સમજો સંક્ષેપ;
પાખંડી પંથી કઇ. નીકલે ગલેમે અપને બાંધે પાપ,
પવન જુમી અસમાન તેજ જલ રચે આપ રહે ઘટ ઘટ વ્યાપ. ૩

પાયા જ્ઞાન ગૈબી મુરસદસે ભર્મ હુવા સબ મનકા લોપ,
પેહેલવાન હોગએ લાલસિંગ રખતે હે જ્ઞાનોંકી તોપ;
પંઝા સીરોપે ઉસ્તાદોકા ચલેન કીસકા હમપેં કોપ,
પચરંગ બેરખ નીસાન ભગવા જરકસ જીસ્મે રહી હે ઓપ;
પપેકા દોઅંગ બના રૂપાસિંઝ ચંગપે મારે થાપ,
પવન જુમી અસમાન તેજ જલ રચે આપ રહે ઘટ ઘટ વ્યાપ. ૪

જુન અધર પંચરંગી--પ્રબોધ વિષે.

(રંગત-ખડી. ૩)

નરદેહી તારન તરની હે અઘ ઝારન શ્રી ગંગ ઝરન,
નીસદીન કર અસ્નાન ધ્યાન ધર રહેનાં સંતકે સદા ચરન. ટેક.
નેક એક રખ નારાયનસે નીદિ ધ્યાસ કર લગા લગન,
નીજ જનકે હીત કાજ લાજ રખતે દરસન દેતે ચીદઘન;
નીરાકાર આકારસેં ન્યારે જીસને ધરની કીએ ગગંન,
નાસ નહીં જીનકે સંતનકે શાંતુ કરે સંકષ્ટ અગંન;
નાદ કરે ઘટ ગાંન તાંન સત્ચીદાનંદ આનંદ કરન,
નીસદીન કર અસ્નાન ધ્યાન ધર રહેના સંતકે સદા ચરન. ૧

નરેસ દસરથ ઘર શરજે જીને કિએ નીસાચર નીકંદન,
નાગનથે કાલંદ્રીકે અંદર કેહેલાએ નંદકે નંદન;
નરશી નાગર દીન હરિ આધિન કષ્ટ કીને છંદન,
નયન નિરખ લીએ રાસકી લીલા સારે તન ચરચે ચંદન;
નર લીલા કીની નારાયન સંતનકે સંકષ્ટ હરંન,
નીસદિન કર અસ્નાન ધ્યાન ધર રેહેનાં સંતકે સદા ચરન. ૨

નખ ધારન નરસિંહ દેહ ધરી હીરનાંકંસકો સંહારન,
નેહ ન્યાલકે સાહાત કીએ કઇ દરસ દીએ નીજજન કારન;
નારદ સનત, સનકાદી આદી શેષ રટે ધરની ધારન,
ન્યાય શાસ્ત્ર નીતીસે ચલનાં તારે હરિ તરન તારન;
નીર્ધનકે ધન રત્ન યત્ન કર કાલ દેખકે લગે ડરન,
નીસદીન કર અસ્નાન ધ્યાન ધર રેહેના સંતકે સદા ચરન. ૩

ન્યારી કલા હે નટ નગ ધરકી નહીં લગતા જીનકો રંજન,
નીરંજન ઘટ ઘટ હે કર ધનસાન જ્ઞાનકા કર અંજન;
નીંદ્રાકા જંજાલ ટાલ તન ધનકા જાન સદા ગંજન,
નારાયણકે ખ્યાલ નગીને નંગી અધર રખતે ખંજન;
જુન ખ્યાલ અધ રંગ લાલસિંગ કથે નીરાલી ધરન ધરન,
નીસદીન કર અસ્નાન ધ્યાન ધર રેહેના સંતકે સદા ચરન. ૪

ગુજરાંતી બત્રીસ હર્ફી—હીંદુસ્થાની ઝબાનમાં કૃષ્ણલીલા.

(રંગત–ખડી. ૪)

કું કમલાપત કૃષ્ણ ચંદ્રકે કરનમે કુંડલ કરત પ્રકાસ,
ખં ખગેસ સુરપતી શેષ રટતે હે જીનોંકો શ્વાસંમ શ્વાસ. ટેક.
ગં ગિરિધરકી ગહન ગતિ રચનાં બ્રહ્માંડકી લીની રચાય,
ઘં ઘન સ્યામ બસેં ઘટ ઘટ નટ ઘઢ ગોકુલમે ધુંમ મચાય;
નં ન્રતકર રહી સખી સ્યાંમૂ આગૈ ઠાંડી સબ પેહેરનન્યાંય,
ચં ચીત ચોર કીસોર નંદકે બીન સુનાં મન લે લલચાય;
છં છબ છેલ અજબ ઝબકે પ્રખુ ભાંન લલી ભઇ અનંત હુલાસ,
ખંખગેસ સુરપતી સેસ જપતે હેં જીનાં કોશ્વાસંમ શ્વાસં. ૧

જં જમુનાં જલ ભરંન ચલી બ્રજલમે ગીરી કરને અસ્નાન,
ઝં ઝટપટ નટ કદંમ બીખેપેં ચડે ચીરહર નંદકે કાંન;
ટં ટપકેસિર નીર ચીર હયો હમે કાંન તજકેં તોફાન,
ઠં ઠગબાજી છોડો કહુ કરજોડ માનોં કેહેનાં મુસ્તાંન.
ડં ડરમન ધરતે નઠંસકા પ્રબલ દેખ સુર રખતે ત્રાસ,
ખંખગેસ સૂરપતી શેસજપ તેહેં જીનાંકાં શ્વાસંમ શ્વાસ; ૨

ઢં ઢલુકે જલજમુનાં ત્રટ આ નીકટ ધેંન હરિને ચારી,
નં નટવર નગુ કર ધરકે વસ્ટીસેં બચાયે નર નારી;
તં ત્રીભુવન પંત સંગ રંગમેં રચો રાસ રાધે પ્યારી,
થં થંનગન થૈતત થૈતત બજતી ઝાંઝરકી ઝુમકારી.
દં દરસાએ અનંત રૂપં જીતની સખી ભએ ઇતને અવિનાસ,
ખંખગેસ સુરપતી સેસ જંપતેહે જીનુંકોં શ્વાસંમ શ્વાસ, ૩

ધં ધન ધન નંદલાલ વ્યાલ કાલંદ્રીમે જાનંથે બીસાલ;
નં નએ નએ નીત નૃત કરતે સંગ બાજે ચંગ મ્રદંગ કઇ તાલ,

પં પવિત્ર પીત અંબર પેહેને પુરૂસો તમ પ્રભુ પરમ કૃપાંલ.
ફં ફીરી ફીરીફીરી ફીરત ફૂદડી રાધે સંગમેં દીન દયાલ,
બં બ્રજ રાજ નીવાજ દીનકે ભજે ભકત હોએ બૈકુંઠ બાસ;
ખંખગેસસુર પતી શેસ જપતે હેં જીનોંકો શ્વાસંમ શ્વાસ. ૪

ભં ભકતી ભઈ લીન સખી ગઇ ભૂલ ન રહી તનકી સંભાલ,
મં મધુસુદન મોહન મનહરન પહેની ગલે વેજયંતિ માલ;
યં યદુવંસ સુયશ મુખસે મીલ ગાન લગે ગોપી ઓર ગ્વાલ,
રં રસીલી રાધાકે ભાલ બીચ ઝલકત બીંદી લાલમ લાલ;
લં લલીત ગત રાસ રેન ખટ માસકી કર પુરનકી ઇઆશ,
ખં ખગેસ સુરપતી શેષ જપતે હે જીનોકો શ્વાસંમ શ્વાસ. ૫

વં વલભકે શુયસ વદનસે ગૈબી ગુરૂ કહે કથે ન જાય,
શં શરનુંમે સુરત લગાકે લાલસિંગ કહે ખ્યાલ બનાયં;
હં હરિ ગુન ગાવે હરિ નાથ ગુની ગીરાસે રટ ભવ પાર તરાય,
ક્ષં ક્ષત્રી ગોવિંદલાલ નએ ખ્યાલ સુનાતે રંગ જમાય;
જ્ઞં જ્ઞાનોકે ભેદ અછેદ અનઘડકો ગાતે વલ્લભદાસ,
ખં ખગેસ સુરપતી શેષ જપતે હે જીનોકો સ્વાસમ સ્વાસ. ૬

શ્રી કૃષ્ણ જન્મ—હીંદુસ્તાની ઝબાનમાં.

(રંગત–ખડી. ૫)

અજર અમર નગધર અઘ હરનન, અસુરં નિકંદન શ્રી અવિનાશ;
પ્રગટે નંદ ભૂવન મનમોહન, બ્રજ મંડલ ભયો અનંત હુલાશ. ટેક.
સુન બધાઇ હરખત સબ પુરીજન, ઘર ઘર ગાયે સુયશ નર નાર;
ધાઇ બધાઇ સુની નંદ ભૂવન, યુવતિ યુથ્થ તન ધરી શનધાર;
કનક અભ્રન તન નવરંગ અંબર, પહેન ગલે મુકતા ફુલહાર;
સિંદુર માંગ નયન બીચ કજરા, ભાલ બીંદી કર રહી ચમકાર

જરકસી સાડી બદન પર શોહત, મુખસે મંદ કરત ઉપહાસ;
પ્રગટે નંદ ભૂવન મન મોહન, બ્રજ મંડલ ભયો અનંત હુલાશ. ૧

વદન ઉઘારી નીહારત પુની પુની, ખેલત ગ્વાલ નીકટ સબ બાલ;
ધન ધન નંદ યશોમતિ જીનઘર પ્રગટે પરિબ્રહ્મ પરમ દયાલ;
ચંગ ઉપંગ મૃદંગ બજાવત, ઘર ઘર ગાવત ગાન રશાલ;
ભેરી નફેરી વિણા ડફ શીંગી, ધીધીકટ ધીકટ બજત સુરતાલ;
અસુર સંહારન અધમ ઓધારન, તિમીર વિનાશક હુવા પ્રકાશ;
પ્રગટે નંદ ભૂવન મન મોહુન, બ્રજ મંડલ ભયો અનંત હુલાશ. ૨

કોઇ સખી નાચત કરત કુલાહુલ, છીરકત દધિ સંગ હુલદ મિલાય;
લરજ ગરજ બરખત જીમી બાદલ દધિ અતકી સરીતા બહી જાય;
ચારન ભાટ બરન સબ મંગન, હીલમીલ કૃષ્ણ સુજશ મુખ ગાય;
હય ગજ રથ સહુ સાજ સબનકું, દાન કરત નિજ કર બ્રજ રાય;
સુવા અતર ચંદન અગરજા, બહેકત સુંદર સુમન સુબાસ;
પ્રગટે નંદ ભૂવન મન મોહન, બ્રજ મંડલ ભયો અનંત હુલાશ. ૩

કુશુમ વૃષ્ટી કર રહે સબ સુરજન, મીલ ગંધર્વ કરત નૃત ગાન;
નભમે દેવ બજાવે દુંદુભિ, પ્રગટે ભૂતલ પર ભગવાન;
ગૈબીનાથ ગુન ગાવે ગીરાસે, નિશ દીન બીરચીત કૃષ્ણ બખાન;
ગોવિંદલાલ મુરસદકી મહેરસે, ખ્યાલ કથે વલ્લભ કલ્યાન;
સુયશ કૃષ્ણકે સુને ગાવે મુખ, ઉનકી સહાય કરે સુખરાસ;
પ્રગટે નંદ ભૂવન મન મોહન, બ્રજ મંડલ ભયો અનંત હુલાશ. ૪

શ્રી રામ જન્મ—હિંદુસ્તાની ઝબાનમાં.

(રંગત–ખડી. ૬)

અંબુજ ચરન સરન ભય ભંજન કરન પ્રગટ ભએ નીસીચર નાસ,
સુર દુખ દ્વંદ કટે રઘુ કુલ ભએ કોટી-ભાનુ સમ તુલ્ય પ્રકાસ. ટેક.
કૃપાસિંધુ કર કૃપા અવધ અવતાર લીએ ભંજન ભુભાર,

ધાખા સુમન સુરજંન બરષાવત બાજત દુંદભી વિવિધ પ્રકાર;
નૃત ગંધર્વ કરત પુલકત તનું સુયશ વીમલ ગાવેહિ નર નાર,
કિટ મુકટ સિર જડીત્ર બીરાજે કંઠ સ્ફટીક મણી મચકે હાર;
અંબર પીત શુહાવત સુંદર ગુંન ગાવે શ્રુતી બેદ ઇતીહાસ,
શુર દુઃખ દ્વંદ કટે રઘુકુલ ભએ કોટી ભાનું સમ તુલ્ય પ્રકાસ. ૧

ધુંગલ કરન કુંડલ મકરાકૃત તીલક ઉદાર શુભાલનમે,
નિરખ કલાં કાંતિ રઘુબંરકી રવિ રથ અટક રહ્યો ઘંનમે,
ભુવન ભુવન ચીત્રામચિત્ર કહું સુંદરતા કયા બરનંમે;
લતા તરૂ સિતલપે કોકીલ કીલ કીલ નાદ કરે બંનમે.
અવધ અવધિ બૈકુંટ પુરિ સમ નૃપ દસરથ મંન ભએ હુલ્લાસ,
શુંર દુઃખ દ્વંદ કટે રઘુ કુલ ભએ કોટી ભાનું શમ તુલ્ય પ્રકાસ;

યુવતી સત્પ નૃપ દસરથ ઘર મીલ ગાંન કરે મધુરે સ્વરકે,
કૈકી નંદન ભરથ લખંન રિપુશુદંન ભએ શુમીતરકે.
કૈસલ્યા સુત રામચંદ્ર લઘુ લખન લેચલે નીખંગ ધરકે,
જનક સ્વયંબર રચ્યો મીલે વહાં મહીપત કઈ ધારી સરકે;
કરબલ પ્રબસ અતુલ નૃપ હારે ઝુકે ચાપમંન રહે વીમાસ,
સુર દુઃખ દ્વંદ કટે રઘુ કુલ ભએ કોટી ભાનું સમતુલ્ય પ્રકાસ. ૩

નીસિવત્ નૃપ શસિ સમ લઘુ સોહત તેજ વંત રઘુવંશ કુમાર,
ગુંજત સિયમંન અલીની નિરખા રઘુબર છબ પંકજ ઘોર ઉદાર;
રઘુબર કઠિન સરાસન ખંડે ત્રીભુવન ગરજ ચલ્યો ટંકાર,
રવ રવિ વાજી ચલે મગ તજ દિગજ ડોલત અહી મહી ધરનાર.
બીકલ ભએ સૂર અસૂર સકલ શુંન નાંદ ભયંકર પામે ત્રાસ,
સૂર દુઃખ દ્વંદ કટે રઘુ કુલ ભએ કોટી ભાનું સમતુલ્ય પ્રકાસ. ૪

બેગી નાદ શુંન બ્રગુપત આએ જનકસે કરંન લગે સંવાદ,
શંભુ સરાસન કઠન કિસી નૃપને ખંડન કરકીનોં નાદ;
લખન બીહુંસિ કરે બ્રગુપતસે મુંની હોકર કયું કરત બીબાદ,
સરસે બચન લખનકે લાગે તીમી તીમી મુની સજે ક્રરસ અઘાદ;

પ્રગુ પતિ ચાપ દીઓ અપનો છિનભરમે ચઢા લીએ સુખરાસ,
સુર દુખ દ્વંદ કટે રઘુ કુલ ભએ કોટી ભાનુ સમ તુલ્ય પ્રકાસ. ૫

પ્રગુપતિ જાની લીઓ મનમે અવિનાશી પ્રગટ ભએ દિન દયાલ,
કરી કર જોરી બીનય રઘુબરસે આજ્ઞાં માંગ ચલે તતકાલ;
તુર્ત પુછાઓ મુરત મંગલ મિલ પુરિજંન ગાવત ગાન રસાલ,
સજ ગજનિ બીઠવાઇ સિયા રઘુબર ઉરડારી સીયા વરમાલ;
અનુચર અવધ પઠાએ પત્રીકા પોહોંચી પલક નૃપ દસરથ પાસ,
સુર દુખ દ્વંદ કટે રઘુ કુલ ભએ કોટી ભાનું સમ તુલ્ય પ્રકાસ ૬

અવધસે આઇ બરાત જનક પુર ગજ વાજીનકે સંગમે વંદ,
આદર દે સિય સ્વસુર પઠાવત આયે અવધ પુર ભયો આનંદ;
દસરથ નૃપ પ્રિય કૈકી ત્રીયા કરી સુન્ય ભુવન બેઠી મતિમંદ,
બચનસેં બાંધ લીયો નૃપકો દરસાયો અતુલ કરકે આક્રંદ;
રાજ્યાભીસેક ભરથકો કરનો રાંમ લખન બીચરે બનબાસ,
સુર દુઃખ દ્વંદ કટે રઘુ કુલ ભએ કોટી ભાનું સમ તુલ્ય પ્રકાસ. ૭

કૈકીકે સુન ક્રુર બચન મહીપત મુર્છાગત ભએ શરીર,
ફેર આજ્ઞા કહી અનુચરશે તુમ બેગી બન બીચરો રઘુબીર;
સુની શ્રવન બંધુ લક્ષમન રઘુબરશે કહે ગીરા ગંભીર,
પલ એક છિન કએશે તુમ બીનમે રહું અવધ ધરકે મન ધીર;
બીલખ બચન કહે જનક સુતા પ્રભુ લીજે સંગ સુનકે અરદાસ,
સુર દુખ દ્વંદ કટે રઘુકુલ ભએ કોટી ભાનું સમ તુલ્ય પ્રકાસ. ૮

અનુજ બંધુ ઓર સિયાં સતી સંગ લે બન ચલે સરાસનધાર,
બર્ષ ચતુર્દસ બાંસ બસે બાંન અસુરનકો કીનો સંહાર;
ગૈબી ગુરૂ કહે ધન્ય ધન્ય પ્રભુ અવધ પુરી લીનોં અવતાર;
સૂરકે સંકટ કટે સિમાવર સદાસંત કહો જય જયકાર,
ગુંન ગા રહે આનંદ રખે ગોવિંદલાલ ચરનનકી આંસ;
સૂર દુઃખ દ્વંદ કટે રઘુકુલ ભએ કૌટી ભાનુ સમ તુલ્ય પ્રકાસ ૯

કલિયુગના વર્તમાન વિષે.

(રંગત-ખડી. ૭)

ગયા ધર્મ પાતાલમે ઘુસકે છાયા પાપકા અંધેરા.
સમઝ સમઝ ચલનાં નિતીશે કઠંન કલુકા હે પેહેરા, ટેક
પ્રબલતાઈ હે અજબ કલીકી કીએ નીચ આચાર પ્રવીન;
ઉંચ ભુલ ગએ કીયા કર્મકોં કલુને કરદી બુદ્ધમલીન,
માયા ધરદિ સુંમકે ઘરએ દાતા બનકે બેઠે દીન.
દયા ગઈ દુનીયાકે અંદર કઠન પાલના હે એકીન,

શેર.

શુર મરદાને હુવે કાહુર કલુકી જાલમે,
સત્ય છોડાયા સતિકા શીયલકી સંભાલમે;
દાંતકા સત સંગ ભુલાયા ચલાયા બદ ચાલમે,
મસ્તહો ફીરતે કુકર્મી ગર્દ રહે ધંન માલમે.
સુંનેન કીસકી કલુ કરનસે જુલ્મ બરા ઉસકા નેશ,
સમઝ સમઝ ચલનાં નિતીશે કઠન કલુકા હેં પેહેરા. ૧

ઉંચ નિચકી કરે નોકરી ઉદર લીએ હોગએ આધીન,
લોંડ, બાજ જગ લુંટકે ખાતે દુખ પાતે દૂર્બલ ધન હીન;
સાધુ ફીરતે ભટક ભુખસે મીલે ન ચાવલ મુઠી તીન,
અધર્મી જનકે ભાર ઉઠાને ડોલનકોં જબ લગે જુમીન.

શેર.

અધમ દેખ અતુલ માતુ ગંગ સ્વર્ગ સીધાએગી,
બરન ચારાં કે ધરમકી સ્થીતિ નીતિ જાએગી;
અસુરકે સબ રાજ્ય હો મર્યાદ સર્મ ન આએગી,
દુખ પાકે સાધું સંતકી તબીયત બડી ગભરાએગી;
દીયા દાન દ્વિજ નહીં લેતેથે સો મંગન હો દે ફેરા,
સમઝ સમઝ ચલના નિતીસે કઠન કલુકા હે પેહેરા.

પેરખેન રહેગી ઉંચ નિચકી તુખમ ફેર હુવે નર નારી,
નિચકે ઘરમે તુલસી માલા દ્વિજજન ને અજ્જા ધારી;
બઠા મચાયા શોર કલીને બડાઇ જુલ્મી વ્યભીચારી,
પુત્ર પીતાસે કરે લડાઇ લુગાઇ બસ હોંકે ભારી.

શેર.

બર્ખા રહી સુક્ષમ કલુમે યે વમાસા દેખ લ્યો,
પડે કાલ દુકાલ જીનેકી નીરાસા દેખ લ્યો;
ચરનકો ગઉ માતકોં મીલતા ન ઘાસા દેખ લ્યો,
ઓખાર જબ્બે કરતી બડાયે જુલ્મ ત્રાસા દેખ લ્યો;
રખે લાજ પ્રભુ ઉસકી રહેગી એૈસા જમાના યે ઠેરા,
સમઝ સમઝ ચલનાં નિતીસે કઠન કલુકા હે પેહેરા. ૩

ધરકે ભગવે ભેખ મદિરા પીને લગે કઇ ભોગ કરે,
એૈસે જગ ધુત્તે પાખંડી જીનકી સેવા લોગ કરે;
બેદ માર્ગકોં ત્યાગ અન્ય ઇસ્ટોંકાં ભજન પ્રયોગ કરે,
સો કયુંકર ભવતરે મુંઢ નર ભ્રષ્ટ ક્રિયા ઓર જોગ કરે.

શેર.

ન્યારે રહે સદગુરૂ ગૈબી મોહ માયા ફંદસે,
બસતે સદા બીયાબાન મે સુરના લગી ગોવંદસે;
હરદમ જીનોકે સરન હીરાનાથ રહે આનંદસે,
કાલ કલયુગ દુર ભાગે સંતકે ભય દ્વંદસે;
ગોવિંદલાલ કહે જ્ઞાન દ્રષ્ટીસે નીરખ નકર મેરા મેરા,
સમઝ સમઝ ચલના નિતીસે કઠન કલુકા હે પેહેરા. ૪

તુરાના ખ્યાલનો જવાબ છે.

(રંગત–ખડી. ૯)

ચતુરાક્ષરસે ચીનો બ્રહ્મ ન્યારા આકારસેં ધ્યાવેગા,
શબ્દાતિતસેં ભીન્ન જાન છીન ભરમેં દરસ દરસાવેગા. ટેક.
અનંત રૂપી અનંત નામી અનંત ખેલ રચાયા હે,
મત સમઝો અક્ષરકા ઘડા લે નામ સંત ગુન ગાયા હે;
રૂપ રંગ રેખા નહીં જીનકી નહીં લીખનેમે આયા હે,
નહીં હે ઉનકો જરા મરન ઓર નાહો કિસીકા જાયા હે.

શેર.

બ્યાપીક ઘટ ઘટ બ્રહ્મ હે યે પંચ ભુતી સ્થુલ હે,
માયા અપાર નપાર જીનકા દ્રસ્ય સો મંજુલ હે;
ફુલ ચાટ ઠાઠ ફના સમઝ દુનીયાં અજબ સાગુલ હે,
અચ માંન બેદ પ્રમાન હે તેરી સમઝમેં ભુલ હે;
સુક્ષમશે સુક્ષમ યે ભેદ જો ગુરૂ મીલે બતલાવેગા,
શબ્દાતિતસે ભીન્ન જાન છિનભરમેં દરસ દરસાવેગા. ૧

અબ્યય બ્રહ્મ કુટસ્થ સનાતન નિર વીકલ્પ કેહ લાયા હે,
હે એક ઓર અનંત દ્રસ્ય ચૈતન પ્રકાસવત્ છાયા હે;
ત્રિગુણ તીત રહિત બ્રહ્મ નાં ઘડા ન કીને બનાયા હે,
સમઝ સાર બેદોક્ત ચાર બરનન કર પાર ન પાયા હે.

શેર.

સહસ્રાનનશેં શેસજી બર્નન કરે ઉચ્ચારકે,
ગીરજાપતિ શંકર જતી જપેં ગરલ કંઠમે ધારકે;
રટતે હે નામ સુરેસ ઇંદ્રાશનપેં આસન મારકે,
સનકાદિ વીધિ દીનેસ અનુચર હેવો સરજન હારકે;
ભજ ઐસેં અવિનાસી અંનઘડ ભવ સાગર તર જાવેગા,
શબ્દાતિતસેં ભીન્ન જાન છીન ભરમેં દરસ દરસાવેગા. ૨

નીજ જનહિત સત્ચીદા નંદ નીર્ગુન ચોવીસ અવતાર લીઆ;
ધર્મ સ્થાપન કરન અધમ જન અસૂરનકો સંહાર લીઆ,
બેદ ચુરાયા સખા શુર જબ કચ્છા રૂપ હરિ ધારલીઆ,
પ્રગટ સ્થંભ નરસિંહ રૂપ ધર હીરાના કંસકો મારલીઆ.

શેર.

યદુ વંશમેં ગોકુલ જનમ ધર કરપેં ગોવર્ધન ધરે,
ગૌપાલ નંદકે લાલ કહાએ ધ્યાન સૂર મુંની જન ધરે;
વરાહ રૂપ અનુપ ધૂંર ધરંની કે તોલ દસન ધરે,
સુર દુખ હરન મછ રૂપ સો ઉદધી મથંન કારન ધરે.

સગુન નિરગુનકુ ત્રિગુની માયાકે બીચ અથડાવેગા,
શબ્દાતિતસે ભીન્ન જાન છિનભરમે દરસ દરસાવેગા. ૩

ધર વામન લઘુ રૂપ ખડે જા દાનિંબલીકે દ્વાર હરિ,
ફરસરામ અવતાર ઉતારે સહસ્રાર્જુન ભુજભાર હરિ;
રઘુ કુલમે રામા અવતાર લીએ સુરકો કષ્ટ નીવાર હરિ,
રૂપ અનંત કછુ જાને સંત ભજે નીરંજન નિરકાર હરિ.
નિસંક બુધ ન કલંક દિર્ઘ અવતાર હે દૈયાલકે,
અંસા અવતાર હે ભીન્ન ચતુરાદાસ કહો પ્રતિપાલકે;
કથ ખ્યાલ ગાતે લાલસિંગ ગૈબી ગુરૂકે બાલકે,
મતમંદ તજદે ફંદ સુનયે જબાબ તેરે ખ્યાલકે.
ગોવિંદલાલ કહે જ્ઞાન મીલેગાં જબ અનઘડ તું ગાવેગા,
શબ્દાતિતસે ભીન્ન જાન છીનભરમે દરસ દરસાવેગા. ૪

તુરનાં ખ્યાલનો જવાબ બીજો સંનતદાર.

(રંગત–ખડી. ૯)

અં અક્ષર હે હર્ફ સમજ ઓંકારૂ નઝર નહી આવેગા,
ન કારકે શુંન લક્ષ નિરંજન ગુરૂ અર્થ સમઝાવેગા; ટેક

ધુ અર ઘાટ ઘડેસેં ન્યારા જીનકા સંકલ પસારા હે,
ડ કાર ડગ ડગ તાર બ્રંહ્મકા અપરંમ પાર અપારાહે.
લ ક્ષ સારયે હર્ષ ચાર ચીનન કે લીએ ઉચ્ચારાહે,
ગા તે હર્ઇ તુંમ દોકોં બતાદો ઘરકા મતા તુમ્હારાહે;

શેર.

દે તેહો સબકોં જ્ઞાન કહેતેહો યે સંકર હે તુરા,
પા રસ મીલા નહી હે તુંમે કહો કોનસા નરહે તુરા;
ર ચનાં ત્રીગુનકી સુંન ગુનિં રેહેત કાહા પર હે તુરા,
ભ રમમેં ભુલે ફિરો જરકસી ગોહર હે તુરા.

જં મકિંકર આખર લેજાયગા જબ દીલમે પસ્તાવેગા,
નકારકે શુંન લક્ષ નિરંજન ગુરૂ અર્થ સમઝાવેગા. ૧

ન રદેહીમે ચૈતન અંનઘડ ઘડિ પાંચ રંગકી કાયા,
કુ લા પ્રકાસ અવીનાસ બીચ નારાયન રૂપ ભગવા છાયા;
ર મે પ્રગટે દેખો ઘટ ઘટ બ્યાપક અસંખ જીનકિં માયા,
ભ રાજ્ઞાન દરિયાવ ગુરૂને દિલ દરપનમેં દરસાયા.

શેર.

વ રાહ મીંન કમઠ વોહી નરહર વોહી વામંન વોહી,
બં સીકે ધર નંદલાલ વો સરજંનવો જગ કારન વોહી;
ધં ન જન્મ અવધલીઓ વોહી સુર કષ્ટે દાલન વોહી,
ન કલંક વોહી કુઠાર ધર વોહી બુદ્ધ: નીરંજન વોહી.

શે ષ પાર નહિ પાયા મુખસે ગુન ગાયા કયા ઓર કોઇ ગાવેગા,
નકારકે સુન લક્ષ નિરંજન ગુરૂ અર્થ સમઝાવેગા. ૨

છુ પેન પારષં લગે લુવેકો તો પલમે અકસિર બને,
ટે ક સંતકિં એક જ્ઞાન અભિસેક ગીરા ગંભીર બને;
ગા ફલ હોવે ચતર ગુરૂ ગમ મીલે જહાંમે પીર બને,

ગો થે ખાતે જ્ઞાન બીના મુર્સદ બીન ચાહે ફકિર બને.

શેર.

વિ ધી બીસ્નુ મહેશ્વર તિન એક નિર્ગુન જાન લ્યો,
દ રસાએ આનન તિન દત ગુરૂસે એકહી માન લ્યો;
ભા મુદા ખટ શાસ્ત્ર ચારો બેદકા બૈયાન લ્યો,
લ ગ જાય સચા રંગ જબ સત સંગ કર પૈચાન લ્યો;
કુ હેની કથેનાં તરે રખે રેહેની સો પરમ પદ પાવેગા,
નકારકે સુન લક્ષ નિરંજન ગુરૂ અર્થ સમઝાવેગા. ૩

જ્ઞા નકી કુંચી ગુરૂ લગાવે મેહેરસે હીર્દે તાલેમે,
નં ઝરમે આવે અગમ નિગમ સંતોકે સુધારસ પ્યાલેમે;
મી લે જ્ઞાન વૈરાગ્ય લગે વો ફસે ન મોહકે જાલેમે,
લે હેર ધ્યાનમે ચડે બડે અલમસ્ત બને મતવાલે મે.

શેર.

ગુ રૂ દતકે બાલ ગૈબી સિદ્ધ ક્રિયા પુરન ભએ,
રૂ બરૂ મીલ ગએ ગુરૂ જ્ઞાનોસે નિર્મલ મન ભએ;
ગ. મસે ભર પ્યાલા અજર જીને પીયા અમર તન ભએ,
મ તા પાખડ ઓર કાઇ ગાતે સો ગાફિલ જન ભએ;
શો હેલ તરો ભવ સિંધુ ભજો અનઘડ વો પાર પોહોચાવેગા,
નકારકે સુન લક્ષ નિરંજન ગુરૂ અર્થ સમઝાવેગા. ૪

:o:

સન્યાંસાચાર્ય પ્રબોધામ્રત—સિંહાવલોકન.

(રંગત-ખડી. ૧૦)

સુખ રાસી સંતન ભય ભંજન અનઘ દુરધર હે . સન્યાસ,
સન્યાશી પદ સોધ ગુરૂ એકત્વ બોધ અપનો સુખરાસ. ટેક.

સુખ રાશીકે સહસ્ર નામસો સહસ્રાનનસે લેવે શેષ,
શેષ સદાશિવ શંકર સુર સનકાદિઆદી રટે સુરેસ;
સુરેસ શશિ દીનેસ અગેસા નારદ સારદ વિધી શમેસ,
શમેસ ઉનકે અનુચર જાનો સિદ્ધ સાધનસે જાએ સ્વદેસ;
સ્વદેસ મિલના હે મુશ્કલ પહેલી ધારન કર લ્યો સન્યાસ,
સન્યાસી પદ સોધ ગુરૂ એકત્વ બોધ અપનો સુખરાસ. ૧

સુખરાસી વિજ્ઞાન અસિં પદ નાસી સ્થુલકા તજદો સોસ,
શો સદગુરૂકિ કૃપા હોએ જબ ફાંટીક અઘનાસે સિરદોસ;
સિરદોસી નંદિક અજ્ઞાની કયા જાને અનુભવ સંતોસ.
સંતોસિ વૈરાગ્ય મુલશો સત સંગતસે ચડે સહોસ;
સહોશ રખ જ્ઞાનામ્રત ચખના ચતુર્પ્રકારી હે સન્યાસ,
સંન્યાસિ પદ સોધ ગુરૂ એકત્વ બોધ અપનો સુખરાસ. ૨

સુખરાસી સદગુરૂ અવિનાસી ઑંકારસે ભએ સૌં સાસં,
શાસતર ખટમે સોધ કરો તુમ તર લ્યો ભવસિંધુ શાબાસ;
શાબાસિં હે સંત જનોકો યુગમે રહે ગઇ જીનકી સ્વાસ,
સ્વાસ અમર સો ઇસ દુનીયામે કર દસ ઇંદ્રી નિયમ સમાસ;
સમાસ સાર અસાર કહંન રેહેનિ પાલનકા ધર ન્યા ,
સન્યાસી પદ સોધ ગુરૂ એકત્વ બોધ અપનો સુખરાસ. ૩

સુખરાસી સહાયક ગુનનાયક ગૈબી ગુરૂકા જ્ઞાન શરસ,
શરસ સાહેરી ઉસ્તાદોકી સમજ બડી રહેતી શાલસ;
શાલસસે ગાનેમે મજાહે ભેદ ગુપ્ત કોઇ જાને શકસ,
શકસ સર્વ વ્યાપિક સનાતન સાક્ષી રૂપ રહે સરવસ.
સરવશ અનંદ કંદ સચ્ચિદાનંદ ભજો ધર મન સન્યાસ,
સન્યાસિ પદ સોધ ગુરૂ એકત્વ બોધ અપનો સુખરાસ; ૪

શ્રીકૃષ્ણ તથા મહેષ વિષે અભીન્ન ભેદ—તુરા વાલાના ખ્યાલ ઉપર.

(રંગત-ખડી. ૧૧)

મહાદેવ ઔર શ્રીકૃષ્નજી ઉન દોનુંકા એકજ રંગ,
શ્રીકૃષ્ન સંગ રાની રાધીકા મહેષ સંગ ગૌરાં અર્ધંગ,-ટેક
ઉનકો ઓઢન પીલાપિતામ્બર, ઉનકો ઓઢન મૃગછાલા;
ઉનકે કાનમે કુંડલ ઝલકે ઉનકે કાનં મુદ્રાવાલા,
ઉનકે ગલે મુક્તાકી માલા ઉનકે ગલેહે રૂદ્ર માલા.
ઉનકે નીકટ નારદ મુની રહે તે ઉનકે સંગ ગનપત બાલા,
ઉને ગરૂડપે કી અસ્વારી, ઉને નંદીકા ખેચા તંગ;
શ્રીકૃષ્ન સંગ રાની રાધીકા, મહેષસંગ ગૌરાં અર્ધંગ. ૧

ઉનકે બદનપે લેપન ચંદન, ઉનકોં રમીહેં ભસ્મિ અંગ,
મોર મુકટ ઉનકે શીર ઝલકે ઉનકી જટા બીચ ઝલકે ગંગ;
ઉનકે સંગમે ગ્વાલ બાલ, રહે ભુત ભૈરવ ઉનકી સંગ,
ઉનકી મનોહર મુરત સાંવરી, ઉનકીમુરતહે ગૌરે રંગ;
ઓતો પાવતે માખન મીશરી, ઓતો ચાવતે સુંકી ભંગ,
શ્રીકૃષ્ન સંગ રાની રાધીકા, મહેષ સંગ ગૌરાં અર્ધંગ ૨

વીષ્નુ બજા રહે મધુર બૌંસરી, બજાતે ડમરૂ ત્રીપુરારી,
ઉનકે પાઉમે પેજન છુમકે, ઉનકી ખડાઉં મહા અદકારી;
શ્રી કૃષ્ણુ ગોવર્ધન ધારી, શિવશંકર ગંગા ધારી,
ઉનકા શસ્ત્ર હે ચક્ર સુદરશન, ઉનકા ત્રિશુલ શસ્તર ભારી;
ઉનકે અંગ સુંદર આભુક્ષન, ઉનકો લીપટે શેષ ભુજંગ,
શ્રી કૃષ્ણુ સંગ રાની રાધીકા, મહેષ સંગ ગૌરા અર્ધંગ. ૩

શ્રી કૃષ્ણુ બૈકુંઠકે બાશી, મહાદેવજી કૈલાશી,
ઉનકા ધામ હે પુરી દ્વારિકા, ઉનકા ધામ સુંદર કાશી;
ગૈબીનાથ ઉસ્તાદ કહે, દો એકી બ્રહ્મ હે અવિનાશી,
અર અનઘડકા ધ્યાન ચેત દીનસાન, કટે યમકી ફાશી;
લાલસિંગ કહે ખ્યાલ સભામે કઇ શાહરકે છીને ચંગ,
શ્રી કૃષ્ણુ સંગ રાની રાધીકા, મહેષ સંગ ગૌરા અર્ધંગ. ૪

શ્રી રમાપતિ ચરિત્ર—સુભ લક્ષણુકે બોધ.

(રંગત—છોટી. ૧)

રાવન રાજાને ટેક ટાલી સંતનકી,
ઉન્ને ઈસ્કમે અપની ખોઇ લંકા કંચનકી. ટેક.
રાવન્ને કિયાથા રાજય અમલ અભીમાની,
ખૂબ સમજાતી મંદોહર ઉનકી રાની;
ઉને અભિમાનમે બાત ન કીનકી માની,
મત ખિંચકે કીની સારે કુલકી હાની;
ઇસ તરેહ માનો મગરૂરી તજો જોબનકી,
ઉન્ને ઇસ્કમે અપની ખોઈ લંકા કંચનકી. ૧

છલ કીયા ઉને મૃગ કંચનકા બનવાયા,
મૃગલેકું નિરખ સીતાકા મન લલચાયા;
કંચનકી સારી દેખી મૃગકી કાયા;
ચોલી પહેરેનકું સીયાજીકા મન ભાયા;
કહે સીતા સ્યામ ત્યારી કરો મૃગ મારનકી,
ઉન્ને ઇસ્કમે અપની ખોઇ લંકા કંચનકી. ૨

જબ રામચંદ્રજી મૃગ મારનકું ધાએ,
મૃગ મારા વો મૃગને લક્ષ્મનકું બુલવાએ;

લક્ષ્મન જાએ રાવન ભિક્ષા લેનકોં આએ,
ભિક્ષા દેને ગઇ સિયા ચુરાકર ધાએ;
ઐસી બુદ્ધિ હો ગઈ દુષ્ટ રાવનકી,
ઉને ઈસ્કમે અપની ખોઈ લંકા કંચનકી. ૩

સીતાજી વારને રામને કરી તૈયારી,
સમુદ્રકે ઉપર શિલ્યા ફથ્થરકી તારી;
રામ લક્ષ્મણુ દોનું ધનુષ લે લીએ ભારી,
રહી સંગમે જીનુંકે કપિ કટકુ અશ્વારી;
સબ કટક દેખકે યુદ્ધ ઉડગઇ દશાનનકી,
ઉને ઈસ્કમે અપની ખોઇ લંકા કંચનકી. ૪

યુદ્ધ કરકે જીતે સીતાજીકોં વારે,
વહાં રાજ વિભિષણુકોં બક્ષે હેં સારે;
સુગ્રીવકે કારન વાલી બલીકોં મારે,
ચલે રામચંદ્રજી અસુરકોં સંહારે;
સંકટ કાટે શુદ્ધ લીની કઇ ભકતનકી,
ઉને ઇસ્કમે અપની ખોઇ લંકા કંચનકી. ૫

ગુરૂ ગૈબીનાથ સદ્ગુરૂ હમારે જ્ઞાની,
જ્ઞાનોકી ફેંકે સમશેર ભગે અજ્ઞાની;
મેફલમેં સુનાઇ રામ કથાકી બાની,
ઇસ બાની મૃદુલકોં કોઇ બીરલે એચાની;
કહે ગોવિંદલાલ સેવા કર લ્યો સંતનકી,
ઉને ઇસ્કમે અપની ખોઇ લંકા કંચનકી. ૬

શ્રી કૃષ્ણુ ચરિત્ર—બહાર હોલીની.

(રંગાલ-છોટી. ૨)

સબ ગ્વાલ બાલકે સંગમે ફીરે મતવાલા,
કુંજનમેં ખેલ રહે હોલી કનૈયા કાલા. ટેક.
સબ સખીયનકી હીલ મીલકે આઇ ટોલી,

કઇ તરોંહ તરોંહ રંગકી ભરલ્યાઇ મઠોલી.
મન મોહનસે ખેલનકોં નીકલી હોલી,
સંગમેં ભર ભર લીની ગુલાલકી ઝોલી;

દાદરો.

ખડે જહાં કૃષ્ન કનાઇ, રંગકી પીચકારી ચલાઇ,
ગુલાલ લાલપેં છાઇ, હોલીકી ધુંમ મચાઇ;
કયા મચી ધુંમ દેખનકોં ચલી બ્રુજબાલા,
કુંજનમેં ખેલ રહે હોલી કનૈયા કાલા. ૧

ભર ભરકે કુમકુમા ફેંકે કૃષ્ન મોરારી,
ચોતરફ સખીને ઘેર લીનો ગિરધારી;
પટ ભીંગાયે સખીયાં રંગકો ડારી ડારી,
ગોલી મીસાલ-સી છુટ રહી પીચકારી.

દાદરો.

ભઇ રંગ ગર્દ તન બદન, જોબનમેં મસ્ત હે મદન,
ભરી ગુલાલસેં તદન, રહી આપસમેં દે સદન;
બહેચલા નિકલ ધરનીપેં રંગકા નાલા,
કુંજનમેં ખેલ રહે હોલી કનૈયા કાલા. ૨

પટપેં છાંટનકોં કેશર ચંદન ઘોલી,
ઘોલી જરીયાની રહી જોબનપેં ચોલી;
નકબેશર ગોહુર ટૂટી માલ અનમોલી,
બેભાન બની એસે રંગ ઢાલી ઢાલી.

દાદરો.

ભયો ઘરઘર અનંદ ઉમંગ, બજે કઇ ચંગ મૃદંગ ઉપંગ,
બસંલી ગાવે રાગ રંગ, કરે કોકિલ કલા બિહંગ;
ચલે યોગી દરશન તજ આસન મૃગછાલા,
કુંજનમે ખેલ રહે હોલી કનૈયા કાલા. ૩

હારી સખીયો કહેતી આપસ આપસમે,
ગઇ શુદ્ધ બુદ્ધ તનકી બીસર પ્રેમકે બસમે;
સુરૂ ગૈબી મસ્ત રહેતે હે પ્રભુકે યશમે,
હોલીમે' લાલસિંગ ભીંગે જ્ઞાન રંગ રસમે'.

દાદરો.

રચ્યો ક્યા ફાગ બિહારી, કલા ઉનકી હે અપારી;
મુજે ધુન ઉનકી હે પ્યારી, ચડી હે જ્ઞાન ખુમારી;
કહે ગોવિંદલાલ પ્રભુ દીજો' દરશ નંદલાલા,
કુંજનમે ખેલ રહે હોલી કનૈયા કાલા. ૪

પરિબ્રહ્મ સર્વાંત્રયામી વ્યાપક વિષે.

(રંગત–છોટી. ૩)

ગુજરાતી—બત્રીશ હર્ફી

કું કાગડદી કરે ઘન નૃત રાગ રંગ છાયા,
ખં ખાગડદી ખોજ કર ઘટમે આપ સમાયા. ટેક.
ગં ગાગડદી ગોવર્ધન કરપે' લીનો ધારી,
ઘં ઘાગડદી ઘાતકી માસી પૂતના મારી;
નં નાગડદી નિરંજન હુવે બડે અવતારી,
ચં ચાગડદી ચંરનમે રહે રાધિકા પ્યારી;
છં છાઘડદી છટા છબ ન્યારી રંગ જમાયા,
ખં ખાગડદી ખોજકર ઘટમે આપ સમાયા. ૧

જં જાગડદી જીતના કામં ક્રોધ અહંકારી,
ઝં ઝાગડદી ઝોલે ખાય રહી આલમ સારી;
નં નાગડદી નામ રટ પરિબ્રહ્મ ભય હારી,

ટં ટાગડદી ટેક રખ લીએ હે ભકત ઉગારી;
ઠં ઠાગડદી ઠાઠમે વૃથા કયું જન્મ ગમાયા,
ખં ખાગડદી ખોજકર ઘટમે આપ સમાયા. ૨

ડું ડાગડદી ડર શિર જબર કાલકા ભારી,
ઢં ઢાગડદી ઢાલ સંતકી પકડો હુશ્યારી;
નં નાગડદી નિરંતર લગી જીનુંકી યારી,
તં તાગડદી તરે ભવસાગર નર ઓર નારી;
થં થાગડદી થુલમે ચૈતન રૂપ રમાયા,
ખં ખાગડદી ખોજકર ઘટમે આપ સમાયા. ૩

દં દાંગડદી દયા દિલકી મત દેના ડારી,
ધં ધાગડદી ધર્મકો લેનો મૂલ બિચારી;
નં નાગડદી નામકી મહિમા અપરંપારી,
પં પાગડદી પ્રેમકે બસમે કૃષ્ન મોરારી;
ફં ફાગડદી ફેલી શકત ત્રિગુંન મં માયા;
ખં ખાગડદી ખોજકર ઘટમેં આપ સમાયા. ૪

બં બાગડદી બંદગી કર સજ જ્ઞાન કટારી,
ભં ભાગડદી ભકતકો સંકટ હેત નિવારી;
મં માગડદી મોક્ષકી રહેની રાહહે ન્યારી,
યં યાગડદી યુગલ સમજે ઉનકી અખત્યારી.
રં રાગડદી રટે કઇ ઇંદ્રી દશ દમાયા,
ખંખાગડદી ખોજકર ઘટમેં આપ સમાયા; ૫

લં લાગડદી લીખાહે બેદ પુરાન અઠારી;
વં વાગડદી વંદું ગુરૂકે ચરન પખારી.
સં સાગડદી સિલ ને સુરંતાકોં સનગારી,

હં હાગડદી હટ ચલ તું કયા જાને દારી
ક્ષં ક્ષાગડદી ક્ષત્રી ગોવિંદલાલ ગુંન ગાયા,
ખંખાગડદી ખોજકર ઘટમેં આપ સમાયા. ૬

ખ્યાલ ધંનનો અધર.

(રંગત–છોટી. ૪)

કં કાગડદી કરે સિધ કાજ આદ ધન રાજા,
ખં ખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘંટ નટ ઝટ ગાજા.– ટેક.
ગં ગાગડદી જ્ઞાન ગીતાકા નિર્ણય કરના,
ઘં ઘાઘડદી ઘેર લે કાલ ધ્યાન એક ધરના;
નં નાગડદી નેક નેકિસે કરકે તરના,
ચં ચાગડદી ચતર ઈનસાનકે ડરસે ડરના;
છં છાગડદી છેલ ક્યા છટા છત્ર સિર છાજા,
ખં ખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘટ નટ ઝટ ગાજા. ૧
જં જાગડદી જકત શ્રજતાકી કલા ન્યારી હે,
ઝં ઝાગડદી ઝલક જીનકીસેં ખલક સારી હે;
નં નાગડદી નેકી કર જહાંકી સરદારી હે,
ટં ટાગડદી ટલી નાં જાય એ અખત્યારી હે;
ઠં ઠાગડદી ઠેર રખતે નિજ જનકી લાજા,
ખં ખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘટ નટ ઝંટ ગાજા; ૨
ડં ડાગડદી ડાલ ઈસ તરેહેં ખ્યાલ હક્કાની,
ઢં ઢાગડદી ઢલકતી જાય અરે જીંદગાની;
ણું ણાગડદી ણુંકારાદી અંખંડ હે ધ્યાની,
તં તાગડદી તાર લે સાર જ્ઞાન ધૃત છાની;
થં થાગડદી થકે ક્યા જડી સંતકી ખાજા,
ખં ખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘટ નટ ઝટ ગાજા. ૩

દં દાગડદી દરસન ઘટ અંદર કર લેના,
ધં ધાગડદી ધજા ધારીકે ધ્યાન ધર લેના;
નં નાગડદી નાથકે સરન નિરંતર લેના,
યં યાગડદી યગ્નસિદ્ધ સાધ લક્ષ હર લેના;
રં રાગડદી રટન રસનાસે સદા કરતા જા,
ખંખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘટ નટ ઝટ ગાજા. ૪

લં લાગડદી લગેગા રંગયે સત સંગતસે,
શં સાગડદી શંસય હરે ૭ તરે કઇ સતસે;
હં હાગડદી હરિસંકર કહે ઈસ તાકતસે,
ક્ષં ક્ષાગડદી ક્ષત્રીલાલ લડે સરીયતસે,
ત્રં ત્રાગડદી ત્રાસ તજ સરન સતકે આજા;
ખંખાગડદી ખેલતા ઘટ ઘટ નટ ઝટ ગાજા. ૫

———:૦:———

પંચીકરણ–પંચ વ્યાખ્યાન.

(રંગત–ખડી. ૫)

અંધા હોય ઉનકોં કયા દરપન દીખલાના,
હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના; ટેક.
નિષકામ કરમ કર નિર્મલ રખના મનકોં,
સતચિદાનંદ બીજ રૂપ જાન ચેતનકોં.
વિષ્યાદી ગરલ સમ જાન સુદ્ધ છેદનકોં,
અક્ષય અક્રીય નિરલેપ નહીં લેપનકોં;
દેહી વિકાર રૂપી તત્વ પચ્ચકા થાના,
હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના. ૧

અસ્તી મંશ નાડી ત્વચા રોમ ગીન લેના,
યે પાંચો પૃથ્વીકે ભોગ જવાબ સુન લેના;

ઓર તેજકે પંચો ભાગ સુનો સબ કે'ના,
કહું ખોજા મોજમે સદા મગન હો રે'ના;
આલશ, ક્રાન્તિ નિદ્રા ક્ષુધા તૃષા સુન જાના,
હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના. ૨

મોહ શોક ક્રોધ ભય કામ જીનોને જીતા,
એ ભાગ ગગનકે બીરલા જન કોઈ ચી'તા;
લે ઝેરકોં કોશર જાન જાન ક્યું પીતા,
ખટ શાસ્ત્ર શોધ કર દેખ ભાગવત ગીતા;
સબ સચા જુઠ અજ્ઞાનીકોં સમજાના,
હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના. ૩

પ્રશારન ધાવન ચલન વલન અંકુચન,
પંચો બીભાગ યે વાયુ તત્વકે ગાયન;
મલ મંજન કરકે કબજે રખો અપના મન,
તત્વોકો ચીન નીરીઆલા સબસે ચૈતન;
એક દરશ પ્રભુકા ફકત ચીત્તમે ચહાના,
હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના. ૪

સુક્ર મુત્ર શોણીત લાર સ્વેત કહેલાવે,
પંચો બીભાગ યે જલ તત્વોમે આવે;
ગુરૂ ગૈબીનાથ ઉસ્તાદ જ્ઞાન બતલાવે,
કથ ગોવિંદલાલા છંદ ગુરૂ ગમસે ગાવે;
કહે હીરાનાથ ચંગપે પચરંગી બાના,
હીરેકી કીમત કરે ઝવેરી દાના. ૫

તુરાના ખ્યાલ ઉપર જવાબ.

(રંગત-છોટી. ૬)

મત બનતું મહારી સંતજનોકા સંગકર,
ક્યું અકલ ગુમાતા કૌડી કૌડી મંગકર— ટેક.
મેં પુછું અવલ તુરા કીસકોં કહેતા હે,

શાસ્ત્રકે મુદેસે જવાબ નહિ દેતા હે.
ક્યું મનીમે ડુબા મગરમસ્ત રહેતા હે,
તું નિરંકારકા નામ નહિ લેતા હે,
મીસરી સે શખુન કુછ સુનાકે મેફીલ દંગકર;
કયું અકલ ગુમાતા કોડી કોડી મંગકર. ૧

સબકે ઘટ ઘટમેં ગાવે બજાવે અનઘડ,
કઈ ગાન તાનસેં નાચે નચાવે અનઘડ;
તુરેકું હારપેં જા લટકાવે અનઘડ,
નિંરકાર કીસકી નજર ન આવે અનઘડ.
કુછ સમજ જ્ઞાન કસ કમરકોં અપની તંગકર,
કયું અકલ ગુમાતા કોડી કોડી મંગકર. ૨

એક પાંચ તત્વકા બીજ ખોજ શાસ્ત્રકોં,
નહિ મીલે જવાબ જલદીસે સરક જા ઘરકોં,
ધર ધ્યાન સમરલે અનઘડ અજર અમરકોં;
મોહ મમતા મનકી છોડ કાલકે ડરકોં,
સંતોકે ચરન જલ ધોકે જ્ઞાન પી ગંગકર,
કયું અકલ ગુમાતા કોડી કોડી મંગકર. ૧

ગુરૂ ગૈબી મસ્તકા જ્ઞાન બાન છૂટા હે,
મેફીલકે અંદર ખ્યાલ તેરા તૂટા હે;
હુઈ નેત્ર તુમારી બંધ હ્રદય ફૂટા હે,
ચંગ ઔર નિશાન દો તુરેકા લૂટા હે;
કહે લાલસિંગ ઇશ તરેહ ખ્યાલકે રંગકર,
કયું અકલ ગુમાતા કોડી કોડી મંગકર. ૪

———:o:———

ભક્તિ પ્રયોગ વિષે.

(રંગત–છોટી. ૭.)

ભજ દિનાનાથ હે સદા દિનકે પાલક,
તજ અહંકાર કુલ ફના હે સારી ખાલક— ટેક.
મદ કામ ક્રોધ હે વિકાર સબ માયાકા,

પલ એક ભરોસા નહીં કલ્પિત કાયાકા;
ધર હૃદય ધ્યાન કૌશલ્યાકે જાયાકા,
તજદે આશ્રય ઇસ માયાકી છાયાકા;
વો ભકત ઓધારન સદા કષ્ટકે ટાલક,
તજ અહુંકાર કુલ ફના હે સારી ખાલક. ૧

વો વિશ્વપતિકી ગહન ગતિ ન્યારી હે,
કઇ ઉનકે ભજનમે તપતે તપધારી હે;
જો ભજે ન ઉનકી જીંદગી અફલ સારી હે,
વો પુરન બ્રહ્મ ઘટ ઘટમે અવતારી હે;
વો ત્રિગુનં સ્વરૂપી ખાલકકે હે માલક,
તજ અહુંકાર કુલ ફના હે સારી ખાલક. ૨

ભક્તિસેં તર ગઇ ગુનકા શુક પઢાતી,
હે નવ પ્રકારકી ભક્તિ હમે બહુ ભાતી;
મહીમા ઉનકી મુખસેં કુછ કહી ન જાતી,
ભક્તિસેં તરે ઉત્તમ કનિષ્ટ કઈ જ્ઞાતી.
વો દયા ભકતપેં કરે સદા દૈયાલક,
તજ અંહંકાર કુલ ફનાહે સારી ખાલક. ૩

ભક્તિકી પાલની રેહેની બડી કઠીનહે,
મનકી ત્રષ્ના તજદેની બડી કઠીનહે;
ભક્તિમેં આરત સેહેની બડી કઠીનહે,
ગુરૂ ગૈબીનાથકી કહેની બડી કઠીનહે.
ગુન ગાતે ગોવિંદલાલ ગુરૂકે બાલક,
તજ અંહંકાર કુલ ફનાહે સારી ખાલક. ૪

ગંગાજી—મહીમાં

(રંગત-છોટી. ૮)

અદ્ધમ ઓદ્ધારની માતુ ગંગ મહારાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની.— ટેક.
થે સઘ રાયકે સાઠ હજાર સંતાને,
ઉને અશ્વ યજ્ઞ પ્રારંભ કીએ બલવાને;
અવનીપેં અશ્વકોં લેકે ચલે પીરાને,
છલ કીયા ઈંદ્ર હર લીઆ અશ્વ સુન જ્ઞાને;
લે અશ્વ ગયા પાતાલમે સુરેશ દાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની. ૧

વો અશ્વ ઈંદ્રમે બાંધે કપીલ આશ્રમમે,
સુત સાઠ હજાર લગે શોધન અશ્વકોં ગમમે;
ધરનીપે પતા નહીં પાયા કુલ આલમમે,
જબ ભુરી ફોડને લગે બલી એક દમમે;
ગએ. પતાલ દેખે અશ્વ ઓર એક ધ્યાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની. ૨

ઋષિ કપીલ બૈઠે થે વાં સમાધી ચડાકે,
સબ ઉનસે કહેને લગે હે ક્રોધ બડાકે;
સુન અશ્વ ચોર ક્યું બૈઠા ઢોંગ લડાકે,
યું કરકે કીનો લતા પ્રહાર અકડાકે;
ખુલી આખીયાં ઉનકી હુવે ભસ્મ વો પ્રાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની. ૩

વો ભસ્મ હુવે સો પ્રહુત યોનીકોં પાયે,
એક અંશુમાન શો નીકટ કપીલકે આયે;
કર જોડ સ્તુતિ કરકે દીન બચન સુનાયે,
કહો કૈસે મોક્ષગત પાવે માતુકે જાયે;
કહે મુની ગતિ હોય આવે ગંગ અઘહાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની. ૪

ઉસ કુલકે સમ હુવે શાન્ત તપસ્યા કરકે,
જહ નૃપ ભાગેરથ ભયે ધૈર્ય સહ ધરકે;
અજપે તપ કીનો સુખ દારા પરહરકે,
હો ગયે પ્રસન અજ કહેતે ગીરા ઓચ્ચરકે;
મન ઇચ્છા ફલ વર માંગ ત્યાગ તપ જ્ઞાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્ત્રાનન શેષ બખાની.

નૃપ ભાગેરથ કહે સ્તુતિ સુનોં ચતુરાનન,
શ્રી માતુ ગંગ ભૂ ભેજો કરે જન પાવન;
અજ કહે ગુંગકી ધારા પ્રબલ હે વિચ્છન,
સો ઝીલે ધાર કૈલાશપતિ ત્રૈલોચન;
દ્રઢ સત્ય બાતયે ભાગેરથીને જાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની. ૬

ફેર જાકે તપસ્યા કીની અતુલ શંકરપે,
પશુપાલ પ્રસન હુવે ભાગેરથ નૃપ નરપે;
કહે ઉમાસ્યામ ગંગ ગીરેગી જબ ગીરીવરપે,
મે ધારા ગંગકી ઝીલ રખુંગા શરપે;
શ્રી ગંગે ગર્વે મન ધરે માતુ કલ્યાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની. ૭

મહેશ્વર લેકે જાઉં પતાલ ધાર પ્રબલમે,
કૈલાસપુરિ ધર દઉં પતાલકે સ્થલમે;
ત્રિપુરારી ત્રિકાલી દેખા ધ્યાન અચલમે,
શિર જંટા બડાઇ હેં અનંત એક પલમે;
ગીરીધારાં ગંગ શીવે જટાકે બીચ સમાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્રાનન શેષ બખાની. ૮

ફેર ભાગેરથને કીની સ્તુતિ સંકરકી,
જબ છોડી જટા લટ હે અગાધ ગત હરકી;
છુટી ત્રૈધારા શો ત્રૈલોકમે સરકી,
મહિમા અપાર ત્રીભુવન ભઇ દ્રય અક્ષરકી;

આગે ભાગેરથ પીછે ગંગ હુલસાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્ત્રાનન શેષ બખાની. ૯

બૈઠેથે રહામે ઋષિ એક તપ ધારી,
ઉનકોં ભાગેરથ કહેને લગે પુકારી;
તુમ ઋષિજી ઉઠો આતા ગંગ જલ ભારી,
રહા છોડ કરો તપ સુનલ્યો બીનય હમારી;
નહીં માની ઋષિને દેખા પ્રબલમે પાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્ત્રાનન શેષ બખાની. ૧૦

સબ જલકો એક આચમન કર પાએ ઋષિને,
તપકે પ્રતાપ બલ શો દરશાએ ઋષિને;
વો ભાગેરથ નૃપ દિન બનાએ ઋષિને,
નૃપ દિન બચન સુન કટાક્ષ લાએ ઋષિને;
જંગાસે નિકાલી ગંગ સુનો તુમ બાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્ત્રાનન શેષ બખાની. ૧૧

હુવા સાઠ હજારકા મોક્ષ ગંગ આનેસે,
બીનુ માગે ફલ મીલતા ત્રવેની નહાનેસે;
ગુરૂ ગૈબી પાવન હુવે શુયસ ગાનેસે,
કહે લાલસિંગ કઇ અદ્ધમ તરે બાનેસે;
કહે ગોવિંદલાલ ગંગ કલીમે મોક્ષ નીશાની,
જીનકી કીર્તિ સહસ્ત્રાનન શેષ બખાની. ૧૨

આશ્કી બહાર.

(રંગત-છોટી. ૯)

લટકેમે લીપટ દીલ લટમે લટકા મેરા,
ગુલ ખોલ ગુલાબી પટ ઘુંગટકા તેરા.— ટેક.
શૈદાહુ સખુન સુન સહુર સટકા મેરા,
ચાલાક ચાલ ચાતરીકા ચટકા તેરા;

ફાજીલ દીલ ફસ પૂંદેમે ફટકા મેરા,
ઝલઝલા ઝલકતા તેગસા ઝટકા તેરા.
ભોલા પનમે મન ઝુલા ભટકા મેરા,
ગુલ ખોલ ગુલાબી પટ ઘુંગટકા તેરા. ૧

રાંઝેસ રીવાજી. રહાહે રટકા મેરા,
પલ પલકા પરદા ઉઠા કંપટકા તેરા;
ખુબીમે ખુશ કર ખુલાહે ખટકા મેરા,
છોડ મકાં છેલ કઇ લાખો છટકા તેરા.
અબ ઇમાં તેરી ઉલફતમે અટકા મેરા,
ગુલ ખોલ ગુલાબી પટ ઘુંગટકા તેરા, ૨

દરિઆવ સબ્રુ દાખલ દીલ દટકા મેરા,
કુલ કલા કુદરતી કોલ બીકટકા તેરા;
ઘાયલ હુ ગીલા કયા કરૂં યે ઘટકા મેરા,
વેહેરાંમે ફીરે વટ સુન અનવટકા તેરા.
મરહુમ મજનુ છાયાહે ઉમટકા મેરા,
ગુલ ખોલ ગુલાબી પટ ઘુંગટકા તેરા, ૩

હાલતકો દેખકે હકીમ હટકા મેરા;
તર કર તબીયત તલબગાર હું તટકા તેરા,
ગૈબી કહે સાચાં ગફાર પ્રગટકા મેરા.
બહાસિંગ બીહારી બંસી બટકા તેરા,
નાનુ કહે નુખ્તા નયા સુંનટકા મેરા;
ગુલ ખોલ ગુલાંબી પટ ઘુંગટકા તેરા,

———:o:———

તુરાના ખ્યાલ ઉપર આશકી બાહાર.

(રંગત–છોટી. ૧૦)

ગુફતગુ સુના દીલ ગુલકોં ખીલાના ચહીયે;
આશકોંકા જીગર ન કબાબ બનાના ચહીયે;
તેરે બાલા હુસ્નકા રોશન દીખાના ચહીયે

ઇકરાર કોલસેં બદલ ન જાના ચહીયેં.
રૂસવાહો ઉસેં દીલ દેકે મનાના ચહીયેં,
ઉલફતકી નેક નેકીસેં નિભાના ચહીયેં;
જો ચાહે. ઉસીકોં ફીર ના સતાના ચહીયેં,
આશકોંકા જીગર ન કબાબ બનાના ચહીયેં. ૧

આશક કહે ઉસે મંખમલકા બીછાના ચહીયેં,
ગુલસે તર બદનસે બદન મીલાનાં ચહીયેં;
ભર જોબન રંગકી મજા ઉડાના ચહીયેં,
બહેતર હે કદમ ભર ફીરે ના હટાના ચહીયેં.
ગહેરોંસે અપની જાન બચાના ચહીયેં,
આશકોંકા જીગર ન કબાબ બનાના ચહીયેં. ૨

કબ રાયત ખુશ કબ રંજ ઉઠાના ચહીયેં,
કબ તેગ તબર ખંજરકોં ફીરાના ચહીયેં;
કંબકોં તો નશર કબ ચેરા છુપાના ચહીયેં,
કબ શાહી મીલે કબ ખાખ રમાનાં ચહીયેં.
દીલ મીલા ઘર્ક દંદેકો હસાના ચહીયેં,
આશકોંકા જીગર ન કબાબ બનાના ચહીયેં; ૩

કહે ગૈબી ખુદા ઘરકા પરવાના ચહીયેં,
શીવલાલ કહે ઇસ તર્જસેં ગાના ચહીયેં.
બાલુકે બગલમેં હાજીલ હાના ચહીયેં,
અબ અહોંકોં ભર દંગલમેં દબાના ચહીયેં;
કહે ગોવિંદલાલ શર તુંમે ઝુકાના ચહીયેં,
આશકોંકા જીગર ન કબાબ બનાના ચહીયેં. ૪

રંગત—કલ્યાન.

ગનપતિની સ્તુતિ.

(રંગત—કલ્યાન. ૧)

ગીરજા સુત મંગલ કારે,—રે, શમરૂં રીધ્ધસિધ્ધ દાતારે, ટેક.
ઝુલ—રીધ્ધ સિધ્ધકે સ્વામી સુંઢાલે,
મંગલ કારજ કરને વાલે,
પલમેં દુર બીઘન કર ડાલે.
દક્ષ સુતાકે દુલારે;—રે, સમરૂં રીધ્ધસિધ્ધ દાતારે, ૧
ઝુલ—સકલ લોક કરે સબ વંદન,
ચડાવે પુષ્પ અરગજા ચંદન;
પુજંન કીએ કટે સબ ફંદન,
ફરશ હસ્તમેં ધારે;—રે, શમરૂં રીધ્ધ સિધ્ધ દાતારે. ૨
ઝુલ—ઉદર બીશાલ ઉભય લઘુ લોચન,
દરસ કીએ હોય શંકટ મોચન;
હરન કરે શુરનરકે શોચન,
મુશક ચડે અશવારે;—રે, શમરૂં રીધ્ધ સિધ્ધ દાતારે. ૩
ઝુલ—એકદંત છબ અજબ સુહાતી,
સંખ સુંદર મીલ મંગલ ગાતી
શુદ્ધ બુદ્ધ ઠાડી ચમર ઉડાતી,
કરે મોદકકે અહારે;—રે, શમરૂં રીધ્ધ સિધ્ધ દાતારે. ૪
ઝુલ—મોર મુકટ જડીત્ર બીરાજે,
ગાંન કરે સંગલે સબ સાજે;
પાઉંમે છુંમ છુંમ પેંજન બાજે,
નાચત થૈ થૈકારે;—રે, શમરૂં રીદ્ધ સિદ્ધ દાતારે. ૫

ઝુલ--ગેબીનાથ કહે ધન ગુનં નાયક,
ઘટમે દરશન દે સબ લાયક;
કરૂં આરતી હોવે સહાયક,
બાલુરામ બીસતારે;--રે, શમરૂં રીદ્ધ સિદ્ધ દાતારે. ૬

શંકરની સ્તુતિ.

(રંગત—કલ્યાન. ૨)

ભજો ભોલેનાથ ત્રીપુરારે;--રે, હર કાલ કષ્ટ હરનારે. ટેક.
ઝુલ--ઉમાસ્યામ ભસ્મિકે ભોગી,
અખંડ સન્યાશી અટલ હે જોગી;
સિદ્ધ સ્વરૂપ અબધુત અલોગી,
ગંગ જટા બીચ ધારે;—રે, હર કાલ કષ્ટ હરનારે. ૧

ઝુલ—તન ધારે બાઘમ્બર ચોલા,
બચઠે ધ્યાન ત્રૈલોચન ખોલા;
કર ત્રીશુલ ભસ્મિકા જોલા,
ત્રીપુરાસુર સંહારે;--રે, હર કાલ કષ્ટ હરનારે. ૨

ઝુલ--કરાલ વ્યાલ લીપટ રહે ભારી,
રૂંઢમાલ ગલે બીચમે ડારી;
વાહન નંદી ચડે અશ્વારી,
દયા નીધી ભંડારે;--રે, હર કાલ કષ્ટ હરનારે. ૩

ઝુલ--ભાલ ત્રીપુંદ્ર ચંદ્ર બીચ ઝલકે,
સૈન્ય સંગ ભુત ભેરવ હલકે;
પાર નહીં હે જીનકે પ્રબલકે,
ધન્ય શંકર કીરતારે;--રે, હર કાલ કષ્ટ હરનારે. ૪

ઝુલ—નીલ કંઠ શોભે કર કંગન,
શીંગી ડમરૂ બજાવત ખન ખન;

નૃત કરે શિવ નાચે થન થન,
આનંદ કરે અપારે--રે; હર કાલ કષ્ટ હરનારે. ૫

ઝુલ—ગુરૂ ગૈબીનાથ ગુન ગાતે જ્ઞાને,
સદા ધરે શંકરકે ધ્યાને;
ગોવિંદલાલ સમરનકે ધ્યાને,
મસ્ત રહે હર બારે--રે; હર કાલ કષ્ટ હરનારે.

—:o:—

કૃષ્ણ લીલા.

(રંગત—કલ્યાણ. ૩)

જમુમત હીત હુત હી મીહારે-રે; કીત ગયે મેરે લાલન પ્યારે. ટેક.
ઝુલ—ગ્વાલ બાલ સંગ જોરી સખાઇ,
શ્યામ તલક ઘરૂ નાં આયે કનાઇ;
કાઉસે જા ભઇ હોંગી લરાઇ,
લઘુ મોહન સુકુમારે—રે; કીત ગયે મેરે લાલન પ્યારે. ૧

ઝુલ—સબ સબકી ઘર ઘર ધેન આઈ,
કા જાનું કીત બંસી ગુમાઈ;
ઢુઢત પુછત સુધ નહી પાઈ,
શોચ ભયો મન ભારે—રે; કીત ગયે મેર લાલન પ્યારે. ૨

ઝુલ—જાને ન દઉંગી ધેન ચરાવન,
ઠાડો રહે જીત તીત બંશી બજાવન;
ગ્વાલકે ફુલન લગે સબ આવન,
નાએ ઉશીકે લારે—રે કીત ગયે મેર લાલન પ્યારે. ૩

ઝુલ--બીલખંત બીકલ ભઈ નંદરાની,
જબ પ્રભુને અંતરકી જાની;
નીકટ આયે બોલત અદ્દુ બાની,
આગે ખડા હું તીહારે—રે; કીત ગયે મેરે લાલન પ્યારે. ૪

ઝુલ—ગેબીનાથ સદ્‌ગુરૂ કહે જ્ઞાની,
લીલા પ્રભુકી ન જાયે બખાની;
ગોવિંદ લાલ કહે ગા ગુન પ્રાની,
ભવ જળ પાર ઉતારે—રે; કીત ગયે મેરે લાલન પ્યારે. ૫

(રંગત-કલ્યાણ. ૪)

સદ્‌ગુરૂકે બચન ઉર ધારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ટેક.
ઝુલ—શ્રવન બેદાંતકો કરહી જાકે,
જ્ઞાન ગુરૂસે મીલે તબ આકે;
કર દ્રઢ મંન બચન સુનતાકે,
જીતી બાજી કયું હારે—રે ભવજલસે ઉતરે પારે. ૧

ઝુલ—શ્રવન બેદાંતકો હે સુખદાઇ,
મનન કીએસે ભર્મ નશાઈ;
નિદી ધ્યાસકર હોવે દ્રઢાઇ,
જદ હોય સાક્ષાત કારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ૨

ઝુલ—કામ ક્રોધ મદ લોભકોં જીતે,
જો ગુરૂ શબ્દ સુધારસ પીતે;
આતમ ચીને હોય પ્રતીતે,
સમજ બેદ અનુસારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ૩

ઝુલ—અધીષ્ટાન દસ ઈંદ્રીકે મન,
મન બસકી સંત સંગ હે સાધન;
ધ્યાનમે બયેઠો લગા પદ્માસન,
દ્રઢ નીજ સ્વરૂપ બીચારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ૪

ઝુલ—તુમ કહેતે શંકરકો તુરા,
યે તો જ્ઞાન મીલા હે અધુરા;
શોધો જા કોઇ સદગુરૂ સુરા,

જન્મ મરન ભય ટારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ૫

ઝુલ—ગૈબીનાથ સદગુરૂ મતવાલા,
પીલાયે જ્ઞાંન સુધારસ પ્યાલા;
ખ્યાલ બનાતે ગોવિંદલાલા,
બાલુરામ બીસતારે—રે; ભવજલસે ઉતરે પારે. ૬

બહર—શકિસ્તા.

શ્રી કૃષ્ણ લીલા ચરિત્ર.

(બહર—શકિસ્તા. ૧)

કદમકી છૈયાં, ખડે કનૈયા, ચરાતે ગૈયાં, હે ગૌકે પાલા,
ઓ પ્યારી બંસી સુનાદે હમસે ન કર તું છલ બલ હે કૃષ્ણ કાલા. ટેક.
લે ગ્વાલો બાલોકોં સંગ અપની ખેલે ગેંડ દસ્તોમે ધરી હે,
ઉડી જે ંડ જા ગીરી હે જલમે ગઇ ગેંડ જહાં કાલંદરી—હે;
પડે કુદ જલ ભીતર કનૈયા વહાં પહેરેપે એક નાગન ખડી હે,
ઝડપસે નાગન બચન સુનાલી તેરી ગેંડ મેરે દર પરી હે;
ઉઠા ગેંડ યહાંસે ભાગ લડકા જગે નાગ યહાં જબર ઝેરાલા,
ઓ પ્યારી બંસી સુનાદે હમસે ન કર તું છલ બલ હે કૃષ્ણ કાલા. ૧

જગાંદે નાગન તેરે પતીકોં મેરી નીકટ બંસી શુરનરી હે,
મે ઉનસે લડકે લે લઉ પકડકે સમજકે નાગન વો થરથરી હે;
ઉઠા નાગ મારી ધુંધુકારી સારી સાંવરી સુરત કરી હે,
લીયા નાગ નથ સવાર હો ગએ અજબ કનૈયેકી ચાતરી હે;

લાયે નાગ નથકે જલસે બાહર ઠાડે દેખ રહે હે ગ્વાલ બાલા,
ઓ પ્યારી બંસી સુનાદે હમસે ન કર તું છલ બલ હે કૃષ્ણકાલા. ૨

લે ગ્વાલ બાલોં લે સંગ સખીયા રાહ વો જમુના ત્રટકી ધરી હે,
છતીસ રાગની છે રાગ સંગમે ગાવે મુખપે ધરલી બૌંસરી હે;
ઉધર હે ગંગા ઇધર હે યમુના દો બીચ ગોકુલકી છાવરી હે,
લીયે ઘેર ચારો તરફ સખીયાં ત્યારી રાસકી અજબ કરી હે;
એક એક સંગમે મીલાકી તાલી જીતી સખી ધ્રતને બંશી વાલા,
ઓ પ્યારી બંસી સુનાદે હમસે ન કર તું છલ બલ હે કૃષ્ણકાલા. ૩

મચા રાસ શુભ શર્દ માસમે મીલ સારી સખીયાં ઉમંગ ભરી હે,
ગઈ તનકી સારિ બીશરકે સુદ્ધ બુદ્ધ મચા રાસ ફીરતી ફુદરી હે;
બીશાલ લઘુ છબ મૂરત મોહની સુરત કનૈયેકી સાંવરી હે,
હે પ્યારી સખીઓમે રાધા ગાૈરી હે જીનકે પટપે જડત જરી હે;
મુકટ શીશપે કરનમે કુંડલ ગલેમે ડાલી વેજનતિ માલા,
ઓ પ્યારી બંસી સુનાદે હમસે ન કર તું છલ બલ હે કૃષ્ણકાલા. ૪

બજાકે બંસી ત્રૈલોક મોહે એસી બૌંસરી જાદુગરી હે,
અસુર સંહારે તારે ભકત અપને જનકે પાલક વો શ્રી હરી હે;
મશહુર મુલ્કોમે ગૈબી શાહર લીલા કૃષ્ણકી બરનન કરી હે,
હીરાનાથજીકે ચંગપે ઉઠતે નીશાન પચરંગી જડતરી હે;
ફુરસદકે પંજે શીરપે "શીકસ્તે બનાકે ગાતે ગોવિંદલાલા,
ઓ પ્યારી બંસી સુનાદે હમસે ન કર તું છલ બલ હે કૃષ્ણકાલા. ૫

સુરાના પ્યાલઉપર વીસયાદીક ખંડન વીસે પ્રબોધ.

(બહાર—શકિસ્તા. ૨)

ખેલ ખેલ કરકે ઇસ્ક બાજી ચડા તાૈર જવાનીકા ગુબારા,
લગા ઈશ્ક દંમ ગયા નીકલે નાં મીલા ઇશ્કકા તુજે કીનારા;
પડી નગમ ઇસ તરેહ અવલ સબ ગયા અક્લ છોટપન તુમારા,

ખીલા મસ્ત જોબન તન બદન જ્યું ખીલે ચીમનમે ગુલો હજારા.
ચડા રંગ શુન પતંગ મીસાલે ચારો તર્ફમે દેખા અંધારા,
યેશબહે મેરા યેસબહે મેરાલે શીરપે ફીરતા ઉઠાકે ભારા;
વો ઇસ્કબાજી લગીહે મીસરી હરકા નામ તુજે લગાહે ખારા,
લગા ઇસ્ક દમ ગયા નીકલ ના મીલા ઇસ્કકા તુજે કીનારા. ૧

ન તેરી માતાપીતા ન તેરા ન તેરે ફર્જંદન ન તેરી દારા,
ન તેરે બંધું તું તરલે સિંધુ ચેત જોત કયું હુવા ગવારા;
ભુલા ભર્મમે સમજ મર્મમે આંયા બુઢા પન છુપકે બીચારા,
ચલનકો લકડી દોદસ્ત પકડી શીર્ષેકાલ ચડ આયા સીકારા.
રયા દેખ શબ વતન રતન ઉડગયા ન તુજેકો કીને ઉગારા,
લગા ઇસ્ક દંમ ગયા નિકલ ના મીલા ઇસ્કકા તુંજે કીનારા. ૨

ગઈ જાનનાં કીયા દાન મમતામે આનકે ગયા જન્મારા,
અભી માનમે રહા પ્રાન ચોરાસિક ખાનમે હુવા ઉતારા;
સારી ખાખમે મીલી ખાખ શુંન બેદ શાખ કરતી હે પુકારા,
ખુલકે આખસે છેખ છેક સબ ફના જાનલે ખલ્ક પસારા.
વોએક હરહરકિ ખેલ ચોસર કયું જીતી બાજીતું જાય હારા,
લગા ઇસ્ક દમ ગયા નિકલ ના મીલા ઇસ્કકા તુજે કીનારા. ૩
ઉસ્તાદ મેરે હે ગૈબી સાહર હરકા નામ જીસને હીર્દે ધારા,
કયકે ખ્યાલ ગાતે બાલસિંગજી છીને ચંગ ઓર તેરા ચીકારા;
આલાનંદકે બને શકિસ્તે નિશાન પચરંગ ચડે હમારા,
જીવન રામ કહે તુ જંવાબ દેના હો મેરે દીલ કારફિક પ્યારા;
ગુરૂ ચરનમે ગોવિંદલાલજી સદા અભય હોકે ભયકો ડારા,
લગા ઇસ્ક દમ ગયા નિકલ નાં મીલા ઇસ્કકા તુજે કીનારા. ૪

---:o:---

ઉરદુ ઝબાનમાં નસીયત દાર.

(બહુર–શીકસ્તા. ૩)

શરોદ લબસે નીકાલ બુલ બુલ જીગરકા ગમ સબ વો દુર કરદે,
એસી સુના દે નેકીકી નસીયત દીલમે ખુસાલીકોં પુર ભરદે. ટેક.
બની નઇ નઇ બાગોકી રોસન ડાલીપે ડાલી છાએ રહી હે,
ઝડપશે ચલતી બ્રાદકી લેહેરાં ગુલકી બહો ફેલાએ રહી હે;
જીસ ગુલપે દીલ હુવા હે શૈદા ઉનશે બદન લીપટાએ રહી હે,
હસી ખુસીશે મુદત ગુજારી શાયદ કયું લલચાએ રહી હે;
રોજે હસરકે મીસાલે મેહેતાબ હોંગા લાલ રંગ જરૂર જરદે,
એસી સુનાદે નેકીકી નસીયત દીલમે ખુસાલીકોં પુર ભરદે. ૧

તબીબસે હોગા બદન બેરોગે ઉનકી દવાઇ બીમાર લેલે,
જુલ્મ ખટાઇ કબુ ન ખાના રહમ મીઠાઈ બાજાર લેલે;
રબકી રજાના કીસકોં સતાના સજરકે ગુલકી બહાર લેલે,
ગમકી તવાઈ કરદે સવાઈ યાદે હરદમ દાદાર લેલે;
દીલકો સફાકર સીજદા બફાકર કદમ પીરકે હજુર સરદે,
એસી સુનાદે નેકીકી નસીયત દીલમે ખુસાલીકોં પુર ભરદે. ૨

તું કસ્લે દીલ ગુલશનસે નીરાલા ન શોક રખઇસ ડાલીકા હરદમ,
સમઝ કે દાના ગેરત પ્રસાના નબન બિગાના લાલીકા હરદમ;
મેહેર હોયગી સાયાંકી તુજપે શુક્ર માનલે આલીકા હરદમ,
સાબો સહર ભરદીખકે ગુલકોં ફરમાબજા લા માલીકા હરદમ.
બજાલે દિલસે ફરજ ખુદાયાં શુન આર્જું બેકસુર કરદે,
એસી શુનાદે નેકીકી નસીયત દીલમે ખુસાલી કોંપુર ભરદે. ૩

પ્રજલે ખુદીસે બના સીકસ્તા નસરહે ગંજે ગોહર તુમારા,
લબ્જ સફાશે ગૈબીકે નુખ્તે ગાતેહે હોસા કમતર તુમારા;
સખુન યે કહે સીવલાલ શામજી દીહાર ચાહાતે હરબર તુમારા,
અપ્રસરકે માનીદ બંદે ઝહામે પીયાં હે જીસને કઉસર તુમારા.
યારબ ખુદાયા મેહેબુબ મૌલા નુર ઝહાંમે મસહુર મરદે,
એસી સુના દે નેકીકિ નસીયત દીલમે ખુસાલી કોપુર ભરદે. ૪

નસીયત દાર.

(બહર–શકિસ્તા. ૪)

અબસન કર દીલ તલબ એ સ્કકી ગેર નાજશે નબન દીવાના,
તદન સરારત નીસામે વસ્લે જરૂર કરતી યમન દીવાના, ટેક.
પોશાક તોફા પહેને બદનપે ઝવેરી જરકસસિ તાર સાજે,
અહેવાલ કયા મે લીખું કલમસેં મીશલેં પરીરૂ બનીવોનાજે;
બાગે જહાંમે સજર ખીલેહે બદન ગુલે તર વેહેશી અંદાજે,
દેખ રોનકે શમ્બુલ પૂસેંગે મીજગાકે મારે બને તારાજે.
ચશમ ચોટ કર લોટ પોટ હો અંસ્કોં કો કીના મખન દીવાના,
તદન સરારત નીશામે વસ્લે જરૂર કરતી યમન દીવાના. ૧

વસ્લે ઝામસે બના બેગાના સ્સ્કી તેગ લે કાતીલને મારી,
પડા કફસમે તોતેકે માનીદ હરદમ મીલાતી જીશમકો પ્યારી;
બેગમ બનાયા બેગમને તુજકોં ઉમર ગુમાઈ ગેરતમે સારી,
નહીં ઇરાદા નીકલનેકા કબ તેલીકે ઘરકા બના બેગારી;
ગલીચ મકામે બેઠ રહા હે સમઝકે દીલકો ચમન દીવાના,
તદન સરારત નીશામે વસ્લે જરૂર કરતી યમન દીવાના. ૨

નેક વખ્ત હો છોડ ઇસ્કકો રાહે ખુદાકી પકડ બીરાદર,
કલામે હરદમ નીકાલ ગોયા બકસેગાં શાંઈ નેકી રાહ કર;
જુલ્મ ન કર દીલ દરકી નાજસે જાન બફાઇ યે હે સરાસર,
નામે ખુદાકે રજકે નીવાલા મીશકીનકો દેદે આ દીલ દીલાવર;
જાંનકી અંદર જાહીર મહેબુબ યું કયું ભટકતા હરેન દીવાના,
તદન સરારત નીશામે વસ્લે જરૂર કરતી યમન દીવાના. ૩

રબકી લુત્ફસે કીસ્સે બનાકે દોશા સુનાતે અદલ શીકાયત,
ઇલમ બનાયા જવ્રાજ મીસરને બૈયામે મકસુદ ભરી હે તાકત;
નજીશ ચીજપે દોર નકર' તું ઇનસા મીલેગી હકસે જીયાપૂત,
શવાલ બંદા યે હે આરજુ ગફુર દેદે તેરી નીઆમાત;
બતાદે મુરસદ તનમે જુસ્તજુ ખાદમ હુવા બે વતન જીવાના,
તદન સરારત નીશામે વસ્લે જરૂર કરંતી યમન દીવાના. ૪

ઉરદુ ત્રીસ હર્ફી.

(બહર-શકીસ્તા. ૫)

અલીફ ઇલાહી લે નામ મોજુદ રબકે દીદમેંકો ચાહ લે દીલબર,
બે સે બયાં અબ સુન લે શીકાયત શયાન બનકે શાહ બીરાદર. ટેક.
તે સે તસબી ફીરા લે ગોયમ ખાલીક ખલ્ક સબ રચાને વાલા,
સે સેન પકડ લે શાંયાકી સ્યાને ખલક ફલકમે હે સબ ઉજાલા;
જીમ જહાંમે બદી ન કર તું પી જામ ભર ભર કોશરકા પ્યાલા,
હે હાંસીલ કર શબાબે સાબીત મુરસદ કદમમે શરકો ઝુકાલા,
ખે ખુદી ખુદ નામ ખુદાયા આદીલ અદલ સબ રખે દીલાવર,
બે સે બયાં અબ સુન લે શીકાયત શયાન બનકે શાહ બીરાદર. ૧

દાલ ડાલ દીલકી મગરૂરી દીલબર દીલ તું ચેત લે સ્યાને,
જાલ જફા હે જબર કજાકી હસર તક ભુલ ગયા અન્જાને;
રે રજાના જુલ્મ બજા ના ખોફે ખતર કર દીલમે દીવાને,
ઝે ઝેબાં ઝારીર હે હકીકત આકીલકે મુસે સુન લે બેગાને;
સીન શીન શમશેર શખુન સુન રખ એકીન દીન દોઈ સરાસર,
બે સે બયાં અબ સુન લે શીકાયત શયાન બનકે શાહ બીરાદર. ૨

સ્વાદ સહુમે હો યાદ કર લે ફંદમે ઇસ્કકે હોગી ખુવારી,
જવાદ જફા હે જબર કજાકી હોગી શીફીયૂત તેરી હમારી;
તોય તખ્ત તીન તાલકે માલીક હે ખુદી જીસકી વખુદ હે ન્યારી,
જોય જીઆફત ટલેગી આફત કરકે તું મંજીલ પકડ કીનારી;
એન અલમ હોએ જો રબકી સીકવા સુને તુર સુર ચડે જીસંમ પર,
બે સે બયાં અબ સુન લે શીકાયત શયાન બનકે શાહ બીરાદર. ૩

ગોન ગુલસન મેરોસન ખુદાકી રંગબે રંગ ગુલ અજબહે મેરા,
ફે ફુલી સબ કલી કલી ખડે મુદામ મેહેબુબ હે સબ સેન્યારા;
કાફ કદર કર કજાકી ભુલ ભુલ કાફ કફસમે નફસ ગવારા,

લામ લીમકો છોડ કોશરપી ફીરાલે તરબી હરદમ દુખારા
મીમ 'મજાહે મુસંદ કદમમે જુલમ જખમપે' મલમ દીયાકર,
ઐસે બયાં અબ સુનલે શીકાયત સયાન બનકે શાહ બીરાદર. ૪

નુન નીખાલસ દર્દ દવાદે ગૈબીને કહા યું રબકી રજાસે,
વાંવ વસાયત નેકીકી દેકર બચાલીએ હે બદી બલાસે;
હે હીજાબ કર લામકા દીલમે બચાનેવાલે વો આખર કજાસે
લામ અલીફ લીયાકદ હે સલામત 'જીવનરામ ગુન ગાતે મજાસે'
હમજા હરદમ સૈદા. યે દોસા અબતું ફજલ કર ઈલાહી દાવર,
ઐસે બયાં અબ સુનલે શીકાયત સયાન બનકે શાહ બીરાદર. ૫

———< :o: >———

તુરા વાલાને પુછવાનો સવાલ.

(બહર—શકિસ્તા. ૬)

ઘડા ઘાટ કુલ પૂના ઠાઠ હે સમઝકે ચીનો યે જ્ઞાન ક્યા હે,
જો કહોગે તુરા ઘડા હે કીસકા તો જીસમે અમરકી સાન કયા હે. ટેક

ન કિસકા તુરા ઘડા કહોગે તો બસ હે અનઘડ પૈચાન કયા હે,
અખંડ ચૈતન યે પીંડ બ્રહ્મંડમે બ્રહ્મ અનઘડકો જાન કયા હે;
રચા ત્રીગુન ઓર શકિત નીરંજન દેખો બેદકા પ્રમાન કયા હે,
લીખા ચરાચર અજર વો અમર સુનો તો જીસકા બયાન કયા હે;
અંકાર જડસે હે ન્યારા અનઘડ કે જીસને ફેલા મંડાન કયા હે,
જો કહોગે તુરા ઘડા હે કીસકા તો જીસમે અમરકી સાન કયા હે. ૧

પી ઘોલ પહેલે તું જ્ઞાન મીસરી તત્વ જ્ઞાનકો લેછાન કયા હે,
ચડેગી ભારી, ચશ્મ ખુમારી, તો ધરકે દેખો યે ધ્યાન કયા હે;
યે જાન ગુરૂ બીન ન જ્ઞાન મીલતા મીલેસે મરહુમ કલ્યાન કયા હે,
રખી સરાસર, ગુરૂને ભરભર, યે સચે હીરેકી ખાન કયા હે.
અજાબ કુદરતકી કરકે કશરત લડો જ્ઞાનકા ચોગાન કયા હે
જો કહોગે તુરા ઘડાહે કીસકા તો જીસમે અમરકી સાન કયા હે. ૨

જો ચાહે રાયત, તો કર ઇબાદત, અલીફકી આલમ દો જહાન કયા હે;
મહેરસે ઉસકી લહેરહે હાંસીલ મુરાદ કરદે શુભાન કયા હે;
વો યાદ દમ દમમે કર તું અઝલમ, જખાંકી આગે કુરાન કયા હે,
તુરા ગોહરકા કયું કહેતે શંકર યે હુમતો જાને તુફાન કયા હે.
શીતાબ સ્વાલોંકા જવાબ દેદો લબ્જોંમે દેખે મીસ્ટાન કયા હે,
જો કહોગે તુરા બડાહે કીસકા તો જીસમે અમરકી સાન કયા હે. ૩

પીલાયે ગૈબીકે મુજકોં પ્યાલે વો આગે કૌશરકિ પાન કયા હે,
દે કરકે પ્યાલા કીયા ઉજાલા યે ઘટ મેરે લામાકાન કયા હે;
મીસર લાલસિંગ યે હાલ મીસરે બનાયે શીરી ઝબાન કયા હે;
ખડકતે ચંગ રંગ, ચીકારે સંગ, દંગ હે સારી મેફીલ મે જવાન કયા હે
ગોવિંદલાલ યું કહે ગુફતગુ અદુકે દીલમે સેતાન કયા હે,
જો કહોગે તુરા બડા હે કીસકા તો જીસમે અમરકી સાન કયા હે. ૪

તુરાના ખ્યાલ ઉપર જવાબ છે.

(બહાર—શકિસ્તા. ૭).

ન હીજ માલીકકી તુમસે પ્યારે તો બસ નહોગા મરન તુમારા,
જો કરલ્યો પરસન તો પલમે દરશન વો દેદે તારન તરન તુમારા. ટેક

ન રહેની જાને કથે હો કથની બુઝે કીસતરે જલન તુમારા,
ન દીલ સફા ચલતે બેખફા સબ યે હમને દેખા ચલન તુમારા;
જો યાદ કરલ્યો તો દાદ સુનકર વો કરદે અઘદલ મલન તુમારા,
મીલા પાંચો રંગ ખીલા બદન આતા હે ચીમન મન છલન તુમારા;
બરન પાંચોકે હે ન્યારે ન્યારે ન કોઇ ઉસમે બરન તુમારા,
જો કરલ્યો પરસન તો પલમે દરશન વો દેદે તારન તરન તુમારા. ૧

યે સારી ખાલક, બનાઇ માલક, ચડો જ્ઞાનકા ગગન તુમારા,
મીલે રતન પોહોચોગે વતન અબ લગાલો ઉનસે લગન તુમારા;
અરશમે હોવે દરશપરસ ખોજો ઘટમે હોએ મન મગન તુમારા,
સુબો સ્યામ યે, બકા કામહે, દયા દાનકા જગન તુમારા;

સીફત બયા મે કરૂં કહાતક ફીધરકો રખતે કરન તુમારા,
જો કરલ્યો પરસન તો પલમે દરશન વો દેદે તારન તરન તુમારા. ૨

લીખું કલમસે યે ચુનકે મીસરે સુનો રહે દીલ ચમન તુમારા,
તો તાબે શબ્બો કરાર વો: સૈયાદકા હોયગા દમન તુમારા;
ખુદા દોસ્તસે હો મસ્ત મેહેરમ તો જાનો શહેરે યમન તુમારા,
ચાંદે બશર કર રોજે હશર ફીર ગ્રહાંમે ના હોય ગમન તુમારા;
યે રાહકે કોઇ મીલે રહબ્બર તો હોએ હર ભય હરન તુમારા,
જો કરલ્યો પરસન તો પલમે દરશન વો દેદે તારન તરન તુમારા. ૩

ઉસ્તાદ મેરે હે ગેબી શાહર છુડાદે રંજો મહન તુમારા,
શુકલનાથકે સખુનકો સમઝો તો જાવે દીલકા દહન તુમારા;
નશર હે મુર્શદ મીસર લાલસિંગ ઝુકાયા મીસરા ગ્રહન તુમારા,
ગોવિંદલાલ કહે ખયાલ કર અબ સુનાદો મરહમ કહન તુમારા;
નનુકે નુખ્તે નીરાલે સુનકે લગા જી અબ થર થરન તુમારા,
જો કરલ્યો પરસન તો પલમે દરશન વો દેદે તારન તરન તુમારા. ૪

———:o:———

ત્રણ ભાષાનો આશકી બહારમાં.

(બહર–શકિસ્તા. ૮)

જાની શીતમગર મીસ્લે પરીરૂ, આય જેંઝું અખીસું નેણે નીમાણી,
દામન ગુલાલા જોબન હે બાલા, નારે ને આશક થ્યા પાણી પાણી. ટેક

બેગાલ તારા ગુલાબજેવા, લટું રખેં જેં મથે બકારી,
ફુંકાર મારે છે થઇને નાગણ; અચી ડસઇ આય થ્યો જખમ ભારી;
છે નાક તારૂં શુકનાં સરીખું, દીલતું મુકે ડી મથી દગારી,
હું જોઇ મુખને થયો દીવાનો, સજો સજોડી તોકે સંભારી;
દંદાપે સુરખી લાલે બદંકસા, મીઠી લગે તો જેં મુંજી વાણી,
દામન ગુલાલા જોબન હે બાલા, નારે ને આશક થ્યા પાણી પાણી ૧

અબરૂ તીર દો કમાન મિઝગાં, તાણે ચીંધીને મારે અશાંકે,
જીગર હુવા બેશુમાર ઝખમી, સુણો સેણુ આંઉં ઇજાતો આંકે;

દવાઈ કરકે થકે તબીબો, વીની લગેયાં આંઉ કીન દવાકે,
તડપૂ તડફ દમ લબોપે આયા, છડી શતને ડી નીદરાકે;
ચાહે ખંતમકર તું મેરી ગરદન, તો પણ ફીરાંતો તોકે વંખાણી,
દામન ગુલાલા જોબન હે બાલા, નારેને આશક થ્યા પાણી પાણી ૨

કોયલના જેવું છે સુર ગલાનું, મીઠો લગે બહુ સભા'રીયાંતો,
છે જ્યાં સુધી તારે મન જુદાઈ, તીડાં લગી આંઉં નાહક જીયાંતો;
અનાર નારંગી જેવી છાતી, કે નારે નાણું ઉડઈ ડીયાંતો,
મજેશ્રી કર મારી સાથે મોહુબત, નકા વીનીને અમલ પીયાંતો;
તું માહેરૂ ગુલપે હું મે સમ્મુલ, સભન મુસેંડે તોઝી એધાણી,
દામન ગુલાલા જોબન હે બાલા, નારેને આશક થ્યાં પાણી પાણી. ૩

કદમ દસ્તપે હે રંગ હીનાકા, સની સરસ કીડ સિંજેડી જેંઝી,
લીબાસ જરતર સીનગાર સજકર, હલી અકલ કમ કરે ન બેંઝી;
એપીર માશુકકે રંઝ ઉઠાકે, થીવ્યા ભીખારી થીનાંયે કેંઝી,
ઉસ્તાદ ગૈબીકે ન્યારે નુખ્તે, બનઉં ખ્યાલ બોલી ત્રીં તરેંઝી;
કયું હસ્તે કહો કોઇ ઐસે શીકસ્તે, ચએ રૂપો રંગીન ટાણેકે જાણી,
દામને ગુલાલા જોબન હે બાલા, નારે ને આશુક થ્યા પાણી પાણી. ૪

તર્જ હુક્કાની.

(બહર—શકિતા. ૯)

ઝુકાદે ગરદન પકડ તું પ્યારે પહેરોકા તલવા વો જલ્વગરકા,
ન ફસ ઝહાં પૂંદોમે બસ તું આદમ બનાહે જલવાં વો જલ્વગરકા. ટેક

ખયાલ કર દમમે દમહે ઉસકા લગાલે ચીતકંન વો જલ્વગરકા;
શુક સરાસર જો ચાહે દીલબર તો જાન તન મન વો જલ્વગરકા;
જીનો મલાયક વો હુર ગીલ્મા યે સબમે ચયતન વો જલ્વગરકા,
શમ્સો કમર ઓર નો લાખ અખતર ફલકમે રોશન વો જલ્વગરકા.
નાભસે ઉસકે બીધો યે પૈદા હુવાથા નલવા વો જલ્વગરકા,
ન ફસ ઝહાં પૂંદોમે બસ તું આદમ બનાહે જલવા વો જલ્વગરકા. ૧

આફતાબ જોહર લાલોં નઝાકતમે નુર નશ્વર વો જલ્વગરકા,
બશરમે ચમકે ઝહુર ઉસકા લીખા મુકદર વો જલ્વગરકા,
તવઝમે ઉસકે હજારો આશક પીરો પેયમ્બર વો જલ્વગરકા,
અજીજ ઓલીયે બજાતે ફરમા હુકમકે હાજર વો જલ્વગરકા;
ન ભૂલ ગૈરત ન તેરી અશમલ લે ધરકે પલવા વો જલ્વગરકા,
નફસ ઝહાં ફંદોમે બસ તું આદમ બના હે જલવા વો જલ્વગરકા. ૨

બાગે ઝહાં હે કે બાગબાંહે બર્ગ બહો ગુલ વો જલ્વગરકા;
ફસેહે જીસ પર ફીદાહો આફર બહોમે શમ્બુલ વો જલ્વગરકા,
અજલકો પહોંચે તલક ન સોચે અજાબ મામુલ વો જલ્વગરકા;
તું બનકે માઈલ હો બસ મુફાઝીલ ફઝલ હે બીલકુલ વો જલ્વગરકા,
ખોફે ખતર કર યે દીલમે આકીલ હરએક ચલવા વો જલ્વગરકા;
ન ફસ ઝહાં ફંદોમે બસ તું આદમ બનાહે જલવા વો જલ્વગરકા. ૩

ઉસ્તાદ મેરે હે ગૈબી શાહર હું મેં ભી મસ્તા વો જલ્વગરકા,
હે ગમમે દમ જાનેકી અદમ દમમે નામ બરતા વો જલ્વગરકા,
જબાંસે જવાલાસિંગકે ઝવાહીર સખુન બરસ્તા વો જલ્વગરકા,
મીસર લાલસિંગ કે ખ્યાલ સુન કહો બહર શીકસ્તા વો જલ્વધરકા;
ગોવિંદલાલ ગરચે હે અગર કર તું ચાહે બલવા વો જલ્વગરકા.
ન ફસ ઝહાં ફંદોમે બસ તું આદમ બનાહે જલવા વો જલ્વગરકા. ૪

ગુજરાતી ભાષામાં જ્ઞાન પ્રબોધ.

(બહેર—શકીસ્તા. ૧૦)

કરી કમાણી ન પોતું પ્રાણી ફર્યો જન્મ કઇ ધરી ધરીને,
નજીક આવ્યો છે ભવકિનારો હવે તો ઉતરો તરી તરીને. ટેક.

પશુ પક્ષીમાં હતો. પર્વસું પગે ચાર વન ચરી ચરીને,
ન વાતની ગમ હતી કોઈ વીચર્યો આહાર નિદ્રા કરી કરીને;
મગ્ન વિષયમાં હતો સમયમાં તે મોહથી મન ભરી ભરીને,
ફર્યો ચોરાસીની લક્ષ ફાંસી સહ્યું તે સંકટ મરી મરીને;

કૃપા કરી દીધી છે હરી દેહ મનુષ્ય ન આવે ફરી ફરીને;
નજીક આવ્યો છે ભવ કિનારો હવે તો ઉતરો તરી તરીને. ૧

છે મર્ણું માથે ન કોઇ સાથે ચાલે ચાલજો ડરી ડરીને,
અશો ન કામી વિરામ પામીને ક્રોધ મારો અરી અરીને;
તત્વ સાર ગ્રહી વીચાર સમજા તે જ્ઞાની બેઠાં ઠરી ઠરીને,
સ્વરૂપ નિશ્ચયથી થાશો નિર્ભય કહે વેદ વાણી ખરી ખરીને;
આ જાય છે પલ થશો ન ગાફલ મમતા વહુનીમાં ઝરી ઝરીને,
નજીક આવ્યો છે ભવ કિનારો હવે તો ઉતરો તરી તરીને. ૨

જે પ્રાણી ભુલ્યા તે મદમાં ડુલ્યા ગયા તે આખર ટરી ટરીને,
બચા ન રંગમાં ઢર્યા અનંગમાં બીલોલ માફક ઢરી ઢરીને;
છે ભકતો સારાં પ્રભુને પ્યારાં તે જાય જોઇ યમ વરી વરીને,
આ નાશિ માયાથી કલ્પી કાયા પૂસાયા તેમાં ગરી ગરીને;
કુછંદ મુકો ન ચુકો જોઇ જોઇ મૃત્યુ લોકની પરી પરીને,
નજીક આવ્યો છે ભવકિનારો હવે તો ઉતરો તરી તરીને. ૩

પ્રેમેથી પુરણ ભજો હરી મન તજો કપટની છરી છરીને,
છે દિનબંધુ દયાના સિંધુ સુધારે કાર્યજ સરી સરીને;
ગૈબી તપેસ્વર છે મારાં શાયરને લાગુ ચર્ણું હું લરી લરીને,
આ ખ્યાલ આનંદથી લાલગોવિંદ બનાવી સમર્યા હરી હરીને;
થયા છે સજ્જન અતિ મગન મનને સરક્યાં દુશ્મન બરી બરીને,
નજીક આવ્યો છે ભવ કિનારો હવે તો ઉતરો તરી તરીને. ૪

———:०:———

રંગત—મેરિજાન.

શ્રી કૃષ્ણ જન્મ વિષે.

(રંગત—મેરિજાન અથવા ઠુન. ૧)

સુર વંદન અસુર નિકંદન નંદ ભુવનમે,
માહારાજ—જન્મ લીએ મુન જન મન હર્ષત;
મંગલ મોદ બધાએ સખી મીલ ગાવતિ ગાન અનંત,
ક્યા ખેલત ગોદ ખેલાવતિ યશુમતિ મૈયા;
મહારાજ—પીત પટ સુંદર ગૌર બદન,
ઉર મોતનકી માલ ન્યાલ છબ લાજત કોટી મદન;
અવતાર ભયો હુઇ માલમ શિવશંકરકોં,
માહારાજ—છાંડ દિએ જપ તપ ધ્યાન તદમ,
દરશન કરને ચલત ધાવત તન ભસ્મી કીએ મરદન,
ઝુલ—આવત ગોકુલ પુછત નંદ ઘરકી નીશાની;
આકર આગનમે ઠાડે સુનાવત બાની,
મહારાજ—પ્રગટ ભએ દર્શન. દયો ભગવંત;
મંગલ મોદ બધાએ સખી મીલ ગાવતિ ગાન અનંત. ૧

લાઈ ભિતરસે ભર માંગ કનક. નંદરાની,
માહારાજ—લીજીએ ભસ્મીકે ભોગીં;
લઘુવય બાલક જન્મ લીયે કુલ ડરત દેખ જોગી,
કહે ગંગાધર સુન યશુમતિ કયું મન ડરત હો.
માહારાજ—નાથ ત્રિભુવન બાલ અભોગી,
લીયે ભકત હીત જન્મ ભકતોંકી બડભાગી હોગી;
ઝુલ—કંચનકો કનક લેજા ધરદે ખોલીમે,
યો ખુટકે કંચન ભરેહે ધરેહે ઝોલીમે.

માહારાજ—લગી બાલક દરશનકી ખંત,
મંગલ મોદ બધાયે સખી મીલ ગાવતિ ગાન અનંત. ૨

સુન બેન મૃદુલ બંસી ચૈન લે આવત છાની;
માહારાજ—ચરન શિર નમાએ ત્રેલોચન.
જય જય ધન્ય ધન્ય યદુનંદન દીન કષ્ટ હરનન,
દરશન કરકે નીજ ભુવન ચલે ત્રિપુરારી;
માહારાજ—ભયો ઉછરંગ ઘર ઘર આંગન,
અતુલીત છાયો અનંદ સુમન બરશા રહે સબ સુરજન.
ઝુલ—ઝુલૈ નંદલાલા ઝુલાવત યશુમતિ પલનાં,
મણી જડીત્ર કનક પલનામે ઝુલતે લલનાં;
માહારાજ—રટન કરતે કઇ યોગી સંત,
મંગલ મોદ બધાયે સખી મીલ ગાવંતિ ગાન અનંત. ૩

મૈયાસે કનૈયા માંગત ચંદ્ર ખીલોના,
માહારાજ—સુનત મન હરષત મૈયાજી;
ગ્વાલ બાલ લે જાવે ચરાવન બનમે ગૈયાજી,
મન હરન કીયો સખીયાંકો સ્યામ સલોના;
માહારાજ—બડે બંસી કે બજૈયાજી,
ભંજન ભૂરી ભાર લીનો અવતાર કનેયાજી;
ઝુલ—લીલા લઘુવય બરની નવજાય બખાની,
કથ શેષ લાયે ગુરૂ ગેબીનાથજી જ્ઞાની;
માહારાજ—ગાતે ગુન ગોવિંદલાલ અત્યંત,
મંગલ મોદ બધાયે સખી મીલ ગાવત્તિ ગાન અનંત. ૪

કુબજા ગ્રહ પ્રવેસમાં ઉદ્ધવજીનો સંદેશો.

(રંગત—મેરિ જાન. ૨)

નાં ચેન પરે સખી નયન ઝરે બ્રહ અગનમેં,
માહારાજ—ન આયે ગિરીવર ધારીજી;
કહે ઉદ્ધવસે સખી જાય કહો બીનય હમારીજી. ટેક.

બહુ ભાંતી બીનય સીખ પાંતી દીની ઉદ્ધવકોં,
માહારાજ—રંકપે રોષ ન કીજે શ્યામ;
તંજ નિજ ભુવન કવન બૈઠે કાલી કુબરીકે ધામ,
હસ હસ બેરન બસ કીનો શ્યામ હમારો;
માહારાજ—ડાલકે જાદુ કીયે બેફામ,
જોર કછુ નાં ચલે કીયો કુબરીને એસો કામ;
ઝુલ—બીન શ્યામ તમામ સખી બૃત કરત અલોના,
કરૂણા કર કોઈ સમઝાવો શ્યામ સલોના;
માહારાજ—ભુવન ભયો ભ્રમ દુઃખ દારીજી,
કહે ઉદ્ધવસેં સખી જાય કહો બીનય હમારીજી. ૧

તૃણશો અપરાધ ગિરી સમ નાથ ન કીજે,
માહારાજ—રેન દીન તલફત જાતીજી;
અન્ય લગે સબ સુન્ય નિમીખભર નીંદ ન આતીજી,
મતિ મંદ મદન દુઃખ દ્વંદ દીખાવત તનમે;
માહારાજ—ધડક સ્થીર રહે ન છાતીજી,
ચિતવન ચાહત દરશ ચાહે જ્યું ચાતુક સ્વાંતીજી;
ઝુલ—બીન શ્યામ સુંદર પટ ત્યાગ કીયે સબ તનકે
હમ સાથ ન કીજે નાથહે તીન ભુવનકે.
માહારાજ—લગે ભૂષણ ભયકારીજી,
કહે ઉદ્ધવસે સખી જાય કહો બીનય હમારીજી. ૨

છલકર અક્રુડ ગયો લે હર મથુરામે,
માહારાજ—કુટીલને કરી કુટીલાઈજી.
પહેલી પ્રિત લગાઇ કાહુ અબ કીની ઠગાઈજી,
સખીયન સંબ ત્યાગી નીફટ કુબજા મન માની;
માહારાજ—કીયો વિસ્મય યદુરાઈજી,
ઉદ્ધવ તુમ સુખદાઇ શ્યામ શોં કહો બુઝાઇજી.
ઝુલ—ગઇ ક્ષુધા તૃષા ચુપ બૈઠ રહી મન મારે,
સંકટ ઉદધિમે ડારી નંદ દુલારે;

માહારાજ—આમ અબ મરૂં કટારીજી,'
કહે ઉદ્ધવસે સખી જાય કહો બીનય હમારીજી. ૩

ઉદ્ધવ બેગી જાય માધવકોં દી પાંતી,
માહારાજ—બીનય બાંચે બનમાલીજી;
કીની દયા દયાલ મીલે સખીયનસે આલીજી,
આનંદ સબન મીલ વૃંદ કરે બ્રજબાસી;
માહારાજ—અનલ બૃહાકી ટાલીજી,
કેલ સખીન દીલમીલ કાલી કુબરીકોં ગાલીજી;
ઝુલ—ગુરૂ ગેબીનાથ ઉસ્તાદને જ્ઞાન બતાયે,
ગોવિંદલાલા કથ કરકે બ્યાન સુનાયે;
માહારાજ—બાલુરામ કહે બીરતારીજી,
કહે ઉદ્ધવસે સખી જાય કહો બીનય હમારીજી. ૪

——:o:——

ગુજરાતી ભાષા—આશકી.

(રંગત—મેરિ જાન. ૩)

રાત્રીને દીવસ હું રટણ કરૂં છું તારૂં,
મારીજાન—તુંને તજવાનો નથી આ વારઃ
ચાહે માર તલવાર" ચાહેતો કર પ્યારો દીલદાર.-ટેક.

શું શોભે તારા ગાલ બે લાલ ગુલાબી,
મારીજાન—લાલ છે સુંદર તારાં અધુર;
દાંત જાણે દાડમ કડી જોઈ જોઇને થયો ચકચુર,
ચક્ષુ છે ચપલ તારાં કુરંગનાં જેવા;
મારીજાન—થયા આશક જોઇ ચીત આતુર,
નજરે કઈ નારાજ થયા જોબન જોઇને ભરપુર;
ઝુલ—શું મુખ પલકે ઝલકે ચલકે છે લાલી,
બેઉ ગાલ ગુલાબી પર છે બિંદી કાલી;

મારીજાન-રૂપે સુંદર અનુપ સણગાર.
ચાહે માર તલવાર ચાહે તો કર પ્યારો દીલદાર. ૧

ફેરી કાચીપર રહ્યા છે સૌ રાચીને,
મારીજાન--પેહેરી ચોલીમાં જડ્યા જરીતાર;
મોહી ગયા સૌ જોઇ માનુની તારા ગલ્લાનો હાર,
ગોરૂં પેટ સુવાળું છે મખમલના જેવું;
મારીજાન--લાખો લટકેથી કર્યા લાચાર,
ડોલી ગયા મન મુની તણા નીરખીને નાજુક નાર;
ઝુલ--મુસ્તાક થયા જોઇ તેજ તારૂણી તારૂં,
ભોગી જોગી થઇ ભટકે તારા સારૂ;
મારીજાન--પ્યારી કર તું તન મનથી પ્યાર,
ચાહે માર તલવાર ચાહે તો કર પ્યારો દીલદાર. ૨

કદળીના સ્થંભ સમ કોમળ પગ છે તારાં,
મારીજાન—હસ્તનિ જેવી તારી ચાલ;
જોઇ લાખો જંગલમાં વસ્યા શ્રીમન્ત થયા કંગાલ,
કઈ દાના લોક દુનીયાના થયા દીવાના,
મારીજાન—ભાનને ભુલી ફર્યા બેહાલ,
કઇકે પ્રાણ પર હર્યા જોઇ પગ પેની લાલ ગુલાલ;
ઝુલ—જોયું જેણે મુખ જરા તેનું ચીત ચમકે,
જેમ ઘનમાં વાદળ વચે દામનિ દમકે;
મારીજાનુ--રતિ રંભા સ્વરૂપ અવતાર,
ચાહે માર તલવાર ચાહે તો કર પ્યારો દીલદાર. ૩

કોકિલના જેવું સ્વર છે ગડાનું તારૂં,
મારીજાન—મધુર સ્વરે લાગ્યું મોહનું બાણ;
આનન ઇન્દુ અનુપ રૂપના શ્યા શ્યા કરૂં વખાણ,
સૌ વિહ્વળ વિશ્વને કીધું વિવેકે જેણે;
મારીજાન--એવી વનિતા પણ કરશે હાણ,
ગેબી ચુરૂ કહે છે ચિતમાં એળીખ્યો ચતુર સુજાણ;

ઝુલ—સૌ સુજ્ઞ સાંભળી શ્રવણ દ્રઢ મન કરજો,
લઇ જ્ઞાન પ્રભુનું ધ્યાન નીરંતર ધરજો;
માહારાજ—ગાએ શીવલાલ ખ્યાલ લઈ સાર,
ચાહે માર તલવાર ચાહે તો કર પ્યારો દીલદાર. ૪

—:o:—

બહર—તબીર.

સુરતા પ્રબોધ વિષે.

(બહર–તબીર. ૧)

સખી સુન્દરી સુરતા અનંદ ભરી હરી ચરનોમે લગજા સ્યાની સખી,
સખી જન્મ મરન ભવ બંધનસે કર મુકત મેરે મૂન માની સખી. ટેક.

સખી ઓર ભટક મત દોડ કહીં ચિત જોડ ચકોર સમાન સખી,
સખી શબ્દ સ્પરસ રસ ગંધ અનુપ એ રૂપ ગરલ સમજાન સખી;
સખી ય્હાં દસ તેરી હજુર બસે મોહ બીચ ફસે કયું આન સખી,
સખી નેન હરખ ભર નિરખ હરી શુધ કયું બીસરી બેભાન સખી.
સખી તન મન ધન કરદે અરપન સુન શ્રવન સુયશ બન જ્ઞાનીસખી,
સખી જન્મ મરન ભવ બંધનસે કર મુકત મેરે મૂનમાની સખી. ૧

સખી તેરી અનેરી અજબ રસના ત્રસના બીચ દે વો ફસાય સખી,
સખી હોકે નીકટ ચાહત રસ ખટ ઝટ પટ મૂન દે મુરઝાય સખી;
સખી યે સમુઝા મેરી અનલ બુઝા હરી ગુનકોં તું જા કયું ન ગાય સખી,
સખી શ્રોત્ર ધ્વની સુની મગ્ન બની રંગ રાગની સુનત સદાય સખી.
સખી શ્રવણ કથા સુન તત્વ મથા સુન વાદે યથારથ ધ્યાની સખી,
સખી જન્મ મરન ભવ બંધનસે કર મુકત મેરે મનમાની સખી. ૨

સખી તુહે ચપલ ચપલા ચંચલ મેરે મારહે પ્રબલ કુરંગ સખી,
સખી અંગ ઉમંગ ઉછંગસે મુજે સત સંગમેં લે જા સંગ સખી;
સખી તું કર મેરા ચકોરશા ચિત તેરી આશ્રીત હે મન અંગ સખી,
સખી તારનતરન મેરીહે તું ભલી કર દારૂન દુઃખં દુર અનંગ સખી.
સખી હુરસે મીલનકોં જીઆ તરશે યે કુદરસે તું કર મહેરબાની સખી,
સખી જન્મ મરન ભવ બંધનસેં કર મુકત મેરે મન માની સખી. ૩

સખી જ્ઞાનમે તું મેરે ધ્યાનમે.તું ઐાર પ્રાનસે પ્રિય મેરી પ્રાન સખી,
સખી પ્રવીન કલા તેરી અબ ન ચલા તું ભલા કરદે કલ્યાન સખી;
સખી ગૈબી ગુની મેરી ટેર સુની દીયો તત્વ ચુની લીયો છાન સખી,
સખી કાલકોં હાલ પૈમાલ કીયા ગુન ગોવિંદલાલ નિધાન સખી.
સખી તુંહી હે જબર કહે વલ્લભ સમર ગત ગીરધરને તેરી જાની સખી,
સખી જન્મ મરન ભવ બંધનસે કર મુકત મેરે મનમાની સખી. ૪

———:૦:———

બનારસી ખાખ્યાલ પર સીફત હુક્કાની.

(બહર—તબીર. ૨)

જામી આબે હુવા આતશ યા ફૂલક,યે કીસીસે અલગ પરવરહી નહીં;
વોઃ ચરીદ પરીદ બશરમે નસર, હે ઉસસે કોઇ મગર અપસરહી નહીં.
જરા સીફત અજીજો સુનોતો બયાં,ઉસકે રૂતબેશા હુરઅકબરહી નહી;
વોઃ ખુદાહેકે જીસકી ખુદીમે ખલક,યે ખુદાઇકી હોતી, કદરહી નહીં.
હર નમુનમે વોઃ આમી રેહા બેનમુન, બિન હશરહે કે જીશકી હશરહી નહીં;
બેચગુન હે વોઃ જીસંકા ચંગુતહી નહીં, મોમિન નહી વો કુફરહી નહીં.
વોઃતો દીલમે જો ચાહેશો પલમે કરે કિસકા ખોફ ખતરઉસપરહી નહીં
વોઃ ચરીદ પરીદ બશરમેં નસર,હે ઉસ્સે કોઇ મગર અપસરહી નહીં ૧

જીસકી મીસ્લે શમ્સો યા કમરહી નહીં, કોઈ પીર યા પયંબરહી નહીં;
ઉસકી માદર નહીં યા પીદરહી નહીં, જાનો અજલ ઉસીકે સરહી નહીં.
કભી રંજો અલમ યા સીતમહી નહીં, ઉસકો કરની કીસીસે શુકરહી નહીં

ઉસસે જાલીમ કોઈ જબરહી નહીં, ઉસકી શાહુકે કોઇ રહબરહી નહીં.
જીસ બશરપે હો જાવે મહેરબાં વોહી, વોઃ બશર કો જહાં કી સફરહી નહીં
વોઃ ચરીદ પરીદ બશરમે નસરહે, ઉસ્સે કોઇ મગર અપસરહી નહીં. ૨

દોનું જહાંકા યે જલવા ઉસકેહી સીવા, કોઇ કરનેમે કારાગરહી નહીં;
ઓલીઆભી નહીં આદમભી મહીં, ઉસકી શાંનીશા કોઇ હુમશર નહીં.
કુલ જહાંકો બનાતા વો કરતા ફના, પર ઉસકી તો આતી આખરહી નહીં;
પડ પ્રડકે કુરાં થકે કાજી મુલ્લાં, મીલતી ઉસકી નિશાની કીધરહી નહીં
મસજીદમે ન વોઃ મંદીરમે ન કહીં, વોઃતો નારી નહીં યા તો નરહી નહીં
વોઃ ચરીદ પરીદ બશરમે નસરહે, ઉસ્સે કોઇ મગર અપસરહી નહીં. ૩

મજમુન ગુરૂ ગૈબીકે શીરી સખુન, એશે કહેનેમે કોઈ શાહુરહી નહીં;
ક્યા ખીલાયા ફબન મેરા દીલકા ચમન, જીસકે શાલેશા બહોમે અતરહી નહીં
મુરસદ લાલસીંગ ખ્યાલ મલાલ કહા, જીસકે લબ્જશા લાલો ઝેવરહી નહીં.
યાકુત નહીં નઝાકતહી નહીં, કોઈ મજમુ ઉસીસે ગોહુરહી નહીં.
જહાં દેખું વ્હાં વોહી આતાહે નજર, બેપૂહુમકો ગુમાસે ખબરહી નહીં
વોઃ ચરીદ પરીદ બશરમે નસર, હે ઉસ્સે કોઇ મગર અપસરહી નહીં. ૪

ગુજરાતી ભાષા–પરિબ્રહ્મ પરમાત્માની સ્તુતિ.

(બહર—તુબીર. ૩)

પ્રભુ જકતપતિ તાર્યા ભક્ત અતી લેજો ભવથી ગ્રહી મારી બાંય હવે,
જાણી દીન દયાલ દયા કરજો જેથી જન્મ મરણું ભયે જાય હવે. ટેક.

સુખરાશિ અખંડ અવીનાશિ પ્રભુ છો પ્રકાશી ઘટો ઘટ માય હવે,
ધરી પ્રિત ઉગારો પ્રતીત મુને ચીત આકુલ વ્યાકુલ થાય હવે;
ભવ સ્વપ્ના ફરી મે કલપ્ના કરી જપુ જપ્ના તમારી સદાય હવે,
પ્રણ ધારીને તારો મુરારી મુને મારી વિનતી સુણી થજો સહાય હવે.
દેજો દર્શણુ થઇને પ્રસન પ્રભુ મન વિશ્રામ થઈ પસ્તાય હવે,
જાણી દીન દયાલ દયા કરજો જેથી જન્મ મરણુ ભય જાય હવે. ૧

પાંડી ટેક તે પંચાલી એક તણી પ્રભુ નેક કરો કરૂણાય હવે
કીધાં કર્મ અનેક અધર્મ કરી તેવું મર્મ ન જાણશો કાંય હવે;
રઘુનંદન આ લઘુ વંદન છે ભવ બંધન દુખ ન સહેવાય હવે,
રાખો ચર્ણ તમારી હું શર્ણ થયો દુખ હર્ણ કરો ને દયાય હવે;
કષ્ટ કાપો અભય પદ આપો હરિ તોતો ત્રૈવિધ તાપ ઓલાય હવે,
જાણી દીન દયાલ દયા કરજો જેથી જન્મ મરણ ભય જાય હવે. ૨
ભકત વારે દસો અવતાર ધર્યા કોણ ઉગારે તમારા વીનાય હવે,
બહુ નામિ છો અંતર્યામી પ્રભુ સ્વામી દર્શણ દયો ચીત ચહાય હવે;
થયાં સાર્થ તમે જેમ પાર્થતણા તેમ આર્ત હરો યદુરાય હવે,
આણી વહાલ સદામાને ન્હાલ કર્યો યમ જાલથી કેમ છુટાય હવે.
જોડું હાથ અનાથ ના નાથ પ્રભુ તમ સાથ ન અવર ઉપાય હવે,
જાણી દીન દયાલ દયા કરજો જેથી જન્મ મરણ ભય જાય હવે. ૩
ગૈબી જ્ઞાને કરી મળ્યા ધ્યાને હરી પરિપુર્ણ થઈ છે ઈચ્છાય હવે,
મતી મંદ ટલી રચ્યો છંદ વળી સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ કડાય હવે;
મલ્યાં અરસ પરસ દિધું દરશ પ્રભુ જોઇ હૃદય સરસ હર્ષાય હવે,
ભકત પાલક દીન દયાલ તણાં ગુણ ગોવિંદલાલજી ગાય હવે.
વૃતિ સ્થીતે શ્રવણ કરે પ્રીતે થકી તેના પ્રાશ્ચિત સર્વે હરાય હવે,
જાણી દીન દયાલ દયા કરજો જેથી જન્મ મરણ ભય જાય હવે. ૪

રંગત—ઝડકી.

તુરાવાલાના ખ્યાલ ઉપર—કનૈયાલાલનો ખ્યાલ.

(રંગત—ઝડકી. ૧)

ગૌરી રાધા પ્યારી, કર રહી હે ભોજનકી ત્યારી,
કઈ તરકારી ન્યારી ન્યારી, બની રસોઇ રસાલ;

ક્યા કહું ચાતુરકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન થાલ;
ધરે આગે તત્કાલ, ભોજન પાવે નંદકેલાલ. ટેક.

ધરે લાડુ કઇ પ્રકાર, મોનભોગ ખુશબોહાર,
ખુબ બની હે કંસાર, ધરી થાલન મે*
તરોં તરોંકી દરાક, ડાલી કીની દુધપાક,
દેખ હો ગયે મુસ્તક, મોહન મનમે*
પુરસી પુરી ફોરી મોરી, ભરી મસાલે કચોરી,
ઠોર એસી બની થોરી, ફરસા પનમે*
શિખંડ બાસુદી મલાઇ, બરફી પેંડે મધુરાઇ,
અછી સુત્રફેની ભાઇ, પાઇ આનનમે*
હલવે ઘેબરકી બહારી, મેસુરપાક બના હે ભારી,
જુમે જુલેબી મોરારી, હુવે બડે ખુશીઆલ;
કયા કહું ચાતુરીકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન થાલ,
ધરે આગે તત્કાલ, ભોજન પાવે નંદકેલાલ. ૧

ખાસી ખાજેકી ફરસાઇ, રાઇતોંકી રોશનાઇ,
બના મીઠાઇ ખટાઇ, કુછ કહી ન જાય*
મેવે મીસરી મીષ્ટાન, અછે અછે પકવાન,
પાવે નંદાજીકે કાન, લીયે ભોગ લગાય*
સાટે ગુલાબી હે ઓર, છુટે એલાચીકી ફોર,
જીસમે કેશરકા હે જોર, લીની જુગત મીલોય*
ગરમ ભજીએ ગજન, લગી સ્વાદમે લગન,
મન હો ગયા મગન, જુમકે જદુરાય*
જુગ્તિ બની બડી જડી, અછી અછી પાપડ વડી,
બની ભાતકે સંગ કડી, છુટી તુવરકી દાલ,
કયા કહું ચાતુરીકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન થાલ;
ધરે આગે તત્કાલ, ભોજન પાવે નંદકેલાલ. ૨

લેજત ગુંજેકી હે સારી, બની લાપસી ત્રધારી;
મીસરી કેલે અંદર ડારી, જાંબ ગુલાબી કિસોર*
પુરનપુરી સક્કરપારે, માલ પવે સારે સારે,

આંબ રેસે હે સુરારે, છુટે અજબ શી ફેર*
મોનથાલમે મન માને, બને અછે એલાચી દાને,
સેવ સુંદર લગે પાને, કોમલ જરા ન કઠોર*
મોહન પાવે માખન રોટી, બની અછી છોટી છોટી,
કંચન ગંગાજલકી લોઠી, આગે ધરી મનોર*
ચાલ મઠ ચોલે મટાનેં, છુકે ચનોકે હે દાને,
અબ તરકારીકે બૈયાને, બોલ કહેતાહું મે હાલ;
કયા કહું ચાતુરીકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન થાલ;
ધરે આગે તત્કાલ, ભોજન પાવે નંદકેલાલ. ૩

ગ્વાર બેંગન અંગુરન, ગીલકે પંડુરે સુરન,
બની મસાલે પુરન, અછી તરકારી*
અછે કચે કચે કેલે, ભીંડે કંટોલે કારેલે,
ટમાટે બટાટે ભેલે, પાવે ગિરિધારી*
બેસન ડાલી મેથી ભાજી, છુકી અછી તાજી તાજી,
શ્યામ સુંદર હો ગયે રાજી, નટવર ભારી*
શિંગ સરવૈયેકી સુરી, લગી સ્વાદમે મધુરી,
સારી શ્રીફલ ખમન બુરી, સબકે પર ડારી*
મીરચી આદુકે અંથાને, કેરી લીંબુકે ખટાને;
ગીલી હલદીકે દરમ્યાને, રામરસકો રખે ડાલ;
ક્યાં કહું ચાતુરીકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન થાલ;
ધરે આગે તત્કાલ, ભોજન પાવે નંદકેલાલ. ૪

ગીરમર ગોરી રંગી પીલી, નાજુક કાલી મીરચી લીલી,
ઓર એલાચી હેં ગીલી, તરોહ તરોહકે અચાર*
ભોજન પા બૈઠે હીંડોલે, આયે સબ સખીયનકે ટોલે,
ચમ્મર રાધા પ્યારી ઢોલે, બોલે જય જયકાર*
સુંદર સોપારીકી છોલ, અછી એલાયચી તંબોલ,
બોલ કાથે ચુને ચોલ, કીની બીડીયાં તૈયાર*
સુખમે દેતી રાધા ગોરી, એશો આનંદ ભયોરી,

ડારે રાધેપે કિશોરી, ભુખકી પીચકાર*
મુરસદ ગેબી કહે દયાલ, તેરી જય હો ગોકેપાલ.
થાલ ગાતે ગોવિંદલાલ, રંગીન રંગતકોં સંભાલ;
કયા કહું ચાતુરીકી ચાલ, સુંદર ભર ભર કંચન થાલ,
ધરે આગે તત્કાલ, ભોજન પાવે નંદકેલાલ. ૫

હોલીની બહાર.

(રંગત–ઝડકી. ૨)

લાલ નંદાકે કિશોરી, સંગમે ખેલે અપને હોરી,
ભર ભર ગુલાલોકી ઝોરી, પહોંચી બેગી બીંદ્રાબન;
હોલી ખેલનકી હે આશ, આયો મસ્ત ફાગુન માસ,
સખીયોં મનમે હુલાસ, ભઇ ત્યાર બનઠન. ટેક.
કોઇને રત્નામનકો હાર, પહેને ચોલી બુટેદાર,
તરોહ તરોહકે શનગાર, લીનો સજ બ્રજનાર*
કોઇકે છુમ છુમ ઘુઘરૂ ગાજ, રહે બીછવે અનવટ બાજ,
સંગ લે સકલ સમાજ, હો ગઇ હુશિઆર*
કોઈકી બીંદી ચમકે ભાલ, મુકતા માલ ગલે ડાલ,
ચલી હંસ ગતી ચાલ, ધરી ધરી મન પ્યાર*
જેશી દામની દમક, રહી નિશીમે ચમક,
આઈ રૂમક ઝુમક, નીરખન મોહન મુરાર*
ઝુલ—કોઇ ભર ભર લાઇ મઠોલી,
કોઇને રંગ કેશર ઘોલી;
સોલ સહસ્ત્ર સખીયનકી ટોલી,
આપસમે બચન યું બોલી;
જાનો મનમોહન મસ્તાન, સુનો બ્યાન ધરકે ધ્યાન,
એસો બંસી અંદર તાન, ગાવે હરલે તન મન;
હોલી ખેલનકી હે આશ, આયો મસ્ત ફાગુન માસ,
સખીયોં મનમે હુલાસ, ભઇ ત્યાર બન ઠન. ૧

સારી બીંદ્રાબનમે જાય, ફીરતી ઢુંઢે યદુરાય,
સુની ખબર કનાય, છુપે કુંજનકે સ્થાન*
સુની બેગી બેગી ધાઇ, હાઇ કુંજનમે આઈ,
ધુની શ્રવનમે છાઈ, સુની સરલીકો તાન*
ઘેરી ચોતરફો બ્રજનારી, ઠાડે બીચમે મુરારી;
મુખસે કહેતી રાધા પ્યારી, હોલી ખેલો હમસે કાન*
છુટે ચોતરફો પીચકારી, કુમ કુમ ફેંકે ન્યારી ન્યારી,
જેતી સખી એતે બીહારી, ભયે સુનો સુજાન*

ઝુલ—બીસતારી મોહનને માયા,
સખીયોને મરમ નહીં પાયા;
કુદરતસે રંગ મચાયા,
થી સખી સો શ્યામ દીખાયા;

છીરકે અતર અબીલ, ભૂરી દીગ જાય હિલ,
ઠાડે ગ્વાલ બાલ મિલ, ધામ ધુમ નીરખન;
હોલી ખેલનકી હે આશ, આયો મસ્ત ફાગન માસ,
સખીયોં મનમે હુલાસ, ભઈ ત્યાર બન ઠન. ૨

એશો સુન્યો સુર ને શોર, ઘનમે છાયો ધમ ઘોર,
બરખા સુમન ઠોર ઠોર, લગે બરસાને બુલંદ*
બાબા નંદકો દુલારો, ન્યારો ન્યારો ઠાડો પ્યારો,
કુટીલ કપટી કામનગારો, બડો મોહન મુકંદ*
સુરકે દુંદુભિ નિશાન, બાજે ભેરી તુરી તાન,
ગાવે ગંધર્વ ગાન, ભયો અતુલ અનંદ*
પુરમે નૌતમ નારી સારી, ઘર ઘર ગાવે મંગલ ચારી,
કુંજ ગલી ગેલી ભારી, ભઇ રચના દ્વંદ*

ઝુલ—કોઇ રાગ બસંતી ગાતી,
કોઇ મૃદંગ ઉપંગ બજાતી;
કોઈ ફિરે મસ્ત મેદમાતી,
દર બદર ગુલાલ ઉડાતી;

કોઇ તો પુજે હટરી હોલી, બાંટે ફગવા ગઠડી ખોલી,

છાંટે કેશર ચંદન ઘોળી, હો મન મગન તદન;
હોલી ખેલનકી હે આશ, આયો મસ્ત ફાગુન માસ,
સખીયો મનમે હુલાસ, ભઇ ત્યાર બન ઠન. ૩

કીચ કેશરકોં મચાયો, ઐસો રંગી રંગ બરસાયો;
મોહન દેવકીજીકો જાયો, ગિરિધર ગોપાલ*
હોલી સખીયન સંગ ખેલાઇ, સુદ્ધ બુદ્ધ બીસરાઇ;
સારી જમુના ત્રટપેં આઈ, બન લાલમ લાલ*
ગીર ગઇ જમુનાજી કે ધ્યાન, કીની જલ ક્રીડા અસ્નાન;
વાકે સંગમે નંદકે કાન, ઓર ગ્વાલ કે બાલ*
એશે ફાગનમે ફાગ, રચ્યો ગાયો રંગ રાગ;
ધન ધન સખીયનકો ભાગ, પાતિ દીન દયાલ*
ઝુલ—લીલા બરની નહીં જાવે,
ગુરૂ ગૈબીનાથ ગુન ગાવે;
જો ભકત ભજે મન ભાવે,
શો તરે પરમ પદ પાવે;
કથકે ગાતે ગોવિંદલાલ, રંગત હોલીમે રસાલ,
ગુની જ્ઞાનકી ગુલાલ, લગી ઉડન બદન;
હોલી ખેલનકી હે આશ, આયો મસ્ત ફાગન માસ,
સખીયો મનમે હુલાસ, ભઇ ત્યાર બન ઠન. ૪

રંગત-ત્રકડીઆ.

મહેશ વંદનામ્રત.

(રંગત--ત્રકડીઆ. ૧)

શંકર કૃપાલ; ત્રૈનેત્રલાલ, ગલે રૂંઢમાલ; શોહે શંકરકે,
ઓડે મૃગ છાલ; રેહે તે ખુશાલ; બજતા ચોતાલ, ગિરીજા હરકે. ટેક

બહે જટાગંગ; લીપટે ભુજંગ, રહિભસ્મ અંગ, લેપન તનમે,
બજતા મ્રદંગ; ગવરી અર્ધંગ, રહેતે ઉમંગ; અપને મનમે;
પિંતેહે ભંગ; ગનપતિ સંગ, હોતે હે દંગ; કઈ દરશનમે,
બજે ડમરૂ ચંગ; ખુબ જમા રંગ, અબધુત અઝંગ, બસતે બનમે,
સુંદર બીશાલ; છબ હરકિ ન્હાલ, ભય રખે કાલ; ભાગે ડરકે,
ઓડે મૃગછાલ, રહેતે ખુશાલ બજતા ચોતાલ; ગિરીજા હરકે. ૧

રટલ્યો મહેશ; શંકર નરેશ, સનકાદિ શેષ, ગુન ગાતેહે,
કૈલાશ દેશ, બાસી હમેશ; રટ કટે કલેશ, ફલ પાતે હે;
સંકટ નલેશ, તનમે નિમેશ; અબધુત વેશ, શિવ ધ્યાતે હે,
કરાલી કેશ, ત્રીપુંદ્ર બેશ; હાજર ગનેશ, રહે જાતે હે.
ભોલે દેયાલ; રહે ચંદ્રભાલ, જીનકો સંભાલ, સંભ્રન કરકે.
ઓડે મૃગછાલ, રહેતે ખુશાલ, બજતા ચોતાલ, ગિરજા હરકે. ૨

નીલકંઠ હાર; નંદિપે સ્વાર, કરતે ઓદ્ધાર, કંઇ ભકતનકે;
કરલ્યો દીદાર, હર હર ઉચ્ચાર, હે સરજનહાર, કુલજકતનકે;
મત હો ગેમાર, રટ વારંમવાર, મહિમા અપાર; હે દર્શનકે;
કહેતા હું સાર; રખો દીલસે પ્યાર, તજદો અહંકાર, અપને તનકે;
રટો મનકી માલ, ચક્ષુમે ન્હાલ, ટાલે જંજાલ, ભવ શાગરકે,
ઓડે મૃગછાલ; રહેતે ખુશાલ, બજતા ચોતાલ, ગિરીજા હરકે. ૩

જ્યું ગેબીકે જ્ઞાન, સરકે બાન; શંકરકે ધ્યાન, ધર ગુન ગાયા,
બર્નન બખાન; કયા કહુ પ્રમાન, હૃદયેસે જાન; સદફલ પાયા;
કૃપાનિધાન; કરતે કલ્યાન, ભોલેનિદાન, શંકર રાયા,
રખશાન માન, દંગલમે આન, કરલ્યો પૈચાન; હરકી માયા.
ગોવિંદલાલ; કંથકરકે ખ્યાલ, ગાતે હે હાલ, ગંગા ધરકે,
ઓઢે મૃગછાલ, રેહેતે ખુશાલ, બજતા ચોબાલ, ગિરીજા હરકે. ૪

હીંદુસ્તાની—કૃષ્ણું લીલા.

(રંગત-ત્રકડીઆ. ૨)

યદુવીર, ખડે જમુના તીર, મોર મુકુટ શિર, ઝલકત ભારી;
ભરતી ગાગીર, પનીહારી નીર, બંસી ગંભીર, વ્હાં લલકારી. ટેક.

બંસીકા સુર, સુન ભઇ આતુર, જોબનમે પુર, મુખપે શાની,
ખડી રહે હજુર, મત જાના દુર, લગતી મધુર, તેરી બાની;
કહેન લગી નાર, જાનેદો યાર, મત કરો બેજાર, ઢલ જાય પાની,
મે હું લાચાર, તુમસે મુરાર, શિર મેરે ભાર, સુનલ્યો દાની;
મત પકડો ચીર, મેરે અહીર, હોયગી મંદીર, મેરે ખ્વારી,
ભરતી ગાગીર, પનીહારી નીર, બંસી ગંભીર, વ્હાં લલકારી. ૧

ચોલી લીંગાય; મુઝે કયું સતાય, મતકર કનાય, મોસે બલજોરી;
બડે કંસરાય, તુઝે પકડ જાય, સુદ્ધ બુદ્ધ ભુલાય, પલમે તોરી;
તું હે અંજાન, સુરતપે સાન, ઉતરેગી માન, કુહેની મોરી;
અબ તક તું કાન, ફીરતા મસ્તાન, ભુલેગા ભાન, તનકી થોરી;
ગીરે તનપે નીર, ધરૂં કેસે ધીર, દેખે ઝાહીર, આલમ સારી;
ભરતી ગાગીર, પનીહારી નીર, બંસી ગંભીર, વ્હાં લલકારી. ૨

નારીકા સ્વાલ, સુનતે ગોપાલ, દ્વય નેત્ર લાલ, પ્રગટી જ્વાલા;
એક પલમે હાલ, મારૂં સમાલ, હું કંસકા કાલ, મેં મતવાલા;
દેખુંગા લાગ, રહેના સુજાગ, જયું નથા નાગ, પલમે કાલા;
સબ રંગ રાગ, કર દીયા ત્યાગ, દીલ રહા દાગ, સુન બ્રજબાલ;

રખ મનમે સ્થીર, મેં નહિં કાહીર, ડાલુંગા ચીર, વો અપચારી;
ભરતી ગાગીર, પનીહારી નીર, બંસી ગંભીર, વ્હાં લલકારી. ૩

બંસી બાજ, સબ લે સમાજ, કંસાકો રાજ, પલમે લીનો;
ભગતનકી લાજ, રખ દીની આજ, સિદ્ધ ઉનકો કાજ, કર દીનો;
ધન્ય ધન્ય કૃપાલ, અહો નંદલાલ, સંકટકો ટાલ, સમરન કીનો;
દંગલમે ખ્યાલ, કહે ગોવિંદલાલ, મુરશદકો હાલ, કોશર પીનો;
પ્રભુ ચાપ ધીર, હરો ભકત ભીર, માયા જંજીર, હોવે ન્યારી;
ભરતી ગાગીર, પનીહારી નીર, બંસી ગંભીર, વ્હાં લલકારી. ૪

રંગત—દોડકડી.

અદ્વઇતામ્રત કવીતા.

(રંગત--દોડકડી. ૧)

શેવો સદગુરૂ કરો સત સંગત તજ દેહાભીમાંન,
તત્વમે તત્વ મુલ બ્રહ્મજ્ઞાનજી. ટેક.

દશ ઇંદ્રી બસ. કરો મારો તૃષ્ના જબ લગે પ્રબોધ,
ચેતલ્યો નિજ . સ્વરૂપકો શોધજી;
દ્વઇત ભર્મના ટલે હોએ નિર્મલ મન રહે ન બ્રોધ,.
જ્ઞાન હોએ કબી ચડે ના ક્રોધજી.

દોહા.

શંતઅજન શુન મન્નહે છુટે ભવકો ફંદ,
તત્વ મસિ પદ ચીનલ્યોરૂ.પશ ત્ચીદા નંદ;

ઘટા કારસે પર અનઘડ વો: ઘડા ન કીશકા જાન,
તત્વમે તત્વ મુલ બ્રહ્મજ્ઞાનજી. ૧

બીજા બીજા સબ અકાર ચૈતન એકહી રૂપ પ્રકાશ,
વો:. હે બ્યાપીક ઉસકા નહી નાશજી;
સ્રવર્ન મનન નિદીધ્યાસ કરે જન પાવે જ્ઞાન બિલાસ;
ન છિનભર રહે કાલકો ત્રાસજી.

દોહા.

દુર્લભ મીલને તત્વહે ભટકે ફીરે અનંત
નૈતિ નૈતિ બેદ કરે પાવે નહીં કોઇ અંત;
સુક્ષમ ભેદ સમઝના દુર્લભ બ્રહ્મજ્ઞાન વ્યાખ્યાન,
તત્વમે તત્વ મુલ બ્રહ્મજ્ઞાનજી. ૨

કીટ પકડ એસો અપના કરદે સ્વરૂપ મકરન્દ,
સમઝલ્યો જાય ભર્મના ફંદજી;
અર્થ લગા એસો જ્ઞાની જન કહે છંદસે છંદ,
સંતજન એસે આનંદ કંદજી.

દોહા.

માયા ત્રીગુનાતિત હે, જીસમે મોહ પ્રચંડ;
જો રચના હે પિંડકી, સો રચના બ્રહ્માંડ,
તાપ ત્રીબીધા ટલે મીલે સદગુરૂ હોએ કલ્યાન,
તત્વમે તત્વ મુલ બ્રહ્મજ્ઞાનજી. ૩

ગૈબીનાથ સદ્ગુરૂ હમારે દત ગુરૂકે બાલ,
રૂપ નિજ દર્શાયો દૈયાલજી;
લાલસિંગજી ગુરૂ નામકિ જપતે હરદમ માલ,
ખ્યાલ કથ ગાતે ગોવિંદલાલજી;

દોહા.

જ્ઞાનીકો અપરોક્ષ જ્ઞાન હોએ જબ હોવે સિદ્ધ કાજ,
મુરખ જન મત વાદ કરે આખર હોએ મોહતાજ;

અનુભવી રહે આનંદ શ્રવન સુન કરે સુધારસ પાન,
તત્વમે તત્વ મુલ બ્રહ્મજ્ઞાનજી. ૪

—:o:—

ભેદી સવાલ.

(રંગત-દોડકડી. ર)

બીના બીજ ફલ ફુલ દુધ• બીન•દધી કહો ચતુર સુજાન,
જાય પુછો મુરશદસે બ્યાનજી. ટેક.

બીના બ્રહ્મ બીન જીવ ગુનીજન કહો પિંડ બીન પ્રાન,
ભાન ઘટમે હે કોન અસ્થાનજી;
બીના ગુરૂ બીન જ્ઞાન, જ્ઞાન બીન કૈસે ધરે કોઈ ધ્યાન,
કહો બીન દયા ધર્મ કોઈ દાનજી.

દોહા.

બીન હાકુમક• હુકમ કહો કોઇ કહો ધનુષ બીન બાન,
બીના શબ્દ બીન રાગ કહો કોઇ કહો રાગ બીન તાન.
અંત સમયમે કિસીકે સંગ માયા ગઈ કહો પ્રમાન,
જાય પુછો મુરશદસે બ્યાનજી. ૧

બીના ભાવ બીન ભકત ગુનિજન કહો બીન ભકત ભજન,
કહો બૈરાગ્ય બીના સાધનજી;
બીના જુગત બીન જોગ કહો મન કૈસે લગે લગન,
બીના સંતોષ કહો મન પ્રસન્નજી.

દોહા.

બીના નયન બીન દરશ કહો• કોઇ કહો સુને બીન શ્રવન,
કર બીન કરના કર્મ કહો કોઇ કહો ચરન•બીન ચલન;
બીના નિર બીન નદી બહી કીસ તરે કરો પૈચાન,
જાય પુછો મુરશદસે બ્યાનજી. ૨

બીન નારી બીન પુરૂષ કહો કોન બીના પુરૂષ ભઈ નાર,
પીતા માતા બીન કહો પરીવારજી.
બીના સ્નેહ બીન પ્રીત, પ્રીત બીન કહો કોઇ તુંમ પ્યાર,
વિવેક બીના કહો નિયમ આચારજી;

દોહા.

બીન એક સરજનહાર બીના કહો સકલ સંસાર,
અપરમપાર અપાર પ્રભુકી માયા કા કહો પાર,
બીના નાદ બીન બેદ બાતના સહી કહો ગુનવાન,
જાય પુછો સુરશબ્દસે બ્યાનજી. ૩

બીન સાગર બીન લેહેર કહો કોઇ શુભો બીનાકી શ્યામ,
કહો કોઇ અખંડ અકારી નામજી;
શૂરવીરકે લડે બીના કોઇ કહો ગુની સંગ્રામ,
બીના સમજુકી કહો કત્લામજી.

દોહા.

રોજગાર બેપાર બનઝ કયું ચલે કહો બીનદામ,
સુરશબ્દ ગૈબી યું કહે કોઇ કહો મુકત બીન રામ,
લાલસિંગ કહે લક્ષ ખોજકે ચીનો હોએ કલ્યાન,
જાય પુછો સુરશબ્દસે બ્યાનજી. ૪

રંગત-અજબ.

શ્રીકૃષ્ણ બાલલીલા.

(રંગત--અજબ.)

કૃષ્નલીલા કહું મન રંજન; સુને શો આનંદ પાવેગા— ટેક.

ઝુલ.

એક દીન ખેલન લગે કનૈયા સંગમે ગ્વાલકે બાલ,
લેકર દસ્તમે મિટી કાનને દીની મુખમે ડાલ,
લગે સબ ગ્વાલ બોલન; અરે બેભાન કહાવેગા,
કૃષ્નલીલા કહું મન રંજન; સુને શો આનંદ પાવેગા. ૧

ઝુલ.

ગ્વાલ બાલને કહા જાય કે જહા યશોમતિ માત,
માઇ તોરે લાલનને પાઇ આનનમે મીટી લે હાત;
માનો હમ કહેતે સત્ય બચન, કહો કુછ હરદમ ખાવેગા,
કૃષ્નલીલા કહું મન રંજન સુને શો આનંદ પાવેગા. ૨

ઝુલ.

આઈ બેગીસે માતુ યસોદા જહાં ખડે થે કાન,
ક્રોધ ચડકે કહેન લગી કયા કીયા તુને બેભાન;
લગા તું કયું મીટી પાવન, પાકે ફીર મન પસ્તાવેગા,
કૃષ્નલીલા કહું મન, રંજન; સુને સો આનંદ પાવેગા. ૩

ઝુલ.

કહેને લગે મુખ ખોલ કનૈયા દેખો મૈયા મુખ ભ્યાન,
કભી ના મીટી પાઇ હે મૈને મૈયા મેરી સચ માન;

સુને મત જુઠી બાત શ્રવન; બાલ સબ યું સમઝાવેગા,
કૃષ્ણલીલા કહું મન રંજન, સુને શો આનંદ પાવેગા. ૪

ઝુલ.

દેખન લગી મુખ માતુ યશોમતિ વિસ્મીત ભઇ તત્કાલ,
જમી પવન અસ્માન દીખાયે સ્વર્ગ અત્ય પાતાલ;
દીખાયે મુખમે તીન ભુવન, પાર લીલાકા ન આવેગા,
કૃષ્નલીલા કહું મન રંજન, સુને શો આનંદ પાવેગા. ૫

ઝુલ;

બ્રહ્મા બીષ્ણુ ઔર સદાશિવ બૈકુંઠ પુરી કૈલાસ,
સુર્ય ચંદ્ર ઔર નવલક્ષ તારે દીખાયે ગઉકેબાસ;
દીખાયે ગોકુલ બીંદ્રાબન, યે બાલ કયા ખેલ રચાવેગા,
કૃષ્નલીલા કહું મન રંજન, સુને શો આનંદ પાવેગા. ૬

ઝુલ.

ખેચી પ્રભુને માયા જબ મૈયાકો આયા તન ભાવ,
ગૈબીનાથ સદ્ગુરૂ કહે ફેર નહિ આવેગા દાવ;
ભજો તુમ અનઘડ નિરંજન, વો ભવ બંધનસે છુડાવેગા,
કૃષ્નલીલા કહું મન રંજન, સુને શો આનંદ પાવેગા. ૭

ઝુલ.

ગોવિંદલાલ ઉસ્તાદ મીલે ગુન ગાતે ગીરધરલાલ,
નનુલાલ નિત ન્યારી ચાલસે રચે ખ્યાલપે ખ્યાલ;
સુનકે પૈમાલ હુવે દુસ્મન, વોતો ફંડસે ભગ જાવેગા,
કૃષ્નલીલા કહું મન રંજન, સુને શો આનંદ પાવેગા. ૮

કલગીના ખ્યાલ ઉપર—ફકીરી અમીરીનું બયાન.

(રંગત—અજીબ. ૨)

દીવાની અજબ અમીરી હે, મસ્તમે મસ્ત ફકીરી હે. ટેક.
ભુખે રહે આનતો કયા દરકાર, મીઠા પકવાનતો કયા દરકાર,
બસે બીયા બાન તો કયા દરકાર, નીકલ ગઈ જાન તો કયા દરકાર.

ઝુલ.

દરકારિ દાદારકી રખતે પકીર ઓર અમીર,
અમીરોંપે હે રહમ ખુદાકી જીસે ખુલી તકદીર;
સમઝ યે ઘેરી ધિરી હે, મસ્તમે મસ્ત પકીરી હે. ૧

અમીરોંકો હે જર મૌજુદ, રહે નોકર ચાકર મૌજુદ,
ગણી દીલકે દીલબર મોજુદ, ખુદા હોવે આખર મૌજુદ.

ઝુલ.

અમીર લોગો અપને જરસે બહુત કરે ખૈરાદ,
ખૈરાદીસે ભરે ખજાને કરતે ખુદાકો યાદ;
યાદકી કયા તદબીરી હે, મસ્તમે મસ્ત ફકીરી હે. ૨

ફકીરોં પેહેનતે હે કફની, રખે ખુશતર તબીયત અપની,
નામકી જીનકો માલ જપની, ફુંકના સતકી ધુની તપની.

ઝુલ.

તપ તે ધુની ફકીર જીનસે ડરકે ભાગ ગએ કાલ,
કાલસે જાકે લડ બડ અલમસ્ત જીનોંકી ચાલ;
ન કુછ દીલમે દીલગીરી હે, મસ્તમે મસ્ત ફકીરી હે. ૩

ફકીરી એસી આલમ હે, અમીરી કયા ઉનસે કમ હે,
દોનોપે સાંયા રૂશતમ હે, જહાંતક ઓદમમે દમ હે.

ઝુલ.

દમકા પલભર નહીં ભરૂસા કહે ગૈબી ઉસ્તાદ,
ઉસ્તાદોને પંઝે રખે ગોવિંદલાલપે આબાદ;
ઝબાંકી કલામ શીરી હે, મસ્તમે મસ્ત ફકીરી હે. ૪

—:o:—

રંગત-ત્રનતાલી.

કૃષ્ન લીલા ચાર ભાષામાં.

(રંગત—ત્રનતાલી. ૧)

મદદ અનઘડ બ્રહ્મ--માહારાજ--મદત અનઘડ બ્રહ્મ,
મેરે મેહેરંમકાર—લીલા મુજે મોરાર—મદદ૦— ટેક.

(જોડેજી.)

કામણગારો વડો ધુતારો વરતણુ વારો મનજી ઘાલ,
રાસ રસીલો છેલ છબીલો હુલે લટક હિં ચાલ,
નંદજો છોરો—માહારાજ—નંદજો છોરો.
વલો પ્રાંણુ આધાર--લીલા મુજે મોરાર.—મદદ૦ ૧

(ગુજરાતી.)

સર્વાત્રયામિ અપીચલધામીં બહુ નામી છો વિશ્વપતિ,
કરૂણા સાગર નટવરનાગર વંદી કરૂં વીનતિ
તારો ભવજલથી--માહારાજ--તારો ભવજલથી,
સૌના સૃજનાર-લીલા મુજે મોરાર.—મદદ૦ ૨

(હીંદુસ્તાની કાનામાત્રા વગર અધર:)

રટત• રટત નર તરત બહુત સતઘર કરનરત રહત હરજન,
ધન ધન અસરન સરન હરન અઘ નંદ નંદન શરજન,
સકલ જગ કરનન--માહારાજ--સકલ જગ કરનન
જન તારનહાર--મીલામુજે મોરાર—મદદ૦ ૩

(દક્ષિણી ધાટી.)

આયકોખરા સક્યા શાંગતોખરા તુલા ધ્યાનધરા મંદી કાયઝાલાં,
મનાચી માલા શોડું નકા બગા બજા તુંમી ઈકુપાલા.
ગોવિંદલાલ મણુતો--મહારાજ--ગોવિંદલાલ મણુતો,
તેલી ભાષા ચાર—મીલામુજે મોરાર—મદદ૦ ૪

કૃષ્નલીલા—બીજો ચાર ભાષામાં.

(રંગત—ત્રનતાલી. ૨)

વંદું પદ ચરનન--માહારાજ—વંદું પદ ચરનન,
માલીક સરદાર—પ્રિતમ પ્રાન આધાર—વંદું૦ ટેક.

(જાડેજી.)

છડિડે છેડો છણુદો બેડો કેડો મોવન હિ ક્યો મસ્તાન,
રોકઈ વાટ જીમનાજે પાદતે જુલમ કરે તો કાન,
હાણેકી કઈણું--માહારાજ—હાણેકી કઈણું,
નાંએ ઇનકે વિચાર-પ્રિતમ પ્રાન આધાર—વંદું૦ ૧

(ગુજરાતી.)

કપટી કાળા છેલ અગાળા કરો નચાળા નેત્ર તણા,
વસો દુર નાઠસો કૃષ્નજી કામણગારા ઘણા;
તમનમેં જાણ્યા—માહારાજ—તમને મેં જાણ્યા.
છો નંદકુમાર--પ્રિતમ પ્રાન આધાર--વંદું૦ ૨

(હિંદુસ્તાની.)

બંસી બજાવે નયન નચાવે ગાવે મધુરે સ્વરસેં ગાન,
કરત શોર ચીત ચોર બ્રજાકેબિન--ભુલાદે ભાન,
રાગ કઈ રંગમે--માહારાજ--રાગ કઇ રંગમે,
ગાવત લલકાર--પ્રિતમ પ્રાન આધાર--વંદુ૦ ૩

(દક્ષિણી ગાટી.)

રોકત ઉશાલા કશા તું આલા શોડુનદે માલા નંદચાકાન,
ગરીબ જાતિ હમી આહે ગવળ્યાંચી દેલ નકોમી દાન,
અગો પોરગ્યા નંદચા--માહારાજ--અગો પોરગ્યા નંદચા,
મીજાતીસ બાજાર--પ્રિતમ પ્રાણુ આધાર--વંદુ૦ ૪

(પંજાબી)

મેંઢા આવંદા નાલે છલંદા દિલ મથુરાંદી બાસનદા,
કુણીદા વંદા દાણુ ગીનણુદા શાંઢે સજણુા મનદા;
ગૈબી ગુરાંદા--માહારાજ--ગૈબી ગુરાંદા,
ગોવંદા હાર--પ્રિતમ પ્રાન આધાર--વંદુ૦ ૫

રંગત-રિન્દાની.

(ભાષા ગુજરાતી-માતુ પિતાની કિંકર્મ વિષે પ્રબોધ)

(રંગત-રિન્દાની ૧)

કરો પિતુ માતુ તણી સેવા--કરો પિતુ માતુ તણી સેવા,
જો કરશો સેવા તો પામશો મીઠાં તમે મેવા.- ટેક.
પુત્ર માતાને ઘણો પ્યારો--પુત્ર માતાને ઘણો પ્યારો,

--પાલણ પોષણ કરે તેના ગુણ ઘડી ન વિસારો;
ધુવે મળ મુત્ર તે વિચારો--ધુવે મળ મુત્ર તે વિચારો,
કરાવે સ્તન પયપાન જાણે એમ રડે પુત્ર મારો.
ઝુલ—પારણીએ પોઢાડી હીચોળે ગાય મુખેથી ગીત,
પ્રાણથી જાણે અધીક વહાલો એવી માતુની પ્રીત;
જુવો એ દુઃખ સહે છે કેવા--જુવો એ દુઃખ સહે છે કેવા;
જો કરશો સેવા તો પામશો મીઠા તમે મેવા. ૧

પુત્રને સુકામાં સુવાડે-પુત્રને સુકામાં સુવાડે;
પોતે ભીનામાં સુવે સહિ સંકટ બાળક પાળે;
વળી ટાચકડે રમાડે--વળી ટાચ કડે રમાડે,
પાંચ વર્ષનો થાય જાય ભણવાને નિશાળે;
ઝુલ—સુંદર ભોજન કરી જમાડે મુખ જોઇને હર્ષાય;
લાડે કોડે પરણાવે પુંખે લઇને વારણા માય;
આપે કોણ સુખ તેના જેવા--આપે કોણ સુખ તેના જેવા,
જો કરશો સેવા તો પામશો મીઠા તમે મેવા. ૨

સ્નેહ માતાનું કહ્યું નવ જાય--સ્નેહ માતાનું કહ્યું નવ જાય;
જેવું હેત જળ મીન તણું એક ક્ષણું અળગા નવ થાય;
તે ગુણ ઓસીંગણ કેમ થવાય--તે ગુણ ઓસીંગણ કેમ થવાય;
નીર કાષ્ટને નવ બોળે એમ વાત્સલપણું જણાય;
ઝુલ—મારી શીખામણ સારી સુજ્ઞ સાંભળજો કાન દઇને,
નરનારી તમે જુવો વિચારી વાત ધ્યાન લઇને;
નથી માં બાપ અમર રહેવા--નથી મા બાપ અમર રહેવા,
જો કરશો સેવા તો પામશો મીઠા તમે મેવા. ૩

સૌને માતા તે જન્મ આપે-સૌને માતા તે જન્મ આપે,
કર્મે લખ્યા કિરતાર કર્યાં ભોગવવા પડે પાપે;
ભજો હરી અભય કરી સ્થાપે-ભજો હરી અભય કરી સ્થાપે,
જન્મ મરણના સંકટ સૌ સર્વજ્ઞ હરિ કાપે;
ઝુલ—આવી ઉત્તમ દેહ મનુષ્યની ફરી નહીં મળશે.
ચિતમાં ચેતીલ્યો પ્રાણી તો ભય યમનું ટળશે;

ખ્યાલ ગાય ગોવિંદલાલ એવા--ખ્યાલ ગાય ગોવિંદલાલ એવા,
જો કરશો સેવાનો પામશો મીઠા તમે મેવા. ૪

ભાષા-ગુજરાતી કજોડી વિષે.

(રંગત-રિન્દાની ૨)

જોઈ નહીં માબાપે જોડી—જોઇ નહીં માબાપે જોડી,
પીયુ નાનેરો બાળ સખી મારે હૈયે બળે હોળી. ટેક.

લખ્યા શું લેખ વિધાતાયે—લખ્યા શું લેખ વિધાતાયે,
જાણી જોઈને વગર વિચારે દઈ દીધી માયે;
બેનિ કહો કયાં નાસી જાયે—બેનિ કહો કયાં નાસી જાયે,
લાજ પીયરની જોઇ સરમથી મનમાં મુંઝાયે;
ઝુલ—એડે જાય જોબનિયું મારૂં દીવસ જાય નહીં રાત,
ઝેર જીવતર થયું સખી કયાં કહિએ મનની વાત;
વાત શું કહું ત્રોડી ફોડી--વાત શું કહું ત્રોડી ફોડી,
પીયુ નાનેરો બાળ સખી મારે હૈયે બળે હોળી. ૧

પીયુ જાય પ્રભાતથી ભમવા--પીયુ જાય પ્રભાતથી ભમવા,
લઇને લખોટી બાળક સંગે ફરે રમત રમવા;
આવા દુઃખ શી રીતે ખમવા--આવા દુઃખ શી રીતે ખમવા,
વખ્ત વહિને જાય કંથ ઘેર આવે નહીં જમવા;
ઝુલ—રીત ભાત તો કાંઇ ન સમજે કહીએ તો રીસાય,
છાનું રડે મા બાપની આગળ એવો મુર્ખ જણાય;
હવે જઈ પડું કુવો ખોડી—હવે જઇ પડું કુવો ખોડી,
પીયુ નાનેરો બાળ સખી મારે હૈયે બળે હોળી.. ૨

રાત્રે નિદ્રા વસ થઇ સુવે--રાત્રે નિદ્રા વસ થઈ સુવે,
જગાડું ઝાલી બાય બોલાવું સામું પણ ન જુવે;
નાખું ગળે બાંય તો તો રૂવે--નાખું ગળે બાંય તો તો રૂવે,
આસપાસ પાડોસી જગાડી લાજ ખોઈ મુવે;
ઝુલ—આ દુખડામાં દાઝિ દાઝિ દુર્બળ થાશે અંગ,
તજ્યા સોળ શણગાર સાહેલી ગયું રૂપને રંગ;

ખાઈ વિખ મરૂં વેહેલી મોડી--ખાઇ વિખ મરૂં વેહેલી મોડી,
પીયુ નાનેરો બાળ સખી મારે હૈયે બળે હોળી. ૩

એની તું સાંભળ મા મરજે--એની તું સાંભળ મા મરજે,
ધિરજ મનથી ધરી અસ્તુતિ ઇશ્વરની કરજે;
પ્રભુનું ચીતવન ચિત ધરજે--પ્રભુનું ચીતવન ચિત ધરજે
સંકટ સઘળાં દુર થશે સેહેજે સિંધુ તરજે;

ઝુલ—સમરણ કીધું સતી દ્રોપદી પુર્યાં પ્રભુએ ચીર,
ગૈબીનાથજી ગુરૂ કહે છે ધારણ રાખો ધીર;
ભામનિ સાંત થઈ ભોળી--ભામનિ સાંત થઇ ભોળી,
પીયું નાનેરો બાળ સખી મારે હૈયે બળે હોળી.

ખુદાવંદ મહારાજાધિરાજ જામ શ્રી ૭ નરેસ
બિભાજી બહાદૂર કે. સી. એસ.
આઈ. ના ગુણ કથન વિશેષ
થયાં નિજ અસ્ત દીનેસ
કીધો સ્વર્ગે પ્રવેસ
સુન્ય થયો દેસ
હર્ષમાં કલેસ
તીવ્ર એશ
રાકેસ
જશુ
માં.

જામ વીભેસના ગમ વિસે.

(રંગત—ઝડકી લંગડી.)

મોટા ગરીબના નિવાજ, સૌનાં પૂર્યાં મનનાં કાજ,
જામ વિભાજી મહારાજ, હતા ઘણા ઉદાર;*
સ્વર્ગ નિવાસી—થયા થઇ રહ્યો જગમાં હાહાકાર.
મળી મહાજન રડવા લાગું, નાખી હૈયાળીને ભાગું;

સૌને હૈયે પ્રગટયું આગું, હવે કેમ થશે*
પ્રજાના પાલક—પ્રજા તજી ગયા શી રીતે દીવસ જશે*
સાલ ઓગણીશે એકાવનની, સૌનાં મનમાં રહી ગઈ મનની,
આશા નિવૃત થઇ નિરધનની, સહાય કોણ કરશે*
હજુરી હાકમ—સૌને આંખે નીર ચોધારાં વરશે*

શેર.

માસ હતો વૈશાખ પક્ષ સુકલ ચોથ તિથી હતી,
તારીખ અઠાવીસમીએ પરમ પદ પામ્યા ગતી;
રાજાધિરાજે દેહ તજી રવિવારે થયું વિપરીત અતી,
નામ અમર નવ ખંડમાં રાખ્યું મણીવત્ મહીપતી;
દ્વીજને ધેનું પાળ્યાં દ્વાર, એવા ભૂપ નથી થનાર,
જગત એમ કરે પોકાર, મુખે વારંવાર*
સ્વર્ગ નિવાસી—થયા થઈ રહ્યો જગતમાં હાહાકાર.* ૧

રાણીઓ રંગ મહેલે સૌ રોય, દાસીઓ રડતી રડતી જોય,
માથું ?ટકી હાય વોય, કરે રૂદન અપાર*
અરે! ઇશ્વર તેં—કોપ શ્યો કર્યો જગતના સરજનહાર*
ઘોડ ઘોડા જુમો પાળે, હસ્તી હલકે હસ્તીવાળે,
નોકર ચાકર આંખો બાળે, રડી રડી બેસુમાર*
હે અનદાતા—તમ વિના કોઇ અમારો નથી આધાર*

શેર.

નર નારીઓનાં નેણથી જળ ઝરે પલ પલ શહેરમાં,
ગુણ રૂલે વર્ણ અઢાર સૌએ તજ્યાં અનંજલ શહેરમાં;
અપૂસોસ તો એવો થયો અત્યંત કલકલ શહેરમાં,
સાંભળી નિજ પ્રાંતથી આવ્યું અનુજ દલ શહેરમાં;
કુંવર માત્ર થયાં ઉદાસ, નાખી બેઠા સૌ નિઃસવાસ,
મુકી મુકી મનની આસ, જુવો દઇવ વિચાર*
સ્વર્ગ નિવાસી—થયા થઈ રહ્યો જગતમાં હાહાકાર* ૨

સુંદર કાસી જેવું ધામ, તમે રચ્યું વિભાજામ,
કાસી સુધી સુણી નામ, ઘણા થયા વખાણ*

દયાળુ દાતા—હતા લેહેરી ચતુરમાં ચતુર સુજાણ*
અંગલા કીધા ભારી ભારી, કામ નીકશી મીનાકારી,
ખુબી છટા ન્યારી ન્યારી, શું શું કહું પ્રમાણ*
જુગ્તિ જગતમાં--થનારી નથી વહે છે. એ નદી નવાણ*

શેર.

કોટ ફરતો શહેરને દરવાજાં જેના બાર છે,
વાડીઓ ફરતા બગીચા જ્યાં ગુલે ગુલજાર છે;
મોર સોર મધુર કરે કોકીલ તણા કીલકાર છે,
સૌ રચના છે પણ હવે કયાં તમારા દીદાર છે;
કોઇ તો તસબીર બેઠાં જુવે, પેટ બળતાં આંસુ લુવે,
સુખની વૃતિએ ન સુવે, કોઇ નરને નાર*
સ્વર્ગ નિવાસી—થયા થઇ રહ્યો જગ્તમાં હાહાકાર*

કોઇને મહત્ કરીને સ્થાપ્યાં, કોઇના દુઃખ દાળીદ્ર કાપ્યાં,
સૌને મન ઇચ્છા ફળ આપ્યા, એવાં નૃપ શોખીન*
થયા નથીને—થવાના નથી મહી ઉપર રંગીન*
કઈ સંતોષ્યાં સાધુજન, પાળ્યાં સત્યોના સાધન,
ધન ધન રણુમલજીના તન, કુલ કાર્યે પ્રવીન*
હૈયાત સુધી—હતી ધર્માર્થ કામમાં વતિ લીન*

શેર.

વર્ષ પિસતાલીસ કિધું રાજ્ય નીતિ પ્યારમાં,
તપ કર્યા અગણીત સમજો પુર્વના અવતારમાં;
ગાયે યશ કીર્તિ ગુણીજન સુજ્ઞ આ સંસારમાં,
ગૈબી ગુરૂ જ્ઞાને રચી કવિતા કહી છંદ બહારમાં;
કહે જે ગોવિંદલાલ ગુણવાન, થજો નૃપ દયા નિધાન,
જેથી સર્વેનું કલ્યાણ, કરે સુખ દાતાર*
સ્વર્ગ નિવાસી—થયા થઈ રહ્યો જગ્તમાં હાહાકાર*

સમાપ્ત.

અગાઉથી આશ્રય આપનાર ગ્રહસ્થોનાં મુબારક નામો.

—:o:—

જામ ખંભાલીઆ.

૨૫ પુષ્કરણા વલ્લભદાસ દેવજી અનઘડવાલા તરફથી
૧૦ રા. રા. લાલજી દામોદર
૧ રા. રા. વૈદ્ય મયાશંકર દયારામ
૧ રા. રા. ભ્રુ જેઠા પુરૂષોતમ
૧ પંડયા ઉમેદલાલ જટાશંકર
૧ મેતા નરભેશંકર દયારામ
૧ ઠકર દેવજી લક્ષ્મીદાસ
૧ ઠકર દામોદર કલ્યાણજી
૧ ઠકર જમુનાદાસ કાનજી
૧ ઠકર ડુંગરસિંહ ભાણજી
૧ ઠકર કલ્યાણજી કાનજી
૧ ઠકર ગોવર્ધનદાસ કલ્યાણજી
૧ ઠકર રવજી કાનજી
૧ લુ. ઠા. હીરજી ધનજી
૧ લુ. ઠા. સુંદરજી નથુ
૧ લુ ઠા. ગોપાલ ખટા ઘડીઆલી
૧ લુ. ઠા. પ્રેમજી ખટા
૧ લુ. ઠા માધવજી પ્રાગજી
૧ પ્રોત નથુ ત્રીકમજી
૧ સાચોરા દયાળજી હરજીવન
૧ રા. અંબાશંકર વજેશંકર
૧ શુકલ ધનજી દેવકૃષ્ણ
૧ મુખીઆ દયાળજી પુરૂષોતમ
૧ પુષ્કરણા કેસવજી કાનજી
૧ પુષ્કરણા ઓઝા નરોતમ હીરજી
૧ પુષ્કરણા તુલસીદાસ માધવજી
૧ જોશી મકનજી ઠાકરશી
૧ જોશી હરજીવન કેસવજી
૧ ગીસ્ત્રી જીવાભાઇ લાલજી ઇજનેર
૧ સોની નથુ ધનજી
૧ કાયસ્થ માધવજી મદનજી
૧ કડીઆ પુંજા પમા
૧ કડીઆ જેરામદાસ લક્ષ્મીદાસ
૧ કડીઆ નારાણ ત્રીકમ
૧ મહંત ગોવિંદદાસ દેવીદાસ
૧ સુતાર લધા ડોસા
૧ સુતાર ઠાકરસિંહ લાધા
૧ ખત્રી દેવજી મુલજી
૧ ખત્રી હંસરાજ લાલજી સંઘાડીઆ
૧ ખત્રી મોરારજી ડોસા
૧ ખત્રી પુરૂષોતમ મુલજી
૧ ખત્રી કાનજી ઠાકરસિંહ
૧ ખત્રી કાનજી નાનજી
૧ ખત્રી નારાણજી વીરજી

જામ સલાયા બંદર

૧ વ્યાસ જટાશંકર સંભુશંકર
૧ વ્યાસ મયાશંકર ગોપાલજી
૧ ખત્રી કલ્યાણજી ચત્રભુજ
૧ ખત્રી દયારામ હેમરાજ

મોરપર.

૧ ખત્રી કેશવજી મુરારજી

પઢાણા.

૧ ઠકર ગોવર્ધનદાસ મુરારજી વકીલ

જામનગર.

૨૫ બ્રહ્મનીષ્ટ સદ્ગુરૂ મહારાજ ભગવાનજી વિશ્વનાથજી
૧૦ રા. રા. બ્રહ્મક્ષત્રી સ્યામજી ઘેલારામ
૧૦ ખત્રી વાલજી પુરૂષોતમ અનઘડવાલા
૫ કંશારા નેકા મદનજી અનઘડવાલા
૧ છીપા રૂપાસિંગ ઝીણા ,,
૧ ખત્રી લક્ષ્મીરામ ગોવિંદજી ,,
૧ ખત્રી હરજીવન પીતાંબર ,,
૧ ખત્રી દયારામ કાળા

૧ ખત્રી વીરજી કેશવજી ખોભાત્રી
૧ ખત્રી ત્રીભોવનદાસ ખીમજી

જામનગરના બીજા નામો વખત સર નહીં આવવાથી દાખલ કર્યા નથી.

પોરબંદર

૧ ઠકર કાલા અમરસિંહ
૧ ,, કાલીદાસ વિ ભીમજી
૧ ,, કાલીદાસ લાલજી
૧ ,, નારણજી ગોર્વધનદાસ
૧ ,, નારણજી દામજી
૧ ,, નારાણજી મોનજી
૧ ,, લાધા નાનજી શીંદરીવાલા
૧ જોશી ધર્મસિંહ હરજીવન
૧ વિપ્ર ભીમજી અંબારામ
૧ ઠાકર લાલજી વિ પુરૂષોતમ
૧ અખોટી માંધવજી તંબાકુવાલા
૧ પુજ ધનજી ધર્મચંદજી
૧ ખત્રી ખેતસિંહ વલમજી
૧ ખત્રી ગાંડા રવજી
૧ ખત્રી રંગીલદાસ શીવજી
૧ ખત્રી વછરાજ જીવણ
૧ વાંઝા મેઘારામ જીવરાજ
૧ વાંઝા પુરૂષોતમ ભીમજી
૧ મેમણ હાજી આદમ

કચ્છ--માડવી.

૧ રા. રા. ડાકટર ત્રીભુવનદાસ વિ શ્યામજી
૧ જોશી જયશંકર દયારામ
૧ ભટ જાદવજી મેઘજી
૧ જોશી રવજી ભીમજી
૧ ,, નાગણદાસ મોનજી
૧ રા. મદનજી પ્રભુજી
૧ વ્યાશ માધવજી વિ રૂઘનાથજી
૧ પુષ્કરણા લક્ષ્મીદાસ ભુલાણી પાસ્તા.
૧ ધ્રુ ઓધવજી વિશ્રામ
૧ ઠકર હીરજી ભીમજી

૧ ,, માવજી ભીમજી ભીમાણી
૧ ,, ચના દેવજી
૧ ,, વલ્લભદાસ જેઠાણી
૧ ખત્રી ગોવિંદ કારાણી
૧ ,, લક્ષ્મીદાસ હરીદાસ
૧ ,, ભીમજી ખટાઉ
૧ ,, પ્રેમજી પુરૂષોતમ
૧ ,, રામજી અરજણ
૧ ,, મોનજી જેઠા
૧ ,, વલભજી રામજી
૧ ,, લક્ષ્મીદાસ કેસવજી
૧ ,, રણછોડ હીરજી
૧ ,, વલમજી કાનજી
૧ ,, રણછોડ મોનજી
૧ ,, પ્રાગજીપુરૂષોતમ
૧ ,, ખીમજી કેશવજી
૧ ,, જાદવજી દામજી
૧ ,, જેઠુ મુરારજી
૧ ,, મોહનજી હરીરામ
૧ સોની નેણશી રતનસિંહ
૧ બાવા બાલકૃષ્ણ ગોપાલ
૧ ખોજા નુરમામદ ઝીણા
૧ મુનશી મહમદ અશમાઇલ બીન ઈમામદ્દીન શૈયદ અલવી

કચ્છ—ભુજ

૧ રા. રા. હેડમાસ્તર છોટાલાલ

કચ્છ--મુંદ્રા

૧ મુ. ઠકર કુંવરજી કલ્યાણજી

મુંબઈ.

૨૫ ખત્રી વલમજી ઠાકરસિંહ
૨ ખત્રી હીરજી લાલજી, ટોપીવાલા
૧ ખત્રી નારાણ વલ્લભદાસ
૧ ખત્રી વીઠ્ઠલદાસ ખોડાભાઇ
૧ ખત્રી છગન હંસરાજ
૧ ખત્રી જાદવજી આણંદજી
૧ ખત્રી કાળા વેરશી અનધડવાલા
૧ ખત્રી હંસરાજ મુરારજી

૧ ખત્રી શ્યામજી મેઘજી
૧ ખત્રી દયાળ કુંવરજી ધાટવાળા
૧ ખત્રી દયાળ કરસન ધાટવાળા
૧ ખત્રી સુંદરજી મુરારજી
૧ ખત્રી ઓધવજી સ્યામજી
૧ ખત્રી દેવજી પદમાસિંહ
૧ ખત્રી પ્રેમજી નારાણજી
૧ ખત્રી મુલજી હંસરાજ
૧ ખત્રી ડાહ્યાભાઇ ત્રીકમજી
૧ ખત્રી જાદવજી ગોવિંદજી
૧ ખત્રી પુરૂષોતમ શીવજી
૧ ખત્રી જીવરાજ જુઠા
૧ ખત્રી વીરજી અમરસિંહ ડાકટર
૧ ઠા. મુલજી રામજી
૧ ઠા. પુરૂષોતમ રતનસિંહ
૧ ઠા. હીરજી જાધવજી
૧ ઠા. લક્ષ્મીદાસ સુંદરજી
૧ ઠા. જીવરાજ માધવજી
૧ વાંઝા હરદાસ સ્યામજી અનધડવાલા
૧ વાંઝા સુંદરજી ગોવિંદજી અનધડવાલા
૧ વાંઝા આણંદજી લાધા
૧ વાંઝા લીલાધર કાનજી
૧ કંસારા ઘેલાભાઇ પ્રાણવલ્લભ અનધડવાલા
૧ કંસારા છબીલદાસ હરગોવિંદ અનધડવાલા
૧ આચાર્ય હરગોવિંદ આત્મારામ
૧ ત્રવાડી રેવાશંકર કાલીદાસ
૧ જોશી બાપુમહારાજ હરીશંકર
૧ પંડયા સામલ કાલીદાસ
૧ શાસ્ત્રી કેશવરામ વલ્લભરામ
૧ ખારવા પુરૂષોતમ મુલજી અનધડવાલા
૧ ખારવા રણછોડજી લાલજી અનધડવાલા
૧ સોની પુરૂષોતમ હરી
૧ સોની ગોવર્ધન નાનજી

લીંબડી.

૧ ખત્રી ગીરધરલાલ રૂધનાથ અનધડવાલા
૧ ખત્રી નાનજી જેરાજ અનધડવાલા

અમદાવાદ.

૧ વકીલ છગનલાલ સુંદરજી વઢવાણવાલા.

મસ્કત

૫ કાયસ્થ ભૂલા હેમરાજ અનધડવાલા